

૮૬૪
૫/૧૧

પારસી પ્રકાશ,

અથવા

પારસીઓના સંબંધમાં શરૂઆતથી તે અત્યાર સુધીમાં બનેલા
અગત્યના બનાવોની દર વર્ષેને અનુક્રમે નોંધ.

સુબધની પારસી પંચાયત હસ્તકના મરહુમ ખાં બાં બહમનજી બેહરામજી
પટેલની યાદગારીનાં ફંડના આશરે હેડબ

રચનાર

ફરસ્તમ બરજોરજી પેમાસ્તર, બી. એ., એલ. એલ. બી.,
વકીલ, હાઈ કોર્ટ.

167

દક્ષતર ૩ નું-ભાગ ૬ ઓ. (ઈં ૨૦ ૧૮૯૫-૯૬.)

PARSEE PRAKASH

BEING

A RECORD OF IMPORTANT EVENTS IN THE GROWTH
OF THE

PARSEE COMMUNITY IN WESTERN INDIA,
CHRONOLOGICALLY ARRANGED

—:—:—
COMPILED BY

RUSTAM BARJORJI PAYMASTER, B. A., L. L. B.,
Vakil, High Court,

૬૫૬૮

૭૦૧૬

SERIES III.—PART VI. (1895—96 A. D.)

(Registered under Act XXV of 1867.)

—:—:—
BOMBAY.

PRINTED AT THE DUFTUR ASHKARA PRESS, FORT, PATEL STREET, BOMBAY.

By Ardesahir Bhicajee Dubash

and published by K. B. Paymaster, at Chaudanwadi, Bombay.

1916 A. C. 1285 A. Y.

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય
અમદાવાદ
ગુજરાતી કોપીરાઈટ-સંગ્રહ
૬૫૬૮

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાયિટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૬૫૪૮ વર્ગીક

પુસ્તકનું નામ ૫૧૨૨૧૪૪૧૨૧

વિષય સ્ત્રી ૪૨૫૮૪૪૧, ૪૪૧

તાં ૧ થી જાનેવારી.

આજ દિને નવાં વર્ષની ખુશાલીમાં આપણા એતાપીમાં પ્રજાવાલા સરદાર હાનરેખલ દોરાયજી પદમજી ને નામદાર વાહસરાયે “ખાંભાહુર” ના એતાપ આપેલા હતા.

નવસારીની સર કાવયજી જાહંગીર મદરેશને મોટે ત્યાંના ગોલવાડને નાકે શેઠ મેહરામજી નથરવાનજી સીર-વાહજી આપેલા રૂ.૧૨૦૦૦, તથા મદરેશનું હાલનું મરહુમ શેઠ ધનજીભાઈ નથરવાનજી કામાજીવાજું જીવનું મકાન વેચતાં ઉપજેલા રૂપિયા, તથા ગાયકવાડ સરકારે આપેલા રૂ.૨૪૫૦૦ મળી રૂ.૩૬૯૫૦(૧૧)૧૧ ને ખરેખર નવી બંધાવવા માટેની ઇમારતનો પાંચે નામવાળી કિમ્મત આજ દિને વરેડારનાં રાજ્યના નામની દીવાન ખાંભાહુર કેરસાસજી રસમજી દાદાયાંજી, એમ. એ. એલ. એલ. ખી. એ. એક મોટા મેલાવડાની હજુરમાં કીધી હતી. પ્રથમમાં એ મદરેશના હાનરે શેઠેટરી એંડ કરંડુનજી માણેકજી કાંગા, ખી. એ., એલ. એલ. ખી. એ રીપોર્ટ વાંચી સંબલાચો તથા તેની સેવેરે જાહેર કુલે કે આજના બનાવની ખુશાલીમાં દીવાન બહાદુર મણીભાઈ જમખાંજી તથા આપણા નામની દીવાન કેરસાસે લીધેલી તસદી અને બાગ મોટે, શેઠ જમશેદજી નથરવાનજી તાતાએ રૂ.૫૦૦૦ કરમીદીને સવાધીન કરાવે, કે તેના વીયાજમાંથી દર વરસે એ બંને અમલદારનાં નામની જીવદી જીવદી સકાલરશીયો અને ઇનામો એ સકુલના છોકરાઓને આપવામાં આવશે. એ પછી તેવણે ઇમારતના પાયામાં મુકવાની તાંબાની તખ્તીપરના લેખે વાંચી સંબલાચો. જે બાદ એ પાતાના સરનશીન શેઠ ખરેશજી રસમજી કામાજીએ પ્રમુખ નામની દીવાન સાદેખને અરજ કરવાથી તેવણે પાયાવાલી જગાએ ગયા, જ્યાં ક્રિયા થઈ હતી. એ બાદ એંડ એલજી કેરસાસજી આંતીઆએ સુરરાતીમાં એક બંદગી કરી સંબલાચી જે સમાપ્ત થતાં મેંડના અવાજે સાથે બુલગલ દુકાણું. જે પછી સરનશીન એક સુભાખીત બાપાણુ કીધું.

૧ ટાં. આજ ઇંડીઆ, તાં ૧ થી જાનેવારી ૧૮૯૫.

૨ જાને જમશેદ, તાં ૪ થી જાનેવારી ૧૮૯૫.

“પાક દાદાર હોરજાહની મદરે શેઠ મેહરામજી નથરવાનજી સીરવજીવાળી સર કાવયજી જાહંગીર નવસારી જરેશીસતી મદરેશ વાસતેની આ ઇમારતના પાયાની સમાપના થી વરેડારના નામની દીવાન ખાંભાહુર કેરસાસ રસમજી દાદાયાંજી, એમ. એ., એલ. એલ. ખી., એ. એ. એ. રેજી ૧૮ નો મોટા ૪ થી શેઠેશીસતી, મોટા ૫ થી કદમી સને ૧૨૬૪ મદરેશરી, તાં ૧ થી જાને-

તાં ૨ થી જાનેવારી.

રેજી ૧૮ માહ ૪ (થેં) ૧૨૬૪ મદરેશરી.

અજી-ધનજીભાઈ ભુરાભાઈ. વલસાડવાલા— ઉત્તર વર્ષ (૧૫). એવણુ વલસાડના એક શ્રીમંત વેપારી તથા શેઠીયા હતા અને “ધનજી” નાં નામથી ઓળખાતા હતા. એવણુના ખવાસ ધણી માયાજી તથા સખી હતો અને પોતાના કસમાનું જીવું કરવામાં ધણી ખંતી હતા. વલસાડ મધે એક નવું દોખમું બાંધવાને એવણુ પોતાનાં વસીલતનામાંથી સારી રકમ કાઢી ગયા હતા. તે મુજબ એક દોખમું બાંધ વપરાશમાં આવી ચુકું છે.

તાં ૪ થી જાનેવારી.

રેજી ૨૧ માહ ૪ (થેં) ૧૨૬૪ મદરેશરી.

આજ દિને વલસાડ મધે મરહુમ શેઠ ધનજીભાઈ ભુરાભાઈ ઉમખાંમાં તેમની પોતાની પ્રજા મધેથી વલસાડ મધે નવું દોખમું બાંધવા માટે રૂ.૧૭૩૭૩ ની રકમ એકાદેદી કાઢવાની તથા રૂ.૬૦૦૦ ની રકમનાં બાજ મધેથી વલસાડ તથા પાંચાડે દર સાલ તેમનાં નામનો ઘાઠબાર કરવાના ૧૦૦૦ ની રકમ વલસાડ મધે બાંધલાપાંચજી. તેની પરવરસી કરવા માટે એક જીવું રૂંડ કાઢવાને ૧ ની પદાવી હતી. વળી એવણુના દીકરાઓ શેઠા પેશતનજી તથા માણેકજી ધનજીભાઈએ વલસાડમાં સરવરત કાઢવું છે તેમાં રૂ.૧૦૦૦ તથા ખીજાં ધર્મખાતાઓમાં રૂ.૨૧૦૨ આપ્યા હતા. એ ઉતરાંત મરનારના નામની દીકરા શેઠ કાવયજી ધનજીભાઈએ પોતાનાં માતાજી બાઈ હીરાંખાઈનાં નામનો વલસાડમાં બંદર રીડ ઉપર મુકી બાંધેલું છે તેના હવાડામાં જીવજી પાણી ભરાવવા માટે રૂ.૫૦૦ ની રકમ તથા ખીજાં એથીઓએ રૂ.૫૫૦ મળી રૂ.૨૬૦૨૫ ધર્મખાતા કાઢ્યા હતા.

વારી સને ૧૮૯૫ ઇસવી અને વાર લોખને દીને કરી છે. નેક નામદાર મહારાજ સર શીયાલરાવ ગાયકવાડ, જી. સી. એસ. આઈ, સેના પાસ એલ સમથેરે બહાદુરનાં રાજનાં ૧૯ થી વરસમાં શ્રી નવસારીના સુખા સાડેખ રાજેશી વાસુદેવ મહાદેવ સમથ, બી. એ. મદરેશની કારોબાર મંડળી—શેઠા ખરેશજી રસમજી કામા (સરનશીન), જમશેદજી ખરેશજી કામા (ખજનશી), રરંડુન માણેકજી કાંગા, (આનરરી સેકરેટરી), મેરાંમજી નથરવાનજી સીરવજી, બહમનજી મેહરામજી પટેલ, કાકરર તેજુજી બીખાલ નરી-વાન, શેઠા દારશાઈ રતનજી ચીંજગર, રતનજી દાદાભાઈ તાતા તથા એલજી કેરસાસજી આંદીયા. સપસાહેબ અજીપસીંગ અનંતસીંગ, સીલવાસી.”

૩ શેઠા પેશતનજી, માણેકજી, અને કાવયજી ધનજીભાઈ ધનજીભાઈ માતા.

૪ જાને જમશેદ, તાં ૭ થી જાનેવારી ૧૮૯૫.

તા ૦ ૫ મી જાનેવારી.

રોજ ૨૨ માઈ ૪ (શિ) ૧૨૬૪ યજ્ઞેન્દ્રી.

મરુત—જીજ્ઞાસુ ધનજીભાઈ પાટલીવાલા—ઉત્તર વર્ષ (૧૫). એવલુ પોતાની જગ્યામાં સારી આપાદ વખત જોયા હતા, અને ધીકતા વેપારમાં ભાગ લીધા હતા, પણ શરમિલીયાની ખુમારીના સંકટોના સ્વપાટામાં તેવલુ પણ આપ્યા હતા, જે કટકોમાં વધારી અને ૧૮૭૪ નાં વરસના મુંબઈનાં હુકમો કપાઈ હતા, જ્યારે મુસલમાન હુકમોમાં એ પાછો ફરતા ‘આહાલીયાગ’ની સામે ‘એવલુ’ને ધેર છુટકું હતું.

તા ૦ ૬ મી જાનેવારી.

એક મધિ તવાહી પાતે શેઠ કાવશી દીનચાહ એકવલા સી. આઈ. ઇ. એ પોતાનાં ધણીઆંનીનાં નામે બંધાવેલાં ધર્મનાં દવાખાનાં—“પાદ જરખાઈ ચેરીટીબલ ડીસ્પેન્સરી”—ને એવલુ મુકવાની કિઆ આજ દીને ત્યાંના પોલીસીકર રેસીડન્ટ જનરલ જન જી. પી. એ એક મોટા મેલાવડાની હજુરમાં કીધી હતી. શેઠ કાવશીએ પ્રથમમાં એ દવાખાનું એવલુને પ્રસ્તુતને અરજ કરતાં જણાવ્યું. “ગાખાંમાં સમજી ફરનીયર, હથોળાસર, દવાઓ પોતાને ખરચે મેલાવેલો, અને તેના જીવનના માટે તેવલુ રૂ.૫૦૦૦૦ ની રકમ એકાદિદે. મીક્ષકતમાં રોકશે. એ પછી મુખ્ય એક ભાષાલુ કરી દવાખાનું એવલુને મેલેલું હોયે કરતાં જણાવ્યું કે નામદાર સરકારે શેઠ કાવશીને આ ભલાં કામ માટે આભાર માનવો. એ દવાખાનાં તખીય તરીકે ડાક્ટર હેરમજી ધનજી-ચાહ બખશીને નેમ્યા હતા.

તા ૦ ૧૧ મી જાનેવારી.

રોજ ૨૮ માઈ ૪ (શિ) ૧૨૬૪ યજ્ઞેન્દ્રી.

મરુત—એ ૦ જામાસપજી એલજી દાદાચાંનજી—

ઉત્તર વર્ષ (૪૬). જરખોસતી ધર્મના અભ્યાસી હતા. સર જમશેદજી મદરેસામાંથી માનવાન સાથે પાછો નીકળી, મુકાંશીરાલ મદરેસાના ઉચ્ચાહી શીક્ષક હતા. “જરખોસતી ધર્મ” તથા “નવજોત કીયા” વીચીની ચોપડીઓ રચી હતી.

પારસી મુવાવડખાંનને માટે મેદાં મધે બંધાવલી નવી હમારત બેઠી મુકવાની કિઆ આજ દીને મુખબના

૧ શેઠ નશરવાંનજી મેહરવાંનજી પાંડેના સસરા.

૨ ડાઇમસ આઈ ઈડીઆ, તા ૦ ૨૧ મી જાનેવારી ૧૮૯૫.

૩ ડા ૦ કાવશી અને શેઠો ખરચેલ તથા રસતજી એલજી દાદાચાંનજીનાં ભાઈ.

નામદાર ગવરનર લોડ હેરિસે એક મોટા મેલાવડાની હજુરમાં કીધી હતી. શેઠ આલખાં એ પાતાના હાનરરી શેઠેરી ડાક્ટર તેહમુજી બીખાજી નરીખાને એ પાતાને લગતા તા ૦ ૨૮ મી માર્ચ ૧૮૯૩ ની પછીના અહેવાલ વાંચી સંબલાયો, જે પાદ કટકો પાનુએએ શેઠ શીરાજ-ચાહ રસતજી પાટલીવાલાની સરકારી ફેલ ગાખન ચાઇ સંબલાયા પાદ નામદાર ગવરનરે રૂપાંની કુંચી વતે એ હમારતને દરવાજો ખુલાશીના પોકારો વચ્ચે બેઠો મુકયો, અને એ હમારતના કામદા બાપે એક મુલાખીત ભાષણ કરી સંબલાયું. એ પછી સમાજ કાલ કોરટના જડજી શેઠ રસતજી મેહરવાંનજી પેલ, એમ. એ., એચ. એલ. પી. એ એ પાતાની મેનેજી કમીટીના તથા પાંખાહકુર મનચેરજી કાવશી મરજખાંન, સી. આઈ. ઇ. એ નામદાર ગવરનરને ઉપકાર માનવાની દરખાસ્ત કીધી, જે ખુલાશી વચ્ચે પચાર થયા પાદ મેલાવડો ખરખાસ્ત થયો હતો.

તા ૦ ૧૨ મી જાનેવારી.

રોજ ૨૬ માઈ ૪ (શિ) ૧૨૬૪ યજ્ઞેન્દ્રી.

મરુત—એલજી પાતજીજી પાટલીવાલા—ઉત્તર વર્ષ (૧૦). એવલુ અતરે મેસ એન્ડુનું કામ કરતા હતા. શેઠ પાતજીજી ખરચેલ કામએ અતરે ખેતવાડીમાં બંધાવેલા “કામાયાગ” અને અગીઆરીની ૧૮૯૬ માં થયેલી સ્થાપનાથી એવલુને એક તરસી નેમ્યા હતા, અને તેના વહીવટ પોતાના મરજી મુધી ધણી દાનાઈથી સલાયો હતો.

તા ૦ ૧૪ મી જાનેવારી.

રોજ ૧ માઈ ૫ (શિ) ૧૨૬૪ યજ્ઞેન્દ્રી.

મરુત—જમશેદજી નવરોજજી કુપર—ઉત્તર વર્ષ (૪૦). એવલુ અતરેની આંજીબન લોઈડ સ્ટીમર કંપનીની આરીસના ફેશીયર હતા. જ્યાં તેવલુ પોતાના વડાએને એટલો ચાહ મેલ્યો હતો કે, એવલુનાં માનમાં એ કંપનીની અતરેની આરીસ બંધ રાખી, એ કંપનીના એન્ડ આંજીબન કોનસલ પણ હોવાથી કોનસુલેટની વાવડા કાઢીવરતો વાવડો અધીજ અહડાવવામાં આવ્યો હતો, અને કોનસલ સાહેબ પોતે એમનાં અવલમજનની કીયા વખતે એવલુનાં કોટના કામાના મોહલાવાળા મકાન આગલ હોય થયા હતા.

તા ૦ ૧૪ મી જાનેવારી.

સર દીનચાહજી માણેજી વીટીટ પારોનેટ નામક મધે જનવરોની એક હાસીટસ બાંધવાને રૂ.૧૦૦૦૦) આપ્યા હતા તે હાસીટસને પાવો નાખવાની કિઆ

૪ ડાઇમસ આઈ ઈ. તા ૦ ૧૨ મી જાનેવારી ૧૮૯૫.

૫ શેઠ કાવશી એલજી પાટલીવાલા આયા.

આજ દીને જુબાઈના નામદાર ચવરનર બારડ હેરીસ કે ને નાયક મધે મોદાવરી તદીવરના પુરનો પાપો નાખવાની કિઆ મરે તે તરફ ગયા હતા તેવણે સવારનાં એક મોડા મેલાવડાની હજુરમાં કીધી હતી. આ વેળાએ નામદાર ચવરનરે એક સુભાષીત બાણીમાં સર દીન-શાહજીની ધણીક સ્તુતી કરી હતી.

તાં ૧૯ મી જાનેવારી.

શેઠ ફરોમજી દીનશાહજી પીટી સુરતની કીમિસેના-ની બોડલ "હેમીલટન" નાં કંડમાં રૂ૫૦૦) ની નોટ તેનું બ્યાન ગરીબ મિસન ખીરાદરો અથવા તેઓનાં બચ્ચાં-એને મદદ કરવા મરે વાપડવાને બેટ આપી હતી.

શેઠ ખરસેજી રતનજી બહમનજી કુપાણે પોતાના બાપ શેઠ બહમનજી રતનજી બહમનજી સાથે મલી આજ દીને ખાંદેશનાં ધાવલી ગામની નવદીકનાં જંગલમાં એક ચોટા ચીતો વાઘ મારેઈ હતો તથા એજ યુગ્મ મારસ માસમાં એવણે મીંઠ દોરાય તાતા સાથે ખાંદેશનાં જંગલમાં ખીજે એક ચોટા વાઘ મારેઈ હતો.

ભીવંડી મધે ત્યાંની સ્કુલને મારે એક મકાન બાંધવાને ત્યાંના લોકોએ રૂ૩૫૦૦) તેમજ મુનીસીપાલીટી અને લોકલ મોરડાએ પણ એટલીજ રકમ તથા મરહુમ શેઠ બેરોમજી જીજીભાઈએ રૂ૮૦૦૦) ની રકમ આપવાની તે સ્કુલને એ શેઠનું નામ આપવામાં આવ્યું હતું. તેનાં નવાં મકાનો પાપો નાખવાની કિઆ આજ દીને થાણાના ડેક્ટર મીંઠ સીલકકે કીધી હતી.

તાં ૨૩ મી જાનેવારી.

અતરેની નેટીવ જનરલ બાઈબેરી સ્થાપવાને આજે ૫૦) વર્ષ પૂરાં થયાં તેની જુબીલીની ખુશાલીમાં આજ દીને ચાંચનાં એક મેલાવડો બાઈબેરીનાં મકાનમાં મલ્યો હતો. પ્રમુખ હાનરેબલ મીંઠ સંઘાનીએ બાઈબેરીની તવારીખ વાંચી જંબાયા પાદ રીડર મેટ લઈ મેલાવડો ખરખાસ થયો હતો.

તાં ૨૪ મી જાનેવારી.

રાજ ૧૧ માહ ૫ (શિં) ૧૨૬૪ ચન્દ્રવદી.
તારાપીર મેવેની મરહુમ શેઠ લીકાજી મેહરજીવાલી જુબી દરેમેટર ખીસમાર થવાથી તે ઉપેડી બાઈ દીનબાઈ

૧ ડાઈમ્સ આઈ ઇં, તાં ૧૬ મી જાનેવારી ૧૮૯૫.
૨-૩ બચે જમશેદ, તાં ૨૨ મી જાનેવારી ૧૮૯૫.
૪ ડુબાઈ સુખાચાર, તાં ૨૨ મી જાનેવારી ૧૮૯૫.
૫ જહાન તેપાર થવાથી તાં ૧૦ મી નવેમ્બર ૨૮૯૬ થી ૧૫ડાસનાં લીધું હતું.
૬ બચે જમશેદ, તાં ૨૪ મી જાનેવારી ૧૮૯૫.

તે મરહુમ શેઠ નયરવાંનજી મણેજી પીટીનાં લીધવાને ખરસે પાછી નિશ્ચયથી બંધાવવાની હતી તેનો પાપો નાખવાની કિઆ આજ દીને ત્યાંનાં એક જરથોસ્તીઓની હજુરમાં યુગ્મને પંધકી એંઠ રતનજી રસતમજીને હાથે કરાવવામાં આવી હતી. પાપો નાખવા પાદ બાઈ દીનબાઈ તથા અજુમને નામની જુબી જુબી તંદરેસ્તીઓ પંધવા પાદ મેલાવડો ખરખાસ થયો હતો.

તાં ૨૮ મી જાનેવારી.

રાજ ૧૫ માહ ૫ (શિં) ૧૨૬૪ ચન્દ્રવદી.

મરહુ—દાદાભાઈ નવરોજજી મોદી—ઉમર વર્ષ ૬૬. ઇ. સ. ૧૮૫૧ ની તાં ૧ લી આગસ્ટની મેમરસ ડબલ્યુ. એચ. કાર્ડ, મન્ચેસ્ટર રતનજી કોમ્પેન, અને નાહનાભાઈ બહમનજી દાવરે સ્થાપેનાં "કાર્ડની કંપની" ના લીલાઉપનાનાં પ્રથમ એક મદદનીશ તરીકે દાખલ થઈ, મીંઠ કાર્ડના રીટાવર થયા પછી તથા ઉપલા મે પારસી બામાઓનાં મરણ પછી ઇ. સ. ૧૮૭૪ થી એ લીલાઉપનાનાં એકલા મણેજ થયા હતા, અને પોતાની ખંત અને પ્રમાણીક મેનતથી તેને પેહલી પંકતીવર લાવી, પ્રમો-ને લીધાસ મેગી, તેના વધારામાં પોતાની જાલ સમજતા હતા.

તાં ૨૯ મી જાનેવારી.

રાજ ૧૬ માહ ૬ (કો) ૧૨૬૪ ચન્દ્રવદી.

મરહુ—ડાક્ટર ફરોમજી શાવકશાહ દાવરે—ઉમર વર્ષ ૩૫) એવણે ૧૮૮૫ માં ડુબાઈ જુબીવરસીટીની એલ. એમ. એડ એચ. ની તખીની પરીક્ષા પસાર કરી સરકારી નોકરીમાં રહ્યા હતા. ૧૮૮૭ માં લંડન જઈ ત્યાંની રોયલ કલેજ ઓફ સર્જનમાં તથા શીશીયલસના તખીબની ખૂરી તથા મુખશીતીની વિજ્ઞાની સનદ તથા ૧૮૯૦ માં ધસલસની એમ. ડી. ની પદો મેલવી પાછા સરકારી નોકરીમાં યુગ્મરાત લીલાગના શીતલાખ્યાતાના સુપરીટેંડેટ અને તે પાદ રાજકોટના તખીબ નેમાયા હતા. એમનું મરણ સ્વીટ્ઝરલંડમાં ઉવસપલાઈ ખાતે, હવા ખાવા મથલા ત્યાં, નીપળ્યું હતું.

ડુબાઈના નામદાર ચવરનર બારડ હેરીસના એકાની યુદ્ધ પુરી થવાથી તે બામદાર પોતાને વતન જનાર હેવાથી તેના મિત્રો અને વખાણુતારાઓની એક સભા ૪ ડિસેમ્બર, ૨ હિંડુ, ૨ સુસલમાં, અને ૨ પારસી (હાનરેબલ નવ-

૬ બચે જમશેદ, તાં ૨૬ મી જાનેવારી ૧૮૯૫.

૭ જમ્સ શેઠા શાપુરજી, પીરોજશાહ, જીજીભાઈ, અને ડા. અરદેસર દાદાભાઈ મોદીના બાવા.

૮ શેઠા મેહરવાંનજી કેપ્ટેન આલપાઈવાલા, અને અરદેસર તથા જંબોરી શાવકશાહ દાવરેના બાઈ.

રોજનું નશરવાનજી વાડીઆ અને શેઠ રૂસ્તમજી મેહર-
વાનજી પોચે) આજ દીને ઠાઉન હાલ મધે પોલાવી હતી.
ચરનાશીનની પુરસી હાનરેખલ ડબલ્યુ. આર. મેકડોનેલને
આપવા પાદ એવિંગ ડેડાલ થયું કે “પચસીમ હીંદુસ્તાન-
ની જુદી જુદી કેસો મધેના નામદાર બોર્ડ હેરીસના
મીતરો અને વખાણનારોઓની બનેલી આ સભા, એ
નામદાર પોતાની હાકમાં દરમિયાન આ ધલાકાની બળવેલી
સેવાઓ વીશે બેહદ હેશાનની બાગણી નોંધવા મગિછે.”

એ પછી તે નામદારની અતરે કાંઈ યાદગારી રાખવા
માટે એક ફંડ^૧ બિચું કરવા તથા તેની સર્વે ગોઠવણો કરવા
માટે એક બહુ મોટી કમીટી તથા તેના ૧ હંચેલ, ૧ હિંદુ,
૧ સુચલમાંન, અને ૧ પારસી (હાનરેખલ નવરોજજી
નશરવાનજી વાડીઆ) ને શેફટરીઓ નેમી સભા ખરખાસત
યજ હતી.^૨

તા૦ ૬ થી ફેબ્રુવારી.

લંડનનાં “સેન્ટ નેમસીસ બજેટ” નામનાં પત્રમાં સર
મનરોજજી મેહરવાનજી ભાવનગરીની એક સખી તથા
જન્મરાત્રિનું જ્ઞાત આવી, એમની પાસાં મેટ્ર માટેની
ઉમદવારીને મળજીત ટેકો આપ્યો હતો.

તા૦ ૭ થી ફેબ્રુવારી.

રોજ ૨૫ માઈ ૫ (ચે૦) ૧૨૧૪ યહૈરરી.

અરુ—શોરામજી હોરમજી સીકન છાપનાર—ઉમર
વર્ષ ૭૪. હંચેલ બાપાનાં ખીલકુલ માન વગર ગરીબાઈ-

૧ એ ૪૬માં પારસીઓએ રૂ.૭૬૭૨) ની રકમ ભરી
હતી, જેમાં રૂ.૫૦૦) સર દીનશાહજી ભાણેજી પીટી,
(રૂ.૨૫૦) સર જમશેદજી છલભાઈ, હાનરેખલ નવરોજજી
નશરવાનજી વાડીઆ, અને યાદ દીનપાઈ નશરવાનજી પીટી,
રૂ.૨૦૦) શેઠા બંહગીર કાવશજી બંહગીર, કોશાભાઈ શરાંજી
કરાકા, અને ખા. બા. દોરામજી પદમજી, રૂ.૧૫૦) શેઠા
શરાંજી દીનશાહજી પીટી, બહમનજી દીનશાહજી પીટી
અને ડા. કાવશજી હોરમજી, રૂ.૧૦૦) શેઠા બેહરાંજી
નશરવાનજી સીરવઈ, બિનજી નાહનાભાઈ કાપડીઆ વગેરે-
ના હતા.

૨ શાઈમ્સ ઑફ ઇં, તા. ૩૧ જી બનેવારી ૧૮૯૫.

આ સભામાં પસાર થયેલા ડેડાવો નામદાર ગવરનરને
પોંઠ્યાડવા માટે તેના આગેવાનોનું એક ડેપુટીશન તા. ૧
બી ફેબ્રુવારી ૧૮૯૫ ને દીને વાલકેચરના સરકારી ચેબ-
માં ગયું હતું, જેને તે નામદારે દીલોખની પીકાર ચાનપો
હતો.

માં આપરથી પોતાનું યુનિયન ચલાવા જુદા જુદા
સાહેસીમાં મગજ દોડાવું હતું. આશરે ૪૦) વર્ષની
વાત ઉપર પાપધોણીના બતા ઉપર મરહુમ પેહલા સર
જમશેદજી, શેઠ જગનાથ ચંકરશેઠ અને ખીજા આગેવાન
સુખચરમોનાં માતીનાં પુત્રનાં બનાવી તે નાહની શી સેઈ
તેવણે જોવા મેળ્યાં હતાં. પછી બજાઓ અને મેલાઓમાં એવં
પુત્રનાં અને ચીતારો દેખાડવાનો ધંધો કરતા હતા, અને
લગન વગેરે ખુશ હોગમોપર ગરખાઓ ગવાડવા જતા
હતા, અને તે માટે ચાલુ બનાવોપર ગરખાઓ જોડી તેનાં
આશરે અર્ધો દબન પુરતોકો બાહર પાડ્યાં હતાં. આ
ગરખાઓમાં પીંગલને કશો નીયમ હતો તદ્દી છતાં ધરેધર
ગવાતા હતા.

તા૦ ૧૨ થી ફેબ્રુવારી.

સુખધની યુનીવર્સિટીની ચોતીસમાં વર્ષની “કોન-
વોલ્યુન” સર કાવશજી બંહગીર યુનીવર્સિટી હાલમાં
બરાઈ. પ્રજ્ઞપરચીને નામદાર ચેનસેલર લારડ હેરીસ
ખીરાઓ હતા. આ વેળાએ જે વિદ્યાર્થીઓને પદવીની
સન્દો આપવામાં આવ્યા તેમાં નીચલા પારસીઓ હતા^૩:-

એમ. એ. ની પદવી—રૂસ્તમ ડોસાભાઈ ન.
વાડીઆ, બંહગીરજી બીખાજી મોતીવાલા, પેશતનજી કુવ-
રજી મોતીવાલા (બંદમો), જીવણજી હોરમજી ચહેવાલા,
પેશતનજી શોરામજી પાટક, શોરામજી નશરવાનજી કોપાજી.

એલ. એલ. બી. ની પદવી—બંહગીર બહમનજી
બહમન મેરોમના, શોરામજી દાદાભાઈ ખાસ્તાવાલા, રૂસ્ત-
મજી પીરોજીશાહ ભરમા, દીનશાહ ખરજોજી કુખાચ,
બંહગીર જીવણજી ગરખર, રૂસ્તમજી ફરફુનજી સુલમાં,
જમશેદજી ધનજીભાઈ સુખીઆ, ફરોમજી અરદેસર વકીબ.

એલ. એમ. એડ એસ. ની પદવી—બહમનજી
નવરોજજી અકબેચરીઆ, દોરાશાહ દીનશાહ ડાકટર,
શોરામજી આદરજી ડાકટર, મનચેરશાહ નવરોજજી કાપ-

૩ આએ વર્ષ યુનીવર્સિટીની પુંજમાં ચરફુજ શેઠ
કોશાભાઈ શરાંજી કાષાજીની યાદગારી રાખવા તેજના
વેશીઓ તથા દોરતખાશનાઓએ એકઠાં કરેલાં ૪૬૦
રૂ.૫૦૦) ની રકમ તેનાં બ્યાનમાંથી એ મરહુમ શેઠને
નામની એક સ્કાલરશીપ વેત્તીકુલેશનની પરીક્ષામાં પેહલા
દરા આપનાર થધ જે પારસી વિદ્યાર્થી બહુતો આવે તેને
દર ચાલ બખાવા માટે એલાહેદી કાઢી હતી.

તા ૧૩ મી ફેબ્રુઆરી.

સુબધની આર સેઆઈડીનું ચાત્રી વારનું વાર્ષિક પ્રથમ આજ દિને અતરેની સેક્રેટરીએનાં દિવાનખાનાંમાં નામદાર ગવરનર લૉડ હેડીસે ઉપાડ્યું હતું. નીચલા ચારસી અહરથો તથા બાનુએને ધનામો મળ્યાં હતાં—

શેઠ એમ. એફ. પીઠાવાલાને સફી સરય પારેલ Block or Coloured Crayons માટે સેઆઈડીને, રૂપિયા આઠ તથા સરય વૉટરક્રમર પીકચર માટે રૂ.૧૦ અને રૂ.૫૦ નાં ધનામો; સરય “આઈલ પેનટીંગ” માટે બાઈ પુતલીબાઈ જમગીરજી કાપરાજીને રૂ.૫૦ તથા બાઈ સીરીનબાઈ બીબાજી પોરતવાલાને રૂ.૩૦ તથા બાઈ સીરીનબાઈ ફરામજી પાટકને રૂ.૨૦ નાં ધનામો તથા શાકડાંપર સરય કોતરકામ માટે શેઠ જીજીબાઈ નચરવાંજી અરેલાતને રૂ.૫૦ નાં ધનામો.

મીસ પોરોચી બ. રૂ. કામાનાં ચીતારોની તથા શેઠ વીકાજી દાદાબાઈ મેહતાનાં ચીતારોની તારીફ થઈ હતી.

તા ૧૩ મી ફેબ્રુઆરી.

સુબધના ગવરનર લૉડ હેડીસે આજ દિને સર જમશેદજી જીજીબાઈ બારોન્ટ તથા કુટુંબની મોલાકાત તેમનાં મંડળમાં કારકર્તામાં તથા સર દીનશાહજી મણિકજી વીઠલ બારોન્ટ અને કુટુંબની મોલાકાત તેમના વાજકેસરના પીટી દાજમાં જઈને લીધી હતી.

તા ૧૮ મી ફેબ્રુઆરી.

રાજ ૬ માહ ૬ (ચિં) ૧૨૯૪ યન્દેજરદી.

આજ દિને આઠોલા મધિ અંગુમનના ઉધરાતથી બંધાયેલું નવું દોખમું પરગવાની કિયા કરવામાં આવી હતી. જ્યનની કિઆ સમસુલ એલકા પ્યાનપાહદુર દરગુર હોશંગજી જમાસપજી જમાસપઆથાનાએ કીધા બાદ એ દોખમમાં ફંડના ચેક્ટરી શેઠ મનચેરયાહ અસપદીઆરજી દરગુર કામોદિને એક અંગુમન પત્ર વાંચી સંબલાઓ, જે મધિ કયા સમયેને લીધે આ દોખમું બંધાવવાની જરૂર પડી તેની વીગત દર્શાવી હતી, તથા બાઈ સાહેબ દીનબાઈ નચરવાંજી પીટી તથા પીટી કુટુંબને ઉપકાર માનવે હતા. એ પછી આઠોલાના જરથોસ્તીઓ તરફનું એક માનપત્ર તથા શેઆલ દરગુર હોશંગજીને આપવા બાદ એઓએ ધર્મનાં ફરમાનને લખતી એક વાએજ કરી સંબલાવી હતી, એ બાદ દોખમું બંધનાર કંઠાકર. એ. ડેકાનાદ ખરશેદજી મોદીને તેમજ ચેક્ટરી શેઠ મનચેરયાહ અસપદીઆરજી કામોદિને અંગુમન તરફથી એકકી

૧ રાઈસ આઈ ઇડીઆ, તા ૧૪ મી ફેબ્રુઆરી ૧૮૯૫.

૨ બેચ જમશેદ, તા ૧૫ મી ફેબ્રુઆરી ૧૮૯૫.

શેઆલ તથા સોનાનાં ધડીઆલ લેટ આપવામાં આયાં હતાં તથા દોખમાંનાં ઉધરાંજીનાં કામમાં મદદ કરનાર શેઠ અરદેસર શેઆલજી દરગુર કામોદિને ઉપકાર માની આથની કરી મેલાવડો ખરખાસત થયો હતો.

તા ૧૮ મી ફેબ્રુઆરી.

સુબધની પુનીવરસીદીના નવા “ફેબ્રી” તરફી નામદાર ગરકાર નીચલા પારસી અહરથોને નેમ્યા હતા—
શેઠ જમશેદજી મેહરવાંજી આંતીઆ, એમ. એ. ડાક્ટર મેહરવાંજી નવરોજી દારાબ શેઠના,

તા ૨૦ મી ફેબ્રુઆરી.

રાજ ૮ માહ ૬ (ચિં) ૧૨૯૪ યન્દેજરદી.

મરજી—દાદાબાઈ ફરામજી, વજસાડના—ઉમર વર્ષ ૮૦. એવલુ આગલ લાકડાં તથા મોવડાના વેચારી હતા, પણ છેલ્લાં વીસેક વર્ષે એકાંત જીંદગી ગુજારતા હતા.

તા ૨૫ મી ફેબ્રુઆરી.

અતરેની વિક્ટોરીયા નાટક મંડલિએ આજ રાત્રે કોઈ હિંદુ ધર્મખાતાનાં લાગેને માટે “હરીશચંદર” નો એલ કરી બાતચો હતો. એ એનની આવકમાંથી ખરચ બાદ કરી રૂ.૫૦૦ ની રકમ એ મંડલીના મલિક શેઠ ખરશેદજી મેહરવાંજી બાલીવાલાએ “ગોપાળજી ઉપરેશક સબા” નાં ફંડમાં આપી હતી.

૩ બેચ જમશેદ, તા ૧૬-૨૧ મી ફેબ્રુઆરી ૧૮૯૫.

એ દોખમું આઠોલા ગામથી સુમાર ૩ માઈલ દુર છે, જેથી સ્વાંનોને લઈ જવાને તકલીફ પડશે એમ ધારી અતરેના જરથોસ્તી સાહેબોએ મેસરસ સેઆલજી શાપુરજીની કુંડાં આપનાર શર્લોડરીવાળાઓને આજીઠ કરવાથી તેઓએ લોખંડી એક ગાડી આઠોલાની અંગુમનને લેટ આપીછે, તે અતરેનાં દોખમાવાળી જગા ઉપર સરવેને દેખાડવા સખી હતી.

આ દોખમાંપર નોંધે ગુજબ તખી ચારેલીછે :—

“શ્રી પાક દાદાર અહુરમજ્દની ચદ્દ છે.

“આ દોખમું બીસાર છમ્મના તેમજ સુબધ અને બીલ દેશવરના સખી દીનજેસ્ટ જરથોસ્તીઓની ભેગી “ચદ્દથી બંધારી રોજ ૬ થો આદર યન્દે, ચાકાં ૩ થો “ચેરેર યન્દે, ચેરેરશાહી શને ૧૨૬૩ યન્દેજરદી તા ૨૩ “ત્રી ચાર્ચ શને ૧૮૯૪ ને દીને ધમ્મલી સર્વે જરથોસ્તી “ઓના વપસા માટે ખુલ્લું થકયું છે.”

તખીમાં જણાવેલે રીવરે દોખમું ન પડતાં ૧૨ માસ રહીને આગે દીને પડાયું હતું.

૪ રાઈસ આઈ ઇડીઆ, તા ૧૬ મી ફેબ્રુઆરી ૧૮૯૫.

૫ વજસાડવાલા શેઠ શાપુરજી દાદાબાઈના આવા.

૬ બેચ જમશેદ, તા ૨૫ મી ફેબ્રુઆરી ૧૮૯૫.

તાં ૨૮ મી ફેબ્રુઆરી.

નીચલા પારસી સહરેએ નામદાર સરકારે તમા સુલેહના અમલદારો ઠેકાણા—થેડ ધનજીભાઈ મેહરવાંનજી જીજીભાઈ, ડાકટર ફરુજનજી નયરવાંનજી બીચની, થેડા ભમથેડજી માણેજી ફરોમજી પેડ, જીજીભાઈ ફરોમજી પીટી, જીવજી હોરમજી ગળધર, કેપથર હોશભઈ કરાકા, અરથેડજી તરથેડજી નયરવાંનજી વાડીઆ, તાનાભાઈ ધનજીભાઈ બનાજી.

તાં ૧ મી માર્ચ.

અતરેનાં મેદાનમાં બરાબરનાં ગાડીયાંનાં પ્રદર્શીઓમાં આજ દીને નામદાર ગવરનર લૉરડ સેડ્ડરસ્ટે વેલ્થેલેનાં ધનામીનાં ફોરટ કોચ ફેટરીવાલા થેડ પેશનનજી મેહરામજી પ્રેક્ષને મુખ્યમાં બનાવેલી ગાડીઓના સારા ડીઝાઇન તથા તેની શીનીય મટે તેમજ ગાડીમાં અછી રાશની બનાવનારાં ફાનસો તથા અચાવ મટે પુત્રમાં રાખેલા પેટ્ટેડ બોલર મટે બે ડીપોમા તથા એક રૂપાના આંદ મજબો હતો.

તાં ૨ જી માર્ચ.

હાનરેમન પીરોજીયાહ મેહરવાંનજી મેહતાએ ડિન્ડરવાંની વડી ધારાસભામાં કેટલાક ધારાઓનાં બીણ વખતે જે હીમતવાન અમુલ્ય સેવા આ દેશની પ્રજાની બળવી હતી તેની પીઠાંઓમાં ત્યાંવાંના ભંજીના બાપુ ડબલ્યુ. સી. બોનરજી તથા બાનુએ આજ રોજે કલકત્તાના પોતાના બંગલામાં સ્થળી વચ્ચેના પેલ્ડી પંક્તીના લોકોનાં એક ધવનીંગ પાર્ટીના મેજાવડો કરી હાનરેમન પીરોજીયાહની સ્વેચ્છાએ પીઠાંઓ કરાવી હતી.

૧ માર્ચે ગવરમેન્ટ ગેઝેટ, તાં ૨૮ મી ફેબ્રુઆરી ૧૮૯૫.

૨ બચે ભમથેડ, તાં ૪ બચે ૬ મી માર્ચ ૧૮૯૫.

૩ બચે ભમથેડ, તાં ૧૧ મી માર્ચ ૧૮૯૫.

એજ પ્રુલ્ય કલકત્તાના રાજીન હાલમાં હાનરેમન પીરોજીયાહને તાં ૨૬ મી માર્ચે ત્યાંના આગેવાંન દેશી અરથેડોએ એક બાણ આપ્યું હતું. પ્રપુત્રધાને બાપુ જન-નાઠન ધોસ પીરોજીયાહ હતા. લાહોરની ઇડ્યેન આશોશીએને પણ એવજીની એ સેવાએ માટે બેપકાર માનવાનો હડાવ પસાર કરી તે એવજી બેપર મોકલી આપ્યો હતો. અધરાજની કિંદુ બીએલોહલ રટ્ટેડસ ચોસાઈડીએ પણ હાનરેમન પી. આનંદાચારુનાં પ્રપુત્રપણે હેડલ એવજી બેપર એક માનવત્ર મોકલ્યું જેમાં લખાયું હતું કે—“સચાઈ ચાટે તરોએ જનપુત્ર અવાજ બોલ્યા, અને તમારી પોતાની તથા તરોને સુદી કલાંદારીઓની સ્વતંત્રતા અને હુદથી તરોને સચાવવાના હેતુ માટે તરો હીમતથી લડ્યા, તેમજ પોતે અચુક હોસના અમલદારોના દાવા વીધે ચક્ર બોલવાને તરો પાછળ પડ્યા નહીં, તે માટે અચો તમારી

તાં ૪ થી માર્ચ.

રોજ ૨૦ માઈ ૬ (થેં) ૧૨૬૪ યન્દેજરદી.

કુડીઆણું ગામમાં અજીમનનાં ઉદરાતથી સર દીનજાહજી માણેજી પીટી બારેનિટની આગેવાની હેડલ બંધાવવા માટેનાં દોખમનાં તાણે પુરવાની કિઆ આજ દીને એં શાપુરજી મનચેરજી હજીપોરીઆ અને પંથળી ભમથેડજી મેહરામજી મોથેડે કરી હતી.

તાં ૧૦ મી માર્ચ.

રોજ ૨૧ માઈ ૬ (થેં) ૧૨૬૪ યન્દેજરદી.

અજી—ડાકટર બરજોરજી અરથેડર હરેનયરનાં—
ઉમર વર્ષ ૬૧, ગ્રાન્ટ મેડીકલ કૉલેજના પેલ્ડા દેશી ગ્રાડ્યુએટમાં એક હતા. એ કૉલેજમાં ૭૦ સં ૧૮૫૧ માં જોડાઈ કેટલીક સ્કાલરશીપો વગેરે મેળવી તાં ૧૭ મી એપ્રિલ ૧૮૫૬ ને દીને નામદાર ગવરનર લૉરડ એજરોનરેનને હાથે તબીબી ગ્રન્ટ મેળવી, ગરકારી નોકરીમાં આસીસ્ટન્ટ ગ્રનજન તરીકે દાખલ થયા અને માલેગાંમ, બેડા, નાથક, ગાંધીવાડી, રાજકોટ, એડન, થાણા વગેરેના ગરકારી દવાખાનાના તબીબ નેમાઈ થાણાના કેટલીકવાર એકઠીંગ સીવીલ ગ્રનજન નેમાઈ હતા, અને ૧૮૯૧ માં ૩૫) વર્ષની ગરકારી નોકરી બાદ પેનથન લીધું હતું.

તાં ૧૧ મી માર્ચ.

ગરીબ જરોયરીઓનાં રહેઠાણોનાં કુંડની કમીટી હસ્તક થેડ ફરોમજી દીનજાહજી પીટી પોતાના બપાવ મરહુમ થેડ માણેજી નયરવાંનજી પીટીનાં નામથી એક મકાન બાંધવાને આપેલા રૂ.૨૫૦૦), તથા થેડ બહમનજી

તરજ ગરીબીની લાગણીથી જોઈએ છીએ. આપણા રૂ.૨૫૦૦-એને તરોએ એવો એક દાખલો બેસાડ્યો છે કે તેમને લોકોના હેડા ચાટે વધારે નીભળપણે મેલવાની હીમત આપશે એવો અચો ભરેડો રાખ્યે છીએ, અને હિંદુસ્તાનની ધારાસભાઓનાં સુધારો કરાવવા માટે જે આસામીઓની ગેઝેનને હિંદુસ્તાન આભારી છે તેઓએ બતાવેલી દુર-અદેશી ખરી પાડી આપવાને તરોએ પોતે આજીબુધું બળવું તે માટે અચો તમારો બેપકાર માન્યે છીએ. હિંદુસ્તાનની ધારાસભાઓનાં તમારા જેવા આસામીઓ દાખલ થવાથી જે રાજસ્વારી લાલો થવા જોઈએ, તે માટે વીશ્વાસ રાખે રાહ જોવાને અચો પુશી છીએ. આપણું હેડવાનું શકત સાંભળવાને નહીં પણ તે બેપર થવાનું પડે-આડવાની માંગણી કરવાના આપણા હેતુ માટે હીમતથી અને માનપુરવક રીતે દાવો કરીને આપણા બીહીકણા રવંદરીઓને તરોએ ને હેડા શીખવ્યો છે તે માટે અચો તમારો બેપકાર માન્યે છીએ.”

૪ બચે ભમથેડ, તાં ૭ મી માર્ચ ૧૮૯૫.

૫ કરનન ધનજીયાહ, ડાં ભંગીર, મરહુમ થેડ શાપુર, અરથેડ, હરામરોઝ, હોરમજી રસ્તપર, થોરાબ, અને ગોનામેહર બરજોરજી રૂ.૨૦-સરના બાપા.

હક્કમારી વચ્ચે આવી વચ્ચા તથા પોતાના પાક આતંચની જાળવણી માટે કેટલા હાદેશા વેચ્યા તે બાબે એક બાબાજી કહ્યું હતું. એ બાદ શેઠ તેલચુલજીએ દસ્તુર પેશનતજી મીરજીને, એ નવી દરેમહેરના પંચકી એમ બાણીકજી સપ્તરજી મીરજીને તથા શેઠ મેહરામજી બરડાને શેઆલિ હોરાડી હતી. ને પછી ચાચની કરી મેલાવટા બરખાસત થયો હતો.

તા. ૧૭ મી માર્ચ.

રોજ ૭ માઈ ૭ (ચિ. ૧૨૬૪ યન્દેજરદી.

આજ દિને મરહુમ શેઠ જમશેદજી નશરવાંતજી પીઠીઆની આઠમાં વર્ષની બાળ હોવાથી તેમનાં માતાજી બાપ દીનબાઈએ રૂ.૧૦૦૦૦૦ ની રકમ તેમનાં પુત્રને માટે “બી નશરવાંતજી બાણીકજી પીઠી ચેરીડી ફંડ”ના તમ્મદી-એને સંચારીત કરી હતી કે, એ રકમ આનામત રાખી તેનું વીધાજ “જમશેદજી નશરવાંતજી પીઠી પારસી આરસેજન”માં લામ્યાર પારસી માખાપના હોડારાએને દાખલ કરવા માટે વાપરવું. એ સાથે પોતાના એકપુરા દોકરાનું નામ જાળવનારાં આ બહુ પુણ્યવાન ધરમખાતાં માટે બાપ સાહેબ દીનબાઈ પીઠી દે ૩૨૨૦૦૦ ની રકમ ક્રહાડી આપીછે.

તા. ૧૮ મી માર્ચ.

રોજ ૪ માઈ ૭ (ચિ. ૧૨૬૪ યન્દેજરદી.

મરજી-દસ્તુર મેહરામજી જમાસપજી જમાસપ-આશાના—ઉત્તર વર્ષ ૬૭. પ્રથમમાં નીલામ સરકારની નોકરીમાં નક્કરેજના મોહતેમલ, પછી ઐરગાખાદના તાલુકદાર, પછી નાંદોદના અવજ તાલુકદાર વગેરેના એાદા ભોગવી નીલામ સરકાર તરફથી રૂ.૨૦૦) તું પેન-સન મેજત્યું હતું. ઇ. સ. ૧૮૭૫ માં પોતાના બાપ

૧ જામે જમશેદ, તા. ૧૮ મી માર્ચ ૧૮૯૫.

બીજે દિને એટલે તા. ૧૬ મી માર્ચ શેઠ તેલચુલજી મીસ્ત્રાનાં ધરનાં ચાર બાળકોને સરકાર પેટરાવવાની કિમ્યા કરવામાં આવી હતી. બધાં જામ સાહેબ, કુંવરસાહેબ તથા બીજા દરખારીઓ કિમ્યા જોવાને હાજર થયા હતા. તે પછી મારજાએ પારસી કોષને પોતાને ખરચે એક લખાવત આપી હતી તથા શેઠ તેલચુલજીને સરવાલ ભેટ કીધી હતો. સંબોદારવાળા શેઠ કુંવરજી કોષાલએ પણ શેઠ તેલચુલજીને એક જાનપત તથા શેઆલિ હોરાડી હતી.

૨ જામે જમશેદ, તા. ૧૮ મી માર્ચ ૧૮૯૫.

૩ શેઠા શેઆલજી, તથા રસનતજી, હેદરાખાદના દસ્તુર પુરોહિત મેહરામજી તથા દખલના દસ્તુર સરદાર કંઠાખાદ આદેશખાદ, અને બાઈ જાલજી તે કુંવરજી શેર જોવા અને હાજર તથા યુવાનની વારસીયાનાં ચાલે અબોસાલી એમ મેહરામજી મીખાલ કંઠાનાં પછીઆનીના બાબ.

દસ્તુર હેરામજી જમાસપજીનાં મરજી વેળા તેમની જમાએ હેદરાખાદના દસ્તુર નેમાયા હતા. એએ હારસી અને ઉરકુ બાબાના બાં હતા, અને એમની “દિવાને મેહરામ” નામની ચોપડી વખણાતી હતી.

તા. ૨૦ મી માર્ચ.

રોજ ૬ માઈ ૭ (ચિ. ૧૨૬૪ યન્દેજરદી.

મરજી-પીરોજશાહ મેહરામજી જીજીબાઈ—ઉત્તર વર્ષ ૪૮). મરહુમ શેઠ મેહરામજી જીજીબાઈના ત્રીજા દોકરા, પ્રથમ પોતાના બાઈએ સાથે વેપાર સંચાલવા હતા. પછી “જીપીવી મીલ”ના એજેન્ટની પેહીના બામ્મ હતા. યુસફરીનાં બહુ શોખીન હોવાથી હાંફસ્તાન, હુરેપ, અમેરીકા, જાપાન, ચીન વગેરે ઠેકાણે યુસફરી કરી હતી.

તા. ૨૦ મી માર્ચ.

આજ દિને સીકદરાખાદ મધે મરહુમ દસ્તુર મેહરામજી જમાસપજી જમાસપઆશાનાનાં ઉમણામાં તેમના દોકરા દસ્તુર પુરોહિત મેહરામજી જમાસપઆશાનાને હેદરાખાદના દસ્તુર નેમાયા હતા, તથા તેવણને અજીમન તરફથી એક શેઆલિ શેઠ મેહરામજી પેશનતજી મેહરામજી હોરાડી હતી, તથા બીજી શેઆલિ દખલના વડા દસ્તુર શમશુદ્ધ એાલમા ખાંનાહદુર દસ્તુર હોશંગજી જમાસપજી તરફથી નાખી દસ્તુર કંઠાખાદ હોરાડી હતી. વળી નામદાર નીલામ સરકાર તરફથી નામદાર દીવાન નવાબ વીકારજી ઉત્તરએ એ મીજાલસમાં પોતાના ખાનગી સેક્રેટરી મી. કુરુનજી જમશેદજીને મોકલયા હતા, જેવણે નીલામ સરકાર તરફથી મરહુમ દસ્તુરનાં મરજી માટે દજગીરી બતાવી હતી તથા જણાવ્યું હતું કે, નવા દસ્તુરની નેમણુક નામદાર નીલામ તથા દીવાન સાહેબ પચંદ કરેછે અને તેવણને સરકાર તરફથી રૂ.૧૫૦ તું મનસખ બાંધી આપવાને કસવ થયેછે.

એ બાદ હેદરાખાદની જરોયાતી અજીમનના શેઠ-કરી શેઠ મેળાજી આદરજી પહોરે તથા શેઠ પીરોજશાહ પેશનતજી મેહરામજી મરહુમ દસ્તુરજીનાં મરજી અજીમન-ને ગયતી ખેડ વિષે એ બતાવી મરહુમની પહેરજમારી અને બાજા યુજોગી વખાણુ કરી મરહુમનું નામ દરેક અવસરનાં જણુગરોમાં દેવાની સુચના કીધી હતી ને મંજૂર થઈ હતી. એ બાદ નવા દસ્તુરજીને બીજી સાત શેઆલિ હોરાડવામાં આવી હતી. મરનારનાં કુટુંબ તરફથી તેમનાં પુત્રને માટે રૂ.૨૦૦૦) ધર્મખાતે આપવામાં આયા હતા, તથા હેદરાખાદની વસતી. વધવાથી જીનું દાખલું પ્રરતું જણાવું નથી, માટે મરહુમની વાદમારીમાં એક નવું દાખલું બાંધવાની સુચના થવાથી મીજાલસમાં હેદરાખાદના જરોયાતીએ તરફથી એક ફંડ થયું હતું, ને ફંડમાં રૂ.૧૦૦૦૦ થી વધુ રકમે બરાબર, જેમાં કુખપ રકમે નીચે સુચન હતી:—રૂ.૨૦૦૦) શેઠ મેહરામજી નશરવાંતજી

ચીનાઇ, રૂ.૧૫૦૦) શેઠ દોરાબજી ડોશાબાઇ દોડીવાલા, રૂ.૧૦૦૦) શેઠા શાપુરજી એલમજી ચીનાઇ, અને ઉદરજી વજીહ, રૂ.૫૦૦) શેઠ એલમજી ચોરાબજી ચીનાઇ, રૂ.૩૦૦) શેઠ મનચેરજી ખરશેહજી પંથશી, રૂ.૨૦૦) શેઠા દીનસાહેજી પુરશી, અને રમજીજી ચીનાઇ વજેર.^૧

તા. ૨૧ મી માર્ચ.

રોજ ૭ માઈ ૬ (ચિ) ૧૨૬૪ યન્દેજરદી.

આજ દિને મહંતી અંબુમનનાં ઉપરાતથી બંધા-મલી દરેમહેરને પરમાપને ૫૦) વર્ષ પૂરાં થયાથી તેની જુબીલી તરીકે ત્યાંનાં સર્વે જરથોસ્તીઓએ શેઠ દાદાબાઇ પેશનજી બોટાની આગેવાની હેઠલ ઉપરાંચું કરી શાંજનાં દરેમહેરમાં જયન કરી રાતનાં રોજની કરી જીવકાત આપી હતી, જેમાં ત્યાં વસ્તાં સર્વે પારસી કુટુંબોએ ભાગ લીધો હતો. જયનની ક્રિઆ પુરી થવા બાદ દરુર ખુરશેહજી જમશેદજી જામારખાયાનાં એક વાએજ કરી સંબારાવી હતી.^૨

તા. ૨૨ મી માર્ચ.

આજ દિને મરહુમ શેઠ પીરજીશાહ મહેરવાંજી જીજીબાઇનાં ઉત્તમસુત્રાં તેમનાં વીધવા બાઇ નવાજબાઇ તે સર દીનસાહેજી માણેકજી પીટીર ખારેનિંટનાં બેટીએ રૂ.૫૦૦૦), બેહન બાઇ દીનબાઇ તે મરહુમ શેઠ નયરવાંજી પીટીરનાં વીધવાએ રૂ.૮૦૦૦), બાઇએ શેઠા ધનજીબાઇ તથા દાદાબાઇ મહેરવાંજી જીજીબાઇ અને બતિબજી શેઠ જીજીબાઇ મનચેરજી મહેરવાંજી તથા પાલક શેઠ જમશેદજી ધનજીબાઇ મહેરવાંજી મલી રૂ.૧૧૫૦), સસરા દીનસાહેજી માણેકજી પીટીર ખારેનિંટ રૂ.૫૦૦૦), શેઠા કુરાંજી તથા બહમનજી દીનસાહેજી પીટીર રૂ.૨૦૦૦), સર. દીનસાહેજીની બેટીએ બાઇએ બાપાઇજી, હમંબાઇ, રોતંબાઇ, માણેકબાઇ, બચુબાઇ, તથા બેહમતજીન રતનબાઇની બેટીએ બચુબાઇ, કુવરબાઇ, અને મહેરબાઇ કુરાંજી પાંડે મલી રૂ.૧૨૦૦), બેહન બાઇ આવાંબાઇ તે મરહુમ શેઠ કાવજી દીનસાહેજી પીટીરનાં વીધવાએ

૧ બને જમશેદ, તા. ૨૩ મી માર્ચ ૧૮૯૫.

નવા દરુરજીને એ પ્રમાણે મનસબ આપવા માટે નાખદાર દીવાંન વીકાર જીવ જીમરાને જીવકાર માનવાને તા. ૩૧ મી માર્ચે દરુરજી પાતે તથા હેરાસાદના આગેવાંન જરથોસ્તીઓનું એક ડેપુટેશન મળું હતું. રાખેતાની તાલમ-તથાજો થવા પછી ડેપુટેશને પારસી કોમનાં ઉચાંતની લાગણી બહેર કરી હતી, અને હીવાંને એક કીચતી શેઆલ નવા દરુરજી પુરશેહજીને હેસારી હતી.

૨ રાસત ગોષ્ઠતાર, તા. ૩ જી એપ્રિલ ૧૮૯૫.

રૂ.૫૦૦), બીજાં મિહનમી રૂ.૨૦૦), તથા મિત્રો શેઠ કાવજી દાદી કીમજીએ રૂ.૫૦૦), શેઠ જાહેરજી કાવજી રૂ.૩૦૦)નીએ રૂ.૫૦૦), અને શેઠ એલમજી દીનસાહેજી રૂ.૨૦૦) મળી રૂ.૨૩૪૫૦) ધર્મ ખાતાંઓમાં આપ્યા હતા.^૩ પ્રાથમી રાતનાં ઉત્તમસુત્રાં હાનરજી નવરોજી નયરવાંજી વાકીઆએ રૂ.૫૦૦૦) ની રકમ કુનીવરસીટીમાં મરનારને નામની જાદ પેહલવીમાં સ્થાવર-શ્ચી આપવાને બેઠ કરી હતી.^૪

અતરેની પારસી પંચાપતનાં ફંડના વચસી ચહેતો દરતક ૧૮૮૭ માં ઉત્તમ થયાં “મી વિક્ટોરીયા જુબીલી પેહલવી રેક્ટ ફંડ” ની તરફથી પેહલવી નીરંગમનાંનું એક પુસ્તક જે પુણ્યાવાલા ચમસુત્ર યોગદા આનંબાહુર દરુરજી હોશંગજી જામારખાજી જામારખાયાના પાસે હતું તેની એક આબેલુબ નકલ પુણ્યાના સરકારી ફોતોગ્રાફી પ્રેસમાં જબાઈ બાહર પાડી હતી. એજ નીરંગમનાંની એક વધારે પુરાણી હાથની લખેલી ધરાનથી મળેલી નકલ એરવદ તેહમુરસ દીનસાહે અંગ્રેજીથી પાસ હતી તેની સાથ ચુકા-ખસા કરીને આ નવું પુસ્તક કેટલાક ટીકા સાથ દરુરજી દારબ પેશાન મંજનાએ તબવાર કર્યું હતું.^૫

તા. ૨૬ મી માર્ચ.

રોજ ૧૨ માઈ ૭ (ચિ) ૧૨૬૪ યન્દેજરદી.

મરજી—શાપુરજી હોરમજી સોપારીવાલા—ઉમર વર્ષ ૭૨) કરાંચીની કમીસરીપરના એક કંટાકર હતા. ઉત્તમ ૮ વર્ષની વાતપર પોતાના મિત્રાએને કામકાજ સોંપી પોતે નવદીક ૭ વર્ષ સુધી આપાં હીંફુસ્તાંનમાં જુદે જુદે ટેકાણે સુસાદરીએ કીચી હતી. કરાંચીની પારસી “વીરબાઇજી રકુત” એવણે પોતાનાં ધણીઆનીનાં નામથી સ્થાપી હતી. કરાંચીના ગરીબ જરથોસ્તીઓ માટે એક નીરામીન ફંડ એવણે ઉભું કીધું હતું.^૬

૩ બને જમશેદ, તા. ૨૩ મી માર્ચ ૧૮૯૫.

૪ રાસત ગોષ્ઠતાર, તા. ૨૫ મી માર્ચ ૧૮૯૫.

૫ બને જમશેદ, તા. ૨૫ મી માર્ચ ૧૮૯૫.

૬ શેઠા ખરશેહજી અને જમશેદજી શાપુરજી સોપારી-વાલાના બાપા, અને સુબધવાલા શેઠ દીનસાહેજી પેશનજી સોપારીવાલાના બાઇ.

૭ કરાંચીની અંબુમને એથના દીકરા બી. ખરશેહજી ઉપર દીલાસાપત ચોકલી, એથની વાદગારી માટે બિયમજી કરી રૂ. ૫૦૦) એકકા કરી તેમાંથી એથની એક અંગ્રેજ પેનટીંગ તસવીર પૂણ્યા ત્યાંની કોપની બપ્પીસારીયા તા. ૩ જી એપ્રિલ ૧૮૯૭ ને દીને શેઠ પેશનજી મિત્રાંજી દોરવાબને હાથે પુષી પુષી હતી.

તાં ૨૮ મી માર્ચ.

હાનરેબલ પીરોન્થાહ મેરવાનજી મેલતાએ વડી ધારાસભાના એક સભાસદ તરીકે હાલની શાસનમાં જે હીનગવાન તારીફદારક પ્રબલેષા બાબતે તેની પ્રીતિમાં કમકતા મળે “ઈડીઅન ચીર” ના અધીપતી બાજુ મોરેનડોનાય સેના પ્રમુખપણું હેલ ગઈ તાં ૧૭ મી માર્ચે ત્યાંના આગેવાન બંગાળીઓની એક સભા ઠહી, જ્યાં ડેડાલ ધરે. હરે કે હાનરેબલ પીરોન્થાહ સુંબઈ પાછા ફરે તે અગાઉ તેવલુને જાહેર માનઅકરામ આપવું તથા કલકત્તાના ડાઉન હોલમાં એક મોટા પ્રકારની હવનમિ પારટી આપવી, તે ડેડાલની રહે આજ રાત્રે કલકત્તાના ડાઉન હોલમાં એક મોટા મેલાવડા ધરે. હતા. હાનરેબલ પીરોન્થાહ આવી પોંદ્યતાં તેમને યોગ્ય આવકાર ઇલ એક પપ મેક ઉપર જગા આપી કમીટીના પ્રમુખ હાનરેબલ ડબ્લ્યુ. સી. મેનરજીએ કલકત્તાના રેલ-વાસીઓ તરફનું એક માનવત્ર લખી શંભલાલુ, અને તેમ કરતાં જલાલુ હંદુ કે ઉત્તરબને લીધે આ મેલાવડાની મેલવણો દાડદોડીમાં કરવી હોવા છતાં કલકત્તાના ૩૫૦૦) રેલવાસીઓએ એ હીલચાલને લગતી અરજી ઉપર ચક્રીઓ કરી હતી. હાનરેબલ પીરોન્થાહ એ માનવત્રના ધરેતા જવાલા બાદ આવી તથા રંગ-રાગમાં કેટલોક વખત યુવતી રીક્ષ મેટ લઈ મેલાવડા બરખાસ્ત થયે હતા.

તાં ૩૦ મી માર્ચ.

શ્રેષ્ઠ કેપ્તશર શોરાબજી પાટક, બી. એ. એ રૂકીની તામસન કલેજની હજનેરી સેવટની પરીક્ષા પેહલા નંબર ફેલેમની સાથે પસાર કરી નીચલાં પાંચ ધનામે મેલ્યાં હતાં:—(૧) “કાઉનસીલ એવ ઇડા”નું ચક્રી શરસ નીવડનાર જવાબ આપેનું રૂ.૧૦૦૦ ની રીકડ રકમનું પહેલું મોટું ધનામ; (૨) અહડતા પ્રકારની સરડીશકેટ મેળવવા માટે રૂ.૨૫૦ નું “તામસન પ્રાઇમ”; (૩) ગણીત-માં પહેલા આવવા માટે કોરટલી મેમોરીયલવાળો સોનાનો ચાંદ; (૪) એક્સપેરિમેન્ટલ સાયન્સમાં પહેલી પદવી મેળવવા માટે જનરલ મેકલેગનવાળું ચોપડીઆનું ધનામ; (૫) એ કલેજના દેશી જવાનોમાં કસરતની હરીફાઇઓમાં પહેલા આવવા માટે વીજાનગ્રામના મહારાજાવાળું રૂ.૪૦ નું ધનામ.

તાં ૩૧ મી માર્ચ.

રોજ ૧૭ માર્ચ ૭ (ચો) ૧૨૬૪ યજ્ઞજ્ઞર. ઇ. અરુણ—બરજોરજી રમતમજી મોદી—ઉમર વર્ષ (૬૦). ૬૦ સં ૧૮૬૬ માં અંગ્રેની એલારીનસ્ટન ધા-

૧ જામે જમશેદ, તાં ૨ જી આપરેલ ૧૮૬૫.

૨ જામે જમશેદ, તાં ૪ થી આપરેલ ૧૮૬૫.

૩ શ્રેષ્ઠ પીરોન્થાહ પાટકોરજી પોલીસ બાબ.

ચક્રીસુનનાથી ઉપર ચક્રીસુનની પદવી મેળવી હતી એ બાદ કેટલીક સુલત મુબી વેપારનાં કામસર ચીન જઈ આવ્યા હતા. ૧૮૬૫ માં ચેરસટલા વખતમાં જાંગી પડેલી કેટલીક જોડેડ ચેરક કંપનીઓના લીકવીડર નેમાયા હતા. અંગ્રેની સાસુન મીલના ધણીક વરસો મુબી સેક્ટરી હતા—અને બીમારીને લીધે તે એપ્રિ ૧૮૮૭ માં છોડયે હતા. એવલુ એક સુલેહના અમલદાર હતા.

તાં ૧ થી એપ્રિલ.

૧૮૬૫ નાં શાલમાં જુદે જુદે ટેકાણીની મ્યુનીસીપાલ બોર્ડમાં નીચલા પારસીઓ ચુંટાયા થા નેમાયા હતા:— સુંબઈની મ્યુનીસીપાલ કોરપોરેશનમાં, કર જનનારા-એ તરફી—શ્રેષ્ઠ નવરોજી જાંગીરજી ગામડીઆ, કાવચજી મેરવાનજી શરદ, દીનસાહ એલજી વાજા, ડકટરે નાનાબાઈ નવરોજી કાટરક, કેપ્તશર નથરવાનજી બાકરજી, કાવચજી હેરમનજી, કાવચજી એલજી દાદા-ચાનજી, રમતમજી નથરવાનજી જોરી, ફરફનજી નથર-વાનજી બીચગી, અને શ્રેષ્ઠ જીજીબાઈ ફરમજી પીટી, શોરાબજી ખરશેદજી ડોડી, ખરશેદજી નથરવાનજી વાડીઆ, અરદેસર ફરમજી ઉતવાલા; સુલેહના અમલદારે તરફી—શ્રેષ્ઠ દારાસાહ રતનજી ચીયજી, હાનરેબલ પીરોન્થાહ મેરવાનજી મેલતા, સી. આઈ. ઇ., કેપ્તશર નવરોજી કાપરાજી, બહમનજી પેશતનજી માસર, મેરમજી નથર-વાનજી સીરવાઈ, હેરમનજી ખરશેદજી કુરેલવાલા, પેશતનજી નથરવાનજી વાડીઆ, અને જમશેદજી ખર-શેદજી કામાજી; ધુનીવરસીટી તરફના—શ્રેષ્ઠ માણિક્યાહ જાંગીરસાહ તાલેવારખાં; શરકારે તરફના—શર જમશેદજી જીજીબાઈ ખારેનિઠ, સી. એચ. આઈ., અને હાનરેબલ નવરોજી નથરવાનજી વાડીઆ, સી. આઈ. ઇ.

તાં ૪ થી આપરેલ ૧૮૬૫ ને દીને નવી કોર-પોરેશને રેનડીંગ કમીટીમાં શ્રેષ્ઠ કાવચજી મેરવાનજી શરદ અને ડકટર કાવચજી હેરમનજીને ચુંટી કાઢ્યા હતા.

ચુનીસીપાલ બોરડ.

અકલેશર—શરકારે નેમેલા—ખાં બાં શોરાબસાહ હેરમનજી, પીરોન્થાહ દીનસાહ. ચુંટી કાઢેલા—જમશેદજી નથરવાનજી, અરદેસર નથરવાનજી, કાવચજી અરદેસર. અહમનગર—શરકારે નેમેલા—દોરાબજી રમતમજી નાગર કીશીટક કોરટના, ખાં બાં શોરાબજી પદમજી, ખાં બાં ફરમજી અરદેસર. ચુંટી કાઢેલા—ખાં બાં નથરવાનજી ખરશેદજી, એલજી રમતમજી નાગરવાલા, મેરમજી શોરા-બજી કારડ માસર, એમ. એ. પ્રાંતીજી—શરકારે નેમેલા—જાંગીર કેપ્તશર કાપરાજી, બીવંડી—ડકટર મ. ન. મોટા-બાઈ વંકીલ. સુરત—શરકારે નેમેલા—શરજન મેનર કેપ્ત-

અર શ્રાવણ નરીમાં, ખાં બાં ફરવું કુવરુ તારાપોરવાલા, ખાં બાં કુવરુ કાવચુ. ચુંડી કાઢેલા—ખાં બાં ડાકર ડાયાભાઈ પેથતન, બરેરેન નયરવાનન વજી, ડાકર દીનચાહન છવનન એલ-મેહરાંમના, ડાકર પીદાચાહ નમચેન નાણાંવી નડી આડ—સરકાર નેમેલા—ખાં ૨ાં એલન મેહરાંમ હાડીવાલા, બી. એ., કૃપચર કુવરુ કાપડીઆ, એમ. એ., ડાકર રૂપતન માણેક કુલવાલા. મોડાયા—સરકાર નેમેલા—જંગીર કેપચર કાપરાણ. તાચગાંમ, માન, ખતાવ, ખાંપુર—સરકાર નેમેલા—ખાં બાં જંગીરન માણેક અચેન. ધારવાર—ચુંડી કાઢેલા—નમચેન એલન ખાટલીવાલા. હુવલી—સરકાર નેમેલા—જંગીરન મેહરાંમન. કોલાખા—સરકાર નેમેલા—ખાં બાં રતનન એલન કાંગા. વજચાડ—સરકાર નેમેલા—ખાં ૨ાં શ્રાવણ રતન મામલતદાર, ડાકર વાણુન હોરમનન દાદામીન, નવરોજ હોરમનન, ચાપુર ફરમન, એલન પેથતન. ચુંડી કાઢેલા—કાવચન ધનજીભાઈ, ચાપુર દાદાભાઈ. રોડેલ—ચુંડી કાઢેલા—માણેક નયરવાનન, કલીઆણુ—સરકાર નેમેલા—ડાકર રતન રૂપતન દાદીના, દરુર દારાચાહ રૂપતન સંભણ. ચુંડી કાઢેલા—રૂપતન હોરમનન. થાણુ—ચુંડી કાઢેલા—નવરોજ નમચેન આંતીઆ, કાવચ મેહરાંમન દીધ્યા, મેહરાંમન નવરોજ આંતીઆ. કુરલા—સરકાર નેમેલા—ડાકર નયરવાનન ધનજીભાઈ, કાવચ દોરામન પાંડે, કાવચ માણેક સુતરીઆ, હોરમન રૂપતન ઉમરીગર. વાંદરા—સરકાર નેમેલા—રતન બીખાન કરંઆ. અમદાવાદ—સરકાર નેમેલા—જંગીર કેપચર કાપરાણ, ખાં બાં એલન ડાયાભાઈ કોડાવાલા, લવચ મેહરાંમ વાડીઆ. ચુંડી કાઢેલા—અરેસર કાવચ કારંભજા, ડાકર નાનાભાઈ કુવરુ મોદી, દારાચાહ ચાપુર ચેડના, એમ. એ. બીરંગામ—સરકાર નેમેલા—હોરમન દીનચાહન. પુણા—સરકાર નેમેલા—હોરમન ખાં બાં દોરામન પદમન, દરુર કેકોખાદ આદરખાદ. તાચક—સરકાર નેમેલા—હોરમન શ્રાવણ લેલીવાલા. ભેલગાંમ—સરકાર નેમેલા—અચેન પેથતન બાધચ. ઉરન—ચુંડી કાઢેલા—અરેસર પેથતન, આદર કાવચ. જંગીર—સરકાર નેમેલા—ખાં ૨ાં શ્રાવણ હોરમન. ખાંદેશ—સરકાર નેમેલા—કે. આર. બહમન, શ્રાવણ અચેન. કુલીઆ—સરકાર નેમેલા—સરખન મેહરાંમ અચેન દલાલ, જંગીર પેથતન. જુસાવલ—ચુંડી કાઢેલા—એલન કાવચ. વરગાંમ—સરકાર નેમેલા—ખાણુ માણેક. માંડવી—સરકાર નેમેલા—

હોરમન એલન હાસીં આસીરં, ડાયાભાઈ શ્રાવણ. ધગપુરા—ચુંડી કાઢેલા—હોરમન ધનજીભાઈ. સતારા—ચુંડી કાઢેલા—ડાયાભાઈ માણેક અડી, નયરવાન ડાયાભાઈ સતારવાલા, અચેન દાદાભાઈ સતારવાલા, અને માણેક બહમન. હાસીર—સરકાર નેમેલા—નયરવાન વાણુ ચેડના, મેહરાંમ ડાયાભાઈ તાચગા, ખાં બાં પીદાચાહ પેથતન.

દીક્ષિત તથા તાણુક લોક બોર.

બચ—સરકાર નેમેલા—ખાંબાહર શ્રાવણ હોરમન. અરેસર—સરકાર નેમેલા—ખાંબાહર શ્રાવણ હોરમન, ચાલેર—સરકાર નેમેલા—અરેસર રૂપતન દીધ્યા, ચુંડી કાઢેલા—રતન ડાયાભાઈ કરાંબી. દેહણુ—સરકાર નેમેલા—અરેસર દોરામન દીહરવાલા. ચુંડી કાઢેલા—રતન છવણ વજી તારાપોરવાલા, પાણુ વીકાન સરંડાવાલા. માઢીમ—ચુંડી કાઢેલા—જંગીર દાદાભાઈ તારાપોરવાલા, વીકાન મેહર. હવલી—સરકાર નેમેલા—મેરવાન મચેર નડીઆડ—સરકાર નેમેલા—ખાં ૨ાં સહિય એલન મેહરાંમચાહ. આંદ અને મોરચદ—સરકાર નેમેલા—ખાં બાં બહમન એલન મોદી. કલીઆણુ—સરકાર નેમેલા—ડાકર રતન રૂપતન દાદીના. ચાપુર—સરકાર નેમેલા—ફરમન રૂપતન. ધગપુરા—ચુંડી કાઢેલા—રતન બીખાન. તાચક—સરકાર નેમેલા—જંગીર કેપચર કાપરાણ. અહમદગર—સરકાર નેમેલા—ખાં બાં શ્રાવણ પદમન, ખાં બાં નયરવાન અચેન, ખાં બાં ફરમન અરેસર. અલીખાગ—સરકાર નેમેલા—ખાં બાં રતન એલન કાંગા. પનલે—ચુંડી કાઢેલા—હોરમન માણેક. ઉરના. પુણા—સરકાર નેમેલા—હોરમન ખાં બાં દોરામન પદમન. ડાપેલી—સરકાર નેમેલા—પેથતન રતન શેડ. અમદાવાદ—સરકાર નેમેલા—જંગીર કે. ન. કાપરાણ. લોકેએ ચુંડી કાઢેલા—ખાં બાં એલન ડાયાભાઈ કોડાવાલા. થાણુ—ધનામદારે ચુંડી કાઢેલા—વીકાન મેહર. લોકેએ ચુંડી કાઢેલા—અરેસર દોરામન દીહરવાલા. મોડા—સરકાર નેમેલા—ખાં બાં બહમન એલન મોદી. ધનામદારે ચુંડેલા—પેથતન અચેન મોદી. સતારા—સરકાર નેમેલા—ખાં બાં જંગીર માણેક અચેન. જુસાવલ—સરકાર નેમેલા—નવરોજ પેથતન. ખાંદેશ—સરકાર નેમેલા—કે. આર. બહમન, પેથતન હોરમન પાતક. આલીગાંમ—સરકાર નેમેલા—અચેન કુવરુ. તાચક—સરકાર નેમેલા—મચેર, સુતાવાલા માનેજર. ચુંડી કાઢેલા—રતન બીખાન. ધગપુરાવાલા. વજચાડ—સરકાર નેમેલા—ડાકર પાણુ હોરમન દાદામીન.

તાં ૧ થી આપરેલ.

જરૂરથી બાધબંધાની મંડલીને બાધ દીનબાધ પીડિત તથા સર દીનશાહજીએ દરેકે રૂ.૧૦૦૦) આપ્યા હતા.

તાં ૪ થી આપરેલ.

મુંબઈના મુનીસીપાલ કાર્પોરેશન તરફના લેજમ-લેટીવ કાનસીલના એક પ્રતિનિધી તરીકે આજ દીને હાનરેબલ પીરોજશાહ મેહરવાનજી મેહતા, સી. આઈ. ઇ. ને એકમતે મુંડી કાઢ્યા હતા.

તાં ૫ થી આપરેલ.

નાથપોર મધે શેઠ જમશેદજી નથરવાનજી તાતાના વહીવટ તથે ચાલતી “સેનટરલ ઇંડીઆ સ્પીનિંગ એંડ વીવીંગ કું”ની “એમપ્રેસ મીલ”માં એક નવું વીવીંગ શેડ બાંધ્યું મુકવાની ક્રિયા આજ દીને મધ્ય પ્રાંતના સીક કમીશનર મીં જોન ઉડપરન, સી. એસ. આઈ. એ એક મોટા મેજાવડાની હજુરમાં કીધી હતી. પ્રથમમાં એ કુંપનીના મેનેજીંગ ડાયરેક્ટર શેઠ જમશેદજી નથરવાનજી તાતાએ એ મીલને લગતી તવારીખ તથા હકીકત વાંચી મંજૂરવાલી હતી.

તાં ૬ થી આપરેલ.

મુંબઈના સીક-જસ્ટીસ સર ચારલસ ચારલ્ડ નાઇટ બ્રોક્લિપરથી રીટાઇર થઇ પોતાને વતન સીધારનાર હેવાથી તેવલુ તરફ અતરેની સંધળી વલુની પ્રજાની માનની લાગણી બતાવવા તથા તેવલુની યાદગારી કાયમ રાખવાનાં પગલાંઓ ભરવાને મુંબઈના રૈહવાસીઓની એક જાહેર સભા ભોલાવવાને ગઈ તાં ૨૭ મી માર્ચે શેરીફ મીં જી. ડબલ્યુ. રાઉટન જોગ અતરેના સર્વે માતના આયોજન મહરોએ એ મોકલેલાં રૈકવીજીશનની રહે આજ દીને રાઉન હાંચમાં એક જાહેર સભા મચી હતી. સરનશીનની ખુસી મીં એસ. આર. ડબલ્યુ. ફોરેસ્ટે લીધા બાદ એ નામદાર વિષે સભાનું ઉંચું મત નોંધવાનાં ડેડાવ કરી તે નામદારની યાદગારી રાખવા વિષે એક ફંડ ઉઘું કરવા તથા ખીજી ગેઠવણો કરવા માટે એક કમીટી તથા ૧ ઇંગ્રેજ, ૧ હિંદુ, ૧ મુસલમાન, અને ૧ પારસી-શેઠ

૧ ઇંગ્રેજ આર ઇં, તાં ૫ થી આપરેલ ૧૮૯૫.

માણેકશાહ જાંગીરશાહ તલિયારખાનને, સેક્રેટરીઓ નમી સભા બરખાસ્ત થઇ હતી. આ સભામાં હાનરેબલ પીરોજશાહ મેહરવાનજી મેહતા, ડાક્ટર કેપ્પલર નથરવાનજી બાકુરજી, ડાક્ટર કાવશજી હેરમજી, અને શેઠ ફરમજી દીનશાહજી પીડિત બાપણો કીધાં હતાં.

હાનરેબલ પીરોજશાહ મેહરવાનજી મેહતા સી. આઈ. ઇ. એ કલકત્તા ખાતે નામદાર વાઇસરાયની ધારાસભામાં દેશની બજાવેલી કીચતી સેવાની પીછાં તરીકે અતરેની જાણીતી પારસી રીપન કલમે આજ રાત્રે તેઓનાં માનમાં એક મોટું ખાખું સર જમશેદજી જીજીબાઈ બાંધેને, સી. એસ. આઈ. નાં પ્રમુખવલુ હેડ આપ્યું હતું.

અતરેની રિક્રેટરીયા નાટક મંડલિએ હાનરેબલ પીરોજશાહ મેહરવાનજી મેહતાનાં માનમાં આજ રાત્રે પોતાની નોંધેલી નાટકશાલામાં એક નાટક ભજૂ બતાવ્યો હતો. એ નાટકની ઉવળના પરચ બાદ કરી રૂ.૧૧૩૬) મીં મેહતાની ખાએસ મુજબ હિંદી નેશનલ કાનગ્રેશની શ્રીતિષ કમીટી ઉપર મોકલ્યા હતા.

તાં ૧૨ મી આપરેલ.

“હાંગકાંગ રેલીમીક” નામનું હંગરજી પત્ર જાહેર લીધાંદથી મીં એસ. રસમજીએ ખરીદ્યું હતું.

તાં ૧૨ મી આપરેલ.

શેઠ કાવશજી દીનશાહજી એડનવાસીને એડનમાં ૫જ મેજવાને આજે બરાબર ૫૦) વર્ષ થયાં તેની જુબીલીની ખુશાલીમાં આજ દીને એઓની પેહલીનાં આસરે ૧૦૦) માણસોએ એમેને મુખારકબાદીનું એક માનવત તથા એક સુંદર રૂપાનું વાક બેટ આપ્યું હતું. શેઠ કાવશજીએ એ બનાવની ખુશાલીમાં એડનના સર્વે પારસીઓને એક જગા-કત આજે આપી હતી.

૨ જાને હીસામે તાં ૧૧ મી આપરેલે એ નાજદારને શેઠ વરજીવનદાસના “વેરલ શીલડ” બંગલામાં ઇવનીંગ પાર્ટી આપી હતી.

યાદગારીનાં રંડમાં રૂ.૧૬૫૦) ભરાયા હતા તેમાંથી રૂ.૩૫૦૦) ખરચી તસવીર ચીતરાવી, રૂ.૭૬૫૩) ઇવનીંગ પાર્ટી આપી તેના ખરચયાં તથા યાકીના રૂ.૮૮૬૬) ધુનીવસરીથી એનડાઉમેન્ટ રંડમાં તાં ૨૦ મી ફેબ્રુઆરી ૧૮૯૭ ને દીને આપ્યા હતા.

૭ જાને જમશેદ, તાં ૧૦ મી આપરેલ ૧૮૯૫.

૪ કપસરે હિંદ, તાં ૫ મી એમે ૧૮૯૫.

૫ ઇંગ્રેજ આર ઇં, તાં ૧૨ મી આપરેલ ૧૮૯૫.

તા. ૧૬ મી આપરેલ.

રોજ ૩ માઈ ૮ (ચી) ૧૯૧૪ યાદગરદી.

મજલુ—નાનાભાઈ માણેકજી ગળધર^૧—૬મર વર્ષ (૮૪). એવજી ગદેવીના વતની, પણ અતરે કમીચીવતના કંપાકર હતા. ગદેવીની અંજીમનના ફંડના એક તરફી હતા. તેમજ ત્યાંની “કા. ભં.” રેડીમની ગદેવી ઇંગલીશ સ્કૂલ” અને દવાખાનાના તથા શેઠ હારમજી અરજોરજી કુપરાંતનાં ગદેવી તેમજ નવચારીનાં કેટલાંક ધરમનાં કાંમિ માટેનાં દરેકના પણ પેહલા દરદી હતા. થળી એવજી ગદેવીનાં અંજીમનનાં ઉધરાતથી બંધાયલાં કામનાં ફંડમાં રૂ.૧૦૦૦૦ ની માટી રકમ આપ્યાથી ૧૮૭૦ માં તે પરાંતી વેળાએ ત્યાંની અંજીમને એવજીને એક માનવત્ર અને શેઠાલ આપી હતી.

મરહુમ શેઠ કાવજી બેનજી આજબલેસે તા. ૧૩ મી જુન ૧૮૮૦ ને દીને એક દરદી કરી પોતાની હેવાતી પછી કેટલાંક ધર્મખાતાઓમાં તેનું આજ વાપડવાને રૂ.૭૫૦૦૦ ની સરકારી નોટ એજાઈડે કાઢી હતી, તે જીમ્મ તેવજી તા. ૬ મી જુન ૧૮૯૧ ને દીને બેહસત-નશીન થયા પછી તે દરદીના દરદીએ શેઠા માણેકજી તથા હારમજી એજાલ આજબલેસે અને ફરકુનજી ધનજી-ભાઈ આજબલેસે રૂ.૪૨૫૦૦ ની નોટો તેમાં લખેલાં ધર્મખાતાઓમાં આપી હતી, પણ રૂ.૭૫૦૦ ની નોટ તેનું આજ હરાલ દેશમાં રેહનારા જરથોસ્તીઓપર નખાતા જીમ્મના કરમાં વાપડવા આપવાને લખ્યું હતું, લેકીન જીમ્મના કર હરાલના નામદાર શાહ નસરદીને ઇ. મ. ૧૮૮૨ થી જરથોસ્તીઓ પાસેથી લેવાનું બંધ કર્યાથી તે નોટો હરાલ દેશમાં રેહનારા ગરીબ જરથોસ્તીઓની હાલત સુધારવાનાં ધર્મખાતાને આપવી કે નહિ; તેમજ બીજી રૂ.૨૫૦૦૦ ની નોટોનાં આજબલેસે મરનારની પોતાની તથા તેમના ચાર વડીલાની બાજને દીને સુવે ધર્મકિઆ કરવા તથા તે દીને વાપાતીની ધર્મશાલામાં આંધવા પાંચલા પારસીઓ તથા લાચાર હરાલોએને જમાવવા અને આશિદાદ આપવી—એ ઉપલી બંધે રકમ કાએદાસર છે કે નહિ તે બાબે મજફૂર દરદીઓએ હાઈ કોરટનું મત લેવા માટે એક મુકદ્દમા માડેલ હતો. એ મુકદ્દમામાં ચમ-શુલ એજાલમા દસ્તુર પેશીતનજી બેહરાંમજી ચંબાલુ, દસ્તુર જમારપજી મીનિયેહરજી જમારપચાશાની, ચમશુલ એજાલમા એમ જીવજી જીમ્મદેજી માદી, બી. એ., અને ‘પારસી પ્રકાશ’ ના બનાવનાર શેઠ બહમંતજી બેહરાંમજી પેલ-ની શાક્ષી લેવામાં આવી હતી, જેઓ સંધાએએ જીમ્મદેજી હતું કે બાજરોજગારની કિઆ અમુક કુટુંબનાં તથા સંધાનાં યુવરેલોએના લાભ માટેની છે, તે વખતની

૧ શેઠ બંહરીર નાનાભાઈ ગળધરના કરી લેનાર બાબ.

બંદગીમાં શામા-પ જીમ્મને દોઆ કરવામાં આવેલે, એથી જીવતોએને પણ લાભ છે કે તેઓ પોતાના વડીલાનાં પમજાંપર આજવાતી કુશિય કરે તથા વધારે મુજબુસત બનેલે. એ પછી કેટલીક ધારા સંબંધી તકરારે થયા બાદ નામદાર જસદીસ બેલીએ આજ દીને તેનો ચુકાદો આપેલો કે આજબ મી.૦ જસદીસ જરડીને તથા જસદીસ ફેરને કદેલા ચુકાદાએ પ્રમાણે બાજરોજગારની કિઆ ખાંતગી પ્રકારની છે, અને તે જાહેર સખાવત તરીકે ગણાય નહિ. આ મુકદ્દમામાં બાજરોજગારની કિઆ સચે ગરીબા-ને જમાવવાની પણ દરદીમાં ગોઠવણ કીધેલી છે, પણ એ જમજી બાજરોજગારનો એક ભાગ છે એમ અતરે શાક્ષી પડી, માટે જમારે બાજરોજગારનું દરદી કાએદા-સર ટકી ચકુતું નથી તો તેનો એ ભાગબી કેમ ટકી શકે, માટે રૂ.૨૫૦૦૦ ની રકમ મરનારની અચકેઆંતનાં એકલીકબુદરસેને સ્વાધીન કરવી, તથા મજફૂર જીમ્મના ફંડમાં મરનારે આપવા લખેલી રૂ.૭૫૦૦ ની રકમ હરાલ દેશમાં રેહનારા ગરીબ જરથોસ્તીઓની હાલત સુધારવાનાં ધર્મખાતાના દરદીઓને તેમનાં ધર્મખાતામાં જો એક ઉપયોગ નહિ હોય તો બીજો ઉપયોગ કરવાની સત્તા છે માટે તે તેમને સ્વાધીન કરવી.^૨

શેઠા દીનશાહ ફરકુનજી મુલાં, એમ. એ; એજ. એજ. બી., શોરામજી દાદાભાઈ બારાવાલા, બી. એ; એજ. એજ. બી.; અને ધનજીશાહ પાલજી મીચતરી, બી. એ; એજ. એજ. બી. એ હાઈ કોરટના સોલીશીટરની પરીક્ષા ફતેહદીથી પસાર કીધી હતી.^૩

અતરેની હાઈ કોરટના નામદાર જસદીસ, ૧૦ વર્ષ સુધી હાઈ કોરટમાં વકીલનું કામ કરી એક વર્ષ સુધી પોતાનો ધંધો જ વકીલે નહિ ચલાવે હોય તે જો લાયક માલમ પડે તો તેને હાઈ કોરટના એક “એડવોકેટ” તરીકે નામદાર જસદીસે દાખલ કરી શકે એવો નોંધ કાયદો બાંધવાથી તે કાયદાની રહે સમાલ કામ કોરટના બીજા જસદીસ શેઠ રસમજી મેહરવાંતજી પેલ, એમ. એ; એજ. એજ. બી. ને સુબહની હાઈ કોરટના એક “એડવોકેટ” અથવા બારીસ્ટર તરીકે નામદાર ચીફ-જસદીસ અને જસદીસે આજ દીને નેમ્યા હતા.^૪

તા. ૨૦ મી આપરેલ.

હાનરેબલ પીરોજશાહ મેહરવાંતજી મેહતા, સી. આઈ. ઇ. એ સુબંધ હજાકાના પ્રતિનિધી તરીકે હિંદુ-સ્થાનની વડી ધારાસભામાં જો સ્વતંત્રતા ખતાલી

૨ જાને જાન્યેરી, તા. ૧૮ થી આપરેલ ૧૮૯૫.
૩ રાઈસ એજા ઇ. ૦, તા. ૧૮ થી આપરેલ ૧૮૯૫.
૪ જાને જાન્યેરી, તા. ૨૨ થી આપરેલ ૧૮૯૫.

આ દેશની ઉત્તમ સેવા બનવી હતી તે માટે તેવણના પ્રભુ તરફથી ઉપકાર માની તેમને એક માનપત્ર આપવાનો ઠરાવ કરવાને અત્યંત ગ્રેસીડંસી એસોસિએશનનાં નેતાશ્રી આજ દીને નવિભટ્ટી થોમ્સનનાં સર્વે વરણના સોફાની એક ઘોડી જાહેર સભા મળી હતી. સરનશીનની પુરસી સર દીનશાહજી માણિકજી પીટી બારેનરને આપવા બાદ તેવણ તરફથી હાનરેબલ પીરેજ્યાહની સેક્રેટમાં એક બાધાણુ તેમના પેટા શેડ ફરંમજી દીનશાહજી પીટી વાંચી સંબધાણુ હતું. જે બાદ પુણીની સાર્વજનિક સભા તરફથી આવેલો નીચે મુજબનો તારના સંદેશ, સેક્રેટરી શેડ દીનશાહ એલજી વાણાએ વાંચી સંબ. લખ્યો:—“આનરેબલ મીં શીરેજ્યાહ મેહતાએ, જાતી અગવડ ભોગવી, ભોગો આપાને વડી સરકારની ધારા-સભામાં બજલિલી ઉત્તમ સેવા માટે તેવણ તરફના ઉપકારની બાગણી જાહેર કરવા ગ્રેસીડંસી આસોસિએશને બોલાવેલી આ જાહેર સભામાં કામમાં સારવજનિક સભા દિવાળનીથી ભાગ લેછે.”

એ પછી નીચલા ઠરાવો સર્વેનાં એકમતથી પસાર થયા હતા:—

હાનરેબલ રહીમગુલા મહમદ સંધાની એમ. એ. એ દરખાસ્ત કાઢી તેને હાનરેબલ જ્વેરીશાહ ઉમયાશંકર ચામીક તથા શેડ દાજી આબાજી ખારે, બી. એ; એલ. એલ. બી. એ ટેકા આપ્યો કે:—“આ સભાનાં મત પ્રમાણે, આનરેબલ મીં શીરેજ્યાહ મેરવાનજી મેહતાએ સમાનય રીતે હાંદુસ્તાનની અને ખુશ કરીને આ જાહેરની બજલિલી અગતની, કામતી અને જુદા જુદા પ્રકારની સેવાઓની ઉંચી પીઠાનની નોંધ હાલને પ્રસંગે લેવાની જરૂર છે.”

શેડ એન. જી. સંદાવરકર, બી. એ; એલ. એલ. બી. એ દરખાસ્ત કાઢી તેને ડાકટર બાલસંદર કિશ્ણ તથા શેડ હાથાલીમ રહીમગુલાએ ટેકા આપ્યો કે:—“આનરેબલ મીં શીરેજ્યાહ મેરવાનજી મેહતા માટે મુખ્યની પ્રજા જે ઉંચું માન અને આદર ધરાવે છે તે જાહેર રીતે દરજાવવા માટે એક માનપત્ર તેમને એનાયત કરવાનો ઠરાવ સભા કરેછે.”

મીં બપ્પુ. સી. ચેમખરસે દરખાસ્ત કાઢી તેને શેડ રસતમ બ. ર. કામા, બી. એ; એલ. એન. બી. તથા શેડ માહેદેવ વાધુદેવ સ્મરજે ટેકા આપ્યો કે:—“સભામાં પસાર કરવામાં આવેલું માનપત્ર, પ્રમુખ નજીકના જે દીવસ નજી કરે તે દીને, જાહેર રીતે આનરેબલ મીં

મેહતાને એનાયત કરવું અને તેને બજતી ગોઠવણ કરવાનું કામ મેસરસ ધરમસી, દીનશાહ એલજી વાણા અને સંદાવરકરને સોંપવું.”

સેવે ડાકટર કેપ્સર નયરમાનજી બાપુરજીની દરખાસ્ત ઉપરથી પ્રમુખ સહાયનો ઉપકાર માની સભા બરખાસ્ત થઇ હતી.

તાં ૨૩ મી આપરેલ.

૨૭ ૧૦ માં ૮ (શેં) ૧૨૬૪ યજ્ઞેજ્ઞરદી.

મુખ્ય મંત્રે કાઠમાં ગોલવાડની ગલીમાં મરહુમ શેડ મનચેરજી બરજેજી બગડાએ તાં ૬ મી આપરેલ ૧૮૪૮ ને દીને પરગવેલી આદરાંની દરેમેર પીસમાર હાલતમાં આવવાથી તે ઉગેડી શેડ પેથતનજી નયરવાંનજી ગોદીવાલાએ નયરજી પોતાનાં પેટી મરહુમ બાધ પીરેજ્યાબાધનાં પુત્રને માટે ત્યાં પીજી હમારત બધાથી તેમાં જુનાં આદરાં પરગાવી આજ દીને તે જાણી મુકવાની જયનની ક્રિઆ કરાવી હતી. જયનની ક્રિઆ દરગુર જમાસપજી મનિચેરજી જમાસપઆશાનાં પ્રમુખપણાં હાલ થવા બાદ શેડ પેથતનજી તરફથી શેડ બરજેજી રતનજી હક્રીમે એક અંજુમન પત્ર વાંચી સંબધાણો, જેમાં જણાવ્યું છે કે એ દરેમેર સર્વે જરેયારીઓના વપરાશ માટે જાણી મેલીએ, અને તેના નીભાવ માટે દરગુર જમાસપજી સાથે બદાખસ્ત કરોછે તે પ્રમાણે હાલ દર માસે પેહંઆડા જાણુ અને બવીશના નીભાવ માટેના બદાખસ્ત આગલ આલતાં કરીશું. એ પછી દરગુર જમાસપજીએ એ દરેમેરની આગલી તવારીખ આવી જુની હમારત પીસમાર થવાથી મુનીસીપાલીટીએ તોડાવી પડાવી, અને છેલ્લાં આઠ વર્ષ થયાં તેના કેબલે મરહુમ શેડ બરજેજી માણિકજીની, તથા મરહુમ શેડ માણિકજી શેડવાલી તથા મરહુમ શેડ બનાજી લીમજીની દરેમેરમાં મેલવા દેવા માટે એ દરેમેરેના સુતવલીઓ, અકસર કરી શેડ જાલબાધ અરેમેર શેડના તથા શેડ નાનાબાધ ધનજીબાધ બનાજીને તેમજ સર દીનશાહજીએ અનેક મદદો કરવા માટે તેમના ઉપકાર માનવા હતા. એ બાદ દરગુરજીએ એ દરેમેરના અચલ સુતવલી નામે શેડ પેથતનજીને એક શેઆલ હોરાડી હતી, તથા શેડ પેથતનજીએ દરગુર જમાસપજીને તેમજ એં બહમતજી બરજેજી પાવરની એકકા શેઆલ હોરાડી હતી, અને વાશની કરી મેલાવડો બરખાસ્ત થયો હતો.

૨ બમે જમશેદ, તાં ૨૪ મી આપરેલ ૧૮૯૫.

એ દરેમેરમાં નીચે મુજબ તપની મારવામાં આવીછે:—

“શ્રી પાંક દાદાર અદુરજાહની જલ્દ હોજો. આ દરેમેરે નેરેર જમશેદ શેડ જનચેરજી બરજેજી બગડાએ રોજ ૧૫ ગો જાહા ૭ ગો શેડેનશાહી સને ૧૨૧૭ યજ્ઞેજ્ઞરદીને દીને હબીબી જરથીસતીઓના વપરાશ સાથે પુકી મેલી હતી,

૧ બપ્પુ જાનપત હાનરેબલ શીરેજ્યાહને તાં ૨૦ મી ડીસેમ્બર ૧૮૯૫ ને દીને ગઈલી થોમ્સનનાં એક ઘોડી જાહેર સભા નીચે આપવામાં આવ્યું હતું. તે ગોળી પ્રમુખશ્રીને હાનરેબલ રહીમગુલા મહમદ સંધાની, એમ. એ. બીસમ્મા હતા.

કક્ષીઆંશીનાં રેશનની પાસે ત્યાંના ગામના શિક્ષિતા વપડાસને માટે પારસી આપકારી મકતેદારાએ એક કુવો રૂ.૮૦૦) ને ખરચે બંધાવ્યો હતો.^૧

બંડન મધે “હસ્તખરન ફોતોશાશીક એકશીબીશન” ને ઉવનશયર પાર્કમાં “યુલ્લ” મેલાકું હતું તેમાં યુબધ-વાલા શેઠ શાપુર નશરવાનજી મેદવારે પેલ્લી પદ્મીની રૂપાની ચાંદ ધનામમાં મેલવ્યો હતો. આ ચાપ મીઠું મેદવારે ૩૧ અધિનું ધનામ મેલવ્યું હતું.^૨

તા. ૧ લી મેએ.

“વાનડર” વેલ્કમ લાજ” ના વડા ટેમ્પલર મેદાર ડાકટર ધનજીયાહ આર. ટાટને હિંદુસ્તાનના પાર્ટ શ્રોંડ ચાંદ ટેમ્પલર “હસ્તનાશન સુપરીમ લાજ ડીપી” એનાયત કરી, જેના ઉચી ગણતી પદવી એક પારશીને આ પેલ્લીય વાર મણી.^૩

શેઠ રૂશનજી આદરજી અહમદનગરવાલાએ હેદરા-પાદનાં વરગલ જીલ્લામાં ખમજ તાલુકામાં આ શીટની બંધાવના એક જગ્યા શીલેનો શીકાર કરી નામદાર નીજમ સરકાર તરફથી ધનામ મેલવ્યું હતું.^૪

તા. ૨ જી મેએ.

રોજ ૧૬ માઈ ૮ (ચિ. ૧૨૬૪ યન્દેનરદી.

મણે—ફરામજી રૂશનજી અંડોલવાલા—ઉમર વર્ષ ૫૯), મધ્ય પ્રાંતો માહિલા ખીરામાં રૂલેવના કારતીગ એજન્ટનું કામ કરતા હતા. ગરીબાધમાંથી વધેલા હોવાથી ગરીબ હમખતીએ તરફ ચારી દીધસોજ હતી. ૧૮૬૦ માં રૂ.૧૦૦૦૦) દથ હમરની એક રકમ તેઓએ જરથોસ્તી-

તે સને ૧૮૫૬ માં ઘણી બીસચાર ફાલતમાં આવવાથી જળકર ઘણીના એ દરેકેરેના વારસાથી એ દરેકેરેર ફાલી નહીં બાંધી શકાવાથી દસરજી સાહેબ ડાકટર જાસ-સજલ બીનેચિરેલ જાસસખખાસાના, એમ. એ., વગેરેએ તથા ગોમેલ બજનજી અરશેજી પાવરી અથવા જનરલે જલા-ચણ કરવાથી શેઠ પંસતનજી નશરવાનજી ગોદીવાળાએ પોતાની બેહેસતનશીન દીકરી બાઈ પીરોળપાઈનાં પુત્ર માટે એ દરેકેરેર નવેસર પાથેથી બાંધીને રોજ ૧૦ થો ચાકા ૮ થો શેહેનશાહી, ચાકા ૬ થો કદમી સને ૧૨૬૪ યન્દેનરદીને દીને ઇબવી અને અસજ આતશ આદરોન સાહેબને પાઠા તપનશીન કરીને સરવે જરથોસ્તી સાહેબોને વાપરવા સાંઝ પુશી મેલી. રોજ ૧૦ થો ચાકા ૮ થો શેહેનશાહી સને ૧૨૬૪ યન્દેનરદી, તા. ૨૪ થી એપ્રિલ સને ૧૮૬૫ ઇસવી, સંવત ૧૮૫૧ અર્ધન વદ ૧૪ ને વાર મંજલ.”

૧ બમે જગશેઠ, તા. ૧ લી મેએ ૧૮૬૫.

૨ બમે જગશેઠ, તા. ૨૦ થી મેએ ૧૮૬૫.

૩ રાસત ગોખતાર, તા. ૫ થી મેએ ૧૮૬૫.

૪ રાસત ગોખતાર, તા. ૧૬ થી મેએ ૧૮૬૫.

એના લાજ શીને બાજ વાપરવા એક તરફ કરી આવી હતી. જેના મેનજન તરફ શેઠ ફરામજી કાવચજ મેલતા (“કમચરે હિન્દ” વાલા) અને જોડા તરફ શેઠ ઇન-ચાહ જીજીભાઈ ડાકટર (સોશીસીટર) અને ડા. બરજોરજી હારમજી દાંતરને મેમા હતા.

સુરત જીલ્લાનાં કોદ ગામમાં બગેલી આગમાં નુક-સાંન પામેલાએને મદદ કરવા થકી ક્ષેકટર મીઠું લેલીએ જનાં કરેલાં ફંડમાં યુબધથી સર દીનચાહજી માણેજી પીટીટ પારીનેટ રૂ.૫૦૦ તથા શેઠ ફરામજી બહમજી જીજીભાઈ રૂ.૧૦૦) મોકલ્યા હતા.^૫

બંડનનાં “સેંટ નેમસીય બન્ટ” પતના અંકમાં શેઠ કાવચજ દીનચાહ એડવાલાના એક તખવીર તથા જીંદગીનો અહેવાલ પ્રગટ થયો હતો.^૬

તા. ૬ મી મેએ.

આએ સાંજની ડીજીકટ પલીડરની પરીક્ષામાં નીચજા પાંચ પારસીઓ પસાર થયા હતા:—

શેઠા ચાવકયાહ કાવચજ ડાસાભાઈ દાવર, બહ-મનજી પાણજી માસર, મેહરખાંન ફરુજન આલમચાહ, મેહરવાંનજી ફરુજનજી મુશી, ધનજીયાહ હારમજી કરોવાલા.^૭

તા. ૧૨ મી મે.

યુબધ ઇલાકાની આઠમી પ્રાંતીક કાંનફરંસ આજ દીને જલગાંમ મધે બરાઈ હતી. પ્રમુખપર્યાન યુબધવાલા શેઠ દીનચાહ એદજી વાજને આપવામાં આવ્યું હતું. તેઓએ એક છઠાદાર બાપાણ બે કલાક સુધીનું કુર્ડું, જેમાં હિંદી બન્ટ તથા હિંદી નાણાં મંબંધી ગોઠવણે ઉપર પ્રકટેસીની કરી, દેશી છપાનો મળજીતીથી મંચાવ કર્યો. આ કાંનફરંસનું કામ ત્રણ દીવસ સુધી ચાલ્યું હતું, અને તેમાં પારસીઓમાં પ્રમુખ ઉપરાંત ડાકટર કેપ્પરજ નશર-વાંનજી બાપરજીએ સરકારી તખીબી નોકરીની મેરઝીતી તથા શેઠ રૂશન અ. ર. કામાએ અઠી કેળવણી મંબંધી સરકારી રાજનીતિ વિષે બાપણે કીધાં હતાં. એ ઉપરાંત નીચસી ઠેડાવ સર્વેનાં એકમતે ખુશાલીની તાલીમો વચ્ચે પસાર થયો હતો કે આનરેબલ મીઠું શીરોમચાહ મેહરવાંનજી મેલતાએ વડી ખારસબાની કલકતા ખાતેની છેકી શાસનમાં રેશની ને અમુકથ સેવા બજાવી હતી, તેની પાંજાન કરનારી નોંધ આ કાંનફરંસ બહુ ખુશી

૫ બમે જગશેઠ, તા. ૧૦ થી અને ૨૪ થી મેએ ૧૮૬૫.

૬ બમે જગશેઠ, તા. ૨૨ થી મેએ ૧૮૬૫.

૭ શામી અવરેઈ ગેઝેટ, તા. ૪ થી મેએ ૧૮૬૫.

૮ બમે જગશેઠ, તા. ૧૩, ૧૫ થી મેએ ૧૮૬૫.

સાથ થે છે અને પ્રત્યુપને સતા આપે છે કે, કોન્ટ્રેસ તરફથી એક માનવન થકી કહાડી આનરેયલ મીઠા મેહતા સાથ મશબત ચલાવી તેવલુ નકી કરે તે વખતે તથા ઉકાલુ એ માનવન તેવલુને એનાયત કરવા.

તા ૧૪ મી મેએ.

રોજ ૧ માઈ ૯ (ચિ) ૧૨૬૪ યન્દેનરદી.

મરણ-જીવલુ હોરમજી ગજધર-ઉમર વર્ષ ૬૯, પ્રથમમાં દવા વેચનારી મેસરસ ત્રીચર શ્રીધીની કંપનીમાં નોકરી. કંપનીના આડતીયા તરફ ૧૮૫૩ માં આંગ્રેજીયા ખાતે ગયા હતા. તે પછી મેસરસ ત્રીચરની કંપનીના ભાગમાં થયા હતા. એ બાદ બાપખસા હોટલ તથા મોશરાન મધે ચોક હોટલ ઉધાડીમાં હતા. ૧૮૮૩ થી કોટ મધે જીની હાઇ કોરટવાળી કુશદે હમારતમાં 'ગ્રેટ વેસ્ટરન હોટલ' ઉધાડી તે પોતાનાં મરણ સુધી ચલાવ્યું હતું. પોતાના જનમ વતન ગણુદેવીના જરથોસ્તી અંગ્રજીમનાં ફંડના ૧૮૯૫ થી એક તરફી હતા તેમજ ત્યાંની શર કાપસજી જહાંગીર ઇંગ્રેજ નીયાજને સારા પાયા ઉપર લાવવાને તન મન અને ધનથી ધણી મેહેનત કરી હતી. લાંબી મુદતના હોટલ તથા હરેપ શોપી સાથના અને ખીજા સંબંધને લીધે ઇંગ્રેજ અહમચે અને અમલ-દારોમાં સારા પહોંચાઇ જઇ વગ અને માન ધરાવતા હતા.

મરણ-દસ્તુર દારામજી પુરશેદજી દારામપાલજીના-ઉમર વર્ષ ૬૪, નવસારીની વડી દરેહમેદરના તાપેના ભગરીઆ મોપેદા તથા મેહેદીનાના સુરત રક્ષતમ-પુરાના દસગુર હતા. ત્યાંની દસગુર મોરશેદ લાખાંશ્રી અથાપવામાં એવલુની આગેવાની હતી.

શેઠ મનચેરજી મેહરવાનજી બાવનગરી, સી. આઇ. ઇ. ને ઇંગ્લાંડનાં "નોરથ હસ્ટ મેકનલ ઝીન" વીભાગ તરફથી પાલમિટના એક કન્ટ્રેરેટીવ બાજુ તરફના ઉમેદવાર તરફે બાહર પાડવામાં આવ્યા હતા. શેઠ મનચેરજીએ પોતાના રાજ્યદારી વિચારો કેવા છે તે ત્યાંના સુડી કાઢ-

૧ તા. ૧૭ મી મેએની રાત્રે તે તરણવાલા મેસરસ બાટ અને કુશચે કાનરેયલ પીરોજશાહ મેરવાળજી મેહતાનાં માળખાં ઇવનીંગ પાર્ટીમાં મેલાવડો કરી તેમાં સર્વે ફર્લીગીટોને મોતરયા હતા.

એ માનવન કાનરેયલ પીરોજશાહને તા. ૨૦ મી ડીસેમ્બર ૧૮૯૫ ને દીને મુંબઈ થઈ ગઈ હતી મીએટરમાં એક થોડી બહેર સમા મેલવી મુંબઈની પ્રજા તરફનાં માનવનની સાથે આપવામાં આવ્યો હતો.

૨ થોડા નવરોજી, બંચીરજી, નશરવાનજી તથા અરશેદજી અલખજી અલખરના પાયા.

નારાએને કહી મંજાવવા માટે આજ દીને એક થોડી સમા મેલવી બાપજી કીધું હતું.

ખંડાલા મધે ગરીબ જરથોસ્તીએને માંદગીની વખતે હવા ખાવા જવા માટે શેઠ જહાંગીરજી મેહરામજી મરજીમાં હસતકનાં સેનટીરીયમવાલી જગો ઉપર શેઠ જહાંગીરજી રક્ષતમજી મોદીએ રૂ.૫૦૦૦ આપી મે નાધલા ખંડાલા પોતાનાં માતાજી મરહુમ બાઈ રતનખાઈનાં પુત્રને માટે ખંધાવી આપ્યા હતા.

બંડન આરટ સોસાયટીનું ફલાવર પેનટીંગ જુક અને મોહલ પેનટીંગ કલર મેક્ષ સાથનું ત્રીજું ઇનામ જી. આઇ. પી. રેલવે આશીસના એક મદદનીશ મીઠા અરશેદજી શાપુરજી દિવ્યાને મળ્યું.

તા ૧૬ મી મેએ.

આજ દીને સુરત મધે મરહુમ દસગુર દારામજી પુરશેદજી દારામ પાલજીનાં ઉકમણમાં તેમના મેટા દસગુર બરજોરજી દારામજી દારામ પાલજીનાં નવસારીના વડા દસગુર દારામજી માહોવારજીએ પોતાની નવસારીની વડી દરેહમેદરને તાપેના ભગરીયા મોપેદા તથા મેહેદીના તરફની એક શીયાલ આઢાડી, તેઓને તેમના મરનાર પાવાની જગ્યાએ સુરત રક્ષતમપરાના દસગુર ઠરાવયા બાદ, સુરત ભગર સાથની અંગ્રજીમ તરફની, સુરત રક્ષતમપરાની દસગુર પુરશેદ લાખાંશ્રી તરફની, નવસારી તાપેના સુરતવાસી ભગર સાથના મોપેદા તરફની, રક્ષતમપરાના તલાડી ખાનદાં તરફની, નવસારીના મરનાર શેઠ માણેકજી હોરમજી પરચેવ તરફની, અદમરાના ખાનદાં તરફની અને નવા દસગુર બરજોરજી દારામજીના મેટા મોહોલાના દોસતો તરફની મળી ૮ થાંધા આપવામાં આવી હતી.

તા ૨૧ મી મેએ.

રોજ ૮ માઈ ૯ (ચિ) ૧૨૬૪ યન્દેનરદી.

ખંડવા મધે શેઠ હોરમજી ધનજીભાઈ કાપડીઆએ પોતાના પાવા મરહુમ શેઠ ધનજીભાઈ મેહરવાનજી કાપડીઆનાં પુત્રને માટે એક માલ સાથનું મકાંન ત્યાંના જરથોસ્તીએને દીનઆધનની કિઆ વગેરે કરવા માટે ધર્મખાતે ખંધાવી આપી આજ દીને મરહુમ શેઠ ધનજીભાઈની

૩ બંચે જમશેદ, તા. ૧૩ મી જુન ૧૮૯૫.

એમાં ખીજા પાંચ બાપજો એવલે એક ૫૫૫૫ડીઆનાં કીમાં હતા, તથા ત્યાંની દરેક વાંડે ગીઝીગીમાં પોતે હાજર થઈ પુછેલા સળોલાના જવાબ આપતા હતા.

૪ બંચે જમશેદ, તા. ૧૬ મી મેએ ૧૮૯૫.

૫ બંચે જમશેદ, તા. ૨૧ મી મેએ ૧૮૯૫.

૬ બંચે જમશેદ, તા. ૧૮ મી મેએ ૧૮૯૫.

વરસી હેવાથી જ્યન કરી ખાઈ કુકું હતું. જ્યનની કિંમ્મ મહિલા દરુર ખુરશીદળ જમશેદળ બમાસ-આયાનામે કરવા બાદ તેઓએ એક વાળેન કરી સંબ-લાવી, જે પછી થેડ હોરમળછ તરફથી એક અંજુમન પત વાંચી સંબતાઓ, જેમાં એવી ચરતો જાહેર કરી હતી કે, એ મકાનમાં દખલના હમુરને તાલિનેજ માનિદ રાખવો, જે બંડવાના જરથોક્તીઓમાં કશી વરવાઈ પડે અને તેઓ ખીજ માનિદને લાવી રાખવા માગે, તો તે માનિદથી એ મકાનમાં રહી શકશે નહીં. મકાનની માલિકી તથા મુત-વલીપણું મકાનના બંધાવનાર તથા તેવણના વારસોને હસ-તક રહેશે, જે બંડવાના જરથોક્તીઓ કરી ખાઈ ન કરે ને અંજુમનને માનિદ રાખવાને અશકત થઈ પડે, તો તેઓને એ મકાન ઉપર કશો હક રહેશે નહીં અને મકાન-ના માલિક અથવા મુતવલી એ મકાન ગમે તે ખીજ ઉપ-યોગમાં લઈ શકશે.

એ પછી થેડ હોરમળછના ઉપકાર માની આચની કરી મીજલસ બરખાસત થઈ હતી.^૧

તા. ૨૩ મી મેએ.

રોજ ૧૦ માઈ ૯ (થે. ૧૨૧૪ યહિજરી.

મજલુ—તવરોજછ પેશતનછ ધાલા^૧—ઉમર વર્ષ ૫૮). મેચરસ નથરવાનછ બમનછ માદીના છોકરાઓની હાકકાંમ તથા કલકતા ખાતેની પેટ્ટીના વડા મદદનીશ, એ બને થેડેરોમાં વરસો મુખી રહેવાસ કરવાથી બેઉ થેડેરોની જરથોક્તી અંજુમનના ધરમના ફરોના તરફી તથા આનરરી સેફેટરી હતા.

કરંચી મધે ડ્રેડેચર બરજોરછ બમાસપછ પાદ-શાહની આગેવાંની હેલ બાનુએને માટે એક ચરકુ-લેટીંગ લાઈ/શરી સ્થાપવામાં આવી હતી.^૩

તા. ૨૫ મી મેએ.

રોજ ૧૨ માઈ ૯ (થે. ૧૨૧૪ યહિજરી.

મજલુ—ડાક્ટર હોરમળશાહ બેહરામછ પેશતનછ—ઉમર વર્ષ ૫૦). મુરતવાળા જાહીતા તખીય તથા ત્યાંની પારસી પંચાવતના ચરનશીન ડાક્ટર બેહરામછ પેશતનછ-ના ખીજ બેટા, ૧૮૮૦ માં એવણે લંડન મધે તખીયી અબયાસ કરી એલ. આર. સી. પી. જગેરે પદી મેલવી

૧ બને જમશેદ, તા. ૨૭ જી મેએ ૧૮૯૫.

૨ થેડા પેશતનછ, મેકસંચલ, અને ડેખશર નવરો-જછ ધાલાના ખાવા.

૩ તેના સેફેટરી તરીકે ખાઈ બેસીદેખાનુ ખરશેલ મેલના તે થી નાદરશાહ નવરોજછ કામચાલનાં બેટી હતાં.

૪ થેડ નથરવાનછ હોરમળશાહ ડાક્ટરના ખાવા.

અને બાવનગર રાજની તખીયી નોકરીમાં રહ્યા હતા. કુખાઈ હવા ફરકાર કરવા આપ્યા હતા, ત્યાં એમનું મરણ નીપજ્યું હતું.

આ વેળા નામદાર માહરાંજીની સાલગરેહની ખુશાલીમાં અપાયલાં જતામાં અમદાવાદવાલા થેડ જંગીરછ પેશતનછ વકીબને “ખાંબાહદુર” નો જતામ આપવામાં આવ્યો હતો.^૫

નામદાર માહરાંજીની સાલગરેહની ખુશાલીમાં આવે દિને પ્રણી મધે બરાયલી દખલના ચરદારોની વાર્ષિક દરખાસ્તમાં નામદાર ગવરનરના એજન્ટ મી. ૨૬ અમરે તથા નેમાયલા ચરદાર હાનરેબલ ખાંબાહદુર દોરામછ ૫૬-મછ પેશતનછને નામદાર વાઈસરાય તરફની સનદ આપી.^૬

કરંચી મધે ડ્રેડેચર વોઈડીયર કોરોના વારસીક હરી-કાંઈની કચરતેનો મેલાવડો આવે દિને થયો, જેમાં મી. રજતમછ દીનશાહ ખીલીઆએ બધી ચરતોમાં પેલવા આવી આખી ડ્રેડેચરમાંથી ચેમપીયનશીપનો પેલ મેલ્યો હતો.^૭

ઉદવાડાનાં આતશબેહરામના કંપાઉડમાં ખાઈ માટલાં-ખાઈ માણેછ વાડીઆએ એક નાહનખાનું બંધાવી આવે દિને ત્યાંની અંજુમનને સ્તાપીન કર્યું છે.^૮

૫ એ જતાબની સનદ આપવા માટે જિતર વિખાના કચીચનર થી. ૨૭ તા. ૮ થી અમરોબર ૧૮૯૫ ને દિને એક દરખાસ્ત ત્યાંની હેકરીઝની વાડીમાં બરી હતી, જે વેળા તેવણે તથા આ. ૨૬ બાહદુર રજીડાડલાલ ઊડાલાલ સી. આઈ. ધ. તથા મુજરાતાના બિ દલપતરાય કાંધ્યાનાઈ, સી. આઈ. ધ. એ બાણેશી કરી અમદાવાદના રહીસો તરફથી થેડ જંગીરછને મુખારકબારી આપી હતી.

[શબચસ ખોઈ ધડીઆ, તા. ૬ થી અમરોબર ૧૮૯૫.]

૬ બને જમશેદ, તા. ૨૭ જી મેએ ૧૮૯૫.

૭ રાસત ગોશ્તાર, તા. ૨ છ જુન ૧૮૯૫.

૮ એ નાહનખાનું નીચે મુજબ તરીકે ચારેલી છે:—

“આએ નાહનખાણું” મકાન મુખાઈવાઈ ખાઈસાહેબ ચેડલાંખાઈ માણેકલ વાહાડીઆ તે ચરકુ થેડ જંગીરછ નથરવાનલ વાહાડીઆની બેટીએ પાતાના ચરકુ ચસરા થેડ નવરોજ નથરવાનલ વાહાડીઆના પુત્રને સાથે પાતાના ખરમે જમીન મુખાં બંધાવીને તરડીઆની ખાસતે અનજી-બને સ્તાપીન આપ્યું છે.

રોજ ૧૨ મે મેહોર બનદ શાહા ૬ મે આવે બનદ થેડેલાશાહી, શાહા ૧૦ મે ૬ કદવી સને ૧૨૬૪ બનદજરી—તા. ૩૦ થી ૩૧ સને ૧૮૯૫ ધરવી.

દીનશાહ દોરામછ ચીસરી,

એ. એ. એ.

શીલપાશી.”

[જિવની તખીયાં ધ. એલ. તખીયાંની મુખારકબારી]

તા. ૨૯ મી મેએ.

રોજ ૧૩ માઈ ૯ (ચે) ૧૨૯૪ યન્દેનરદી.

જામનાર મને શેઠ દોરામજી દીનચાહજી એડન-વાલાને ખરેખે બંધાયેલી દરેકેદર આજ દીને પરવામાં આવી હતી. જ્યનની કિઆ પુરી થવા બાદ ત્યાંની અંગુમન તરફથી શેઠ બહમનજી બનજીભાઈ તથાડીએ શેઠ મનચેરજી દોરામજી એડનવાલાને એક શેઆલ હોરાડી તથા ખીજી શેઆલ તેમના બાવને મટે મોકલવાને આવી તથા અંગુમન તરફથી તેમના ઉપકાર માનવો. એ પછી ચાચની કરી સર્વે જરેખેડીઓએ આખો દીવસ ત્યાંજ ખુશાલી-માં યુલવેઈ હતો.^૧

તા. ૨૯ મી મેએ.

રોજ ૧૬ માઈ ૯ (ચે) ૧૨૯૪ યન્દેનરદી.

મરજી—પરચેદજી હેરમજી સીનાઈ—ઉમર વર્ષ ૭૧). એવણુ આગલા વખતમાં પોતાના ભાઈ શાધ મેસરસ પરચેદજી અને જાંગીર હેરમજી સીનાઈનાં નામથી બાપડો મોટા વેપાર ચલાવતા હતા. પાછલથી રોજગારમાં થણું નુકસાન જવાથી એકાંત છાંડી યુલરી હતી. કેટલીક જોઈટ રોક કંપનીઓના એવણુ ડાપરેકર તથા આંડીટર હતા.

તા. ૩૦ મી મેએ.

રોજ ૧૭ માઈ ૯ (ચે) ૧૨૯૪ યન્દેનરદી.

મરજી—ડાકર દાદાભાઈ જામાસજી કાપડીઆ—ઉમર વર્ષ ૯૦). એવણુ ચાંદ મીડીલ કોલેજમાંથી ૧૮૬૧ માં પસાર થઈ તખીયપણીની સનદ મેલવી હતી, અને યુવકમાં સારા પાયાપર ધંધો ચલાવતા હતા. થોડુંક સુધી એવણુ જામખંડીનાં રાજની નોકરીમાં ત્યાંના મરકારી દવાપાનાના તખીય નેમાઈ ગયા હતા.

તા. ૩૧ મી મેએ.

રોજ ૧૮ માઈ ૯ (ચે) ૧૨૯૪ યન્દેનરદી.

મરજી—કુવરજી શાપુરજી તારાપોરવાલા^૨—ઉમર વર્ષ ૬૮). તારાપોરની પારસી પંચાયતનાં એક જુના તરડી અને જવહાર સંસ્થાનાના માજી દીવાન, તારાપોરની “ભાંગ્યાની કુલ” વેશાએ શેઠ કુવરજી પોતાની પોલાદી કાઠી અને દીલનાં બળ ઉપર, છુટારાએએ ગામમાં કોપેલી

૧ એ દરેકેદરનાં ચર્કાનમાં ધરતા રેશ્કાર કરી તે ઇ. સ. ૧૯૦૬ માં પાણું કુશાદે બંધાવ્યું હતું.

૨ શરત મોક્ષતાર, તા. ૨૩ મી જુન ૧૮૯૫.

૩ શેઠબહાદુરજી શાહ દીવાન પા. બા. મેહરજીભાઈ સી. આઈ. ઇ. અને પા. બા. શરૂનજી કુવરજી તારા-પોરવાલા સી. આઈ. ઇ. ના. બા. બા.

છુટકાની તપાસ કરવા, વચર ખાસ્તીએ ગામની અંદર બંદૂક લઈને રાત્રે ફરતા હતા. અને તેવણુના અમલમાં જવહારનાં જંગમ, આપકારી, અને મેહસુબનાં ખાતાએ આપાદ હાલતે પોંદેમાં હતાં.

તા. ૧ જી જુન.

રોજ ૧૯ માઈ ૯ (ચે) ૧૨૯૪ યન્દેનરદી.

શેઠ રસમજી પાલજીજી માડને પોતાનાં માતાજી મરહુમ બાઈ નવાજખાઈનાં પુત્રને મટે નવસારી મને ત્યાંના દોખમાંના કંપાઉડમાં એક કુવા બંધાવી આજ દીને એક જ્યન કરી અંગુમનને વાપડવાને જોક્ષો મુકવેા હતો. આ વેળાએ એ એલજી કેરસાસજી આંલી-આએ એક વાંચેજ કરી કુવા બંધવાના સવાળ તથા દોખમાં વગેરેની સમજ આપી હતી.

કરાંચી મને ખાંખાહુર મેહરામજી જાંગીરજી રાજ-કોટવાલાએ પોતાનાં ધણીઆની મરહુમ બાઈ પરચેદ-ખાઈનાં પુત્રને મટે ત્યાંનાં દોખમાંની સંગીની સગડીને લગતી મેક ઉપર જરેખેડીઓને બંદોબી કરવા મટે એક બંગલી બંધાવી આજ દીને તેને જોક્ષો મુકવાનું જ્યન કીજું હતું. એજ મુજબ દોખમાંના કંપાઉડમાં શેઠ મેહરામજી આદરજી ગાંધીએ પોતાના બાવા મરહુમ શેઠ આદરજી ડોશાભાઈ ગાંધીનાં પુત્રને મટે એક માડી પાણીની ટાંકી બંધાવી આપી તે પણુ આજ દીને જ્યન કરી જોક્ષો મુકી હતી.^૩

શેઠ જાંગીરજી કાવજી જાંગીરજીએ ૬૦ સં ૧૮૯૩ માં લંડનનાં હમ્પરીઅલ હનસ્ટીડજીમાં રૂપીઆ ૨૦૦૦૦૦) જે લાખ (૧૦૫૦૦ પાંડ) મેટ આપ્યા હતા તે મંધી તે હનસ્ટીડજીમાં ભાષણો તથા ગામણોની મીનલસોને મટે ૪૦૦ થી ૫૦૦ માણુસ સમાઈ શકે એવા એક માટે. હોંલ બાંધી તેમાં હિંદુસ્તાને લગતું એક

૪ આ શરકી તથા ટાંકી બેપર નીચે મુજબ તર્કીઆ ચારેલીઃ—

“યુઝાંની મદદ.”

“એડેસનશીન પુરશેદમાઈ તે ખાંખાહુર શેઠ મેહ-“સંભલ જાંગીરજી રાજકોટવાલાનાં ધણીયાણીનાં ધરખનાં “૪૩ મંધી સગડીને લગતું” આએ કામ બનાવ્યું છે. “કરાંચી તા. ૨૨-૫-૧૮૯૫.”

“શ્રી પાક દાદાર હેરમજીની મદદ હોજો. “મરહુમ શેઠ આદરજી ડોશાભાઈ ગાંધી સને ૧૯૬૪ “યુદેનરદી રોજ બીના પારેશપદ શાહ પારેશદ અખ-“શાસપદ તા. ૧૩ મી ડીસેમ્બર ૧૮૯૪ ને દીને ૬૬ “મપાકે તેવણનાં પુત્રને મટે આએ ટાંકી એવેનાં ધણી-“આની બાઈ રતુખાઈ અને ઉકારા શેઠ મેરાંમજી આદરજી “ગાંધીએ બંધાવી આપી છે.”

યુસ્તકપાત્રું પણ રાખ્યું હતું, અને તેને “હંડીઅન કોન્ટ્રેન્સ હાલ” કરી નામ આપવામાં આવ્યું હતું. તે હાલ ઉધાડવાની કિઆ આજ દીને એ ઇનસીટ્યુટની કોનસીલીના પ્રમુખ હોરડ આસેસર હોરડ હરથેલે એક મોટા વગવાલા મેલાવડાની હજીરમાં કીધી હતી. હોરડ હરથેલે એક ટુક બાણાલુ કરી શેઠ જાંઘીરજીની આ ચુખાવતને મેદ પુચાલીના આવાણે વચે “એક મહા-ભારત બક્ષિય” જણાવી હતી અને ઉમેદ બતાવી કે એ હાલ કંકત હાંદુસતાનને ઉપયોગી થઇ પડશે એટલું જ નહી, પણ જે હંઝરેને મોટાં હાંદી શેઠનથાહત અને તેની બાતબાતની ગંભીર વચ્ચેમાં બાગ છે, જેથી બાબ દરેક હંઝરેને સંધાઈ જાય, તે હંઝરેને મહત્વમાં પણ એ હાલ બહુ ઉપયોગી થઇ પડશે.

તા ૦ ૪ થી જીન.

રોજ ૨૨ માહ ૬ (ચિ) ૧૨૬૪ યજ્ઞેન્દ્રી.

મરુતુ—કાવચીત્ર નવરોજી વચ્ચાડા—ઉમર વર્ષ ૩૬. ૧૮૭૭ થી એમો મુખ્યની મુખનીસીપાલીટીમાં એક કલારક તરીકે રહ્યા હતા. તે બાદ એસેસમેન્ટ પાટ્રું નવે-સરથી ગોઠવણ, તે વેળાએ આસીસ્ટન્ટ એસેસમેન્ટ ૩૪૦૦ ના પગારની જગા ઉપર એવલુને નેમવા હતા. હેરાબાદનું મુખનીસીપલ એસેસમેન્ટ નવી ૬૫ ઉપર મુખારીને હોલવામાં આવ્યું તે વખતે નીમ્મ મરકારની અજબ ઉપરથી એવલુની નોકરી તે મરકારને છ માસ માટે ઉછીકી આપી હતી. મુખનીસીપલ પાતામાં એમો ધણા લોકપ્રીય હતા.

તા ૦ ૧૦ મી જીન.

રોજ ૨૮ માહ ૬ (ચિ) ૧૨૬૪ યજ્ઞેન્દ્રી.

મરુતુ—એદલજી બહમનજી મારીચી—ઉમર વર્ષ ૮૩. એવલુ ૬૦ સં ૧૮૨૭ થી ૧૮૭૬ સુધીનાં (૫૨) વરસ દરમયાન મુખ્યના જાણીતા તેમજ પહેલે વાઘેના વજીલને તથા કહાડવાથી પોતે અરધા વજીલના જેટલી માહિતગારી ધરાવતા હતા. પ્રથમમાં એવના જાણીતા સોલી-સીટર મેસરસ ગ્રાહમ અને મારીચને તથા એક કલારક તરીકે રહ્યા હતા અને (૧૧) વરસ સુધી મી૦ મારીચના હાથ તળે કામ કરવાથી એવલુની અટક પણ ખરાય ઉપરથી બદલાઈને મારીચની થઇ હતી. મી૦ મારીચની પછી મી૦ પીયુ તથા તે પછી જાણીતા મી૦ એ. એસ. એરીટન વજીલની પેઢી થઇ તેમાં પણ એવલુ કામમ રહ્યા. મી૦ એરીટન તે વેળાએ હમણે હંડા કંપનીનું તથા મરચે નામની હંડી પેઢીઓ તથા દેશી શેઠાઓનું વજીલાત-

૧ બપે જયશેઠ; તા ૦ ૨૪ થી જીન ૧૮૯૫.

૨ મરુતુ શેઠા મંચેજી, હીરભાઈ, બંગીરજી અને શેઠ બહમનજી એદલજી મારીચના બાવા.

નું કામ કરતા હતા, જેથી તેમના આ મેન્ટીબ કલારકને પણ મરચે માતાના બંડપણિા સાથે મરચેના પડયા હતા. એ પછી એ પેઢી પાતે અવારનવાર મેસરસ વોકર, બેંડ, વાહડાંગ, રૂથકલ, પોલક, રામચંદ્ર, કેર, ગ્રેસકોટ અને વીટર બાગીયાઓ થયા હતા, જે બધાઓના હાથ હેળ એવલુ ૧૮૭૬ સુધી મેન્ટીબ કલારક હતા. ઉપલા દરેક વજીલોએ વીલાયત જતી વખતે એમને ધણી મરચ મરડીશકિત આપી હતી. વજીલના કારભારી ઉપરાંત એવલુ પારસીઓને લગતી ધણીક જાહેર બાબતોમાં આગેવાની લેતા હતા અને કેટલાંક પાતાઓમાં કેટલાંક વરસો સુધી કારોબારી તરીકે કામ કર્યું હતું.

તા ૦ ૧૧ મી જીન.

રોજ ૨૯ માહ ૧૦ (ક) ૧૨૬૪ યજ્ઞેન્દ્રી.

મરુતુ—આહમદામે તે ખરેખર રસતમજી કામા-જીનાં ધણીઆની—ઉમર વર્ષ ૫૨. મરુતુ શેઠ માણેકજી ખરેખર શરૂઆત બેટી. એમોએ પારસીઓમાં પહેલવહેલી પ્રખત હંડીજી કેળવણી લીધી હતી તથા મુખરેલી રીતબાત શીખ્યાં હતાં તથા ૧૮૬૨ માં એમો તથા એમોનાં બેન શીરીનબાઈ પોતાના બાપની સાથે મુરેશની મુસાફરી પણ કરી આવ્યાં હતાં. એ બંધી વાતો તે વેળાએ પારસીઓમાં ધણી નવાઇ જેવી હતી. ૧૮૬૩ માં શેઠ માણેકજીએ પોતાના બાથપલાના બંગલામાં દેશી છોકરીઓને હંડીજી બાથાની કેળવણી આપવાને એલિકાંડર નેટીવ ગરલસ મુકુબ ઉંઘારી તેમાં છોકરીઓને કેળવણી આપવાના તથા ખીજાં કાંઈમાં એ બંને બેનોની પોતાના બાપને મુખ્ય મદદ હતી, અને એ મુકુબના વહીવટમાં એવલુ હેદલી ધડી સુધી કાળજી રાખી હતી. ૧૮૬૫ માં એમોનાં લગન આવણા પારસી વીદવાત શેઠ ખરેખર રસતમજી કામા સાથે થયાં હતાં અને પારણેલી જીંદગી પછી પણ એવલુ પોતાના અકિળવણી તરફના બાવ છાડ્યા હતા નહી. એમોની રીતબાત તરખીત તથા અદબઅદા ખરેખર એક કેળ-વામલી જીને હાજતાં હતાં.

તા ૦ ૧૨ મી જીન.

રોજ ૩૦ માહ ૬ (ચિ) ૧૨૬૪ યજ્ઞેન્દ્રી.

મરુતુ—ડાકટર હેરમનજી જયશેઠ સીરવાઈ—ઉમર વર્ષ ૩૬. ૬૦ સં ૧૮૮૧ માં મુખ્ય મુખનીસીપાલીટીમાં એલ. એમ. એડ એસ. ની પરીક્ષા પસાર કરી વડાદરા રેલવેની તખીખી નોકરીમાં જોડાયા હતા અને એ રેલવેના મરચે કામદારોની પ્રીવી મેળવી હતી. એવલુ મરુતુ વચ્ચાડા મધે નીપજી હતું.

તા. ૧૪ મી જુન.

રોજ ૨ માહ ૧૦ (શિ.) ૧૨૬૪ યન્દેવરદી.

મરણ—કાવચી પેશનલ કામ—ઉમર વર્ષ ૭૯. ઇ. સ. ૧૮૪૭ થી એલિ પોતાના બાપની પેઢી અલાવતા હતા. કોટનાં પારસી બનર સ્ત્રીમાં તેઓની માઠી ફૂલ હતી, જે ઉપર છેક જુના વખતથી આખરદાર પારસી મહસોની સંજને છેડે બેઠક હતી.

તા. ૧૫ મી જુન.

રોજ ૩ માહ ૧૦ (શિ.) ૧૨૬૪ યન્દેવરદી.

તારાપોર મધે મરહુમ શેઠ વીકાજ મેહરજીએ ઇ. સ. ૧૮૨૦ માં બંધાવેલી દરેમેહર બીજમાર હાલતમાં આવવાથી ત્યાંના જરથોસ્તીઓની અરજ ઉપરથી સુબધવાલં બાઈશહેમ દીનબાઈ તે મરહુમ શેઠ નશરવાંનજી માણેકજી પીઠીનાં લીધવાએ પોતાના મરહુમ પાવંદની પુત્રમાંથી રૂ.૭૦૦૦) પરથી નિયમથી બંધાવી આજની પોતાના દીકરા મરહુમ શેઠ જમશેદજી નશરવાંનજી પીઠીની નહમ્તે પડાવી હતી. જયનની કિઆ ત્યાંના જુજર્મ પંથકી એં રતનજી રૂસનજીએ કરવા બાદ બાઈ દીનબાઈ તરફથી એ દરમેહરનાં ફૂંડમાં રૂ. ૧૦૦૦) ની રકમ આપવાની તદ્દરસ્તી પલાવવામાં આવી હતી, તથા એ દરમેહરનું મકાન બાંધનાર કંઠાદર શેઠ વીકાજ નવરોજજી તારાપોરવાલાને એક શેઆલ હોરાડવામાં આવી હતી, એ પછી શેઠો બંજીરજી દાદાબાઈ તારાપોરવાલા તથા જમશેદજી બરજોરજી વીકાજીએ બાઈ દીનબાઈની તથા પીઠી પાંદર્દાનની સેફતમાં બાબાણી કીધા બાદ બાઈશહેમપર અંજીમન તરફથી મોકલવામાં આવનાર માનવત શેઠ દાદી એલજીજી તારાપોરવાલાએ વાંચી સંબોલાયું, જેમાં બાઈજીને ધણે ધણે ઉપકાર માનવા સાથે તેમનાં કાનવર એ દરમેહર બંધાવવાની બાબદ લાવવા સાથે સુબધની આશા બેઠકવાલા શેઠ નવરોજજી રતનજી વીકાજી અથવા તારાપોરવાલાને પણ ઉપકાર માનવામાં આપ્યો હતો. એ પછી શેઠ અરદેસર દારાબજીએ મરહુમ શેઠો નશરવાંનજી પીઠી અને જમશેદજી પીઠીનાં નામ અંજીમનને લગતાં દરેક કિઆકામોમાં લેવાની દરખાસ્ત કીધી, જે સર્વેએ બાહલ રાખતા બાદ આશની કરી સર્વે થોડક વિસમ થયું હતું.

૧ શેઠો પેશનલ, અરદેસર, અરદેસર, બંજીરજી અને જમશેદજી કાવચી કામના બાવા.

૨ બંધે જમશેદ, તા. ૧૭ મી જુન ૧૮૬૫.

આ નવી દરેમેહરનાં નીમીની તખતી યુકવામાં આવી છે.

શેઠ જમશેદજી નશરવાંનજી પીઠી તારાપોર-દરેમેહર. આંખે આનંદ હોદાહદું અસલ મકાન કામ કરાવ્યું શેઠ વીકાજ મેહરજી તારાપોરવાલાએ રોજ ૬ મી અદર

તા. ૨૨ મી જુન.

રોજ ૧૦ માહ ૧૦ (શિ.) ૧૨૬૪ યન્દેવરદી.

મરણ—પેશનલ દીનશાહજી એડનવાલા—ઉમર વર્ષ ૫૫. શેઠ કાવચી દીનશાહજી એડનવાલા સી. આઈ. ઇ. ના નાહના બાઈ. શેઠ કાવચી એડનવાલાની સુબધ અને એડની પેઢીના બામા તરીકે બંધો કરતા હતા, અને એડન મધે જુજર્મ.

તા. ૨૪ મી જુન.

સુબધના નામદાર ગવરનાર હારડ સેનડહરજી આજ દીને પુણ્ય મધે કોનસીલ હાલમાં એક “મેવી” ભરી હતી. આ વેળાએ નીચલાપારસી ગ્રહરયા ત્યાં કાઈવેડ એનનીમાં હાજર થયા હતા:—

જમશુજી એલમા મરદાર પાંતપાહુર દરુર હોય. ગજી જમાસપજી જમાસપમાસાના, હોનરેબલ મરદાર પાંતપાહુર દોરાબજી પદમજી, મર જમશેદજી જીજી બાઈ બારિનેઠ, સી. એચ. આઈ.

તા. ૨૭ મી જુન.

મર જમશેદજી જીજીબાઈ પારસી બેનિવાલં ઇન-સ્ટીટુટના એક અધિકારી મરહુમ શેઠ અરદેસર રાધાબાઈ સુનશીની ખાલી પડેલી જગ્યાએ પુણ્યવાલા મરદાર હોનરેબલ પાંતપાહુર દોરાબજી પદમજીને એક અધિકારી તરીકે નેમ્યા હતા.

તા. ૩૦ મી જુન.

રોજ ૧૮ માહ ૧૦ (શિ.) ૧૨૬૪ યન્દેવરદી.

મરણ—દારાશાહ રૂસનજી દલાલ—ઉમર વર્ષ ૪૮. મરહુમ પાંતપાહુર રૂસનજી દોરાબજી દલાલના

યઝદ માઠા ૬ મો આદર યઝદ શેઠેનશાહી સને ૧૯૮૯ યન્દેવરદી તા. ૬ મી જુન સને ૧૮૨૦ ને દીને બંધાવી પરશાવયું હતું. પણ તે બીજમાર હાલતમાં આવી નવાથી, બાઈ દીનબાઈ તે મરહુમ શેઠ નશરવાંનજી માણેકજી પીઠીનાં લીધવા અને મરહુમ શેઠ રેસવાનજી જીજીબાઈ સુનાર્ના મેઠીએ પોતાના મરહુમ દીકરા જમશેદજી નશરવાંનજી પીઠીનાં પુત્રને શેઠો પોતાના મરહુમ પાવીદ શેઠ નશરવાંનજી માણેકજી પીઠીની પુત્ર મધેથી નવેસરથી એજ જગ્યા ગોવર હાલત આ મકાન કુલે જરથોસ્તી અંજીમનના વપરાશ સાથે બંધાવી આપ્યું છે. તારાપોર રોજ ૩ મી અરદી-મેહરજી અમસાસપદ માઠા ૧૦ મો રહે દાદાર હોરનવર શેઠેનશાહી સને ૧૨૬૪ યઝદેવરદી, તા. ૧૫ મી જુન સને ૧૮૬૫, સંવત ૧૯૫૧ ના જેઠ વદ ૮ ને વાર સનેજી.”

૩ શેઠ દીરજીબાઈ પેશનલ એડનવાલાના બાવા. ૪ કાઈમસ ઓઈ ઇડીઆ, તા. ૨૬ મી જુન ૧૮૬૫. ૫ બંધે જમશેદ, તા. ૨૮ મી જુન ૧૮૬૫. ૬ શેઠો કુવરજી, દીનશાહ, તથા પીરિજાહ દારાશાહ દલાલના બાવા.

નાહના દીકરા, બહુમતી એક બહુમતી વેપારી તથા ત્યાંની પારસી પંચાયતના એક અધ્યક્ષ તથા સુરતની ડીપ્ટી કમિશનરિયલ કોર્ટના એક ડેપુટી હતા. તેમજ બહુમતી આબેડે તથા આબેડે અંધા અને વીકારીયા છત્રીયા તથા ગ્રેસ કંપનીના ડાયરેક્ટર હતા.

તા. ૧ થી જુલાઈ

જુલિયન પારસી પંચાયતના ફંડના તા. ૧ થી નવેમ્બર ૧૮૯૩ થી તા. ૩૧ થી અક્ટોબર ૧૮૯૪.

૧ અનામત રકમનો વધારો નીચે પ્રમાણે છે:—

બાહ્યરોગોની અનુગ્રહોએ નર્થ ખાતા પડ્યાં તેના.

અમરોલીની અનુગ્રહોએ રૂ. ૨૫૦૦)

નાગપુર તથા કાંચડીની " રૂ. ૬૫૦૦)

બજારોની " રૂ. ૧૫૦૦)

રૂ. ૧૦૫૦૦)

જુલિયન ખાતાઓના આ સાલ

તથા આગાં સંલગ્ન વધારા-

માંથી નોટો ખરીદી તેના.

રૂ. ૨૧૫૦૦)

જુલિયન કલેક્ટરોએ કરમખાતે

અનામત રાખવા રકમો આપી.

રૂ. ૫૮૬૦૦)

કુલ રૂ. ૯૦૬૦૦)

જુલિયન કલેક્ટરોએ આપેલી રકમનાં આંશીક સાલ ચાર નર્થ ખાતાં નીચે પ્રમાણેનાં પાડ્યાં છે:—

૧. એક્સ્ટરનલ થેન્ક અરેન્જમેન્ટ ચાલેલ તે સર

જથ્થેલ લગભગ (ત્રીસ) ધેરોને, સી. એસ. આઈ. ના દીકરાનાં પુનને ચાટેજી કરમખાતું રૂ. ૬૦૦૦) રૂં.

૨. થેન્ક લગભગ ૪૨૫૦૦ પીટીટનાં બજારની ખુશાલીનાં એકનાં મજાઈલ પાઈ દીનપાઈ નશરવાંનલ પીટીટ પોતાના આવીદની પુલખાંથી કીધું રૂ. ૫૦૦૦) રૂં.

૩. ખરડુખ થેન્ક ચાલેલ એક્સલ આલખલેસની પોતાની પુલખાંથી એકના એકલકપુરોએ કીધું કરમખાતું રૂ. ૬૦૦૦) રૂં.

૪. ખરડુખ પાઈ અરેન્જમેન્ટ એક્સલ આલખલેસ તે થેન્ક નશરવાંનલ પદ્મનલ ચોદીનાં વીધવાનાં પુનને સાઈ એવલુના એકલકપુરોએ કીધું રૂ. ૬૦૦૦) રૂં.

એ કલેક્ટરોએ જુલિયન કલેક્ટરોએ (૧૮૯૦૦) ની રકમ અનામત જુલિયન ખાતા આપી છે તેની રીપ.

નોટ તથા બાંડ આપનારનું નામ.	રકમ રૂ.	ખાતાનું નામ.
પાઈ સુનાપાઈ તે થેન્ક નશરવાંનલ રસતમલ કચેડની વીધવા.	૫૦૦	પંચાયતના થેન્કેનશાહી ધરમખારના ફંડ ખાતે.
થેન્ક નવરોજી બહાંગીરજી માચડીયા.	૫૦૦	જુલિયન આંખલાં પાંગલાં તથા બાચાર નરતોસનીએની પરવરશી કરવા ચાટે પગાર આપવાનાં ફંડ ખાતે.
થેન્ક દારાશાહ દોરામલ રીપારટર તથા કલુપીયાલુ પાઈ બરખાઈ.	૫૦૦	"
પાઈ સુનાપાઈ તે થેન્ક નશરવાંનલ રસતમલ કચેડની વીધવા.	૫૦૦	"
થેન્ક દીનશાહ પીરોજશાહ થેન્કના.	૫૦૦	"
પાઈ વીરપાઈલ તે થેન્ક નશરવાંનલ અરદેશરજી વાડીયાનાં બેટી.	૫૦૦	"
થેન્ક સોરામલ બહાંગીરજી કેરાંચાલા તથા કલુપીયાલુ પાઈ રતનપાઈ.	૫૦૦	"
થેન્ક ૪૨૬૦૦ બનલપાઈ આલખલેસ.	૧૦૦૦	કુલ નરતોસની રવાંને અવલખજીલ પોહોંઆડવાનાં ફંડ ખાતે.
પાઈ બીખાઈલ તે થેન્ક કાસાપાઈ પદ્મનલ દેશાખનાં વીધવા.	૫૦૦	શ્રી નવસારીના નરતોસની રવાંને અવલખજીલ પોહોંઆડવાનાં ફંડ ખાતે.
થેન્ક શાપુરજી છવાલ.	૫૦૦	કુલનાથે દોરજી દેશાવરો ખાતેના અરીય નરતોસનીએને વેફેંચી આપવાનાં ફંડ ખાતે.
થેન્ક છવલજી નજથેલ ચોદી.	૫૦૦	સર નજથેલ લગભગ નરતોસની ધરેસાનાં ફંડ ખાતે.
શ્રી ગોદવાડાની અધીરનાન અનુગ્રહોએ	૫૦૦	શ્રી કોલવાડાની અધીરનાન અનુગ્રહોએ બજારનાં ફંડ ખાતે.
સર દીનશાહ ચાલેલ પીટીટ બારોને.	૫૦૦	શ્રી પુનાની પારસીની અનુગ્રહોએ ફંડ ખાતે.

ની સેવે એ પુ'છ ૩.૩૩૨૫૬૩૯૧૦૪ ની હતી. એટલે | આ સાબનાં કુલ વધારે ૩.૧૪૪૨૮૯૫૨૨૧૦ થયે હતો.

નોંદ તથા બાંડ આપનારનું નામ.	રકમ રૂ.	ખાતાનું નામ.
શેઠ પેશનનજ નાનાબાઈ કોલાબાવાલાના એકલકથુરો.	૨૦૦૦	ચાપાટીની ધરમશાલાનાં આંધલાં પાંચલાં તથા લાચાર જરતોસતીઓને સખી પરવરશી કસવાનાં રૂંડ ખાતે.
બાઈ ખીડીબાઈ તે શેઠ ચેટ્ટેસ્વાનજ ચનચેરજ પાવડીની વીધવાના એકલકથુરો.	૪૦૦૦	"
શેઠ કેપ્પશરજ બહનજનજ છલભાઈના ધરમખાતાના રૂંડશીઓ.	૧૦૦૦	પુ'બધના તંબસત કાલતખાં આપેલા જરતોસતીઓને આશરે આપવાનાં રૂંડ ખાતે.
શેઠ શરામજ હેરચજનજ બચનજ શેઠના.	૫૦૦	"
શેઠ કોસાબાઈ દાદાબાઈ. આલબલેસ.	૫૦૦	ગરીબ લાચાર જરતોસતી વીધવાઓને આશરે આપવાનાં રૂંડ ખાતે.
બાઈ કુંવરબાઈ તે શેઠ અરદેશરજ એલજલ બીનાઈનાં વીધવા.	૫૦૦	"
શેઠ શરામજ રસતજલ કાશાજ.	૧૫૦૦	પ'આમિતનાં જનરલ રૂંડ ખાતે.
નામદાર સર દીનશાહજ ચાલિકજ પીટીઠ બારોનેટ.	૧૫૦૦	લેડી સાકમ્યાઈ દીનશાહ પીટીઠ તે મેડેસનશીન શેઠ શરામજ બીપાજ પાંડનાં મેડીનાં પુનને સાહે સર દીનશાહ ચાલિકજ પીટીઠ બારોનેટ તથા ઠાકરાંમિએ કીધેલાં ધરમ ખાતે.
નામદાર સર દીનશાહજ ચાલિકજ પીટીઠ બારોનેટ.	૫૫૦૦	સર દીનશાહ ચાલિકજ પીટીઠ બારોનેટ પોતાની યાદગરી સાહે કીધેલાં ધરમખાતે.
નામદાર સર દીનશાહજ ચાલિકજ પીટીઠ બારોનેટ.	૨૫૦૦	ચરકુમ શેઠ નશરવાનજ ચાલિકજ પીટીઠની યાદગરી કાપજ સખવા સાહે પુ'બધ તથા દેશાવરો ખાતેના જરતોસતીઓએ બિનાં કીધેલાં રૂંડ અધીથી પડાવેલાં ધરમખાતે.
શેઠ શરામજ દીનશાહજ પીટીઠ.	૧૫૦૦	"
શેઠ બહનજ દીનશાહજ પીટીઠ.	૧૦૦૦	"
બાઈ સાહેબ દીનબાઈ પુ' નશરવાનજ ચાલિકજ પીટીઠ.	૬૦૦	ચરકુમ શેઠ નશરવાનજ ચાલિકજ પીટીઠનાં પુનને સાહે તેવજુની પુ'છમાંથી તેવજુની વીધવા બાઈ દીનબાઈ તે ચરકુમ શેઠ ચેટ્ટેસ્વાનજ છલભાઈ યુગનાં મેડીએ પડાવેલાં ધરમખાતે.
બાઈ નવાજબાઈ તે શેઠ રસતજલ અરદેશરજ વાડીયાનાં વીધવા તથા બેશીઓ.	૩૦૦૦	ચરકુમ ખાનખાદાર શેઠ રસતજલ અરદેશરજ વાડીયાનાં પુનને સાહે ધરમશાલાનાં ચાલુસોને જ્ઞાડવા વીજીરેના કારણસર.
ડાઉજર લેડી રતનબાઈ ખરશેલ તથા સર જમશેદજ છલભાઈ બારોનેટ, સી. એસ. બાઈ.	૬૦૦૦	મેડેસનશીન શેઠ ખરશેલ ચાલિકજ તે સર જમશેદજ છલભાઈ (તરીબ) બારોનેટ, સી. એસ. બાઈ. ના દીકરાનાં પુનને સાહે બિનાં કીધેલાં ધરમખાતે.
બાઈ સાહેબ દીનબાઈ પુ' નશરવાનજ ચાલિકજ પીટીઠ.	૫૦૦૦	શેઠ છલભાઈ શરામજ પીટીઠ તે ચરકુમ શેઠ નશરવાનજ ચાલિકજ પીટીઠનાં મેડી બાઈ આવાંબાઈના મેડીના લગનની પુશાલીમાં એવજુનાં ચમચ બાઈ દીનબાઈ નશરવાનજ ચાલિકજ પીટીઠે ચરકુમ શેઠ નશરવાનજની પુ'છમાંથી કીધેલાં ધરમખાતે.
શેઠ હેરચજનજ એલજલ આલબલેસ.	૨૦૦૦	ચરકુમ શેઠ ચાલિકજ એલજલ આલબલેસની પુ'છમાંથી એવજુના એકલકથુરોએ કીધેલાં ધરમખાતે.
શેઠ અરદેશરજ તથા જમશેદજ નશરવાનજ ગોદી.	૬૦૦૦	મેડેસનશીન બાઈ ખરશેદબાઈ એલજલ આલબલેસ તે ચરકુમ શેઠ નશરવાનજ બહનજનજ મેડીનાં વીધવાનાં પુનને સાહે એવજુના એકલકથુરોએ કીધેલાં ધરમખાતે.
	૨૫૬૫૦૦	

તા. ૧ લી જુલાઈ.

નામદાર માહરાણીજીના હોકમથી પ્રીતમ આફ વેલસે આજ દીને લડનાના મેટ નેમસીસ પેલેમમાં બરેલી લેવીમાં શેઠ દીનસાહ બરજેરજ બેહરામજી ડાકટર હાજર થયા હતા.^૧

તા. ૨ જુલાઈ.

ખાનદેશ જીજાનાં સાથે તાલુકાની પરહદનાં જંગલમાં શેઠ પેશતનજી હેરામજી ધતાએ એક મોટા વાઘ માર્યો હતો.^૧

તા. ૩ મી જુલાઈ.

રોજ ૨૫ માહ ૧૦ (ચિ. ૧૨૪૪ યન્દેવરદી.

સુરત જીજાને લગતાં એલવાડ ગામમાં મુચકરૈના ઉતારાને માટે એક ધર્મશાલા સુબધવાલાં બાધ પરચેદ-

“દોખાંઓ તથા તેઓની આસપાસની જમીનો બીજેરૈના કાશ્તે સ્પષ્ટ પરચ કરવાનાં ફૂડ” ખાતે આ સાલ જમીનનાં વેચાણથી રૂ. ૧૦૫૯૫.૧૯ આવવા હતા. ગીચસ રોડને લગતાં ૧૭૯૪.૦૫૩ વારનો કટકો તથા સર જમશેદજી રોડને લગતાં ૩૨૪.૦૫૨ નો કટકો મળી રૂ. ૧૧૯.૦૯ વાર જમીન લેડ એકવીગીશ એકટ પ્રજાણે સુબધના કલેક્ટરની નોટીસા મુજબ મ્યુનીસીપાલીટીને વેચાતી આવી તેના ૬૨ વાર ૧) ના રૂ. ૩૫) લેખે એ ક્રીચત બિયછે. આ સાલ સરકારે ચાર ટકાની નોટોને ૩૩ ટકાની નોટોમાં બદલી નાખી હતી. તેના રીસારને લીધે એ સાલનાં ઘણાંક ખાતાઓની નોટોમાં આખા સાલનું વ્યાજ બેઠું વસુલ કરાયું હતું નહીં, માટે જુદાં જુદાં ખાતાઓને પુરેપુરું આખા વરસનું વ્યાજ જમી આપી વ્યાજને ખાતે તે બિયછું હતું.

જુદાં જુદાં ખાતાઓના વ્યાજના વધારામાં લીધેલી નોટો અને કોઈ એક જ ખાતાની એક જ થીલીની આપેલી નોટો એ સાલનાં કાલસાલીકેટ કરવામાં આવી હતી એ માટેની કાલસાલીકેટ શી જનરલ રંડ ખાતેથી આવવામાં આવી હતી.

આ સાલનાં એક દરદી શેઠ હોરામજી શરૂમજી ૫૩૯ તા. ૨ જુલાઈ ૧૮૯૪ ને દીને મુજબ, અને બીજા દરદી શેઠ મનસિંહ હોરામજી કાણાલ તા. ૧૯ થી અકટાબર ૧૮૯૪ ને દીને મુજબ, તે બાબે દરદી-ઓએ પાતાની તા. ૧૩ થી આગસ્ટ ૧૮૯૪ અને તા. ૮ થી ડિસેમ્બર ૧૮૯૪ ને દીને અમુકને ચલેલી થીલીઓમાં ફલગીરીની નોંધ લેઈ, તેઓની ખાલી ૫૩લી જગએ શેઠ હોરામજી એલજી આવલસેસ, અને શેઠ કાવસજી અરસેહ જમશેદજીની અમુકને નેચલક કીધી હતી.

૧ બંધે જમશેદ, તા. ૨૨ થી જુલાઈ ૧૮૯૫.

૨ બંધે જમશેદ, તા. ૧૨ થી જુલાઈ ૧૮૯૫.

બાધ તે મરહુમ એક માણેજી પાલજી હોરામજી કરેલ આનાં વીધવાએ પાતાના મરહુમ ખાવંદ તથા બાધ મરહુમ એક એલજી આદરજી હોરામજીનાં પુત્રને સાર રૂ. ૭૦૦૦) ને ખરચે બંધાવી આજ દીને એક જમજ કરી બેઠી મુકી હતી. જમજની કિઆ કુડીઆનાં ના જુજગ પંથકી એક બેહરામજી હોરામજીએ કીધી હતી. જે બાદ બાધ તરફથી તેમના એક દરદી શેઠ માણેજી જીવજી માસરે કહી ચંબલાલું કે એ ધર્મશાલાનો ચાલુ ખરચ નીબાવવા માટે એક જુદી સાલી બંધાવી આવવામાં આવેલે તેમજ એ મકાનની રૂબરૂખ રાખવા તથા વહીવટ કરવા સારે ત્યાંના વતનીઓ શેઠ હોરામજી એલજી શેઠ, રતનજી નવરોજી પેલ, રતનજી પેશતનજી કરેલ આ તથા એક જમશેદજી બેહરામજી પંથકીને નેચાલે. એ બાદ ત્યાંની તથા આસપાસનાં ગામીની અજુમન તરફથી શેઠ હોરામજી એલજી શેઠનાએ બાધ પરચેદબાધ પર ચોકલવાનું એક માનવત્ર વાંચી ચંબલાલું તથા તે અજુમન તરફની એક શેઆલ સાથે બાધને પેલેઆડવાને તેમના એક દરદી શેઠ હોરામજી હોરામજી બરચાને સ્વાધીન કીધું હતું. એ બાદ બાધના ઉત્તવા બે દરદીઓ તથા આડતીઆ શેઠ અરસેહજી દાદાબાધ ખાનસાહેબને અજુમન તરફથી અકેકી શેઆલ હોરામજીમાં આવી હતી, તથા અરસપરચ બીજા કેટલીક શેઆધીની પેહરામજી કરી ચાલની કરી સર્વે લોક વદાવ યધું હતું.^૩

તા. ૮ મી જુલાઈ.

રોજ ૨૬ માહ ૧૦ (ચિ. ૧૨૪૪ યન્દેવરદી.

મરજી—બહમનજી પેશતનજી બીલીમોરીઆ— એવજી મરેલી રોહીલખંડ તરફ પરીવરતું કામ કરતા હતા, અને લાંબા મુજબ હતા.

૩ બંધે જમશેદ, તા. ૧૨ થી જુલાઈ ૧૮૯૫.

આ ધર્મશાલાનાં નીચે મુજબ તથા ચારેબીઠે:—

“દાદાર હોરામજીની મદદ હોજો.

“આ ધર્મશાલા બાધ પરચેદબાધ તે આદરજી “હોરામજી બીલીમો પાતાના મરહુમ બાધ અધીબાદ “એલજી આદરજી હોરામજીનાં તથા પાતાનાં મરહુમ “ખાવંદ ચાનેકે પાલજી હોરામજીનાં પુત્રને સારે બંધાવી “સર્વે જમશેદીઓને વાવવા સારે મુકી મુકી છે. “સને ૧૨૪૪ યન્દેવરદી રૂ. ૪. ૧૮૯૫.”

૪ શેઠ રસમજી પેશતનજી બીલીમોરીઆના બાધ.

તા. ૦૬ મી જુલાઈ.

રોજ ૨૦ માઈ ૧૦ (શિ. ૧૨૧૪ યન્દેનર. ૨).

અરુણ-જમશેદજી આદરજી રોજ-ઉમર વર્ષ ૫૩). સુરના વતની. બીકાનેર એન્જનસીના હેડ ક્લાર્ક હતા, અને બીકાનેરમાં સુલખા હતા.

તા. ૧૨ મી જુલાઈ.

રોજ ૩૦ માઈ ૧૦ (શિ. ૧૨૧૪ યન્દેનર. ૨).

અરુણ-રસમજી ચેતનજી બીલીમીરીઆ-ઉમર વર્ષ ૬૬). એવજી અને ૧૮૪૬ માં સુખાઈના કેળવણીખાતામાં ભેગાઈ ૮) વર્ષ નોકરી બાબતી ૧૮૫૪ થી ફેરમાં પોતે એક ઇંગ્લેજ શાળા ઉઘાડી હતી. તે શ્રીએ "સમાચાર દરપણ" પત્રનું અધીપતીપણું પણ ચલાવ્યું હતું. એ ૫૪ તથા શાળા સાથેના અંતરેથી તા. ૨૭ ડિસેમ્બર ૧૮૫૬ ને દીને મેસરસ ફરમજી મેસરમજીની કંપનીના આડતીયા તરફે ચીન ગયા હતા, બાંધી સુખી હાલતમાં પાછા ફરી, ફેરમાં ભેગાં રોકા ખાતાઓના કારણેમાં સમિલ થયા હતા. એવજી બીલીમીરીમાં એક ધરમનું દવાખાનું અને સ્કુલ પોતાને ખર્ચે એક દાહકા કરતાં વધુ સુલખ આણ રાખ્યું હતું.

"ફલત્ર" નામનું દર રેવીવારનું ઇંગ્લેજ તથા સુલખાતી ન્યુઝ પેપર તા. ૧૪ મી જુલાઈ ૧૮૬૫ થી શેઠ દાદાભાઈ નવરોજીના હેરાવાળાએ પ્રગટ કરવા માડ્યું. જે ડિસેમ્બર ૧૮૬૭ સુધી માસી બંધ પડ્યું હતું.

તા. ૧૭ મી જુલાઈ.

શેઠ મનચેરજી મેહરવાંજી બાવનગરી, સી. આઈ. ઇ. ને બંડના "નોર્થ બેન્કલ ઓન" વિભાગ તરફથી પાસાંમેટના એક મેસમર તરફે ૨૫૯૧) મતે સુઠી કાઠયા હતા.

૧ રજીવતાના એન્જનસીવાલા શેઠ રાંચજી બીવાળ રોજના જમણ તથા ભગીન.

૨ અરુણ શેઠ નાનાભાઈ તથા શેઠા છલભાઈ, શાણેકજી (સોલીસીટર), ચોરાવજી અને હોરમજી રસમજી બીલીમીરીઆના બાવા.

૩ ભમે જમશેદ, તા. ૧૮ મી જુલાઈ ૧૮૬૫.

૪ ઠાંધજી બોદિ ઇડીઆ, તા. ૧૮ મી જુલાઈ ૧૮૬૫.

શેઠ મનચેરજીની સાંચે ચી. છ. હાવેલ નામે એક ભરોજી ભોજવાર હતો, જેને ૨૪૩૯) મતો ચલ્યાં હતાં. શેઠ દાદાભાઈ નવરોજી આ વેળાએ સેન્ટલ રીસસપરી તરફથી સુઠી કાઠયા ન હતા. તેમને ૨૦૮૩) અને તેમની સાંચે નીકલેલા ભરોજી ભોજવાર હોરમજી કમલજી. મેસર. મેસરેન-રીકને ૩૫૮૮) મતો ચલ્યાં હતાં.

પાસાંમેટમાં ચલેલી બેઠકની સુધારકવાલીમાં, ચી. મનચેરજી રેસવાંજી બાવનગરીને ઇંગ્લેંડમાં વસતા તેમના

તા. ૧૮ મી જુલાઈ.

શેઠ ભંડારીજી કાલજી ભંડારી રેડીમનની નામ-દાર માહરંજીએ મળ તા. ૧ થીએ "નાઇટ હુડ" ના માંભરમાં જેતામ આપો હોતે, તેની સનદ આજ દીને તાજવાર માહરંજીએ પોતાને હાથે શેઠ ભંડારીજીને "લીડમર કાર્ટલ" ના પેહલામાં બિલાવી આપી હતી. આ માહરંજીજીને હાથે સનદ મેલવવાનું માન એક હિંદવાંને આ પેહલવેહ્યું હતું.

પાસાં મેટો તરફથી એક ખાણ, તા. ૨૪ મી આગસ્ટની રોતે આવવામાં આવ્યું હતું. એ વખતે ચી. ડી. બેન્ડારજીએ પ્રમુખસથાન લીધું હતું.

ચશરાસના ખરેખરખાર ખાતેની એસોસીએશન તથા ગંભીરની કાનગેસ કમીટીની તા. ૩૦ મી આગસ્ટ ૧૮૬૫ ને દીને ખેલેલી સમાઓમાં એવે કસવ એકમતે પસાર થયો હતો કે, "આ સભા ઇંગ્લેંડનાં લીયરલ ગેઝેટને આણુલથી અપીલ કરે છે કે, ચી. દાદાભાઈ નવરોજી જાટે એક સલામત લીયાગ નકી કરવાની મેહરેસાની કરવી, કારણકે ઇંગ્લેંડ તથા હિંદુસ્તાન બેઠાના લાભે જાટે ચી. દાદાભાઈની પાસાંમેટમાં હાજરી અતીશય નરેડની છે, અને ચી. દાદાભાઈ કરતાં હિંદુસ્તાને બીજો કાઠ વધારે ખરેખરો લાયક પ્રતીતીથી જળવી પુચકેલ છે."

ઇંગ્લેંડમાં ફોલમરન રેસ્ટોરાંમાં તા. ૫ મી સપ્ટેમ્બરે ચી. બાવનગરીના નાનમાં એક યુનીવર્સીટી ખાણ આવવામાં આવ્યું હતું, બધાં ૨૦૦ પરાઓના હાજર હતા, જેઓમાં પાસાંમેટના ઘણાક સભાસદો પણ હતા.

ચી. બાવનગરીને ઇંગ્લેંડનાં ફોલેલ મેટ્રોપોલિસમાં શબ્દારી ક્લિપાલથી તદન અલગ પ્રકારનું એક ખાણ તા. ૧૩ મી નવેમ્બરે આપ્યું. લોરડ હેરીસ પ્રમુખસથાને ખીરાબ્યા હતા. એ ક્લિપાલની પ્રથમ શરૂઆત કાર્લેન કલબમાંથી સર રોપર લેખકિને કીધી હતી.

શેઠ મનચેરજી પાસાંમેટના મેસમર સુઠી કાઠયા તે જાટે તેમને સુધારકવાલી આવવાને બાવનગર મધે ત્યાંની હાઈ સ્કુલવાલાં મકાનમાં તા. ૨૨ મી જુલાઈ ૧૮૬૫ ને દીને એક મેટી બેઠકે સભા નગરશેઠ ભગવાનજી ભવાંન-ભાઈનાં પ્રમુખસથાં ફેલ લેલી હતી, જે વેળાએ તેમના બીપર એક માનવર મોકલવાને ફેલ થયો હતો.

શેઠ મનચેરજીની એક સુદર તસવીર તથા ભં. ચ. અરિત તા. ૨૭ મી જુલાઈ ૧૮૬૫ ના "ઇલસ્ટ્રેટેડ લંડન-યુઝ" ના આંકમાં છપાયાં હતાં. એજ સુલખ "ધી આરીક" માં પણ એજની સમી આવી હતી.

૫ ઠાંધજી આંક ઇંગ્લેંડ, તા. ૨૦ મી જુલાઈ ૧૮૬૫.

સર બંડારીજીને આ જેતામ ચલવા પછી તેવજી સુખાઈ આપ્યા બાદ અતરેના ઘણાક ઇંગ્લેંડ, પાસાં, સુલખવાં વગેરે મહસૂએ તેમને તા. ૧૪ મી ડીસેમ્બર ૧૮૬૫ ને દીને જનગાંચ કાર્ટલમાં સર જમશેદજી છલભાઈ ચોરીને, સી. એસ. આઈ. નાં પ્રમુખસથાં ફેલ એક મેટી લખામત આપી હતી, જે વેળાએ કોન્ટ્રાસ્ટના મેસમર હાજરબન ચી. મારડુડ, ચી. નરેડીસ રેડન, તથા બીજા નરેડો, સરકારી અખબારો, વગેરે ૧૫૦) અરસે આજીવાંર ખીરાબ્યા હતા.

તા. ૨૧ મી જુલાઈ.

આમિ શાહ લડનમાં “એમ્પાયર ઓફ ઇન્ડિયા” નામનું એક હિંદી પ્રદર્શનું અર્થે કારતમાં ઉપરથી હવે નમાં અતરથી જાતજાતના પદાર્થોમાં તથા એકાદી-એકાદી કેટલાક સાહસીક ઇંગ્લેન્ડે લઈ ગયા હતા. એમાંમાં કેટલાક પારસી તાલીમવાળા તથા તમાચાવાલાઓ પણ હતા. સંખ્યા હિંદીવાનો કે નેમની સંખ્યા આ ૧૧૨) ની હતી તેમને આજ દિને તામદાર મહારાજીએ પોતાના વીડીયોના મેલમાં બોલાવી “માય સુલાકાત લીધી હતી, ને મધે નીચત્રા સાત પારસીઓ પોતાના જમાપીઠાડી સાથના પોતાકમાં હતા:—

થેઠા સી. અરેસર, મેહરવાન ખુશરૂ ધરાની, મેરવાનજી હેમનજી મેરીઆ, જાંગીરજી એલજી બાદર, ધનજીશાહ કુંવરજી ગજધર, બહમનજી કુંવરજી ગજધર, ધનજીશાહ શેરારાજી આગરા.

પેલા સહચરે કેટલાંક અજાણ્ય નેવાં જાનવરે પ્રદર્શનમાં દેખાડ્યાં હતાં, તેથી તામદાર મહારાજીએ ખુશ થઈ તેઓપર એક રવાના તથા એક કાંચિના ચાંદ જેટ મોકલ્યો હતો.

તા. ૨૩ મી જુલાઈ.

રોજ ૧૧ માઈ ૧૧ (થો) ૧૨૯૪ યન્દેઝરદી.

અરજી—જમશેદજી જીવનજી કાંગા—ઉમર વર્ષ ૩૮). અતરેની ફોટો હાઈ તથા ત્યારપા ન્યુ હાઈ સ્કુલમાં ફારસી ભાષાના શીક્ષક હતા. મી. ૦ પેશતનજી કાવચજી કાંગા સાથે મળી “Hints on the study of Persian” નામ ફારસી ચોપડી રચી હતી.

તા. ૧ લી આગસ્ટ.

હાઈવેલ થેઠ નવરોજી નયરવાનજી વાડીઆને અંબાઈ શરકારની ધારાસભામાં ત્રીજવાર નેમ્યા.

સેંટ ડેવિડ્સ કોલેજના માનવંત ઉચ્ચતાદ કાધર હેમીકરનની યાદગારી રાખવાના ફંડની કમીટીના થેઠા નવરોજી પાલજી પાવરી, એમ. એ; એલ. એલ. બી., જમશેદજી પેશતનજી મીસતરી, બી. એ; એલ. સી. ઇ;

તા. ૪ મી ફેબ્રુઆરી ૧૮૯૬ ને દીને સર કાવચજી બંદગીર રેડીમનીવાળી એતવાડીની છાડીઓની નિયામની કારોબાર કમીટીના મેમ્બરોએ એક ડાઉન્ટેશનના આકારમાં “રેડીમની હાજીસ” નાં સર બંદગીર કાવચજી બંદગીર રેડીમનીની સુલાકાત લેખને તેઓને સરને એતાપ જણ્યો, તે માટે એતવાડીના રેલવેસીઓ તથા ઉપલી શાળાના શિક્ષક તરફથી સુચારકપાદોટ એક જાનવન એનાયત કીધું હતું.

૧ બન્ને જમશેદ, તા. ૧૩ મી આગસ્ટ ૧૮૯૫.

અને શેરારાજ પેશતનજી નયરવાનજી વાડીઆને બીજાએ સાથે સેક્રેટરીઓ તથા થેઠ શાપરજી શેરારાજી સુકલાતવાળાને ખર્ચનચી ડેડ્યા હતા.

તા. ૩ જી આગસ્ટ.

રોજ ૨૨ માઈ ૧૧ (થો) ૧૨૯૪ યન્દેઝરદી.

સર દીનશાહજી માણેકજી પીઠીટ પારેનેટના હેવાત વડા મેટા તથા એતાપના વારસ થેઠ ફરંમજી દીનશાહજી પીઠીટ કે જેવજી સુખદના સર્વે વર્ગના લોકોમાં ધણા લોક-પ્રીય હતા તેવજી હાલ બયબરેલી માંદગીમાં હોવાથી તેમાંથી જવડી સાજા થાય એવી હથ્થરપ્રાર્થના કરવાને આજ દીને અતરેનાં થેર બજારના સર્વે દલાલિએ કોટમાં મચ્છેટનાં રોચનની આગલ દરીયે કીનારે મેગા મળી બંદગી કીધી હતી. પ્રથમમાં પ્રાથમજી સાથે કેટલાક હિંદુ દલાલિએ કીનારા નજીકનાં પાણીમાં ઉતરીને રતનાગર સાગરની પૂજા કરી કુખ, કુલ, શકર, નાળીએર, વગેરે ચઢાયાં હતાં, તથા પારસી દલાલો પોતાના મેમ્બરોની સાથે ઉભા રહી આવાં અરુદુધુરની નીવાએથ પઢ્યા હતા. એ પછી એ થેઠની સુખાકારી ચાડી પારસીઓએ “આમીન” તથા હિંદુઓએ “જય જય” ના પોકારો કરી લીખરાવા માંડ્યું હતું.

તા. ૮ મી આગસ્ટ.

રોજ ૨૭ માઈ ૧૧ (થો) ૧૨૯૪ યન્દેઝરદી.

અરજી—ફરંમજી દીનશાહજી પીઠીટ—ઉમર વર્ષ ૪૮). સર દીનશાહજી માણેકજી પીઠીટ, મેરનેટના બીજા દીકરા. એવજી પોતાના બાપની સાથે એક મોટા વેપારી તથા સાત મિલિના એજન્ટ હતા. જવાબીદારી ઉદ્યોગ તથા ધસડપોરામાં પડેલા હોવાથી ગરીબોની દાઝ હાઈ ધરનાર હતા. પોતાની ૧૮ વરસની વયે એવજી પોતાના

૨ ઠાંઠસ બંદગી ઇંડીઆ, તા. ૨૮ જી આગસ્ટ ૧૮૯૫.

૩ બન્ને જમશેદ, તા. ૫ મી આગસ્ટ ૧૮૯૫.

એજ સુખજી બીજે દીને અતરેનાં વાડીઆઓનાં આતથમિદારમાં બંદેર જશન થયું હતું, જેમાં પુરુષ જશનિઓ સામેલ થયા હતા, અને દરુર પેશતનજી મેલસંચલ સંબંધીએ તનદરોસ્તી ઇચ્છી હતી. તેની બીજી દીને એતવાડીના આશયનરવાલી દરેજેદરમાં જશન કરી એ. ૦ કંપશર દરુર જાસાવજીએ તનદરોસ્તી ચાટે દોઆ ચાડી હતી.

એજ કારજુસર જીદવાડા, બરચ, ગંદેવી, ઇંડાર, મેરગાંચ, નવસારી, સુરત, સુચાલી, તારાપાર વગેરે સ્થલોએ જશનિઓએ એકઠા થઈ જશને કરાવી એઝી ફવાઈ આવી તનદરોસ્તી ઇચ્છી હતી.

૪ થેઠ લખનાઈ ફરંમજી પીઠીટ (સર દીનશાહ માણેકજી પીઠીટ, ૨ બ મેરનેટ) તથા બાઈ હવાપાઈ શપજી પીઠીટના બાપ.

આવાના વેપારવનનનાં કામમાં એકાદા હતા. ૧૮૭૧ માં પોતાના મરહુમ બાપ શેઠ કાવચજીની સાથે “સી. એન્ડ. એફ. દીનશાહજી” ને નામે પોતાના બાપને લગતી મહિલા એજન્ટ થયા હતા. શેઠ કાવચજીના મરણ પછી એએનના વહીવટ “સી. એમ. પીટીટ સનસ” ને નામે ચાલવા લાગ્યા. એમની પેઢી હસ્તક ૭ સાત મહિના વહીવટ હતા. જેમાં એક ૧૮૮૩ માં એમનાં નામથી બરયા થયેલી “ફ્રાન્સિસ પીટીટ સ્પીનીંગ એન્ડ મેન્યુફેક્ચરિંગ કંપની” હતી. અને ૧૮૮૮ માં એમના કાકા શેઠ નમ્મરવાનજી મણેજી પીટીટના એકપુરા દીકરા શેઠ જમશેદજી નથરવાનજી પીટીટના યુવરવાથી તેમનાં નામથી ચાલતી “સી. એન. પીટીટની કંપની” માં પણ એવણે ભાગ્યા થયા હતા. એ રીતે બહુ મોહલા વહીવટની જાળમાં રહ્યા હતા. છતાં પોતાની ૧૫ વરસની જાહેર કારકરદીમાં એવણે પ્રભાવ લેતા સાથે પ્રથમજા બેળાજ ગયા હતા તથા પારસીએને લગતાં ધણાંખરાં સરવે આતાંમિમાં એએ એધીકારી, તથા ત્રસ્ટી તરીકે સામેલ હતા. ૧૮૮૪ માં સુષેહના અમલદાર અને તેજ અરસામાં પારસી સહિ મેટ્રોપોલીટન કોર્ટના એક ડેલીગેટ નેમાયા હતા. ૧૮૮૮ માં નામદાર સરકાર એમને સુબખના એક પોરટ ત્રસ્ટી નેમાયા હતા. જ. ન. પીટીટ પારસી એકજ ફાંડના એક ત્રસ્ટી અને શેઠ નથરવાનજી પીટીટનાં મરણ પછી બબ્બનસી હતા. સુબખના જરથોસ્તીએનાં મરણ પેળાના અરસપરસનાં બાબનાં ફાંડની કમીટીના—તેની સ્થાપનાથી—પ્રમુખ હતા, અને તેની દરેક બેઠકમાં હાજરી આપતા. ૧૮૯૨ થી અતરેની જરથોસ્તી છેકરસીએની નિશાળ મંડલીના પ્રમુખ, સર જમશેદજી પારસી મેનિસિપલ્ટ હનરેબીટ્યુટના એક અધીકારી, તથા બેઠકે બેઠકના એક ડાયરેક્ટર નેમાયા હતા. છેલ્લાં પાંચ વરસ સુધી અતરેની સીલ એનરસ એસોસીએશનના નાયમે સરનશીન હતા, અને ૧૮૯૩ થી એ એસોસીએશન તરફથી વીક્ટોરિયા જ્યુબીલી ટેકનીકલ હનરેબીટ્યુટની બોરડના એક મેમબર નેમાયા હતા. એવણે ધુરોપ તથા અમેરિકા, ચીન, જાપાન વગેરેની યુસાફરીઓ કરેલી તેનાં બે પુસ્તકો પ્રકટ કર્યાં હતાં. ચીનની મુલાકાતની યાદમાં ત્યાંની જરથોસ્તી અંગ્રજીમનાં ફાંડમાં ૬,૨૦૦૦ આપ્યા હતા. પોતાના દીકરા તથા દીકરીની નવ-જોતની મુશાલીમાં ૩,૧૫૦૦૦ અને બીજી જુદે જુદે પ્રસંગે ૩,૧૨૦૦૦ અતરેની પારસી પંચાયતનાં ફાંડમાં આપ્યાછે. જુદી જુદી બોડલેનાં ફાંડમાં મોટી રકમો આપીછે. અતરેની સાંઠ મેડીકલ કોલેજની નજદીકમાં વધકશાસ્ત્રને લગતી શોધખોળ સ્થાપવાને એક પાસ લેપોરેટરી બાંધવા તથા તેમાં એનજી પ્રાં પાડવા મટે ૧૮૮૯ માં એવણે સરકારમાં રૂપિયા ૭૫૦૦૦ આપ્યા હતા. એ સીવાય એવણે બીજી ધણીક સ્થાપવો પોતાની હુમ્મતીમાં કીધી હતી, જેના આંકડા એક લાખ રૂપિયાથી વધારે થાયછે,

તથા મરણ પછી પોતાનાં વીજમાં પોતાની હાલતના ૧/૫ ભાગ પરમ આતે આપવા જણાવી ગયછે. એએનના બાપને મળેલા “પારિનેટસી” નો ખેતામ તથા તેને લગતાં ત્રસ્ટ ફાંડની ઉપજ તેમની પછી વેરવે એવણે તથા એવણના વડા વારસેને મળવાનો અદિભક્ષ્ય હતા.

તા. ૧૦ મી આગસ્ટ.

આજ દીને મરહુમ શેઠ ફ્રાન્સિસ દીનશાહજી પીટીટનાં હિમણમાં તેમની પોતાની પુણ્યમાંથી રૂ.૨૫૧૦૦૦, મરનારના પીતા સર દીનશાહ માણેજી પીટીટ રૂ.૫૪૦૦૦, મરનારનાં વીધવા બાપ આવાંબાહ તે મરહુમ શેઠ નથરવાનજી માણેજી પીટીટનાં મેટ્રી રૂ.૨૫૦૦૦, મરનારનાં દીકરા સી. એન. જી. એન. ફ્રાન્સિસ પીટીટ રૂ.૨૦ ૦૦, મરનારનાં વહુ બાપ દીનશાહ જી. એન. પીટીટ રૂ.૫૦૦૦, મરનારનાં મેટ્રી બાપ હમાબાહ ફ્રાન્સિસ પીટીટ રૂ.૫૦૦૦, મરનારનાં સાસુ બાપ દીનશાહ વીધવા નથરવાનજી માણેજી પીટીટ રૂ.૨૫૦૦૦, મરનારનાં બાપ સી. એન. બબ્બનજી દીનશાહ પીટીટ રૂ.૧૦૦૦૦) તથા ધણીયાણી બાપ યુજબાહ રૂ.૨૦૦૦, મરનારનાં મેટ્રી બાપબાહ લી. એન. બાપબાહજી દાદી નથરવાનજી, નવાબબાહ વીધવા પીરોજશાહ મેરવાનજી જી. એન. હમાબાહ ફ્રાન્સિસ રજતમજી કામા, માણેજીબાહ પીરોજશાહ બબ્બનજી જી. એન. બાપ, બાપબાહ મેરવાનજી સોરાબજી તથા રતનબાહ ફ્રાન્સિસ પીટીટ અને મેટ્રીએ દરેકે રૂ.૨૦૦૦) તથા મેન બાપ હિરોબાહ વીધવા જમશેદજી નથરવાનજી પીટીટ રૂ.૫૦૦૦, મરનારનાં ભત્રીજાઓ બાપબાહ જહાંગીર, ધનજીબાહ તથા પીરોજશાહ અને મેટ્રી દીનશાહ તથા માણેજીબાહ બબ્બનજી દીનશાહ પીટીટ દરેકે રૂ.૧૦૦૦, મરનારનાં બાબી બાપ આવાંબાહ વીધવા કાવચજી દીનશાહ પીટીટ રૂ.૧૦૦૦, મરનારનાં ભત્રીજાઓ બાપબાહ માણેજી, પેશવનજી, હેરમજી, પારશેદજી, સોરાબજી તથા ફરુડનજી કાવચજી પીટીટ દરેકે રૂ.૧૦૦૦) અને ભત્રીજાઓ બાપબાહ ચીરબાહ, મીઠીબાહ તથા મુનાબાહ કાવચજી દીનશાહ પીટીટ દરેકે રૂ.૫૦૦) મળી રૂ.૭૫૦૦, મરનારનાં બાણેજ બાપ મેહરબાહ દાદી દાદીશેઠ તે સી. એન. જી. એન. મેટ્રીએ મેટ્રીનાં ધણીયાણીએ રૂ.૫૦૦) મળી રૂ.૪૨૮૦૦૦) ધર્મઆતે આપ્યા હતા. હિમણમાં કિઆ પુરી થવા બાદ દરવર જમાસપજી મનિએહરજી જમાસપઆશાનામે મરનારના બાણેજીના તારીફ કરી તેવણની છેલ્લી માંઘી વખતે પ્રજાએ તેવણને સાળ થયલા જોવાને જે હાંતેભરી ખતાવી હતી તેની યાદ આપી સર્વે અધોરનાંને એવણેના નામ આપણી દીને લગતી જાહેર કિઆઓમાં બીજા યુગોનાં નામ સાથે લેવાને સુચનાં કીધી હતી. એ સુચનાંને દરવર પુરશેદજી બેબનજી તેમજ પ્રણાંવાલા નાયમે દરવર કેકોબાદ આદરબાદ જમાસપઆશાનામે કેકો આપતાં મરનારના યુગોની બહુ સ્તુતી કરી હતી. એજ સુભ્ય મરહુમ

શેઠ હરમજી વાડીઆવાલાં આતમવિહરાંમાં પણ મરહુમનાં ઉત્તમણી ક્રિઆ થઈ હતી, જે વેલા યમયુજ આલમના દશુર વૈશાલજી વિહરાંમજી યંજન્યુએ પણ મરનારની શુભીમાં કેટલુંક કહી ચંબલાયું હતું.

પાછલી રાતનાં ઉત્તમણીમાં મરનારના પીતા સર દીનશાહજી માણિકજી પીઠિ આરિયે ૩,૨૦૦૦), વીધવા બાઇ આવાંબાંએ ૩,૫૦૦૦), દીકરા શેઠ જીજીબાઇ ફરંમજી પીઠિ ૩,૨૦૦૦), તથા સાસુ બાઇ દીનબાઇ વીધવા નયરવાંનજી માણિકજી પીઠિ ૩,૫૦૦૦) મલી બીબ ૩,૭૬૦૦૦) ધર્મઆતે આપ્યા હતા.

તાં ૧૧ મી આગસ્ટ.

પ્રેફેસર ડારમેસ્ટરનું મેક્ષ યુજની સીરીઝમાંનું "વંદીદાદના તરજુમા" નું પુસ્તક બાહર પડ્યું. આ પુસ્તકનો દીખાવો ઇ. ૩૫૫૫. વેરે બપોંછે.

તાં ૧૪ મી આગસ્ટ.

મરહુમ શેઠ મનચેરજી ફરંમજી કામાજીના છોકરાઓએ ગરીબ જરૂરયાતીઓને માટે સ્વતાં બાંડાંનાં મકાનો બાંધવા માટે પોતાના પાવા તથા માએને નામે ૩,૫૦૦૦૦) ભેટ આપ્યા હતા.

તાં ૨૦ મી આગસ્ટ.

રોજ ૪ માઠ ૧ (૬૦) ૧૨૧૫ જાન્યુઆરી.

મજી-વૈહરાંમજી ફરંજી મરજ્યાનું-ઉમર વર્ષ ૬૬). આપણા યુજરાતી હાપકજાના, યુજરાતી વરતમાનપત્રે તથા ચોપાનીઆંબોના પીતા મરહુમ મીંડુ ફરંજી મરજ્યાનજીના તેવણ દીકરા હતા. મરહુમ મીંડુ વૈહરાંમજીએ પોતાની બાળ વયને મેટિ બાગ ફમણ મધે પોતાના કામિલ પીતાના હાથ હેઠળ ફારસી, અરબી, ઉરદુ તથા યુજરાતી બાશ્યાંબોની તેમજ હાપ્યાનાઓનાં કામની તાલીમ અને તરબીયત લેવામાં કહા-

૧ બધે જમશેદ, તાં ૧૨ મી આગસ્ટ ૧૮૯૫.

મરહુમ શેઠ ફરંજીનાં મરણથી પૂર્વજ તેજજી નર-ધારતીઓની વસ્તીવાળાં સર્વે ગાગેઓ પોઠી ફલગીરી ફલાઈ હતી, અને એવણનાં ઊંઠમણી ક્રિઆ તારાપોર, નારંગલ, ઊદવાડા, વલસાડ, બેરગાંમ, ગદેવી, બીલીગરા, મીકીલી, નજારી, સુત (ચેકરનાં તથા રસ્તજમરામાં), એલાવ, કુડીઆંબા, ભરૂચ, બ્યજાવાડ, ભાવનગર, પુણાં (મરહુમ શેઠ નરજ્યાંનજી પીઠિ હાલ તથા કદમી દરેકેદરમાં), શેલાપુર, આકોલા, ભોરાવલ, કુબલી, ઇંદોર, કલકતા, એડન, વગેરે કઠાણીઓપર થઈ હતી.

૨ J. Darmesteter, The Zend-Avesta, Part I.

૩ બધે જમશેદ, તાં ૧૫ મી આગસ્ટ ૧૮૯૫.

૪ શેઠા બગીરજી, રહેનજી, ટેકાવાદ, અને જરબ-બાંજ વિહરાંમજી જરબજીના પાવા.

એા હતા. ફારસીજીજીના તેવણ પાં હતા. મધે એનાં શીકસતે ફારસી ફરંસી તથા યુજવાડાજીજીનાં ફારસી કાબજ પત્રો આપાનીથી વાંચી ચકતા. ૧૮ વરસે જમણથી પૂર્વજ આવવા પછી પોતાના બાઇઓ સાથે તાં ૧ લી માર્ચ ૧૮૪૨ ને દીને ફરંજ આયકારા હાપ્યાનું 'પહેલજીજી' ઉઘાડ્યું. તેજમણના વડા બાઇ તે શેઠ કાવજીજીના બાગ ૧૮૫૫ ના નવેમ્બરમાં છુટા થયો અને તમારપછી એજમણ તથા મીંડુ મેરવાનજી મરજ્યાને મળી એ કારપ્યાનનો વહીવટ 'મેરજમ મેરવાનજી વૈહરાંમજી મરજ્યાનની કંપની' ને નામે આજ રાખ્યો. મરહુમ વૈહરાંમજીએ જણીક ઉરદુ ચોપડીઓના તરજુમા કરી પોતાના હાપ્યાનામાંથી બહાર પાડ્યા હતા, તેમાં 'તાજુજ સુદક તથા યુમેયકાવલી' ૧૮૪૩ માં અને 'યુજબાસેનામર' અને 'દનિશ નામએ જ્ઞાન' ૧૮૪૬ માં પ્રગટ કરી હતી. એ સાલમાં તેજમણની બાપદમાં એક અગતયનો બનાવ બન્યો હતો. તે એ કે એવણનું 'યુન યુજ' સેફિનમાં બચી ગયું. તાં ૮ મી ઓક્ટોબર અને ૧૮૪૬ ને દીને સવારે ૮ કલાકે એવણ પોતાના વડા બાઇ કાવજીજી સાથે પોતાના હાપ્યાનામાં મેસીને બપ્પા હતા, તેવામાં 'જમશેદજી દેવ' નામના આશરે ૬૦ વરસની વયના એક પારસીએ ઓરડામાં દાખલ થઈ મીંડુ કાવજીજીના હાથમાં કાંઈ કાગળ વાંચવા આવી તે હાપવાને જમણવડું. કાવજીજી તે કાગળ વાંચના હતા તેવામાં જમશેદજી દેવે જમણમાંથી મોટી છરી કહાડી કાવજીજીની મરદનીશી જમણી બાજુમાં મોકી. આ જોઈ વૈહરાંમજી પોતાના બાઇની મદદે ઢોડી ગયા અને યુનની સાથની મપાંબીમાં એવણનાં કાગળ અને હાથેપર કેટલાક સ્ખપ જમણે પડ્યા હતા. તેટલાં પોલીસ આવી પુગી અને યુનને પકડવામાં આવયો. મરનાર વૈહરાંમજીએ ૧૮૪૮ માં યુજી સુલીયાના ઉરદુ કીસ્યાની યુજરાતી તરજુમે બહાર પાડ્યો હતો. ૧૮૫૧ માં ઉભી થયલી રાહનુ-માય માજદમસનાલ સજાના તેઓ કેટલુંક સુધી અધીકારી હતા. 'આંબિધ' ચોપાનીઈ' ને ૧૮૫૭ થી એવણનાં હાપ્યાનામાં હાપ્યું હતું, તે એવણની કંપનીની મલિકી હેઠળ આવ્યું. તે ઉપરાંત મરહુમ વૈહરાંમજીએ ૧૮૬૭ થી 'તનદરાસતી' નામનું પ્રગટ ચોપાનીઈ પોતાનાં હાપ્યાનામાં છ વરસ સુધી પ્રગટ કર્યું હતું. 'રાસ્તે ગેન્દ-તાર' પત્રની મલિકી પણ ૧૮૬૬ થી એવણની કંપનીને હસ્તક થઈ હતી. ૧૮૭૧ માં 'નુરે એબમ' તેવણનાં હાપ્યાનામાંથી પ્રગટ થયા માંડ્યું. ૧૮૭૭ માં તેણે 'મિરા-ગુલઅમર' અથવા 'કન્યા દરપણ' નામની કુદ્દેબની સ્ત્રીઓને બોધ આપવાલાયક નસીખાઓ કીસ્યાની ઉરદુ બોધમાં બહાર પડેલી કેતાલ યુજરાતીમાં તરજુમા કરી બાહાર પાડી હતી. જે થયેલી વખણાઈ હતી. 'તોષે નમુદ' ઉરદુ ચોપડીની યુજરાતી તરજુમા ૧૮૮૪ માં બહાર પાડ્યા હતા. 'હાજમઆરા' ૧૮૯૦ માં બહાર પાડી

હતી. ઉપલી ત્રણે ચોપડીઓ બહુ વખણાઈ હતી અને નામદાર સરકારે તેમજ અન્યોનાં કેશવણીઆમાં તેને ઘણું ઉત્તેજન આપ્યું હતું. આ કેતાપી મરહુમ મીઠા મેહરામજીએ અવલથી આપ્યર સુધી પોતે તરજુમો કરી પ્રગટ કરી હતી. તેપણ વાંચનાર બહુનીને અભ્યસ્ય થયું કે તેવણે તે કેતાબની એક ઉપર પણ પોતાનું નામ ચુકવું ન હતું, જેણે તેવણની સાદાઈ, મર્યાદાપણું તથા પ્રજાને સદા ઉપયોગી યુપયુગ રીતે થવાની કાળજીનો ખ્યાલ આપ્યો હતો. તેવણ સેતજની રમતના એક પાવ-રદા ખેલાડી હતા. જોકે હાંચેજી બાયાનું તેવણને ઘણું જ્ઞાન ન હતું તેપણ દુનિયામાં ખતના સંધના બહાર ખનાયો-ની એવણ ખમર ધરાવતા હતા, તે એટલા સુધી કે રશીયા, ચીન અને જાપાનમાં ખતના ખનાયો અને ફેરફારો લીધે પણ તેવણ પોતાના મિત્રો સાથે તકરારમાં ઉતરતા હતા.

તા ૨૦ મી આગસ્ટ.

રોજ ૬ માઈ ૧૨ (શિ) ૧૨૬૪ યજ્ઞેશ્વરી.

મરજી—મેહરવાંજી નવરોજી મેહતા—ઉમર વર્ષ ૭૩. ઇ. સ. ૧૮૪૬ ના ત્રેમનર માસથી પારસી પંચા-યતના તે વખતના સેફ્ટરી શેઠ અરદેશર દાદાભાઈ મેહ-તાના હાથ હેઠળ રૂ. ૧૭ ને દરમાયે મેહતા તરફ રહ્યા હતા. રફતે રફતે સર જમશેદજીનાં ધરમખાતાંનો હીસામ પણ રાખવા લાગ્યા, અને ૧૮૫૧ માં એવણ પંચા-યતના વડા મેહતા થયા હતા. ડુંગરવાડીના અખડા વખતે પૂરાવા મેલવવાને એવણે બહુ મેહતા કર્યાંથી પંચાયતના વરડી ચાહિંઓ પોતાનાં ફક્તરોમાં એવણને સાખાશી આપનારી નોંધ લીધી હતી. અને રૂ. ૧૦૦૦ ની રોકડી રકમની “પરસ” અને રૂપાનું અક્ષરગાનીઈ—ઘટતો લેખ કોતરાવી—બેટ આપ્યું હતું.

તા ૨૧ મી આગસ્ટ.

રોજ ૧૦ માઈ ૧૨ (શિ) ૧૨૬૪ યજ્ઞેશ્વરી.

મરજી—કાવજી શેરામજી પોરટવાલા—ઉમર વર્ષ ૫૬. એવણ દમણના એક આગેવાંન રહીશ હતા. એવણની જાતો બાહિરી અને માહીતગારી બહુ હોવાથી “કાવજી ખમરદાર” ને નામે દમણ તેમજ ઉદવાડા ખાતે ઓળખાતા હતા. ૧૪ વર્ષની ઉંમરે દમણથી નીમક બધને મદખવા તરફ વેપાર મટે ગયા. નીમક, લાકડાં, મહવડાં વગેરેના ધધામાં આપણને દેલત મેળવી તે તરફ જમપોર નામે ગાંમ ખરીદ્યું હતું, અને કડક તથા મરવડ ગાંમના હજારો રાખ્યા હતા. આ જગીરી પાછળ જાતો દેખરેખ રાખી, એ ગામીની રેયતને સુધી રાખવા

૧ શેઠો અરદેશર તથા શેરામજી શેરામજી ખમરદાર-ના બપાવો.

ખતનું કરતા હતા. દમણની કોરપોરેશનના ધણા સાજ સુધી સંભાલ હતા. હાંચેજી રાજે દમણના કચ્છમ તથા નીમકના કોલકાર ૧૮૮૩ માં કીધા તે વખા એવણે દમણની પ્રજા તરફથી બાઠ બીડી કે એ પ્રજા મટે નીમક અમલદાર બાવે આણ રાખ્યું, જેથી બે આને ફરો મીડું હતી રૂપિયે ફરો યતું અટક્યું હતું.

તા ૨૧ મી આગસ્ટ.

રોજ ૧૦ માઈ ૧૨ (શિ) ૧૨૬૪ યજ્ઞેશ્વરી.

મરજી—દાદાભાઈ હીરજીભાઈ પટેલ અથવા આવ-ચનના—ઉમર વર્ષ ૫૬. એવણ કુવેરામાં યુવાન હતા, અને કરાંચીના રેહવાસી હતા. કરાંચીની ખાડીખાતાંની રફત તથા દરમેહરની કમીડીના સેફ્ટરી હતા. એવણે “અવરતા અને જંદ શખ્દોના અર્થો” એ નામનું યુવા-રાતોમાં એક ચાપાનીયું રચી પ્રગટ કીધું હતું.

તા ૨૨ મી આગસ્ટ.

ડાકટર યુયતીએ *Iranisches Namenbuch* એજે ધરાની નામોનું પુસ્તક એવે નામના ગ્રંથ જરમન ભાષામાં પ્રગટ કીધો હતો.

તા ૨૫ મી આગસ્ટ.

સર દાનશાહજી માણેજી પીટી ખારેનિરતા વડા મેટા શેઠ કમરુજ દાનશાહજી પીટીનાં અકાળ દુખદાયક મરણથી એ શેઠ અને તેવણનાં કુટુંબ ઉપર ને ભારી દુખ આવી પડ્યું છે તેમાં પારસી અજુમનની દીનસોજ દેખા-ડવા અને તે બાંધે તેવણ સહિય ઉપર આપણા ટોળા તરફથી એક દીલાસા પત્ર મોકલવા મારે કેટલાક આગેવાંન પારસી ગ્રહરથોએ કરેલાં રેફવીજીશનની રહે પારસી પંચાતનાં ફંડના ટરડી ચાહિંઓએ ભાલાવેલી અજુમનની સખા આજ દીને આનખલેસ બાગમાં સર જમશેદજી જીજીભાઈ ખારેનિર, સી. એસ. આઈ. નાં પ્રજ્ઞાપણ હેઠલ મલી હતી. સરનશીને મરહુમ શેઠ ફરામજીની સેફતમાં એક સુખાખીત બાપણ કીધા બાદ શેઠ ફરામજી રૂચતમજી વીકાજીએ દરખાસ્ત કરવાથી અને તેને શેઠ જમશેદજી રૂચતમજી કામોજીએ ટેકો આપવાથી સંજીનાં એકમતથી ઠેકાડ થયો કે—“શેઠ ફરામજી દાનશાહ પીટી, જેવણ રોજ ૨૭ મે મીના આસમાન વરદ, માહા ૧૧ મે બહ-મન, શેહેનશાહી તથા માહા ૧૨ મે આસરદારમદ કદમી સને ૧૨૬૪ યજ્ઞેશ્વરી, તા ૮ મી આગસ્ટ સને ૧૮૯૫ ને દીને હક થયો, તેવણનાં મરણથી નામદાર સર દાન-શાહજી માણેજી પીટી, ખારેનિર અને તેવણનાં કુટુંબ ઉપર ને ભારી ગમગીની અને દુઃખ આવી પડયો, તેમાં જરથોસ્તી અજુમનની આ બહાર સખા ખરાં જીગરથી બાસ લેકે. કમરુમ શેઠ ફરામજીએ પોતાની ૪૮ વરસની

૨ Ferdinand Justi, *Iranisches Namenbuch*. Gedruckt mit Unterstützung der königl. Akademie der Wissenschaften in Berlin. Marburg i. Hessen. gr. 4°. XXVI 526 pag. 1895.

છાંદોમાં જેમ પોતાના માનવત પીતા સાથે પ્રજા ઉપ-
યોગી કામોમાં અને દેશની આબાદી ખીલવનારા વેપાર
ઉદ્યોગમાં ધણી આગેવાન બાળ લીધા હતા, તેમ પોતાની
બહેર તેમજ આનંદી સંખ્યાવેતેથી પોતાના પીતાજીને યુજ
પગથિ આલવાની ધણી સારી શરૂઆત કરી હતી. તે ઉપ-
રાંત પોતાના મીલનશર, નમર અને સાદા સ્વભાવથી
પોતાની સાથે સંબંધમાં-આવાનારાં સરવેનાં તેવણે દીક
છતા લીધાં હતાં. એવા એક લાયકીવાળા, સાચા, ફર-
માનબરદાર અને બનીશની સુધળી બલી આપા આપનારા
મેટાનાં મરણથી નામદાર સર દીનશાહજી ઉપર જે દુઃખ
આવી પડ્યું છે, તેમાં બાળ લઘુ જરૂરોસતી અંશુમનની
આ સખા તેવણુ સાહેબ તરફ દીકસોજી દેખાડે છે અને
કુખા ગુલરે છે કે, સાદાતાના આ દુઃખ ધીરજથી
સહન કરવાને તેવણુ સાહેબને અને કુકુંબને હીમત અને
સમ્મતી બહે." ૧૯૯૫

ઉપરો દરાવ અંશુમનની આ સખા તરફથી એક
ઘટતા પત્ર સાથે સર દીનશાહજીને પેહચતો કરવાને સખાએ
સરનશીત સર જમશેદજી છુભાબાને અરજ કરી હતી. ૧૯૯૫

તા. ૫ મી સપ્ટેમ્બર.

મુંબઈનાં પોસ્ટ ટ્રસ્ટનાં એક અધીકારી મરહુમ શેઠ
ફરાંમજી દીનશાહજી પીટીટની જગ્યાએ નામદાર સરકારે
સર જમશેદજી છુભાબા બારોનેટ, સી. એસ. આઈ. ને
નમ્યા હતા. ૧૯૯૫

૧ જાને જમશેદ, તા. ૨૬ થી આગસ્ટ ૧૯૯૫.

સર જમશેદજીએ તા. ૨૬ થી આગસ્ટે કાગળ લખી
ઊપજી દીવાસાવત ચોકલધું ઉતું, જેનો સર દીનશાહજીએ
તા. ૩૦ મી આગસ્ટે જવાબ લખી જરૂરોસતી અંશુમનના
સરે સાહેબીને ઊપકાર માનો હતા.

એજ પ્રજા સુરત મધે મોદીલનાં મકાનમાં, ત્યાંનાં
કદથી આતશખેરાંમમાં, અને મુનીસીવાલ હોલમાં ત્યાંની
સામાન્ય પ્રજાનાં, એજ તણુ સખા એજ કારણસર મકી
હતી. પુણા મધે ન. મા. પીટીટ હોલમાં પુણા સખા પરકી-
ની અંશુમન તરફથી દીવાસાવત ચોકલધવાની સખા મલી
હતી, અને પુણાના બીજા જરૂરોસતીમાં તરફથી એક
દીવાસાવત મા. બા. દેરાબજી પદમજીની આગેવાની હેઠળ
મુંબઈ સર દીનશાહજીને મંગલે આવી પોંચ્યાડયો હતા.

વળી અતરેના મીલ મજુરોની એક સખા એજ દીને
સાંજનાં છ કલાકે પરલ સેવારી યાગના રસતા ઊપર બાંવા
રાજી નરેગનાં મકાનના હોલમાં મળી હતી. સખામાં નવ-
દીક ૨૦૦ આગેવાન મીલ મજુરો હાજર થયા હતા અને
સરનશીનની પુરશી ધ. ડી. સાસુન મીલના હેઠળ લક્ષ-
મન શીવરાવતને આપવામાં આવી હતી. મરહુમ શેઠ રશ-
મજી પીટીટની મધવાં મરણુ શાંટે તેણે દગમીતી બહેર કરવા
પછી, તેમના દુખી પીતા સર દીનશાહ માણેકજી પીટીટ ઉપર
દીવાસાવત ચોકલધવાને દરાવ પસાર કરી, વીસરજન થઈ હતી.

૨ બોમ્બે ગવર્નમેંટ ગેઝેટ, તા. ૫ મી સપ્ટેમ્બર ૧૯૯૫.

સુરતવાલા શેઠ એકમજી પુરશેદજી મોદીને નામદાર
સરકારે કમ્પ્યુના પેહલા વર્ગના સરદાર નમ્યા હતા. ૧૯૯૫

તા. ૧૦ મી સપ્ટેમ્બર.

શેઠ રશમજી જમાસજી ગારડાએ નવસારી મધે
કુધીયા તમાવમાં એક મોટી સોસવાત જે માણસો તથા
પણ્યોને બહુ ત્રાસ આપતી હતી, તેનો આજ દીને શેકાર
કરી મારી નાખી હતી. ૧૯૯૫

તા. ૧૨ મી સપ્ટેમ્બર.

મુંબઈની પારસી મીક મેટ્રીમોનીઅલ કોરટના એક
ડેલીગેટ શેઠ નયરવાંનજી અરદેશર હોરમજી વાડીઆએ
પોતાનો મોહો છોડવાથી તથા શેઠ પીરોજશાહ મેહર-
વાંનજી છુભાબા મરણુ પામવાથી તેમની જગ્યાએ શેઠ
ફરદુનજી જમશેદજી પારસી અને પુરશેદજી નયરવાંનજી
અરદેશર વાડીઆને નમ્યા હતા. ૧૯૯૫

તા. ૧૫ મી સપ્ટેમ્બર.

માથા ૫ (શિ.) ૧૨૧૪ યન્દેજરદી.

તારાપોર મધે આજ દીને શેઠ રતનજી જીવણજી
વકીલ પોતાના માવા મરહુમ શેઠ જીવણજી હોરમજી
વકીલનાં પુત્રને સાર ત્યાં નવી બ. બ. મરી મર-
હુમ શેઠ જમશેદજી નયરવાંનજી પીટીટવાસી દરમેહરમાં
પોતાને ખરચે આતશદાદગાહ પરદાખા હતા, તથા તેના
ચાલુ બીભાવ સારે રૂ. ૩૦૦૦ ની સરકારી નોટ મુંબઈની
પારસી પંચાતનાં કુંડા ટ્રસ્ટી સાહેબીને સ્વાધીન કરવા
ની તંદેરોતી પઠાવી હતી. ૧૯૯૫

તા. ૧૭ મી સપ્ટેમ્બર.

રોજ ૨ માઈ ૨ (કૉ) ૧૨૧૫ યન્દેજરદી.

મશજી-શ્રેણાજી નયરવાંનજી કોવાજી, એમ. એ. —
ઉમર વર્ષ ૨૮, એવણે મુંબઈની પુનીવરસીદીની એમ.

૭ બોમ્બે ગવર્નમેંટ ગેઝેટ, તા. ૫ મી સપ્ટેમ્બર ૧૯૯૫.
શેઠ એકમજીને આ માન મળ્યું તે શાટે સુરત,
વલસાડ, અમદાવાદ તથા એવાં વગેરેના પારસી-
ઓ તરફથી તેમને સુધારકયાદીનાં માનપત્રો તા. ૩૦ મી
ડીસેમ્બર ૧૯૯૫ તથા બીજા અને અંકલેસના જરૂરો-
સતીઓ તરફથી તા. ૧૮ મી જાનેવારી ૧૯૯૬ ને દીને
સુરત મધે તેમનાં દરયા મેહલવાળાં મકાનમાં આપવામાં
આવ્યાં હતા.

૪ રાસત ગોઝતાર, તા. ૧૫ મી સપ્ટેમ્બર ૧૯૯૫.

૫ બોમ્બે ગવર્નમેંટ ગેઝેટ, તા. ૧૨ મી સપ્ટેમ્બર
૧૯૯૫.

૬ જાને જમશેદ, તા. ૧૮ મી સપ્ટેમ્બર ૧૯૯૫.

૭ મરહુમ સરનશન જેનર મિર્જામજી નાથ શેઠ
કોવાજી એજ કોવાજી વકીલ વગેરેના બાઈ.

એ. ની પરીક્ષા ૧૮૯૪ માં પસાર કરી હતી. ૧૮૯૦ માં એવણે “ગ્રેટ બ્રિટનની બીજાભૂમિતના અભ્યાસમાં મદદગાર” એવે નામનું પુસ્તક બહાર પાડ્યું હતું. ૧૮૯૧ માં એવણે એલએલ. બી. ની પરીક્ષા પસાર કરી વકીલાત ચલાવવાની સરકાર મેળવી હતી. આ પછી એમ. એ. તથા એલ. એલ. બી. ની ભેવડી સહતી પદવીઓ મેલવી કુર્નિયા-દારીમાં પડે તેટલાં જુદાં જુદાં માસમાં ઉપલી ભવાન વધે મરણ પામ્યા હતા.

મરણ—એલજી દીનચાહજી પાંડે^૧—ઉમર વર્ષ (૮૧). એમણે મધ્ય સદીની ચરિત્રાતમાં વેપાર અરથે મુંબઈથી મધરાય જળ વચ્ચા હતા અને ત્યાં ચીન તથા સીયાનનો વેપાર ચલાવતા હતા. મધરાયની પારસી અજીમનના એમણે પ્રમુખ હતા અને પારસી રવાનિને બુખીદા કરવા માટે સરકારે ત્યાંના રાયપુરામમાં ને જમીનનો કક્કડા મુકત આપયોછે, તે એવણનાં નામ ઉપર નોંધાયોછે.

તા. ૨૧ મી સપ્ટેમ્બર.

રોજ ૬ માં ૧ (ચિ. ૧૨૬૫) યન્દેનરદી.

નવસારીના દસ્તુર દારામજી માહીઆરજી ચીંતા ઉપજાવનારી માંદગીમાં હોવાથી તેમને તંદરસ્તી આહવા માટે આજ રાત્રે ત્યાંનાં આપશયેહરામમાં એક જાહેર જયન કરવામાં આવ્યું હતું.^૨

તા. ૨૮ મી સપ્ટેમ્બર.

રોજ ૧૩ માં ૧ (ચિ. ૧૨૬૫) યન્દેનરદી.

મરણ—શોરામજી મેળનજી દારવાલા, લેફ્ટનન્ટ—ઉમર વર્ષ ૪૮. એવણે અત્રે કારટીંગ એજન્ટનો ધંધો કરતા હતા. ક્રિકેટની રમતના બહુ શોખીન હતા, અને ૧૮૭૦ ની અધવચમાં મુંબઈ જીમખાનાવાળાઓએ

૧ શેઠ કાવજી એલજી પાંડેના બાપા.

૨ જામે જમશેદ, તા. ૨૩ મી સપ્ટેમ્બર ૧૮૯૫.

મુંબઈ થઈ પછી ભગીર્યા ગ્રામિદાએ તા. ૨૨ મી સપ્ટેમ્બરે ચંદનવાડી નવી દરેગેરમાં તથા કોટમાં ચાલેકજી શેઠવાલી દરેગેરમાં તથા વાંદરે શેઠ નશરવાનજી રતનજી તાતાવાલી દરેગેરમાં એજ કારણસર જશનો કરી દસ્તુરજીને તંદરસ્તી આપી હતી. ગંદેલી થઈ તથા બીલીચારા અને સુસ્ત ખાતે રસ્તમયમાં અને ચિરગાંધ થઈ જશનો કરી દસ્તુરજીને નેક દેખ્યા આપી હતી.

૭મી દસ્તુરજી સાથે થવા પછી પછી તેની શોકરજીભીમાં નવસારી થઈ તથા મુંબઈના ભગીર્યા ગ્રામિદાએ જશનો કર્યા હતાં, તથા ઉક્ષાએ તેમને ગુપ્તરક્ષાલીકાં એક જાનન ચાલ્યું હતું.

પેલ્લી પારસીઓ સાથે ક્રિકેટ મેચ રમવા માંડી તે ચરિત્રાતની મેચમાં ભાગ લીધો હતા, અને ૧૮૮૯ માં ને પેલ્લી પારસી ક્રિકેટ ટીમ ઇંગ્લેન્ડ ગયા તેમાં મરનાર એક મરનાર હતા, અને ક્રિકેટમાં “શોરામ લેફ્ટનન્ટ” ને નામે માનીતા હતા.

તા. ૧ મી ઓક્ટોબર.

રોજ ૧૬ માં ૧ (ચિ. ૧૨૬૫) યન્દેનરદી.

મરણ—રતનબાઈ અરદેશર વકીલ, બી. એ.—ઉમર વર્ષ ૨૯. શેઠ અરદેશર ફરમજી વકીલ (સોહા-સીર) નાં બીજાં દીકરી. એવણે ૭૦ સં. ૧૮૮૫ માં મુંબઈની યુનીવર્સીટીની મેટ્રીક્યુલેશનમાં બીજી ભાગ તરફ ફરેચ ભાગ લઈ પસાર થયાં હતાં તથા ૧૮૯૦ માં બી. એ. ની પરીક્ષા પસાર કરી હતી. મુંબઈની યુની-વર્સીટીના ઉપરમાં દાખલ થનાર પહેલવહેલાં એવણે તથા એવણનાં બેન બાઈ મિહરબાઈ અને ડાક્ટર ફરેની ૫. ર. કામા એ ત્રણ પારસી બાળિકા હતાં. બી. એ. ની પદવી મેળવવા પછી વીજસન કૉલેજમાં વાદ્યારથીએને ફરેચ ભાગની તાલીમ આપવા માટે એવણે “ફૂલી” નેમાયાં હતાં. એવણનાં ફરેચ ભાગનાં માનની ધણી તારીફ થતી હતી.

મરણ—શોરામજી નશરવાનજી વાડીઆ^૩—ઉમર વર્ષ ૪૫. એવણે ૭. સં. ૧૮૬૩ માં ઇંગ્લેન્ડી હુબરની તાલીમ લેવાને ઇંગ્લેન્ડ ગયા હતા. ત્યાંથી ૧૮૬૬ માં અત્રે પાછા ફરી પોતાના બાપના હાથ ફેલેલ નધિને લગતાં કામિનો અનુભવ મેલ્યો હતા. પછી અત્રેની “આલખા” મીલ” માં ઇંગ્લેન્ડ, સ્પીનિંગ તથા કાર્ટીંગ મારેટ બાદ મેનેજર થયા હતા. ૧૮૭૫ માં “મજગાંધ સ્પીનિંગ” ના અને ૧૮૮૩ થી “ફરમજી પીટી સ્પી-નિંગ કંપની” ના મેનેજર હતા. એવણે મુગે મહેડે ૨-માડી મિશી ચલાવતા હતા અને “ગાંત પેટ્ટીડી પાર-સીઓમાં એક હુબરમંદ હતા.” મિલિના મુશારને લગતી ફેલેલ બનાવેતા એવણે શોધી કહાડી તેના દાંદા સરકાર તરફથી પેટ્ટી મેળવ્યાં હતાં.

તા. ૩ જી ઓક્ટોબર.

શેઠ હુરમજી અરદેશર વાડીઆ બારીસર રાહનુ-માએ માલગીઅસનાં સુબાનાં ફંડમાં રૂ. ૫૦૦૦ પોતાનાં બાળકોની નવજોવતી પુત્રાલીમાં બેટ આપ્યા હતા.^૪

૩ ગ્રેવિસર અરદેશર શોરામજી વાડીઆના બાપા.

૪ જામે જમશેદ, તા. ૪ મી ઓક્ટોબર ૧૮૯૫.

તા. ૮ મી અક્ટોબર.

રોજ ૨૩ માહ ૧ (ચિં) ૧૨૬૫ યન્દેનરદી.

મરણ—દરુર નવરોજ રતનજી કુતાર—ઉમર વર્ષ ૬૯. નવચારીના દરુર દારાજ પાહલનની પેઠીના પીછ પુરણીય દરુર. એવણુ પોળાથરેગરીનાં કામમાં બહુમુ કુશીયાર અને એકા ગણીતા હતા. મરહુમ શેઠ નયરવાંનજી રતનજી તાતલમે પોતાની વાંદરાની અગીયારીના વડા પંથરી તરીકે એમને પચકે ગ્રીધા હતા. પછી ૫૦ ૧૨૬૦ માં પોતાના બાપ મરહુમ દરુર નમશેદજીની જગ્યા ઉપર નેમયા હતા. મરહુમ દરુર ધણુજી સાદા અને ભલા સજાવાના અને દરુરની છાજતી પવીત્રાઇ અને પરહેજગારી માઈ જાણીતા હતા.

તા. ૯ મી અક્ટોબર.

હેરાપાદવાલા શેઠ શાપુરજી એલજી ચીનાજીએ પોતાનાં ધણીઆંની મરહુમ બાપ પીરાજીનાઇનાં ઉત્તમણમાં જાહેર કર્યાં મુજબ રૂ. ૧૫૦૦૦ ને ખરચે એક ધર્મજી દવાખાનું સીકેરાપાદ મધે મુકદ્દાપાદના લગા ઉપર બંધાવી આજ દીને જનનની કિમ્મા કરી બોલણું મુકકું હતું. આ વખતે શેઠ શાપુરજી તરફથી શેઠ પહમનજી રસતમજી બાપજી, બી. એ. એલ. એલ. બી. એ. એક અંગ્રજીમન પત્ર વાંચી સંજોડાણો, જેમાં જણાવ્યું હતું કે એ દવાખાનાના ચાલુ નીભાવ મટિ દર વર્ષે રૂ. ૬૦૦૦ ની ઉપજવાણું તેવણું જાગીરી ગાંમ શાપુર નયર, તથા શાપુર વાડીની પડીસેના દર માસે રૂ. ૨૭૫ ની ઉપજવણી કુશિયે બંગલો એ બને સ્થાવર મીલકતો ૪૨૨ કરી આપી દીધામાં આવેછે. એ દવાખાનાના તખીલ તરીકે ડાકટર અરદેશર મેહરોમજી મશાંની, એમ. ડી. ની નેમલુક કરી તેવણને એજ મકાનમાં રહેવાની ખાસ સગવડ કરી આપાછે. ઉપલા અંગ્રજીમન પત્ર વંચાયા પછી દરુર પુર-શેઠજી મેહરોમજી જામસંખ્યાનાએ સંખ્યાવત લીધે એક વામણ કરી હતી, જેને છેડે તેવણ બનાવળા રૂ. ૧૧ લાખની નવી સંખ્યાવત મટિ શેઠ શાપુરજીના પોગય વખાણ કરી તેમના ઉપર રોઆ મુજરી હતી. એ બાદ શાપુર-વાડીમાં જનન લઇ મેલાવડો વીધાય થયો હતો.

તા. ૧૨ મી અક્ટોબર.

મલખાર કોસ્ટા તરફ કાનાનોરમાં ત્યાંના પારસી બ્યાપારી શેઠ કાવથજી હીરજીબાઈ મણિગાંમવાલાએ પોતાના બાવા શેઠ હીરજીબાઈ મનચેરજી મણિગાંમવાલાની વાદગારીમાં સ્થાપેલી “હીરજી રીડીંગ રૂમ એડ લાઇ-

૧ એ. બેનજી, રસતરોજ અને ચાલીયાર નવરોજ જી કુતારોના બાવા.

૨ બે. જયશી, તા. ૧૬ મી અક્ટોબર ૧૮૯૫.

“હીરી” બોલેલી મુજબની કિમ્મા આજ દીને ત્યાંના લશ્કરી વડા મેજર લોચને એક મોટા મેલાવડાની હજુરમાં કરી હતી.

તા. ૧૨ મી અક્ટોબર.

રોજ ૨૦ માહ ૧ (ચિં) ૧૨૬૫ યન્દેનરદી.

મરણ—નયરવાંનજી કાવથજી હેરાવાલા—ઉમર વર્ષ ૮૨. એવણુ મુરતના વતની હતા, અને તાહની વયથી કચરતો શીખી એક તાલીમખાનું કણુપીમાં ઉધાડકું હતું. ઇ. સ. ૧૮૫૮ માં મુબઇમાં કચરતથા સ્થાપક મંડલોએ મેદાનમાં પોતાની કચરતથા ઉધાડી ત્યારે તેના વડા ઉસ્તાદ તરીકે મરહુમ શેઠ મેહરવાંનજી નયરવાંનજી ભાવનગરીએ એવણને મુરતથી બોલાવી મંગાળ્યા હતા. એ ઉસ્તાદગીરી ૩૦ વર્ષ મુબી ભોગવી ૧૮૮૮ માં એવણુ રીટાયર થયા. એવણુ અઝા કુસ્તીબાજ તથા પદા એલનાર હતા. કચરતના અખ્યાડઓના મેલાવડાઓમાં ગવરનરેઠ તથા મોટા અમલદારોને આ હુજુરેજા ઉસ્તાદની કચરતે ખતાવામાં આવતી તે જોઇ તેઓ પંડે એમને મુખારકબાદી આપતા.

તા. ૧૩ મી અક્ટોબર.

રોજ ૨૮ માહ ૧ (ચિં) ૧૨૬૫ યન્દેનરદી.

મરણ—લીખાજી ખરેશજી ગળધર—ઉમર વર્ષ ૭૮. એવણુ ગદવીના રહીસ હતા. અને તે ગાંમનાં ભાં માટે લણા ખંતી હતા, અને ગદવીનાં ધરમખાતાએ પગલર સ્થીતીમાં લાવવામાં એમને હાથ હતો. છેલ્લાં ૨૫ વર્ષે થયાં ત્યાંનાં ટ્રસ્ટ ફંડના એક મેનેજર હતા.

તા. ૧૩ મી અક્ટોબર.

લંડનવાલા શેઠ દોરાબજી પેથતનજી કામાજીએ આજ દીને પોતાનાં મરહુમ ધણીઆંની બાપ લીખાજીની ૫ માં વર્ષની બાજ હોવાથી લંડનના લોડ મેયર ઉપર એક પત્ર લખી ત્યાંનાં મેનશન હાકિસના પુચ્છર બાક્ષમાં મદદ તરીકે ૧૦૫ થૌડ (જગલગ રૂ. ૧૫૦૦) ની રકમ ભેટ મોકલી હતી.

તા. ૧૬ મી અક્ટોબર.

શેઠો રસતમજી ફરુજીજી મુજાં, બી. એ., એલ. એલ. બી. એ. કેપ્તર હોરમજી વગીશ, બી. એ., એલ. એલ. બી. એ. મુબઇની હાઇ કોસ્ટના સોલીસીટરીની પરીક્ષા ક્લેટમંદીથી પસાર કરી હતી.

૩ રાસત ગોરતાર, તા. ૧૩-૨૦ મી અક્ટોબર ૧૮૯૫.
૪ શેઠો હાહાબાઈ, પેથતનજી હોરમજી, રસતમજી તથા રસતમજી નયરવાંનજી હોરમજીના બાવા.

૫ રાહમસ આઈ ઇ., તા. ૧૮ મી નવેમ્બર ૧૮૯૫.

૬ રાહમસ આઈ ઇ., તા. ૧૭ મી અક્ટોબર ૧૮૯૫.

તા. ૨૪ મી અક્ટોબર.

રોજ ૬ માઈ ૨ (ચો) ૧૨૧૫ યવદેવરદી.

મરણ—મેહરામજી રતનજી પટેલ, ૩મર વર્ષ (૨૯).

શ્રેષ્ઠ રતનજી મોઢાભાઈ પટેલના દીકરા, એવણે એલફીનસ્ટન કૌચિંગમાં અભ્યાસ કરી ૧૯૮૮ ની શરૂઆતમાં બી. એ. અથા હતા. એમની બીજી બાપા યેતીન હતી.

તા. ૨૬ મી અક્ટોબર.

મુરત મધે રસ્તામપરા કચરતથાજાને લગતી એક સભા આજ દીને મી. બેનનજી માણેકજી જીવજીવિયાનાં પ્રમુખપણમાં હેઠન મલી હતી. જે વેળા પ્રમુખે પોતાના પરચયી બાંધી આપેલું કચરતથાજાનું મકાન તેની જમીન યાચે અજીમનને સપ્તર કીર્તિ, અને તેનું નામ “રસ્તામપરા કચરતથાજા” કરી રાખ્યું, તથા તેનો વહીવટ કરવાને ૧૫) જીવજીવિયાની કમીટી નેમી નેના પ્રમુખ મી. બેનનજી તથા શ્રેષ્ઠરી મી. હેરમનજી નવરાજજી ગોલવાયાને નેમ્યા હતા.

તા. ૨૮ મી અક્ટોબર.

મરહુમ શ્રેષ્ઠ ફરામજી દીનયાહજી પીટી પોતાની જીવંતીની ટુંક કારકીરદીમાં બનવેલાં બનાં અને પરીપકારી કામિની કદર જીવ એ મરહુમ ગ્રહસ્થની યાદગારી ધરતી રીને કાયમ રાખવાને વિચાર કરવાને અતરેની સખળી કેમિતા ગ્રહસ્થની એક સભા આજ દીને કેટ મધે સર જમશેદજી જીજીભાઈ પારસી મેનિવાલંટ ઇન-સ્ટીટ્યુશનનાં દીવાનખાંનાં મલી હતી. સરનશીનની પુરસી સર જમશેદજી જીજીભાઈ પારસી, સી. એસ. આઈ. ને આપવા માહ તેવણે અતરેની કેટલીક મંથિલાં કામદારો તથા કોલાખાના રૂઠના આપારીઓ તરફથી સખાનાં કામ તરફ સંપૂર્ણ દીક્સેલો બતાવનારા પત્રો પાંચી મંબસાયા, પછી નીચેલો ડેગવ સર્વેનાં એકમતથી વચાર થયો હતો— “મરહુમ શ્રેષ્ઠ ફરામજી દીનયાહ પીટી જેવા એક લાયકી-વાળા, રાંક, અને સંલેષ શ્રેષ્ઠીઆના કવચતનાં મરણથી આ સભા પોતાની ગમગીની જાહેર કરેલે, અને એવે વીચાર ધરાવેલે કે એ મરહુમ શ્રેષ્ઠ પોતાની ટુંક કારકીરદીમાં સખળી વરણના લોકોનાં બનાં અરથે ઉપયોગી અને પરીપકારનાં ને કામી કરયો, તેથી એ મરહુમ શ્રેષ્ઠના આપણા ઉપર ને આખાર થયેલે તેની કાંઈક ઇલાજી તરીકે એ મરહુમ શ્રેષ્ઠની લાયક રીતની યાદગારી જાળવી

૧ અજમેરવાલાં બાઈ જમણાં નાદશાહ કોલપાલના બાઈ.

૨ ગુજરાત વિગ તા. ૨૭ મી અક્ટોબર ૧૯૯૫.

રાખવા સારું સખળી કેમિતા લોકોનાં ઉપચાલનાં એક દીપ ફરતી કરવી.”

તા. ૩૧ મી અક્ટોબર.

ગુજરાતી પારસી સદે મેટ્રીસીઆલ કોરેટના એક ઉલોગે મરહુમ શ્રેષ્ઠ ફરામજી દીનયાહજી પીટીની જગેએ શ્રેષ્ઠ બહમનજી દીનયાહજી પીટીને નેમ્યા હતા.

૩ બચે જમશેદ, તા. ૨૬ મી અક્ટોબર ૧૯૯૫.

એ રૂંડમાં નીચે ગુજ્ય પ્રમુખ રકચો નરાઈ હતી:— ૩.૫૦૧) મેસરસ વસનજી ત્રીકમજીની કાં., મેસરસ નીજનજી શાચળની કાં., મેસરસ હીરજી મેનશીની કાં., મી. કાળી-દાસ જીડા, મી. અમરજી હાલ દાહીદ, શેઠા શાપુરજી સોરામજી અને રતનશાહ દાહાભાઈ, ૩.૫૦૦) મરહુમ શ્રેષ્ઠ નશરાવંતજી શાણજી પીટીની પુલખાંથી, આનરેબલ નવ-રોજજી નશરાવંતજી વહાડયા સી. આઈ. ઇ., મી. અરદેશર સોરામજી હસુર કામદીનના, બાઈ મોહમીયાઈ જાંઘીરજી નશરાવંતજી વહાડયા, પાનખાંડુર દાહાભાઈ કોરેજનજી દુપાશ, મેસરસ ધનજી સવચંદની કાં., મેસરસ લાલજી શાચળની કાં., મેસરસ ફગરસી નીજનજીની કાં., મેસરસ હસરાજ લાલજી કાં., મી. મધુરાદાસ ગોકળદાસ, મી. અબ્બાલ જામરસી, મી. ઠોકરસી શાણજી, મી. ન્યુખાઈ સુચંદ, મેસરસ દાજી હીરજીની કાં., મી. માધવદાસ ગોકળદાસ, લીલાકર પાસના, મી. બજલજી કમળસી, ૩.૩૫૦) શ્રેષ્ઠ જીજીભાઈ શરાંજી પીટીના જેઠાઓ તરફથી, ૩.૩૨૫) મી. કૌશલજી ઇશર, ૩.૩૦૦) શ્રેષ્ઠ શરાંજી દોશાલજી પાંડે, ૩.૩૦૦) બાઈ આપાંબાઈ અરદેશર શોરામજી હસુર કામદીન, શેઠા મેનજી અરદેશર શોરામજી હસુર કામદીન, કાવસજી હીરાજી એડવણા, સી. આઈ. ઇ., હીરજીભાઈ બહમનજી વારડીન, ૩.૨૫૦) શેઠા જીરડીસનદાસ નરોતમદાસ, શોરામજી દાહાભાઈ દુપાશ, કાવસજી દાહાભાઈ દુપાશ, ઠોકરસી જીવરાજ, મરહુમ શ્રેષ્ઠ જમશેદજી નશરાવંતજી પીટીની પુલખાંથી, બાઈ દીનયાહજી નશરાવંતજી પીટી, ૩.૨૨૫) શ્રેષ્ઠ જીજીભાઈ પેશનજી ચીત્રી, ૩.૨૦૧) મેસરસ ગોકળદાસની કાં., મેસરસ તલકચંદ એડ શાપુરજી, શોરામજી શરાંજી મહરાસવાળા, ૩.૨૦૦) શેઠા વરલખનદાસ માધવદાસ અને ઠોકરસી, પીરોજશાહ બહમનજી જીજીભાઈ, જમશેદજી નશરાવંતજી તાના, શીરોજશાહ અંકરવાંતજી જેઠા, મી. આઈ. ઇ., જેઠવાંતજી અને બેરડાંજી, રહનજી જેઠવાંતજી વનાજી, માણેકજી જેઠવાંતજી નાનપોરીયા વગેરે. અને એમને હસતકના કામદારો તરફથી. ૩.૧૧૨૨-૪ માણેકજી પીટી મીળનાં કલારકો, કામદારો, શીટરો અને જોખરો તરફથી, ૩.૬૬૬-૪ દીનયાહ પીટી મીળનાં કલારકો, કામદારો, શીટરો અને જોખરો તરફથી, ૩.૪૮૦-૨ જમનજી પીટી મીળનાં કલારકો, કામદારો, શીટરો અને જોખરો તરફથી, ૩.૧૮૯-૪ ઓરીયનજી તારદેવ મીળનાં કામદારો તરફથી, ૩.૧૮૮-૮ જમજામ મીળનાં કામદારો તરફથી, ૩.૧૨૪ વીકટોરીયા મીળનાં કામદારો તરફથી, ૩.૫૪ શરાંજી પીટી મીળનાં કામદારો તરફથી, ૩.૨૫ ઓરીયનજી કોલાખા મીળનાં કામદારો તરફથી, વગેરે.

૪ બા. ૩૧ મી ગ્રેજે, તા. ૩૧ મી અક્ટોબર ૧૯૯૫.

તા. ૧ થી નવેમ્બર.

રોજ ૧૦ માહ ૨ (ચો) ૧૨૧૫ યન્દેનરદી.

નીમમ મધે મરહુમ શેઠ કાવચણ છવલુણ કંચા હરણી પુછમાંથી બંધાવવા પારિથી દરેમેહરનો પાપો નાખવાની ક્રિયા આજ દિને તે તરફ થઇ હતી.

તા. ૩ છ નવેમ્બર.

રોજ ૧૯ માહ ૨ (ચો) ૧૨૧૫ યન્દેનરદી.

મરહુ—પેથતનજ દીનસાહ (સોલીથીર)—પારસી-ઓમાં પેહલપેહલા એવલુ સોલીથીર તરફ પચાર થયા હતા અને તે વેળા એક અતી ખાદિય અને પુર બેડામવાળા ધારાના હિમાયવી દાખત ઉઘી નીકળ્યા હતા. પલુ પછવાડેથી ધં ૪૦ ૧૮૭૩ માં મીઠો નોકિ-લાય ડીંગા નામના ખ્રિસ્તીના કુટુંબના સંબંધમાં ખાવાની વસ્તુમાં સોમક મેળવતાના અતી ગંભીર આરોપ મોટી માત્ર વર્ષનાં કેદખાનાની સજા પામ્યા હતા, જેથી એમનું નામ વક્રજિલ્લાની દીપમાંથી કાઢી નાખ્યું હતું. આવા સંબંધ જવાનાના આવા રોજ મોટી સર્વને દબગીરી ઉપજ હતી.

તા. ૪ થી નવેમ્બર.

રોજ ૨૦ માહ ૨ (ચો) ૧૨૧૫ યન્દેનરદી.

નાગપોર મધે શેઠ નયરવાંનજ માણેકજી સુલ્હામિ રૂ. ૧૦૦૦૦ ને પરચે આદરનાની એક દરેમેહર બંધાવી આજ દિને પડાવી હતી. જ્ઞાનની ક્રિયા સમસુખ ઓહમશા સરદાર ખાંત ખાહુર દરુર હોશંગજી જમા-સપજી જમાસત આધાનાએ કયાં બાદ તેવણે બંદગી તથા ધર્મ કરવાની જરૂરીઆત વિષે એક વાઝેજ કરી સંબ-લાવી હતી. જે પછી નાગપોરની અંગુમનના શેકેટરી ડાકટર નવરોજજી મનચેરજી લાકડાંવાલાએ દરેમેહરનો તથા તેના નીભાવ મોટી કોરેલાં કુંડોના અહેવાલ દરમિયાં સંબ-લાવ્યો, જેમાં જણાવ્યું હતું કે ઇ. સ. ૧૮૮૯ ના ડીસેમ-બર માસમાં સર દીનસાહજી માણેકજી પીટીટ બારોનેટ તથા દરુર ખહમજી જમાસપજી જમાસપ આધાના, સી. આઈ. ઇ. નાગપોરની મેલાકાતે આપ્યા તે વેળાએ તેઓની ખાએસથી અંગુમનની એક સભા મેલવી જ્યાં આ દરેમેહર બંધાવનાર શેઠ નયરવાંનજ માણેકજી સુલ્હાં તરફથી પોતાનું નામ છુપું રાખી રૂ. ૫૦૦૦ ને પરચે એક દરેમેહર બંધાવવાનું જાહેર થયું, પલુ તે પછી તે બાંધવાપર મેલવડા પરચ થયેલ; એજ સુજળ દરેમેહરના નીભાવને મોટી પલુ ત્યાજ ફડ ઉઘું કરવામાં આવ્યું, જેમાં સર દીનસાહજી પીટીટ રૂ. ૨૦૦૦ બધાં હતા, તથા રૂ. ૫૦૦ શેઠ માણેકજી કુંવરજી મેહતાના છે, અને

તે ફડ હાથ રૂ. ૧૦૫૦૦૦ ને આસરે વધુન થઇ ચુક્યું છે, જે સુખાબની પારસી-પંચતનાં ફંદાના ફરડી સહેલોને સ્વાધીન કરી તેની તથા નાગપોરના જરથોસ્ત્રીઓ જમ્મેનાં માસીક બવાજમની ઉપજમાંથી એ દરેમેહરનો માણ પરચ કરવામાં આવ્યો. દરેમેહરનું ઉપરીપલું દરુર હોશંગજીને આપવામાં આવ્યું. એ પછી દરેમેહર બંધાવનાર શેઠ નયરવાંનજ સુલ્હાં તરફથી તેમના પિટા શેઠ ડાચજીજી નયરવાંનજ સુલ્હાંએ એક અંગુમનપત્ર વાંચી એ દરેમેહર નાગપોર તથા કામડીની જરથોસ્ત્રી અંગુમનને એનાયત કરી હતી. એ બાદ શેઠ નયરવાંનજ તથા દરુર હોશંગજીને અંગુમન તરફથી માનપત્રો વાંચી સંબધાવી આપવામાં આવ્યાં, તથા અંગુમનના પ્રયુષ શેઠ મેજનજી દાદાબાઈ મેહતાએ એ બંધે સહેલોને શેઆલો હોરાડી તથા એક શેઆલ દરુર ખહમજીને અંગુમન તરફનાં માન અને ઉપકારની ઉપાલુ દાખત ભેટ આપવાને દરુર હોશંગજીને આપી. એજ સુજળ શેઠ નયરવાંનજએ પલુ એ બંધે દરુર સહેલોને તથા પોતાના પંથકી એમ ચાપુરજી શોરાખજી ચલ્હાને શેઆલો હોરાડી, તથા અંગુમનના માણ શેકેટરી શેઠ નવરોજજી પાલજીજી તજાડી જેવણે દરેમેહરનાં કામમાં ખાસ મેહતા બીટી હતી તેવલુને એક સોનાનું ધડીઆલ ભેટ આપ્યું. સારાં નસીબે દરુર હોશંગજીની કોશિયથી રહેલોના જરથોસ્ત્રી કામદારો પાછા અંગુમનમાં જોડાવાથી તેઓએ પોતાનાં કામથી ફારગ થવા માણ શેકેટરી શેઠ બરજોરજી ધડીઆલોને એક શેઆલ તથા હોરાની વીટી ભેટ આપી હતી. અંગુમનના હાલના શેકેટરી ડાકટર નવરોજજી મંચેરજી લાકડાંવાલાએ શેઆલની ભેટ ઉકાર સાંચે ના પાડી હતી. એ બાદ સર દીનસાહજી માણેકજી પીટીટ બારોનેટ તથા નાગપોરની મેસરસ પરચેદજીની કુંવરોના ઉપકાર માની મેલાવડો બરખાસ્ત થયો હતો, તથા હાલર રહેલાં ખાનુઓ અને સહેલો ત્યાં ખાણું લઇ છુટાં પડ્યાં હતાં.

૨ ભમે જળથેહ, તા. ૬ અને ૧૧ જી નવેમ્બર ૧૮૯૫.

આ દરેમેહર જીવર નીચે સુજળ તપની ચારેલી છે :—

“પાક દાદાર અહુરમજની ચદદ હોમે.

“હુમન, હુખત, હવરત.

“બાહ હોશંગજી નોશેસ્વાનજી થાં સુઝાંની દરેમેહર.”

“આ પાક આતશ આદરાન સહેલો રોજ ૨૦ નો

“ચાહ ૨ નો શેકેનરાહી અને ૧૨૧૫ યન્દેનરદી, તા. ૪

“થી નવેમ્બર અને ૧૮૯૫ ઇસવી ને વાર સોખને દીને.

“શ્રી નવસારીના અથોરનાન રહેવાસી એસ્ફ નોશીર.

“વોનલ ચાનેકજી સુલ્હાંએ પોતાનાં ચરકુમ ચાતાહ

“છવનપાઈ તથા મરકુમ મેન કુંવરજીનાં મુજમને પાટો

“બંધાવી સંબધીને શ્રી નાગપોર તથા કામડીની જરથોસ્ત્રી

“અંગુમનનાં વધાસં પાટો પુલું સુધુ છે.”

“આ ધકાન શેઠ નવરોજ પાલનજી તથા કીટી દેખ-

“રેખ હોશ બંધાયું છે.”

તા. ૬ મી નવેમ્બર.

૨૧મ ૨૬ માહ ૨ (ચિ.) ૧૨૬૫ વર્ષે.

અરુણ—અરેસર ફરિયાદી મુસ્લીમ—ઉમર વર્ષ ૧૮.

એવણે ૧૮૪૬ માં અંગ્રેની એક્સીસીટન્ટ હનસીટીયુટમાંથી વેચેલ ચોકાચરની પદવી મેળવી હતી અને ૧૮૪૫ થી તે હનસીટીયુટમાં એક્સીસીટ તરીકે રહ્યા હતા તથા ૧૮૫૧ થી ૧૮૫૭ સુધી આસીસીટ પ્રેક્ટિસર નેમાયા હતા. ૧૮૪૮ માં સ્ટુડન્ટ ઓફ લીટરરી સોસાયટી ઉભી કરવામાં એવણેની પણ ભાગીદારી હતી તથા એવ વરસમાં નીક-સેધી “માન પ્રચારક મંડળી”ની સંચાલનામાં પણ એવણેનો ભાગીદારી હોયો, જેના એવણે પ્રથમ સેક્રેટરી બાદ ખાલનથી તથા પ્રમુખ હતા. એ મંડળી તરફથી એવણે વીરવા હુમલોને બચાવતાં ૨૦ બાથલો કર્યાં હતાં. દેશીઓમાં પહેલાં નાકે હાંપલ થયો તેની દેખરેખ રાખવા ૧૮૫૩ માં નેમાયલી કમીટીના એવણે એક સભાસદ હતા. લીજન્ટના તારનાં દારડાંની ગોઠવણ અને એ દારડાં આ દેશમાં હાંપલ થવાથી હોંલને થનારા બાળને બચાવતાં પણ એવણેનો ભાગીદારી હોયો. ૧૮૫૪ માં પ્રેક્ટિસર બેલને નામનો રૂપાનો આદેશનામાં મળ્યો હતો. ૧૮૫૫ ની સરકારનાં એવણે સેક્રેટરી કોલેજના પ્રીનસીપલ ડા. ૭ મી ડી. ૭ ની બાબતમાં ‘પ્રાચીન પ્રાણી વીરવા’ નું એક નાનું પુસ્તક ઇંગ્લેન્ડમાં એ કોલેજના વીરવાથીએ માટે રચ્યું હતું. મુબઈની નેટીવ સ્પર્શક લાઇબ્રેરી પડતી હોવામાં હોવાથી તેના આંતરની સેક્રેટરીની એવો ભાગીદારી આપેલ તેમને થયો હતો અને તા. ૨૬ મી સપ્ટેમ્બર ૧૮૫૭ ને દીને એવણે એ એવો કબજો અને તે ૩૫ વરસ સુધી ચલાવી ૧૮૬૨ માં છોડ્યો હતો. ૧૮૫૭ માં ઇંગ્લેન્ડ-ગુજરાતી મીડી ડીક્ષનરી એવણે શેઠ નાનાબાદ રૂપાની રાણીનાની સાથે રચવા માંડી હતી, જેના ૧૦ અંકો એવો બને ગ્રહસ્થાની મેલેનાથી બહાર પડ્યા હતા. ૧૮૫૮ માં એ બેક ગ્રહસ્થાની ‘પારસી પંચ’ ના કેટલુંક સુધી મોકલે હતા. યુનીવર્સિટી ૧૮૫૬ માં એ બેક ગ્રહસ્થાની સાથે સંચાલ્યું હતું. એ વરસમાં એવો સાથે ચીનપોથી પ્રગટ કરી હતી અને હાલનાં બંધારણની મધુનીસીપલ કારપોરેશનની હથપાતી પછી થોડા વખતમાં એવો બને સાથે હિસાબ તપાસનારા નેમાયા હતા.

૧ ફરુવર શેઠ પેશનન, તથા ડા. ૭ મી ફરુવર, અને શેઠ નાનાબાદ તથા કુચર અને બાદ બચુબાદ અરેસર પુરના બાવા.

૨ એવણે એક અર્થ બાદવણ એ લાઇબ્રેરીના મેમ્બરોએ પેશનનામાં ૩૨૦૦૦ નું એક ફંડ એકઠું કરી તેમાંથી બનાવીને તા. ૨૨ મી આપરેલ ૧૮૦૬ ને દીને લાઇબ્રેરીમાં ડિપોઝ કરાવ્યું હતું અને પ્રમુખ શી. ૫ મી ફરુવર ફરિયાદી કાચાએ તે બાદવણ એવણે હતું.

૧૮૫૮ માં એવણે ૨૩૫૦ નીચીને બચાવ નીચીને ‘નીતીબાંધ નીચી’ ને નામી બપોલ પ્રગટ થયો હતા. બીજે વરસે ‘એલ પી મેચ એક્સીટીવિંગ આમર’ ચાને વચાકરણ શીખવવાની હોંલને બચુવું ઇંગ્લેન્ડ પુરક બહાર પાડ્યું હતું. કેવણેનીઆતાનાં મરહમ બચુવિતા વડા મી. ૫. આઇ. હાવરે ૧૮૬૦ માં ‘એવરીનસ્ટન સ્ટુડન્ટ પેપર’ નામનું કેવણેનીઆતાને બચુવું એક માંસીકે ચોપાનીકે એવણેનાં અધીકારીઓનાં હેજ કરવા માડ્યું હતું, (ને પાછળથી એવણેનીઆતા ૨૬૨૩માં ફરિયાદ હાલ બંધ પડ્યું છે.) ૧૮૬૦ ના જુલાઈ માસમાં એવણે એવરીનસ્ટન હનસીટીયુટના શીક્ષકના એવો ઉવરથી ૧૫ વરસની સેવા પછી રીટાયર થયા હતા અને એ સેવાની પીઠાનામાં તા. ૧૭ મી જુલાઈએ તેના ચેલાએચે વાઇસ પ્રીનસીપલ મી. ૭ મીનાં પ્રમુખવણે હેજ એક સભા બરી એવણેને માનવર આપ્યું હતું. કેવણેનીઆતાનાં મંબંધ છોડ્યા પછી એવણે વેપારના કામમાં પડ્યા હતા. ૧૮૬૨ માં એવણે હોંલનાની મુસાફરીએ નીકળ્યા હતા. તે મુસાફરીનું બંધ રસીના હેવાલનું એક દલદાર રંગીન ચીત્રો સાથનું પ્રગટ એવણે બહાર પાડ્યું હતું. એવણેની સર કાવચેજ બંધારણના કન્યાચાળામાં તેમજ ગુલદેવી ખાતે પણ સર કાવચેજની ઇંગ્લીશ સ્ટુડન્ટના એવણે ૧૮૬૪ થી તે સેવટ સુધી તરફી તથા આનરરી સેક્રેટરી હતા. બેચે એસીસીએશનના ૧૮૭૦ થી તે સેવટ સુધી એવણે ખાલનથી હતા. ફરિયાદી કાવચેજ હનસીટીયુટના એવણે ૧૮૬૮ થી તે સેવટ સુધી એક તરફી તથા આનરરી સેક્રેટરી હતા. એવણે એક મુલેહના અમલદાર, મુબઈની પારસી મીડી મેટ્રીબોનીયલ કોલેજના એક ડીપ્ટી તથા મુબઈની યુનીવર્સીટીના એક ફોલો હતા.

ગદેવીમાં ભાંગી અંગ્રહમન તરફથી એમનું ઉંમરું કરવામાં આપ્યું હતું.

તા. ૧૦ મી નવેમ્બર.

૨૧મ ૨૬ માહ ૨ (ચિ.) ૧૨૬૫ વર્ષે.

અરુણ—માણેકજી પારશ્વર દેવિયા—ઉમર વર્ષ ૫૬. એવણે ૧૮૫૮ માં અંગ્રેની સેક્રેટરીપદમાં એક કચારક તરીકે રહ્યા હતા અને વધતાં વધતાં ભાંગી પોલી ડીક્ષ અને જુડીશીયલ આતાઓમાં ડિપુટી મુખીનેડનનાં એવણેનાં ચલાવે હતા. સરકારના સંચાળ કાઉન્સીલરોના બચુના સમાગમમાં એવણે આપેલા હોવાથી અને સાથે માન મેળવ્યું હતું. ૧૮૬૨ માં એવણે ૩૪ વરસે સરકારી નોકરી છોડી પેશન મેલણું હતું.

૩ શેઠ જીજીબાદ માણેકજી દેવિયાના બાવા.

તા ૧૨ મી નવેમ્બર.

રોજ ૨૮ માહ ૨ (શિવ) ૧૨૧૫ ચન્દ્રવિહર.

આજ દીને મુરત મધે રસ્તમપરામાં શેઠ કાવચીય શાપુરજી વેલાલીએ પોતાનાં જંદેહવાનાં ઉત્તમણમાં રૂ.૪૦૦૦ ની રકમ પોતાના મરહુમ પેટા શેઠ પાલણીજીની તથા પોતાની પછી પોતાની બાળને દીવસે જમન વગેરે કરવા તથા દર સાલ ફરવરદીન મહીના ને ફરવરદીન રોજે જમન કરવાનાં કારણસર ધર્મ પાતે આવી હતી.

શાલાપુરનાં એશન ઉપર ઇંગ્લેંડ દુકાન રાખનાર શેઠ હીરાજી ફરામજીને નામદાર મરકારે સદરખતરના વિલગ મુનશ્ફ નેમ્મા, જેની રહે એવણુ ર૧૦ મુધીના દીવાની જગ્યાએ ચાંભળી ચકતા હતા.

તા ૧૩ મી નવેમ્બર.

રોજ ૨૯ માહ ૨ (શિવ) ૧૨૧૫ ચન્દ્રવિહર.

મુરતની પાસે આવેલાં રાંડેજ ગામમાં આગલ મરહુમ શેઠ દારાશાહ દોરાબજી રાંડેલીઆએ પોતાના બાપા મરહુમ શેઠ દોરાબજી બેહરામજી રાંડેલીઆની નજમને તા ૧૪ મી જ્યુન ૧૮૩૪ ને દીને પરકાવેલી દરેમહેર ધણી બીજમાર હાલતમાં આવવાથી તેવણનાં વીધવા બાપ પીરાજીઆએ તે નેત્રમરથી બંધાવી આજ દીને પાછી પરકાવી હતી. જમનની ક્રિયા ત્યાંના મુજર્મ પંથકી એ ૦ હોરમજી નમરવાંનજી રાંડેલીઆએ કીધા બાદ બાપ પીરાજીઆએ તરફથી તેવણના નખીરા શેઠ દોરાબજી જંદેહગીરજી રાંડેલીઆએ એક અજ્યુમન પત્ર વાંચ્યા મંબલાચી, જેમાં જણાવ્યું હતું કે એ દરેમહેર રાંડેજ કમળા તથા આશ-પામનાં ગામના જરથોસ્તીઓને એપાદત કરવા તથા ધર્મક્રિયા કરાવવા માટે બોલાઈ ચેલેલેલ તથા તેના સાહુ નીલાવ કરવા માટે તેઓએ ચકરતા બંધાવત કયેલે. એ પછી રાંડેજની અજ્યુમન તરફથી શેઠ જમશેદજી વર-જોરજી દારવાણાએ એક માનપત્ર તથા શેઆલ બાપ પીરાજીઆનાં દીકરા શેઠ જંદેહગીરજી દારાશાહ રાંડેલીઆને સારે તેવણના દીકરા શેઠ દોરાબજીને, તથા બીજા માન-પત્ર અને શેઆલ એ દરેમહેર બાંધનાર કંત્રાકટર શેઠ જીવણજી જમણપજી મીસરજીને તેણે કાંધણુ કમાણીની હામલ વગર પુનનાં કામ તરીકે પોતાની જાતી દેખરેખ તમે તે બાંધી તેમને તથા દરેમહેરના ઉપલા પંથકી એ ૦

૧ જામે જમશેદ, તા ૧૪ મી નવેમ્બર ૧૮૯૫.

શેઠા જમનજી, સાંલેકજી જંદુસરીયા તથા જમશેદજી રાંડેજી આદી એના તરીકે છે.

૨ રામત ગોશ્વતાર, તા ૧૭ મી નવેમ્બર ૧૮૯૫.

હોરમજીને આવવામાં આવી હતી. એ બાદ ચાલતી કરી ચર્ચે થાક વધાર થયાં હતાં.

તા ૧૪ મી નવેમ્બર.

મુરતના પડાનીયા પારસીઓનાં દોષખા આગળ જવાની નવી મરક બનાવવા માટે બાપ દીનબાઈ નમર-વાનજી પીટી રૂ.૭૬૭૨ ની રકમના એક ચેક, મી ૦ એ-લજ દોરાબજી તજાદી મારફતે, ચોરાશીની તાલુકા લોકલ મોરડના પ્રમુખ મદદનીશ કલેક્ટર મી ૦ ઉડ ઉપર મોકલી આવયો, જેથી એ નવી મરક બાંધવામાં આવી.

તા ૧૬ મી નવેમ્બર.

મરહુમ શેઠ ફરામજી કાવચીય મારકર જેમણે તા ૦ ૭ મી ઓક્ટોબર ૧૮૬૦ ને દીને મરણ પામ્યા હતા તેણે પોતાનાં વચિહતનામાં કંઈક ધર્મપાતાએતિ બજાતું તરફ કામેદાસર છે કે નહિ તે બાબે હાઇકોર્ટનું મત લેવા માટે તેમના વારસોએ એક મુકદ્દમા માડ્યો હતો. એ મુકદ્દમામાં કેટલીક ધારા ચંબંધી તકરારો થઇ તથા એક જ શાહી શેઠ હોરમજી મનચરજી ચીમચરની જીબાની નવ-જોતના ચંબંધમાં લેવાયા પછી આજ દીને નામદાર જડજી મી ૦ કેનડીએ તેના મુકદ્દમા આપ્યો કે મરનાર મજકુર ધર્મ-પાતાનાં તરફમાં પોતાની દર વર્ષની બાળને દીને ચોપાતીની ધર્મશાલામાં લાચાર આંધલાપંગલા પારસી-ઓને જમાડવા તથા આશિવાદ આપવા પોતાનાં માતાજી મરહુમ બાપ જમશેદબાઈનાં પુત્રને માટે દર વર્ષના જહું-ધાંદાપરો ઉપર એકેક દાહડો મજકુર ધર્મશાલામાં આંધલાપંગલાઓને જમાડવા તથા વેહમાંણુ કરવા, મુક-તાદને તાંકણે દેશવરો પાતે ગરીબ લાચાર પારસીઓને વેહચવા દર સાલ રૂ.૧૦૦ મુંબઈની પારસી પંચાયતને ફંડના તરફીએતિ આપવા, તથા એજ મુજબ નવચારીના ગરીબ પારસીઓને દર સાલ મુકતાદને તાંકણે રૂ.૧૦૦ ની

૩ જામે જમશેદ, તા ૧૫ મી નવેમ્બર ૧૮૯૫.

એ દરેમહેરમાં નીચે મુજબ તત્તી ચારેલીછે :—

“શી પાક દાદાર હોરમજીની ૧૬૬ હોજી.

આએ આદરોનની દરેમહેર મુંબઈવાલા શેઠ દારાશાહ દોરાબજી રાંડેલીયાએ પોતાનાં બાપા જરહુમ શેઠ દોરાબજી બેહરામજી રાંડેલીયાનાં પુત્રને માટે બંધાવી. રોજ ૧૭ નો સરોશ ચન્દ્ર શાહ ૬ નો આદર શેઠેનશાહી સને ૧૨૦૭ યજ્ઞજરદીને દીને પરકાવી હતી તે આદરોનની બીજક જામીનમાર હાલતમાં આવી અયાથી એવણની પુલમાંથી એવણનાં વીધવા ધણીઓની બાપ પીરાજીઆએ પાછી બંધાવી રોજ ૨૯ નો બીનો ચારેસદ શાહ ૬ નો આદર-મેડેસલ શેઠેનશાહી સને ૧૨૬૫ યજ્ઞજરદીને દીને જરીને બંધાવી.”

૪ જામે જમશેદ, તા ૧૭ મી નવેમ્બર ૧૮૯૫.

રકમ વેંદ્યાવા, લાચર પારસીઓનાં રવાનિને અવલમનજ પેહ્યાડા તથા તેમનાં કુટુંબોને અમુક રકમ આપવા, અરબ લાચરોનાં કુખનીવારણુ અર્થે તેમને અમુક રકમ આપવા, અને મરનારના પીતા મરહુમ શેઠ કાવચજી ફરંમજી મારકરની દર વર્ષની બાળને દીને ચોષાલીની ધર્મ-જાજામંત્રા લાચર આંધલાપાંગલા પારસીઓનાં અંજમાડા, અને લાચર પારસીઓનાં છોકરોઓની નવજીવ કરવાના ને બંદોબસ્તો કરેલાછે તે કાશીની મતલબ કોમના યોગને લાભ કરવાની હોવાથી તે સંખાવત કાવચપુરવક ટકી થકે, નેથી તે કામ રૂઢી જોઇએ. ધર્મઆતને લગતી સંખાવત લોકઉપેયોગી તથા સ્થાનિક લાભી કરનારી હોવી જોઇએ. મરનારે પોતાનાં કુટુંબનાં યુગરેલાંઓના રોજગાર તથા દરન બાજ અને યુગરેલી દિઆ કરાવવા તથા જોષેદાને નાહનીઆ જમાડવા લખેલુંછે તે સંખાવત ગમે એવી પવિત્ર હોય, પણ લોકલાભની જણાવી નથી, તે ફક્ત કુટુંબના દીલાસા માટેની છે, નેથી તે રદ થવી જોઇએ, અને તેને લગતાં નાણાં મરનારની અથકેઆંમતને લગતા બાકી વધતા ભાગમાં લઇ જવાં.^૧

તાં ૧૮ મી નવેમ્બર.

સુબંધના નામદાર ગવરનર લૉર્ડ સેંડરેડે આજ દીને કરાંચી મધે એક લેલી બરી હતી, જ્યાં નીચલા પારસી અરેસો પીરાજ્યા હતા—

થેટા દાદાબાઇ શેરાખશાહ સુનસક, પાણજી આદરજી મીસતરી, નાદરશાહ એલજી દીનશાહ, ફરંમરોજ એલજી પંધરી, એલજી દીનશાહ, મેહરમ એચ. ને. રસતમજી, જાંહગીર પીરોજ્યાહ, કાવચજી દીનશાહ, જાંહગીર હોરમજી કોથારી, ફરંમજી રસતમજી દેસાઇ, ચેશનજી મેહરમજી કોટવાલ, પેહ્યાજી હોરમજી બહમતજી જીજીબાઇ, રસતમજી એચ. ને. રસતમજી, એચ. ને. રસતમજી, નશરવાંજી નવરોજજી પેહ્યાજી.^૨

તાં ૧૯ મી નવેમ્બર.

સુબંધની યુનીવર્સીટીના “આર.સ.” ની ફેલોશીના એક સીનડીક તરફી શેઠ રસતમજી મેહરવાંજી પેલ, એમ. એ; એલ. એલ. પી. ને આજ દીને ચુંટી કાઢ્યા હતા.^૩

તાં ૨૦ મી નવેમ્બર.

રોજ ૬ માંહે ૩ (ચિં) ૧૨૬૫ યજ્ઞદેવરદી. નવસારી પાસે આવેલાં વીઆરા ગામમાં બાઇસાહિબ દીનપાઇ તે મરહુમ શેઠ નશરવાંજી માણેકજી પીટીટનાં

૧ જામે જયશેઠ, તાં ૧૮ મી નવેમ્બર ૧૮૯૫.

૨ ઠાંધજી આંબે ઈં, તાં ૨૩ મી નવેમ્બર ૧૮૯૫.

૩ ઠાંધજી આંબે ઈં, તાં ૨૦ મી નવેમ્બર ૧૮૯૫.

વીધવાએ પોતાના આવંદ મરહુમ શેઠ નશરવાંજી માણેકજી પીટીટનાં યુને માટે એક દરેમેદર બંધાવી આજ દીને પરાંચી હતી. જ્યનની દિઆ નવસારીથી આવેલા જોષેદાએ કરવા બાદ એં ફરંમજી કેકોલાદજી દરુર મેહરજીરાણુએ તથા એં મેહરજીબાઇ નવરોજજી કુતારી જયેશરી ધર્મનીતિ અને સંખાવત વિષે વાએને કરી હતી. એ પછી બાઇ દીનપાઇ તરફથી તેમના એક કારભારી શેઠ મેહરમજી હોરમજી પસપાકીઆએ અંજુમનપત્ર વાંચી સંબલાયો, તથા વીઆરાની અંજુમન તરફથી બાઇ દીનપાઇ ઉપર તેમજ નવસારીના વડા દરુર દારાખજી માણેઆરજીપર મોકલવાનાં માનપત્રો વાંચી શેઆલ સાથે તેમનાપર રવાને કરવાને ડેડ્યુ. એ બાદ બાઇ દીનપાઇ તરફથી વીઆરાની અંજુમનના એક યુજર્ગ અરેસજી શેઠ એલજી પેશનજી જેપીને શેઆલ હોરડાવામાં આવી, તથા અંજુમન તરફથી થેટા નશરવાંજી ગીઆરા, મનચેરજી ચાપુરજી તાતા, ફરંમજી નવરોજજી એલાવીઆ, રસતમજી મેહરવાંજી મારકર, તથા એ દરેમેદર પાછમ મેનીજ રાખનાર શેઠ એલજી હોરમજી ચોટીઆને ઉપકારપત્રો તથા શેઆલો બેટ આપવામાં આપ્યાં હતાં. એ બાદ શેઠ મનચેરજી ચાપુરજી તાતા તરફથી જાહેર કરવામાં આણું હવું કે તેવણે ર.૧૫૦૦ ની રકમ ધર્મઆતે આપી તેનાં બ્યાજમાંથી દર ચાલ વીઆરા મધે શેહરીવર મહીનાનો ચોથો પાદે-બાર પોતાના બાવા મરહુમ શેઠ ચાપુરજી કુરંજી તાતાનાં નામથી કરવાનો બંદોબસ્ત પ્રવિષ્ટે. એ પછી બાઇ દીનપાઇ તરફથી બપોરનાં તથા થેટા ગીઆરા તાતાની કુંં તરફથી રાતનાં નેઆતાનાં જમન જમાડવામાં આપ્યાં હતાં.

મુરતની પાસે આવેલાં કુંડીઆણાં ગામમાં અંજુમનના ઉશરતથી બંધાવેલું ૨૯) વાનીયું દોખમું પરાંવાની તથા એ દોખમની સાંધે બાઇ દીનપાઇ તે મરહુમ શેઠ નશરવાંજી માણેકજી પીટીટનાં વીધવાએ પોતાની બેટા

૪ જામે જયશેઠ, તાં ૨૩ મી નવેમ્બર ૧૮૯૫.

અગીધારીનાં આગલાં બારણાંને માધે નીચે પ્રમાણે એક તપ્તી મારેલીછે :—

“પાક દારા હોરમજીની મદદ હેજો.

“આ દરેમેદરેડરું મકાન મરહુમ શેઠ નશરવાંજી “માણેકજી પીટીટનાં યુને માટે એઓની પુંજ મધેથી “એવણનાં જણીયાંણી બાઇ દીનપાઇ તે મરહુમ શેઠ “નશરવાંજી જીજીબાઇ યુગનાં બેડાંએ શ્રી નવસારી પ્રાંતના “તાણુકે વચારા ગામ મધે બંધાવી રોજ ૬ ઠે મારદાદ “અમસારાપંદ માંહે ૩ ને મારદાદ અમસારાપંદ થોડેનશાલી “સને ૧૨૬૫ યજ્ઞદેવરદી, તાં ૨૦ મી નવેમ્બર સને “૧૮૯૫, સંવત ૧૯૫૨ ના મારગર સુદ ૪ ને વાર પુષને “દીવસે ઇબવી કુલે જયેશરીઓના વચારા માટે ખુલું “જેલણું.”

મરહુમ શેઠ જમશેદજી નરસીવાળી પીઠીનાં પુત્રો માટે ૧૨૦૭૦)ને પચ્ચે બંધાવેલી શગડી હજીવાળી હિઆ આજ દીને કરવામાં આવી હતી. જયનંદી હિઆ દરુર શાપુરજી મનચેરજી હજાપેરીઆએ કીધા બાદ એક અંગુળમ પત્ર વંચાયે હતો, જેમાં કુવેરાવાલા ખાન-બાહદુર બરજોરજી દોરાબજી હીરાપેટલ જેવણે આ દોખાપુ' બાંધવાનાં કુંડોમાં શરૂઆતમાં ૨.૫૦૦૦) ની રકમ આપી હતી તેમની તથા દોખાપુ' બંધાવવાની આગે-વાંની લેવા માટે સર દીનસાહજી માણેકજી પીઠી ખાદિ-નેરોને તેમજ દોખાપાડાના ઉપોગને માટે મરહુર શેઠ બરજોરજી પેલે ૪) વીધા, શેઠ નવરોજી જમશેદજી પેલે ૪) વીધા, તથા એલપાડવાના શેઠ રતનજી નવરોજીજી પેલે ૩) વીધા પોતાની જમીનો ધર્માદ આપવા માટે તેમના ઉકાર માનવામાં આવ્યા હતા. એ પછી દોખાપુ' બાંધનાર કંત્રાકર શેઠ ફરોમજી હોરમજીજી ગજધરને તેમજ શગડી બંધાવી આપનાર બાઇ દીનસાહ નરસીવાળી પીઠીરખ મોક્કજવાનાં માનપત્રે વંચાયાં, તથા ગામવાસીઓ તરફથી દરુર શાપુરજી મનચેરજી હજાપેરીઆને, કુંડી-આંબુલા પંચકી એન્ડ બેહરોમજી હીરજીબાઇને, કંત્રાકર શેઠ ફરોમજી હોરમજીજી ગજધરને, કુંડીઆંબુલા પેલે શેઠ રતનજી દોરાબજી હીરાપેટલને, તથા એલપાડાના પેટલ શેઠ રતનજી નવરોજીજીને શેઆલે આપવામાં આવી હતી.

એજ ગામમાં સર દીનસાહજી માણેકજી પીઠી ખાદિનેરો પોતાના બેટા મરહુમ શેઠ ફરોમજી દીનસાહજી પીઠીનાં પુત્રોને માટે બંધાવવા ધારેલી ધર્મશાલાનાં મકાનનો વાંચો એજ દીને શાંભનાં પાંચ કલાકે દરુર શાપુરજી મનચેરજી હજાપેરીઆએ નાખ્યો હતો.

૧ જામે જમશેદ, તા. ૨૨ જી નવેમ્બર ૧૮૯૫.

આ દોખાપર નીચે મુજબ તરી શારેલીઃ—

“શ્રી પાક દાદાર અફરમજીની જદ હોજો.

“આએ દોખાપુ' શ્રી ગામ કુંડીઆંબુલા, તાજકે “આંબાડ, હલે સુરત જધે નામદાર શેઠજી સર દીનસાહ “માણેકજી પીઠી ખાદિનેરોની આગેવાનોથી કુંડીઆંબુલાની “અનુજીને ભેગા જતી જરૂરયાતી ટોલામાં બિખરણું કરી “શેઠ રતનજી હોરમજીજી ગજધર જીતેલી હસત બંધાવ્યું છે. “ઇ. ૦ ૧૨૬૫. ઇ. ૦ ૨૦ ૧૮૯૫. શા. ૧૯૫૨.”

શગડીપર નીચે મુજબ તરી શારેલીઃ—

“શ્રી પાક દાદાર અફરમજીની જદ હોજો.

“આએ શગડીનું ચકાન મરહુમ શેઠ જમશેદજી નરસ-“વાંનજી પીઠીનાં પુત્રોને માટે એઓનાં માતાજી બાઇ “દીનસાહ તે મરહુમ શેઠ નરસીવાળી માણેકજી પીઠીનાં “વીધા અને મરહુમ શેઠ જેઠેરાવાંનજી હજીબાઇ મુગાનાં “બેટાએ મરહુમ શેઠ નરસીવાળી માણેકજી પીઠીની પુ'જ “મધેથી હલે સુરતમાં આંબાડ મધેનાં ગામ કુંડીઆંબુલા “મધે બંધાવી રોજ ૬ ખોરદાદ અપશાયદ દાહા ૭

તા. ૨૬ જી નવેમ્બર.

રોજ ૬ માહ ૩ (ચિ) ૧૨૬૫ વર્ષદેવરી.

અશુભ—બાપુજી પાલજી રાંતજી—ઉમર ૧૫ (૫)

એવજી ૧૮૪૬ માં ચીન ખાતે મેસરસ પી. એંડ કી. એફ-કામાની વેપારી પેઢેકીમાં મદદનીશ તરીકે ગયા હતા. એવજી નીચીત તથા યાદી છંદોથી મુજબનાર તથા મોટી નમતનાઈવાળા અને બહુ અનુભવી મહેસર હતા.

તા. ૨૬ જી નવેમ્બર.

મુ'બધવાલા શેઠ શાપુરજી નરસીવાળી બેદારને આજ દીને લેહન શેઠનાં ભરાયલાં ફોતોઆરીનાં પ્રદર્શણ-માંથી “એક બારણેથી બીજે બારણે” એ નામનાં એક બટકતા ફૂકારનાં પીકચર માટે એક રૂપાનાં ચાંદુ' ધનામ મલ્યું હતું. એ ચાંદ એમને ૩૪ મા ધનામમાં મલ્યે હતા. એજ પ્રમાણે લીડસ શેઠનાં પ્રદર્શણમાં પણ એક રૂપાનાં ચાંદ મલ્યે હતો, તથા બંડનાં “ધી ફોટોઆઈ” નામનાં ચોપાનીયાંના ચાલુ માસના અકમાં એવની એક તચવીર તથા છંદોની હેવાસ પ્રગટ થયેલું.

તા. ૧ જી ડીસેમ્બર.

મુ'બધવાલા શેઠ દીનસાહ દોરાબજી મીસરીએ સુરત મધે ગોપીપરાનું પોતાનું અમ્મન મકાન ૧.૬૦૦૦) ની કીમતનું ત્યાંની મુનીસીપાલીટીની નંબર ૬ વાલી નિશાલ-ના ઉપોગને માટે ભેટ આપ્યું હતું. એ ભેટ મુનીસી-પાલીટીની આજની સખામાં ઉપકાર સાથે બાહલ રાખી એ નિશાલનું નામ “નરસીવાળી પુ'જાઆ સુવરાલ્લ નિશાલ” કરી રાખવાનો ઠેકાવ કીધો હતો.

તા. ૬ જી ડીસેમ્બર.

સર જમશેદજી હજીબાઇ પારસી બેનિયાવંત ધન-રહીપુટના એક અધિકારી મરહુમ શેઠ ફરોમજી દીનસાહજી પીઠીની જગોએ નામદાર મરકારે શેઠ હોરમજીજી બેહરો-મજી કામાજીને નેમ્યા હતા.

“ખોરદાદ અપશાયદ શેઠેનશાહી સને ૧૨૬૫ ઇ. ૦ ૨૦ ૧૮૯૫.

“તા. ૨૦ જી નવેમ્બર ૧૮૯૫. શંવત ૧૯૫૨ નાં ગામ-

“શર શ્રદ ૪ ને વાર પુષ્કા દીવસે ઇબ્ની કુલ જરૂરયાતી-

“આના વપરાસ માટે પુણું લેવડું છે.”

૨ શેઠ દોરાબજી બાપુજી રાંતજીના બાબા.

૩ જામે જમશેદ, તા. ૨૮ જી ડીસેમ્બર ૧૮૯૫.

૪ જામે જમશેદ, તા. ૨૦ જી નવેમ્બર ૧૮૯૫.

૫ રાજા ગોપાલ, તા. ૮ જી ડીસેમ્બર ૧૮૯૫.

૬ જામે જમશેદ, તા. ૧૦ જી ડીસેમ્બર ૧૮૯૫.

તા. ૧૨ મી ડીસેમ્બર.

રેન્ડ ૨૮ માઈ ૩ (ચિ. ૧૨૬૫ યન્ડેન્ડરડી.

અરુ મધે બાહેરકેટ મરહુમ શેઠ નવરોજી કાવ-
ચી નાજીએરવાલાની દરમિદર પછી પુરાણી થયથી
ખીશમાર હાલતમાં આવવાથી તે ફરી નવેસરથી બંધાવી
આવવાને મરહુમ શેઠ ચાપુરજી શેરખજી નાજીએરવાલા-
ની પ્રજ્ઞાથી તેમના વારસેએ માથે લીધું હતું. તેના
પાસે નાખવાની કિઆ આજ દિને તે મરહુમના વડા બેટા
શેઠ અરદેશર ચાપુરજી નાજીએરવાલાએ એક મોટા મેલા-
વડાની હજીરમાં કીધી હતી. આ વેલાએ બરચની અંજી-
અન તરફથી શેઠ આદરજી મનચેરજી દલાલે એક માનવત
મરહુમ શેઠ ચાપુરજીનાં લીધવા બાદ લીરખાઇજી તથા
શેઠા અરદેશર, ચેયતનજી, તથા કુટુંબજીએ વાંચી તેમને
અર્પણ કીધું હતું.^૧

તા. ૧૩ મી ડીસેમ્બર.

શેઠ કેમચર નવરોજી કાપરાજીની કબીયા
માટેની કમીટી આજ દિને શરૂ થઇ.^૨

તા. ૧૬ મી ડીસેમ્બર.

રેન્ડ ૨ માઈ ૪ (ચિ. ૧૨૬૫ યન્ડેન્ડરડી.

અરુ—હોરમારજી દોરાખજી બરચા—ઉમર વર્ષ
૬૫. એવણુ એતવાડીના બરચોસતીઓનાં બચાનાં તેમજ
અંચારી સુશિક્ષી વગેરેનાં કામોમાં પોતાથી બની ચકતી
એતલતની મદદ કરતા હતા. એતવાડીના સુકતાદ બાજ
જયન અને ધંદબારને લગતાં ફંડના એવણુ ૧૮૭૦ થી
ચરડી હતા.^૩

૧ બને જયશેઠ, તા. ૧૪ થી ડીસેમ્બર ૧૮૯૫.

૨ એ કમીટીએ ૧૧૦ બેકડા કરી, બરાબર ૮) વર્ષે
એટલે તા. ૧૪ થી ડીસેમ્બર ૧૯૦૩ ને દીને રીપાઈ કરી
ધંચાંજી ગોઠવ્યું.^૪

૩ એલવાડ ધધે એવણુનું બેકચણું થયું હતું.

એવણુની યાદગારી સમવા માટે એવણુના મિત્રોએ
એક રંડ બિડું કીધું હતું, જે ધધે ર. ૧૪૪૩૩૩) બરાબર
હતા તેમાંથી એવણુની એક તસવીર પડાવી તે તા. ૧૪ થી
સપ્ટેમ્બર ૧૮૯૬ ને દીને એતવાડીની ચરહજી શેઠ કાવશજી
ચાલેજીવાળી દરેનેદરમાં ખાફી સુકી હતી, અને બાકી
વધેથી સરખાંબી ર. ૬૧૫) એતવાડીનાં બરચોસતીઓનાં ધર્મ-
આતાંમાં સ્ત્રીય બરચોસતીઓને સદ્દ આપવાનાં આતાંમાં
સખા ર. ૫૦૦) નાં બાજમાંથી દર સાથે એચની બાજ કરવા
આપ્યા હતા.

તા. ૧૮ મી ડીસેમ્બર.

હોરમારજી શીરોચશાહ મેદરવાનજી મેહતા, સી.
આઇ. ઇ. ને નામદાર વાહમશાયની ધારા બાંધનાવી
સખામાં ફરી ખીજવાર સુકી કાઢવા હતા.^૫

સુબખના નામદાર ગવરનર બોરડ સેહરદે આજ
દિને અતરેની શેઠદીએ આરીશનાં ઘોવાંખખનાં એક
“લેવી” બરી હતી, જે વેળાએ નીચશા પારસી પ્રદેસે
આનગી એનગીમાં હોમર થયા હતા—

સર જમશેદજી જીજીભાઈ બારેનેટ, સી. એસ.
આઇ; સર જાંહગીર કાવચજી જાંહગીર રીડીમની, હાન-
રેખર નવરોજી નચરવાનજી વાડીઆ, સી. આઇ. ઇ.
હોરમારજી શીરોચશાહ મેદરવાનજી મેહતા, સી. આઇ. ઇ.
શેઠ કાવચજી દાદાભાઈ રૂતમજી.^૬

તા. ૧૯ મી ડીસેમ્બર.

રેન્ડ ૫ માઈ ૪ (ચિ. ૧૨૬૫ યન્ડેન્ડરડી.

અરુ—હોરમારજી અરદેશર વાડીઆ—ઉમર વર્ષ
૪૦. એવણુ અત્રેની મેચરસ ખી. એડ. એ. હોરમારજી-
ની પેહડીમાં પોતાના મરહુમ પીતાની હેવાતીમાં બાગ્યા
થયા હતા. અને સને ૧૮૮૨ માં તેમનાં મરણ પછી એકસદ
મલિક હતા. અને શરૂઆતમાં તેનું કામકામ તેવણે બાણું
વધારી લીધું હતું. જે માટે એવણુ પુરાણી ચાર વાર
સુકાકાત લીધી હતી. પણ ૯) વર્ષ પેદી ચલાવ્યા પછી
૧૮૯૧ માં એ ૬૫) વર્ષની પુરાણી પેદી બંધ કરવી પડી
હતી. તેવણુને તા. ૧ લી મે ૧૮૯૧ ને દીને નાદાર
કડાવ્યા હતા. તે વેળા તેમની પહેડીનું દેવું રૂપ્યા આશરે
૪૮ લાખ હતું ત્યારે તેમની અરેકેઆમત આશરે
પોણા ૭ લાખ હતી. તેમની નાદારી મોટીની અરજી સામે
થયલા માંમનારાઓમાં મુખ્ય સુબખની ૬ બેઠા હતા.
નાદારીની તપાસ સુબખની હાઇ કોર્ટમાં નાદારીના
કમીશનર જસડીય ફૂરન સનસુખ ૮ દીવસ આવી તા. ૧
૬ થી આગર ૧૮૯૨ ને દીને નામદાર કમીશનરે મી. ૦
હોરમારજીને કેટલાક વાકોમાંથી સુકત કરી એવા અબી-
પ્રાય આપ્યા કે નાદારે નાણા પાછા ફેરવવાની વાજબી
અને અંબલીત આશા ન છતાં કરજ કરવામાં ગંભીર
ગેરવર્તણૂક ચલાવી તથા પોતાની મીસકત છુપાવી હતી
અને તેથી તેમને જણુ મહીનાની કેદખાનાની સજા ફર-
માવી ૧૫ મહીના સુધી તેનું નાદારીમાંથી સુકતમયું સુકતવી
રાખ્યું હતું.^૭ સારા વખતમાં એવણુ પણ ગીરદેશીમાં

૪ સરત ગોશ્વતાર, તા. ૨૨ થી ડીસેમ્બર ૧૮૯૫.

૫ કામચસ આઈ. ઇ., તા. ૧૬ થી ડીસેમ્બર ૧૮૯૫.

૬ શેઠ અરદેશર હોરમારજી વાડીઆના બાવા.

૭ ઇન્ડયન બોં રીપાઈસ ૧૭ જુલૈય પાને ૭૧૩.

અનેકાં યોગેકં અમલો ખાનદાને પોતાના મરહુમ પીતાનું માફક કૃત્યોક વખત કુખી મરઠ કરી હતી, તથા અદેરકોઠ સેક અમલુક રહેમાન બીઠમાં પોતાને ખરેખરે એક બરખુરે વાપ્યાનું માફ રાખ્યું હતું. ખી. એડ. એ. હેરમારછીની પેઠી ૧૫ વરસે બામવાથી અત્રેના ચોકોને હબમીરી બાગી હતી.

મરણ—થાપુરછ હરમીછ માઈન—ઉમર ૫૫ (૪૬). એવલું પહેલા અત્રેની એક સકુલમાં માસતર હતા. ત્યાર-પછી પોતાના પીતા સાથે રેશમી કાપડની દલાલીના બધામાં જોડાયા. પોતાના પીતાનાં મરણ પછી તેવજે પોતાની બધી બહી બહીસી અને આલાકીથી વધારી રેશમી કાપડના એક આગેવાન દલાલ તરીકે પોતાનું નામ મશહુર કીધું. મરનારે પોતાના બધામાં વેપારીઓને બહો માફ તથા વીચવાચ મળ્યો હતો.

તા. ૨૧ મી ડિસેમ્બર.

અત્રેની ચુલરાવી માન પ્રસારક મંડલી? એ વિદ્યા કુનરના મેલાવડનું એક “કાવરસેમીયાની” આજ દિને એલ્લીનચ્છન હાઇ સ્કુલમાં કીધું હતું. આની સાથે અનેક વિદ્યા કુનર, રસાયણ, વૈદાં, ઉદ્યોગો વગેરેનું એક પ્રદર્શણ ઉદ્ઘાડવામાં આવ્યું હતું. ને તા. ૨૨ મીએ પણ જોડણ રાખવામાં આવ્યું હતું. સહલી મલી આશરે ૭૫) બાપરો જુદા જુદા વિદ્વાન મહેસેઓએ રજુ કરી હતી, અને તેઓ બંને હાજર થઇ તેની સમજ આપતા, અને અખતરા કરતા હતા.

૧ એ ચારે જહીની એક ખાસ કમીટી—ડા. હેર-ચળ કુવરલ તવરીઆ, થેઠા એલ્લીન દોરાબલ તલાતી, દારાશ રતનલ બીજગર (આ. ખનનમી) અને નરાર-વાનલ હીલભાઈ પટેલ (આ. સેક્રેટરી) ની નેમાઈ હતી.

૨ એ વિદ્વાન મહેસેઓમાં નીચલા પારસીઓ હતા:—
ડા. નરારવાનલ પ્રકીરલ સરવેઅર, ડા. હેરચળ કુવરલ તવરીઆ, ડા. જમિરલ મેકરાંચલ કોલાઈ, ડા. બલ શોમબલ વકીલ, થેઠા કાવચલ દારાભાઈ કપાઈ, હેર-ચળ જમિરલ કોલાઈ, ખરશેહલ નરારવાનલ વેવાઈ, શ. એ. લવજલ નચશેલ ચોરી, એલ્લીન દોરાબલ તલાતી, કંપચર એલ્લીન તલાતી, કંપચર નવરોબલ કામચલ, ડા. પીરોશા રસતચલ ચોરી, ડા. રસતચલ ચાલેલક કાલાપેશી, ડા. રસતચ નાહનાભાઈ રાણીના, થેઠા દારાશ રતનલ બીજગર, એ. બી. દારાખાનાવાલા, અનલશાહ નવરોબલ પ્રબલ, શોરાબ નાહનાભાઈ રાણીના,

તા. ૨૧ મી ડિસેમ્બર.

૧૧ હીંદી મીનેચનલ કીનચેસ પ્રકુમાં બાપુ હાનરબલ કુનરનાનાથ બાનરછીનાં પ્રકુખપણાં હેલ બરખ. તેમાં મેશરલ દીનશાહ એલ્લીન વાલા, પ્રકર કેપચર નચરવાનલ બાપુરછ અને હેરમારછ અરેશર વાડીઆએ બાગ લીધે હતા.

તા. ૨૬ મી ડિસેમ્બર.

રોજ ૧૫ માઈ ૪ (થો) ૧૨૬૫ મહેસરો.

રાજકોટ મધે અંગુમનના ઉધરાતથી બધાનારે દોખમીનો તાણો પુરવાની કિઆ આજ દિને મુખધવાલ દરુર ભમારપછ મિતિયેહરછ ભમારસમાચાનાનાં ઉપરી પણાં હેલ કરવામાં આવી હતી. કિઆ પુરી થવા માટે અંગુમનના થેકેટરી થેડ રતનશાહ ચેશતનલ મમીએ એક અંગુમન ૫૫ વાંચી મંબલાઓ હતા, જેમાં જલુવવામાં આવ્યું હતું કે દોખમાંની સમિ એક યગડી તથા મટલી જોએ નચાખાનું બાંધવા માટે બાઇ મહિબ દીનબાઈ નચરવાનલ પીટી ૩.૩૦૦૦), તથા એક સખી જરેખીત-એ દોખમાં આગલ કુવો બાંધવાને ૩.૨૭૦૦), તથા થેડ કાવચલ દીનશાહ એડનાલાએ દોખમાંનાં કામ માટે ૩.૨૫૦૦) ના બહેલા પથરા ભેટ આપ્યાછે, તથા મુખધ-માં ૬૩ એકકુ કરવાને દરુર ભમારપછએ તકલીફ લીધી-છે, તેથી તે સર્વનો આભાર માનવામાં આવ્યો હતો. એ બાદ થેડ કુવરલ કોયાલ વગ્રપિ ઉડી અંગુમનના સર-નશીન થેડ ખરજેરછ નવરોબલ આગા તથા કારેબાચ મંડલીનો આભાર માનયો હતો.

વીકાલ એલ્લીન વપારીઆ, નવરોબલ દોરાબલ ધાકચાર-વાલા, કાવચલ ધનલભાઈ ચાહલજીવાલા, નચશેલ ધનલભાઈ ચાહલજીવાલા, ડા. અરેશર દારાભાઈ ચોરી, ડા. અરેશર હેરચળલ ધાસવાલા, ડા. નાહનાભાઈ નવ-રોબલ કાતરક, ડા. મેકરલભાઈ રસતચલ ચેડના, થેઠા નવરોબલ હેરચળલ કાતરક, દીનશાહ પેશતનલ ધડીઆલી, પ્રેશર કાવચશાહ દારાભાઈ નાપંગાવલા, વગેરે.

૩ બધે નચશે, તા. ૨૮ મી ડિસેમ્બર ૧૮૯૫.

૪ બધે નચશે, તા. ૨૯ મી બનેવારી ૧૮૯૬.

આ દોખમાંનાં ૬૩માં ૩.૧૦૦૦) થેડ હેરચળલ અરેશર વાડીઆએ, ૩.૮૦૦) ખા. બ. ધનલશાહ હેરચ-નલ, અને થેડ કુવરલ કોલાઈએ, ૩.૫૦૦) થેડ મેક-વાનલ જનમેરલ, તથા કાવચલ અને નીપાલએ આપ્યા હતા.

તા ૩૧ મી ડીસેમ્બર.

આમે વર્ષમાં ધપાને તા ૩૧ મી ડીસેમ્બર ૧૮૯૫ સુધીમાં મુખ્યના પારસી-ઓમાં ૧૪૧૨ જન થયાં હતાં.

એજ વર્ષમાં મુખ્ય મધે પારસીઓમાં ૪૬૯ જોડાનાં લગન તથા ૧૧ જોડાનાં ગરનાં નીચે મુજબની વીગતે થયાં હતાં:—

નર. નારી. જુમલે.

લગન— ૭ થી ૧૦ વર્ષનાં....	૨	૭	૯
૧૧ થી ૧૫ વર્ષનાં ..	૮	૯૫	૧૦૩
૧૬ થી ૨૦ વર્ષનાં....	૪૩	૨૦૭	૨૫૦
૨૧ થી ૨૫ વર્ષનાં....	૧૮૨	૧૩૨	૩૧૪
૨૬ થી ૩૦ વર્ષનાં....	૧૪૯	૨૩	૧૭૨
૩૧ થી ૩૫ વર્ષનાં....	૫૯	૩	૬૨
૩૬ થી ૪૦ વર્ષનાં....	૧૯	૦	૧૯
૪૧ થી ૪૫ વર્ષનાં....	૩	૧*	૪
૪૬ થી ૫૦ વર્ષનાં....	૧	૦	૧
૫૧ થી ૫૫ વર્ષનાં....	૧	૦	૧
૫૬ થી ૬૦ વર્ષનાં....	૧†	૦	૧

૪૮૮ ૪૯૮ ૯૩૬

નર. નારી. જુમલે.

ગરનાં—૨૧ થી ૨૫ વર્ષનાં ..	૧	૧	૨
૨૬ થી ૩૦ વર્ષનાં ..	૦	૪	૪
૩૧ થી ૩૫ વર્ષનાં ..	૧	૫	૬
૩૬ થી ૪૦ વર્ષનાં ..	૧	૧	૨
૪૧ થી ૪૫ વર્ષનાં ..	૬	૦	૬
૪૬ થી ૫૦ વર્ષનાં....	૧	૦	૧
૫૧ થી ૫૫ વર્ષનાં....	૧	૦	૧

૧૧ ૧૧ ૨૨

એજ વર્ષમાં મુખ્ય મધે પારસીઓમાં નીચે મુજબની વીગતે ૧૧૬૧ મરણ નિપજ્યાં હતાં:—

નર. નારી. જુમલે.

તરતનાં જનમિત્તાં.....	૪૬	૪૮	૯૪
૧ દીનથી ૧ માસ સુધીનાં..	૪૩	૨૩	૬૬
૧ માસથી ૧ વર્ષ સુધીનાં..	૯૭	૭૮	૧૭૫
૧ થી ૫ વર્ષનાં.....	૮૬	૧૧૩	૧૯૯
૬ થી ૧૦ વર્ષનાં.....	૧૧	૧૮	૨૯

* એ એક ૪૪) વર્ષની કુંવારી ૪૭) વર્ષના બીજવર સાથે.
† એ એક ૫૬) વર્ષના બીજવર ૭૨) વર્ષની કુંવારી સાથે.

નર. નારી. જુમલે.

૧૧ થી ૨૦ વર્ષનાં.....	૨૧	૧૮	૩૯
૨૧ થી ૩૦ વર્ષનાં.....	૩૨	૫૧	૮૩
૩૧ થી ૪૦ વર્ષનાં.....	૩૨	૨૯	૬૧
૪૧ થી ૫૦ વર્ષનાં.....	૪૯	૩૮	૮૭
૫૧ થી ૬૦ વર્ષનાં.....	૬૦	૫૫	૧૧૫
૬૧ થી ૭૦ વર્ષનાં.....	૫૮	૪૮	૧૦૬
૭૧ થી ૮૦ વર્ષનાં.....	૨૮	૫૯	૮૭
૮૧ થી ૯૦ વર્ષનાં.....	૧૫	૨૮	૪૩
૯૧ થી ૧૦૦ વર્ષનાં.....	૦	૭	૭

૫૭૮ ૬૧૩ ૧૧૯૧

એ ૧૧૬૧) મરણ નીચલા લતાઓ ઉપર થયાં હતાં:—

કોલામ્બા	૧૨	ભાંચિખત્રા ..	૩
કોટ	૩૭૧	મજગામ	૩૯
મિદાન	૪	પરેલ	૪૧
ધોભીતલાવ ..	૨૫૭	ચીચપોગલી ..	૧
કરેલવાડી....	૨૧	નાયગામ	૩
ગીરગામ	૧૩	દાદર	૨
ચોપાટી	૩૧	માહીમ	૯
ગ્રાંટ રીડ.....	૩૦	વાંદરા	૧૨
તારેલ.....	૨૬	ઉત્તર	૧
ગોવાલીઆ ..	૧૦	ચર જમશેદજી	
ખાંખાતા	૪	હારવીટન ..	૫
માહલક્ષમી ..	૭	બહમનજી આલ-	
વાલકેશર	૫	બલેશ હારવીટન	૧૪
ખાહેરકોટ....	૯૯	ખાહ માહલાંખાહ	
ખેતવાડી	૧૨૮	હારવીટન ..	૭
કામાટીપુરા ..	૬	ચર દીંડ પીટી	
નજ ખજર.....	૧૬	હારવીટન ..	૧
મેટાંકી.....	૨	ગોકલદાસ તેજપાલ	
કુંગરી	૫	હારવીટન ..	૧
ભીડીખજર ..	૯		

૧૧૬૧

એ ૧૧૬૧) મરણ નીચલાં કારણોથી નિપજ્યાં હતાં:—

તાવ	૩૨૫	મરડો	૪૬
માનવગુને લગતાં દરદો. ૧૬૩		પેટનો મરણ	૩૭
ફેફસાને લગતાં દરદો. ૧૦૭		છુપા ભાગીને લગતાં	
બાહી વિકાર	૨૭	દરદો.....	૧૫
ખહી	૫૪	પીચાખને લગતાં દરદો.	૧૪
જલદર	૧૪	આમડીને લગતાં દરદો.	૧૫
શીતલા	૫	હાલઆલ તથા તાંબુને	
ગોવર	૨૮	લગતાં દરદો ..	૬
કાચિરા	૨	આંખ પાંખાને લગતાં	
		દરદો	૨

સ્થતીત	૧	૧ રૂબિ તલે કચડાધને
તરતનાં જન્મેલાં ..	૬૪	હોતારત, અકરમાત
જીવિ તથા તાકવતી.	૧૨૦	વગેરે .....
આપધાત	૪૬	(૨ બારીએથી પડી
(૧ કુવામાં પડીને.		જવાથી.
૧ જેઠર ખાઇને.		૧ હારપીટલમાં વધ
૧ બારીએથી કુદકા		કલોરેફાઈ આ-
મારીને.		ખાથી.

૧ રસ્તામાં ગાડી-	૨ ગાડી તલે આપી
માં શી ફર	જવાથી.
આપ્યાથી.	૧ દાદરપરથી પડી
૧ ડાબી જવાથી.	જવાથી.
૧ ગાડી મુખમાં દરી-	૨ ધર પડવાથી તેમાં
વામાં ઉઠાવા	કચડાધ જવાથી.)
જવાથી.	બીજાં દરદાથી..... ૧૦૧

૧૧૬૧

આએ વર્ષમાં નાદારીની અરજી (૩) પારસીએ તરફથી અપાઇ હતી, તેમાં ૩) ઓરત હતી.

‡ એ ૪) આપધાતે ૩) પુરૂષ અને ૧) સ્ત્રીએ કીધા હતા. પુરૂષોમાં એક ૫૫ વર્ષના તાલીકલાઈ નાણું જતાં રહેવાને બીધે સ્વભાવ બગડવાથી કુવામાં પડીને, એક ૨૭) વર્ષના જવાન હવાલે થેરના સત્તામાં તુકચાંન જવાથી જેઠર ખાઇને, તથા એક ૪૮) વર્ષનાએ મગજની અસ્થિર કાલતમાં રેલવે તલે કચડાધને; તેજજ એક ૬૬) વર્ષની સ્ત્રીએ માંદગીથી કંઠાલી ત્રિજે ચાલની બારીએથી કુદકા મારી આપધાત કીધા હતા.

§ હોનારતથી ચરજી પામેલાં ૧૧) જણામાં ૬) પુરૂષ અને ૫) સ્ત્રી હતાં. પુરૂષોમાં એક ૧૨) વર્ષનો ધરાંની ઓકરો ધરના મજલાના ત્રિજ ચાલની બારીએથી પડી જવાથી, એક ૧૯) વર્ષના જવાનને હાસીઠલમાં હસજીત વાહકાપ કરતાં કલોરોજાઈ આપધાતી હારત બંધ થઇ જવાથી, એક ૧૧) વર્ષનો ધરાંની ઓકરો ગરજ પાણીની કેમરી આંગપર ધાલાવાથી ડાઝી નઇ, એક ૪૮) વર્ષનો

ધોડો શોખવનાર નવી ધોડી કાંકતાં તે તોશાંની થઇ ગાડી મુખમાં ઓલાએ બંદરના દરીયામાં પડી જવાથી થયલી ઇબ્બને બીધે, એક ૭૭) વર્ષનો નથેશાબાર બેઠેરો ડોવાથી તાજની અડકાતમાં આવી જવાથી, અને એક ૬૫) વર્ષનો ધરના દાદરપરથી પડી જવાથી ચાણામાં જખમ થવાને બીધે ચરજી પામ્યા હતા. સ્ત્રીઓમાં એક ૫૯) વર્ષની રસ્તામાં ગાડીમાં શીટ થઇ આપ્યાથી, એક ૨૧) વર્ષની ઓકરી ધરના ત્રિજ ચાલની બારીએથી રસ્તામાં પડી જવાથી, એક ૭૫) વર્ષનાં ડોયાં બાકુતી ગાડીની અડકાતમાં આપવાથી સત્ત ઇબ્બ થવાને બીધે, અને એક ૫૫) તથા બીજી ૪૩) વર્ષની બાઇએ કરેલવાડોમાં ધર પડવાથી તેની તલે દવાઇ જવાથી ગુરત ચરજી પામીયાં હતાં.

ઉઠમણમાં સંખ્યાવત ઈં સં ૧૯૬૫.

તારીખ.	ઉઠમણ કોલનું.	રકમ પૈયા.	આવકાર.	આવકાર.
એને ૧૨૬૪ ૫૭૬૦૧૬	એને ૧૯૬૫ ૬૪૫૧.			૧૯૬૫ તારીખ.
રોજ ૨૧ માહ ૪ (ચિં), ૧૧૦ ૪ થી બનેવારી.	શિં ધનજીભાઈ ખુરાબાઈ (વચચાડ).	૨૬૦૨૫	(૧)	બને ભમચે, ૭-૧
" ૬ " ૬ (૩૦), ૧૧૦ ૨૨ મી બનેવારી.	માઈ ભાઈજી તે શિં તયરવાંનજી દીન- ચાહજી શહેરનાં વીધવા.	૧૦૫૦	ખેશીઓએ.	" " , ૮-૨
" ૧૮ " ૬ (૩૦), ૧૧૦ ૩૧ મી બનેવારી.	શિં દાદાભાઈ તવરોજી મોદી.	૩૪૬૫	પોતાની પુંજીમાંથી રૂ.૨૦૦૦) અને ખેશીઓએ.	" " , ૧-૩
" ૧૯ " ૫ (ચિં), ૧૧૦ ૧ થી રૂબરવારી.	" કેમચર ફરુજજી ધનજીભાઈ આલખચેસ.	૬૦૧૩	પાવાએ રૂ.૫૦૦૦), અને ખેશીઓએ.	" " , ૨-૨
" ૨૦ " ૫ (ચિં), ૧૧૦ ૨ જી રૂબરવારી.	માઈ જરખાઈ તે શિં મનચેરજી દોરા- ખજી વચીલ અથવા પુનિરનાં ધણીઆંની.	૫૬૦૧	પોતાની પુંજીમાંથી રૂ.૫૦૦૦), અને ખેશીઓએ.	" " , ૧-૨
" ૨૦ " ૫ (ચિં), ૧૧૦ ૨ જી રૂબરવારી.	" મીઠીખાઈ તે શિં જીવાજી ધનજી- ચાહ અંકચેસરીઆનાં ધણીઆંની (ખરચ).	૫૬૨	ખેશીઓએ.	" " , ૧-૨
" ૨૧ " ૫ (ચિં), ૧૧૦ ૩ જી રૂબરવારી.	" હીરાંખાઈ તે શિં એલજી ફરીરજી માચરનાં વીધવા (ખરચ).	૨૨૦૧	પોતાની પુંજીમાંથી.	" " , ૧-૨
" ૧ " ૬ (ચિં), ૧૧૦ ૧૩ મી રૂબરવારી.	શિં બહમતચાહ હોરમચાહ ડાકર (ચુરત).	૭૦૦	પાવાએ રૂ.૫૦૦) અને પાવાએ રૂ.૨૦૦).	" " , ૧૫-૨
" ૪ " ૬ (ચિં), ૧૧૦ ૧૬ મી રૂબરવારી.	માઈ આલખાઈ તે તાલખ દસ્તુર કેકો- ખાહ આદરખાદનાં ધણીઆંની (પુણી).	૧૪૦૫	ખેશીઓએ.	જુ'ખઈ સમાચાર, ૧૬-૨
" ૧૭ " ૭ (૩૦), ૧૧૦ ૧ થી મારચ.	" મીઠીખાઈ તે શિં અરદેસર ચોરાખ- ચાહ તાલેચારખાંનનાં વીધવા (ચુરત).	૧૪૦૦	દીકરા શિં દીનચાહે રૂ.૧૦૦૦) અને ખેશીઓએ.	બને ભમચે, ૪-૩
" ૧ " ૭ (ચિં), ૧૧૦ ૧૫ મી મારચ.	શિં અરદેસર રોશખાઈ જુનશી.	૨૧૭૪	દોસ્ત મર દીનચાહજી માલેજીજી પીટી ખારેતે રૂ.૧૦૦૦) અને ખેશીઓએ.	" " , ૨૦-૩
" ૨ " ૭ (ચિં), ૧૧૦ ૧૬ મી મારચ.	" કાવચજી દીનચાહજી બાટલીવાલા.	૧૧૫૦	પાવા શિં દીનચાહજી હે. બાટલી- વાલાએ.	" " , ૮-૪
" ૬ " ૭ (ચિં), ૧૧૦ ૨૦ મી મારચ.	દસ્તુર મેહરામજી ભમારખજી ભમારખ- આચાના (સીકંદરાખાહ).	૨૦૦૦	(૨)	" " , ૨૩-૩
" ૮ " ૭ (ચિં), ૧૧૦ ૨૨ મી મારચ.	શિં પીરોજીચાહ મેહરવાંનજી જીજીભાઈ.	૨૪૨૫૦	(૩)	" " , ૨૩-૩

૧. જુઓ પાનું (૫૧૫). ૨. જુઓ પાનું (૫૨૩). ૩. જુઓ પાનું (૫૨૬).

ઈં સં ૧૯૬૫.

૫૫૭

તારીખ.	ઉત્તમ બેંકોનું.	કક્કમ રૂપિયા.	આવક.	આવક.	૨૫૦
એને ૧૨૬૪ યજ્ઞસ્ત્રી. એને ૧૮૯૫ ઇસ્વી.				૧૮૯૫, તારીખ.	
ચેન્, ૧૫ માઈ ૮ (૩૦), તા. ૨૬ મી માર્ચ.	ચેન્ ૩૨૧મજી નવરોજી પેશનજી કામાજી (પુણી).	૭૭૭૧	એશીએએ.	એને જમથેર, ૧-૪	
• ૧૯ • ૭ (ચેન્), તા. ૨ જી આપરેલ.	ચેન્ ૫૨૪મજી ૩૨૧મજી મોદી.	૧૨૭૫	પોતાની પુ'જીમાંથી ૩,૫૦૦) અને એશીએએ.	• • •, ૪-૪	
• ૮ • ૯ (૩૦), તા. ૨૧ મી આપરેલ.	પાઈ બજી તે ચેન્ માણેજી બમા-૨૫જી કાકાનાં વીધવા.	૨૦૦૦	પોતાની પુ'જીમાંથી ૩,૧૩૫૦) અને ફરજદારો.	• • •, ૨૧-૪	
• ૨૫ • ૮ (ચેન્), તા. ૮ મી એએ.	ચેન્ ૫૨૪મજી બેહરામજી બા.બા.	૩૦૦૦	પોતાની પુ'જીમાંથી ૩,૫૦૦) અને એશીએએ.	• • •, ૧૧-૫	
• ૧ • ૯ (ચેન્), તા. ૧૪ મી એએ.	પાઈ નવાજીપાઈ તે આ. ચોરાખજી પાલજી બેદવારનાં વીધવા.	૩૧૫૫	પોતાની પુ'જીમાંથી ૩,૨૨૦૦) અને એશીએએ.	• • •, ૧૧-૫	
• ૩ • ૯ (ચેન્), તા. ૧૬ મી એએ.	ચેન્ જીવજી હેરમજી ગજધર.	૧૩૮૫	પોતાની પુ'જીમાંથી ૩,૨૦૦૦) અને એશીએએ.	• • •, ૧૭-૫	
• ૧૦ • ૧૦ (૩૦), તા. ૨૩ મી એએ.	પાઈ ૫૨૪મજી તે ચેન્ કાવજીપાઈ હેરમજી મામાનાં વીધવા.	૧૮૨૩	પોતાની પુ'જીમાંથી ૩,૨૦૦) અને એશીએએ.	• • •, ૨૮-૫	
• ૧૪ • ૯ (ચેન્), તા. ૨૭ મી એએ.	કાકર હેરમજીપાઈ બેહરામજી પેશ-તનજી.	૧૭૦૦	પોતાની પુ'જીમાંથી ૩,૫૦૦) અને એશીએએ.	• • •, ૨૯-૫	
• ૧૮ • ૯ (ચેન્), તા. ૩૧ મી એએ.	ચેન્ બીમજીપાઈ ધનજીપાઈ કવજી.	૧૩૫૫	પોતાની પુ'જીમાંથી તથા એશીએએ.	• • •, ૩૧-૫	
• ૨૩ • ૯ (ચેન્), તા. ૫ મી જુન.	• ફરજી પાલજી કામા.	૨૧૦૦	તેમના પાવાની પુ'જીમાંથી અને વીધ-વાએ ૩,૧૦૦).	• • •, ૮-૬	
• ૩૦ • ૯ (ચેન્), તા. ૧૨ મી જુન.	• એદજી બહમજી મારીચ.	૨૨૬૩	પોતાની પુ'જીમાંથી ૩,૧૫૦૦) અને એશીએએ.	• • •, ૧૯-૬	
• ૧ • ૧૦ (ચેન્), તા. ૧૩ મી જુન.	• પેશનજી દારાજી ચેન્.	૧૫૦	એશીએએ.	• • •, ૨૧-૬	
• ૪ • ૧૦ (ચેન્), તા. ૧૬ મી જુન.	• કાવજી પેશનજી કામા અથવા ચીતાઈ.	૧૫૬૧	પોતાની પુ'જીમાંથી ૩,૫૦૦) અને એશીએએ.	• • •, ૨૨-૬	
• ૧૨ • ૧૦ (ચેન્), તા. ૨૪ મી જુન.	• પેશનજી ઘનજીપાઈ એડવાલા.	૪૩૧૫	પાઈએ અને એશીએએ.	• • •, ૨૭-૬	
• ૧૫ • ૧૦ (ચેન્), તા. ૨૭ મી જુન.	પાઈ પુતરાંપાઈ તે ચેન્ નરીમાન નર-વાંજી કાવડીઆનાં વીધવા (બરચ).	૧૦૮	બાળેને ૩,૫૦૦) અને એશીએએ.	પુ'જી સમાપ્ત, ૨૯-૬	
• ૧૮ • ૧૦ (ચેન્), તા. ૩૦ મી જુન.	ચેન્ બેહરામજી દાદાપાઈ પોદ્ય-પાનાંવાલા.	૮૭૪૨	પોતાની પુ'જીમાંથી ૩,૫૦૦૦) અને એશીએએ.	એને જમથેર, ૩-૭	

૪. ગ્રંથીમાં જુએનું ઉત્તમ કરવામાં આવ્યું હતું, તથા ત્યાંના પારમીએ તોજ સર કા. જ. ગ્રંથી સુલના વિધીએ તરથી બે દીવાસાગર ચરનાનાં કુટુંબ બીર પોદ્યવામાં આવ્યાં હતાં.

કારીખ.	ઉત્તમગુ' કોલનું.	રકમ રૂપિયા.	આવકાર.	આવકાર.
સને ૧૨૧૪ ચલદેવરદી. અને ૧૮૯૫ ધરવી.				૧૮૯૫ તારીખ.
રોલ ૨૦ માહ ૧૦ (ચિં), તા ૨ છ જુલાઈ.	શેઠ દારાસાહે રૂસતમજી દલાલ (ભરચ).	૧૧૫૫	પોતાની પુ'છમાંથી રૂ.૫૦૦), અને જેથીએએ.	જામે જમશેદ, ૫-૭
• ૨૧ • ૧૦ (ચિં), તા ૮ મી જુલાઈ.	બાઈ શુનાંબાઈ તે શેઠ શેરામજી ધનજી- બાઈ શેઠનાનાં ધણીઆની.	૧૦૫૦૦	પોતાની પુ'છમાંથી રૂ.૩૦૦૦), અને જેથીએએ.	• • , ૧૦-૭
• ૩૦ • ૧૦ (ચિં), તા ૧૨ મી જુલાઈ.	• રૂપાંબાઈ તે શેઠ હેરમજી લીમજી- બાઈ એલાવનાનાં વીધવા.	૧૩૫૦	પોતાની પુ'છમાંથી રૂ.૨૫૦), અને જેથીએએ.	• • , ૧૧-૭
• ૨ • ૧૧ (ચિં), તા ૧૪ મી જુલાઈ.	શેઠ રૂસતમજી પેશવતજી ખીલીમીરીઆ.	૩૫૦૩	પોતાની પુ'છમાંથી રૂ.૨૧૦૦), અને જેથીએએ.	• • , ૨૦-૭
• ૨૬ • ૧૧ (ચિં), તા ૧૦ મી આગસ્ટ.	• ફૂરમજી દીનસાહેજી પીડીડી.	૪૨૮૦૦૦	(૧) જેથીએએ અને મીત્રોએ.	• • , ૧૨-૮
• ૧૩ • ૧૨ (ચિં), તા ૨૪ મી આગસ્ટ.	• બહમનસાહે જેલનજી કેરોવાલા (ભરચ).	૬૩૩	જેથીએએ અને મીત્રોએ.	• • , ૨૮-૮
• ૨૧ • ૧૨ (ચિં), તા ૧ લી સપ્ટેમ્બર.	બાઈ જીવસાઈ તે શેઠ રતનજી પાન- જીજી દુમસીઆનાં ધણીઆની.	૮૮૮	જેથીએએ.	• • , ૪-૮
ગાથા ૨ (ચિં), તા ૧૨ મી સપ્ટેમ્બર.	શેઠ માણેકજી જમશેદજી બાપીદલાલ.	૫૦૫	પોતાની પુ'છમાંથી.	• • , ૧૬-૮
સને ૧૨૧૫ ચલદેવરદી.				
રોલ ૧૫ માહ ૧ (ચિં), તા ૩૦ મી સપ્ટેમ્બર.	• શેરામજી જેલનજી દારવાલા (લિફ્ટહેડ).	૨૦૭૫	પોતાની પુ'છમાંથી રૂ.૫૦૦), અને જેથીએએ.	• • , ૮-૧૦
• ૧૫ • ૧ (ચિં), તા ૩૦ મી સપ્ટેમ્બર.	બાઈ રઘુબાઈ તે શેઠ કૃષ્ણજી હેરમ- જી કામોડોરનાં વીધવા (સુત).	૧૩૦૦	દીકરા શેઠ ધનજીબાઈ અને જેથીએએ.	• • , ૨-૧૦
• ૧૮ • ૧ (ચિં), તા ૩ જી ઓક્ટોબર.	શેઠ શેરામજી ત્યારવાંજી વાડીઆ.	૫૪૦૦	પોતાની પુ'છમાંથી રૂ.૧૦૦૦), અને જેથીએએ.	• • , ૪-૧૦
• ૭ • ૨ (ચિં), તા ૨૨ મી ઓક્ટોબર.	બાઈ શુનાંબાઈ તે શેઠ ખરચેદજી ફર- દુનજી પારખનાં ધણીઆની.	૧૦૦૦	પોતાની પુ'છમાંથી રૂ.૫૦૦), અને દીકરીએ.	• • , ૨૩-૧૦
• ૭ • ૨ (ચિં), તા ૨૨ મી ઓક્ટોબર.	• નરાભાઈ તે શેઠ બહમનજી બેહ- રાંમજી મેસોનીઆનાં ધણીઆની.	૨૪૦૭	જેથીએએ.	• • , ૨૪-૧૦
• ૧૦ • ૨ (ચિં), તા ૧ લી નવેમ્બર.	શેઠ ખરચેદજી એલજી ઉમરીગર.	૨૮૧૩	પોતાની પુ'છમાંથી રૂ.૭૦૦), અને જેથીએએ.	• • , ૫-૧૧

તારીખ.	ઉત્તમગુ' કોલુ.	રકમ રૂપિયા.	આવનાર.	આધાર.
એને ૧૨૬૫ ૫૦૬૦૨૬ી. એને ૧૮૬૫ ઇસવી.				૧૮૬૫. તારીખ.
રેન્ડ ૨૧ માહ ૨ (ચિં), ૧૧૦ ૫ મી નવેમ્બર.	ચિં રૂચતમણ બરગેરણ તવરેજણ દેશાહ.	૭૨૫	પોતાની પુ'ણમાંથી રૂ.૩૦૦, અને જેશીઓએ.	જામે જમચેદ, ૭-૧૧
" ૨૪ " ૨ (ચિં), ૧૧૦ ૮ મી નવેમ્બર.	બાઇ મોડીબાઇ તે ડાઠ રૂચતમણ કાવચણ બાકુરણનાં વીધવા.	૧૦૨૫	જેશીઓએ.	" " , ૧૬-૧૧
" " (ચિં), ૧૧૦ મી	ચિં ડીનચાહ તેહચુલણ કાપડીઆ (અરચ).	૫૬૧	જેશીઓએ.	" " , ૧૭-૧૨
" ૪ " ૪ (ચિં), ૧૧૦ ૧૮ મી ડીસેમ્બર.	બાઇ આવાંબાઇ તે બહમતણ ડોશા- બાઇ દેશાહનાં ધણીઆની (નવચારી).	૧૪૧૦	જેશીઓએ.	રાસા મોહતાર, ૨૨-૧૨
" ૬ " ૪ (ચિં), ૧૧૦ ૨૩ મી ડીસેમ્બર.	" મીથીબાઇ તે ડોશાબાઇ પાલલુણ મીચતરીનાં વીધવા.	૫૨૭	જેશીઓએ.	૧૮૬૬. જામે જમચેદ, ૧-૧
" ૧૨ " ૪ (ચિં), ૧૧૦ ૨૬ મી ડીસેમ્બર.	" બીખીબાઇ તે ડોશાબાઇ બહમતણ દેશાહનાં વીધવા (નવચારી).	૫૦૧	જેશીઓએ.	૧૮૬૬. " " , ૨૮-૧૨
" ૧૬ " ૪ (ચિં), ૧૧૦ ૩૦ મી ડીસેમ્બર.	" તવાજબાઇ તે એદલણ હુરમતણ મોટાબાઇ થણેવાલાનાં વીધવા (ડુલુ).	૫૫૦૦	પોતાની પુ'ણમાંથી.	૧૮૬૬. " " , ૧-૧

૧૬૦

૫૦ સો ૧૮૬૫.

* એ ચવિથી રૂ.૩૦૧) બરચી બરચાં બરચાડનાં કનસાર આગલ પાણીજી' વચ્ચે બાંધવાની તંદરેસ્તી પઠાવી હતી.

† એ રકમ તેનાં વ્યાજમાંથી ૬૨ વર્ષે પુણાંની અરીખ જરચેતીઓને કપડાં પુરાં પાડવા સારું યુ'બધની પારચી પંચાતનાં રંડમાં આવવામાં આવી હતી.

પુસ્તકો—ઈં ૨૦ ૧૮૯૫.

ક્રમીક.	પુસ્તક.	કર્તા.
૭ મી જાનેવારી.	બેલની ગીતાવલી.	બાઈ ડામીયાઈ રતનજી નથરવાનજી આંતીઆ.
" "	વિકટર આત્મચમ.	વેં ચરનમન ધનજીભાઈ નવરોજી પટેલ.
" "	An epitome of Hindu Law.	શ્રી કુરંમજી અરદેસર રાંના.
૧૦ મી "	નિર્દેય નણુંદ.	બાઈ બીઆઈજી લીમજી પામખંડા.
" "	હામામનીઅન મુહિનશાહતની જાહેજાલી.	એં દાદાભાઈ અરદેસર દારડી.
" "	મીમદ ભાગવદ ગીતા.	શ્રી પેથતનજી કુરંમજી કામા. (પ્રસીધ કરનાર.)
૨૩ મી "	Principles of Gujarati Grammar in English.	" મનચિરથાહ પાલજીજી કેકામાદના.
" "	Translation and Ex-planation of Saadi's Tayabat (Odes 1-50).	" દીનથાહ ફરુનજી મુદ્દાં.
૧૦ મી મારચ.	જમશેદી નોરોજ અને પારસીઓના નવાં શાલની ગણતરીના શ્રી અરદેસર રસનમજી કામાજીના વિચારો વીરૂદ્ધ રદીઆનાં ચાત ચોપાનીઆં.	" અરદેસર શોરામજી દરુર કામદીન.
૨૧ મી "	રહે રાશન (ચોપાનકું).	ડી. અરદેસરની કું.
" "	બાપનો ભોગ અથવા દોસ્તનો કોલ.	શ્રી મેહરંમજી રતનજી માડન.
" "	ચાર વાર્તાઓ.	" માણિકજી એદલજી વાઢા.
" "	મેહથતન હોમલીયાઈની વાએએ.	" શોરામજી કાલથજી અંબાતા.
" "	Directory of Indian manufactories, 1895.	ઈંડયન ટેક્ષ્ટાઇલ જનરલના માલિકો.
" "	The Dyeing Industry in India.	ડાં હોરમજીજી કુંવરજી તવડીઆ.
૨૪ મી "	પેલેલી નીરંગસ્તાન.	એં દારામ દરુર પેથાતન મંજના.
૨૦ મી આપરેલ.	કોનસીલમાં મીં શરિજથાહ મેહતાએ કરેલાં ભાષાઓનું ચોપાનકું. (ઈંગ્લેજી)	ગ્રેસીડંસી એસોસીએશન તરફથી.
૨૧ મી "	પકવાન ચંચે.	ભામે જમશેદ ગ્રેસમાંથી.
૨ જી મેએ.	Indian Policy.	શ્રી દીનથાહ એદલજી વાઢા.
૨૦ મી જુન.	Translation & Explanation of Akhlak-i-Mohsini.	" દીનથાહ ફરુનજી મુદ્દાં.
૧ લી જુલાઈ.	શીવાજી અને અફઝલખાં.	" રસનમજી પેથતનજી કરકચીઆ.

૧૯૯૫.

તારીખ.	પુસ્તક.	કર્તા.
૧૮ મી જુલાઈ. ૧ મી આગસ્ટ.	દેશવંદના કીલ્લો અને કરણીનાં ફલ. યુજ્જ્વાલના હંથેલ ધવીલાસ. તાં ૨૧ મી માચે થા ૧૯ મી જુન. જરતોસ્તી વરસનો પેહલા દીવસ નથી તથા ગહમખારા રુતુઓનાં જથોનો નથી.	બાઈ મેહરબાંનુ કાવચજી દાવર. શ્રી એલજી ડાયાભાઈ કેઠાવાલા. " આરદેસર શોરાખજી કામદીન.
૫ મી "	The late K. T. Telang & the present Political movement in India.*	" રસતમજી પેશતનજી કરકરીઆ.
૧૫ મી "	Essays in English History.	" રસતમજી પેશતનજી કરકરીઆ.
" "	મીના એરદ.	એં દારાખ દરગુર પેશીતન સંજના.
" "	ગાથા બા માએની.	એં કાવચજી એલજી કાંબા.
૨૦ મી "	Yarn ready Reckoner.	શ્રી જાંગીરજી શોરાખજી પંથકી.
૨૨ મી "	જરથોસ્તી ધર્મનું પુરાતનપણું, તેની ખરી ખુબી, અને તેની બીજા ધર્મો ઉપર થયેલી અસર.	" જાંગીર હોરમજી પંથકી.
૫ મી સપ્ટેમ્બર.	An Epitome of Mahomedan Law.	" ફરાંમજી આરદેસર રાંના.
૨૭ મી "	પરીમેહર.	" રસતમજી ખુરશીદ હરાંની.
" "	સમરથ મી રામદાસ વાંની.	" પેશતનજી ફરાંમજી કામાજી.
૧૩ મી ઓક્ટોબર.	પેહલા પારસી બેરોન્ટ સર જમશેદજી જીજીભાઈનું જન્મચરિત્ર. (ફારસી ભાષામાં).	એં ફરાંમજીજી નવરોજજી કુશર.
૧૭ મી "	Indian Eye on English Life.	શ્રી મેહરાંમજી મેહરવાંનજી મલખારી.
" "	Easy letter-writer.	" નવરોજજી ડાયાભાઈ કાશીનાથ.
" "	ફલવંતી અથવા અજ્ઞાન બીલાપ.	" ડીનશાહ માણેકજી સુતરીઆ.
૩૧ મી.	Matriculation Physical Geography.	" માણેકજી કાવચજી પટેલ.
૧૪ મી નવેમ્બર.	કર ને જો.	" જાંગીરજી મેહરાંમજી મરજખાંન.
૧૯ મી.	મહમદીઆન કાવદાનો અર્ક. (મ'જેજીમી).	" ફરાંમજી આરદેસર રાંના.
૨૯ મી.	સીપાહ બરમાની સંજની.	" બહમતજી નવરોજજી કામરાજી.
૫ મી ડીસેમ્બર.	કાકા કાંદેલુનાં લખાણોનું પુસ્તક.	" જીજીભાઈ પેશતનજી મીજી. (મગર કરનાર).
૨૩ મી "	Present Aspects of Female Education amongst the Parsis, a Protest.	" એન. એમ. એસ. (શ્રી નવરોજજી માણેકજી શ્રી.)

* એ નીબંધ પ્રથમ "કલકત્તા રીયુ" નાં નામીયા ત્રીચાસીકમાં છપાયો હતો, અને ત્યારબાદ "હિંદુસ્તાનના
પ્રચલન"ની પાદશાહોના સીકાપરચીજી જલતી તવારીખ" એ નામનો એકનો બીજો નીબંધ પણ છપાયો હતો.

આ પરસમાં નીચલા પારસીઓએ જુદી જુદી ચઢતો પરીક્ષાઓ પસાર કરી પદવીઓ મેળવી હતી.

તારીખ.	નામ.	પદ્વી.	અધિકાર.
૧૯ મી જાનેવારી.	શેઠા શરિભચાહ કેરસાચળ દાદાચાનજી, માણે-કજી પેશતનજી આસાવહદ, અને મેહરામજી રસતમજી ધનજીભાઈ મેહતા.	બારીસ્ટર.	૧૮૯૫. જામે જમશેદ, તા. ૪-૨
૨૫ મી "	શેઠ રતનચાહ તેહમુલજી તરીમાન.	એડીતબરોની એવ. આર. સી. પી.; એવ. આર. સી. એસ; તથા એવ. એમ.	રાસ્ટ ગોફતાર, તા. ૨૭-૧
૩ મી ફેબ્રુઆરી.	એ. ઈનચાહ મનિચેહર દરુર.	લ'ડનની " રોયલ આંધ્રેસ્ટ્રીક હાસપીટલ " ની આંખનાં તબીબની સરતરીફ.	" " , તા. ૩-૩
૬ મી "	શેઠ મેહરામજી રસતમજી ધનજીભાઈ મેહતા.	લ'ડન યુનીવર્સિટીની એવએચ. બી. ની પેહલી પરીક્ષા.	જામે જમશેદ, તા. ૧૨-૨
૮ મી આપ્રેલ.	" રસતમજી ફરામજી ભાટના.	લ'ડનમાં મેડીકલ કોલેજની પ્રવેશની પેહલી પરીક્ષા.	" " , તા. ૩૦-૪
૧ લી મેએ.	" તરુનજી ફરામજી વાઘાદાર.	કલકત્તા યુનીવર્સિટીની બી. એ.	" " , તા. ૧ તથા ૮-૫
૫ મી "	ડા. એલજી જમશેદજી તીર્થેડીવાલા.	પ્રસવણની એમ. ડી.; અને રસાયણ તથા એડીતબરોની એવ. આર. સી. પી.; એવ. આર. સી. એસ; અને એફ. આર. સી. એમ.	મુખ્ય સમાચાર, તા. ૬-૫
૧૫ મી જુન.	" રતનચાહ તેહમુલજી તરીમાન.	પ્રસવણની એમ. ડી.	રાસ્ટ ગોફતાર, તા. ૧૬-૬
૧૯ મી "	શેઠ શેરખજી દાદાભાઈ કંઠાકર.	અલાહાબાદ યુનીવર્સિટીની બી. એ.	જામે જમશેદ, તા. ૨૧-૬
" "	" જમશેદજી રસતમજી.	" " "	" " , તા. ૨૧-૬
૨૯ મી "	" અરદેશર કેપ્પરફ કામા.	કુમાશ્રીડજના મલ્લિતના " ત્રીપો " ના ૨૧ મી પદ્વીના રેન્કર.	રાષ્ટ્રમંચ આફ હં, તા. ૧-૭
" "	શેઠા પારિભચાહ રતનજી મીનવાલા, રસતમજી ફરામજી બાકરજી, અને જાંગીરજી રસતમજી વપારીઆ.	બારીસ્ટર.	રાસ્ટ ગોફતાર, તા. ૩૦-૬
૪ થી જુલાઈ.	શેઠ અરદેશર પેશતનજી એડીબામ.	જાનવરોનાં વેદાંતી સેવકની પરીક્ષા.	મેમ્બે મંડેએ, તા. ૪-૭
૧૨ મી આગસ્ટ.	" અરદેશર પેશતનજી પેપર.	એડીતબરોની એવ. આર. સી. પી.	જામે જમશેદ, તા. ૧૪-૮
૧૧ મી નવેમ્બર.	" કેપ્પરફ એલજી જમશેદજી માસ્ટર.	એડીતબરોની એવ. આર. સી. પી.	" " , તા. ૧૮-૧૧
૨૧ મી "	" નાનાભાઈ તરુનચાનજી શાએર.	બારીસ્ટર.	મુખ્ય સમાચાર, તા. ૬-૧૨

૭૦ મંડ ૧૮૯૫.

નેમલુક તથા ઓર્થા-૧૯૯૫

૨૩૭

તારીખ.	નામ.	ઓર્થા.	આધાર.
			૧૯૯૫ તારીખ.
૭ મી	બનેવાડી	શેઠ ડાહ્યાભાઈ પરશોદભાઈ ગાંધી.	બધે ભમથેડ, ૧-૧
૧૦ મી	"	શ્રી હરમળજી કેરખાદભાઈ બર્યા.	બોમ્બે મવરમેંટ મેજેસ્ટ્રેટ, ૧૦-૧
૨૪ મી	"	ખા. બા. દાદાભાઈ ધીરશાહ કરાકા.	" " " " , ૨૪-૧
૩૧ મી	"	ડાક્ટર બાઈ કોની ખ. ર. કામા.	" " " " , ૩૧-૧
૮ મી	ફેમરવાડી	શ્રી દુરભિજી એલ્લુજી દાવર.	ડાહ્યાભાઈ હાંડીઆ, ૧૨-૨
૯ મી	"	શ્રી મેહરવાળજી બહેમળજી ધરાની.	બધે ભમથેડ, ૧૩-૨
૧૮ મી	"	શ્રી ભંદેશીર હરમળજી કોઠારી અને એચ. ને. રામભાઈ.	રાસા મેહતા, ૧૦-૨
૪ થી	મારચ.	શ્રી હરમળજી નરમળજી વડીલ.	બધે ભમથેડ, ૧-૩
"	"	શ્રી રામ ડી. કુપર.	" " " " , ૧-૩
૭ મી	"	શ્રી નાનાભાઈ અરેશર મુશ.	બોમ્બે મવરમેંટ મેજેસ્ટ્રેટ, ૭-૩
૧૩ મી	"	શ્રી ભમથેડજી જીવલજી ગઢધર.	બધે ભમથેડ, ૧૮-૩
૧૫ મી	"	શ્રી ગોદરેભાઈ દોરામજી વડમજી.	" " " " , ૨૦-૩
૨૪ મી	"	ખા. બા. કેરશામજી રામભાઈ દાદાભાઈ.	" " " " , ૨૫-૩
૧ થી	આપરેલ.	શ્રી દારાશાહ શાપુરજી શેઠા.	" " " " , ૫-૪
૨૯ મી	"	ખા. બા. ભમથેડજી અરેશર દયાલ.	" " " " , ૨૬-૪
"	"	શ્રી માલેકજી મત્તેરજી ગીમી.	" " " " , ૨૬-૪
"	"	શ્રી નાનાભાઈ પેશતનજી મેહતા.	" " " " , ૨૬-૪
૨ જી	મેએ	શ્રી શાપુરજી ડાહ્યાભાઈ બર્યા.	બોમ્બે મવરમેંટ મેજેસ્ટ્રેટ, ૨-૫
૫ મી	"	શ્રી એલ્લુજી ભમથેડજી તાંભેરીવાલા.	શુભક શ્યામાચાર, ૧-૫
૯ મી	"	શ્રી મત્તેરજી પેશતનજી ખરેશાત.	બોમ્બે મવરમેંટ મેજેસ્ટ્રેટ, ૯-૫
"	"	ખા. બા. નવરાજી દોરામજી ખંડલેવાલા.	" " " " , ૯-૫
"	"	શ્રી માલેકજી નરમળજી નાણાવતી.	" " " " , ૯-૫
"	"	શ્રી કાવશજી પરશોદજી ભમથેડજી.	" " " " , ૯-૫
૧૬ મી	"	ખા. શા. રામભાઈ મત્તેરજી ગીમી.	" " " " , ૧૬-૫

૭૨ ૧૯૯૫

તારીખ.	નામ.	ઓધો.	માત્રા.
			૧૮૬૫ તારીખ.
૧૧ મી મે.	ખાં સાં જાંગીરસાહે એલજી મોદી.	અધ્યક્ષરના ખાંજ વર્ગના સ્પર્ધાર્જિત જડવ.	જોડમે મવરમેંટ મેડે, ૧૬—૫
૨૩ મી "	" જોરાવજી રતનજી માસર.	અમદાવાદ જીલ્લાના પેહલા વર્ગના માછલે.	" " " , ૨૩—૫
૧૭ મી જુન.	શેઠ જાંગીરજી હોરમજી કોથારી.	કરાચીના પેહલા વર્ગના ખાસ માછલે.	" " " , ૧૩—૬
" "	ખાં સાં જાંગીરસાહે અરદેશર તાલિયારખાં.	પુણના પોલીસ હનરમેંટર.	" " " , ૧૩—૬
૨૦ મી "	શેઠ પરચેદજી તયરવાંનજી વાડીઆ.	અમદાવાદ જીલ્લાના મવરમેંટ પલીડર તથા વખસીક પ્રસી-પુટર.	" " " , ૨૦—૬
" "	" જોરાવજી હોરજીભાઇ વાઘા.	રાજકુમાર કોથિલના વાઘસ પ્રીતસીવાલ.	" " " , ૨૦—૬
૨૭ મી "	ડાં એરમજી શેઠીઆરજી ભર્યા.	પુણની સામુન હાસીટકના આંડ શરજવન તથા ત્યાંની જે. જી. મેડીકલ સ્કુલમાં શિક્ષક.	" " " , ૨૭—૬
" "	શેઠ નવરાજજી જોરાવજી ધાકમારવાલા.	મુંબઈની વેટરીનરી કોથિલના કામચલાઉ આંડ પ્રીતસીવાલ.	" " " , ૨૭—૬
૨૬ મી "	" પેશતનજી રતનજી મેહતા.	માથવાડી કડી પ્રાંતના માછલે.	મુંબઈ સમાચાર, ૨—૭
" "	" પેશતનજી પરચેદજી ધણિવાલા.	તપસારીના માછલે.	" " " , ૨—૭
૧૫ મી જુલાઈ.	" જોદરેજીજી જોરાવજી વદમજી.	ખં માલાના કામચલાઉ કેપુરી અકાઉંટ જનરલ.	જામે જામે, ૧૫—૭
૧૮ મી "	" મેહરાજજી રૂમજી પેઠ.	એલપીનજીન હાઇ સ્કુલના આકાદમી પ્રીતસીવાલ.	જોડમે મવરમેંટ મેડે, ૧૮—૭
૨૫ મી "	" હોરમજી જામેજી આંતીઆ.	ઉત્તર વિચાગના કમીશરના કામચલાઉ આસીસ્ટંટ.	" " " , ૨૫—૭
" "	" જામેજી જોરાવજી ખંડિયાવાલા.	વરોડરાની વરીજી કોરટના જડવ.	જામે જામે, ૨૫—૭
૧ ટી આગસ્ટ.	" હોરમજી કેરખાંજી ભર્યા.	ઝોશરા હાઇ સ્કુલના હેડ-માસ્ટર.	જોડમે મવરમેંટ મેડે, ૧—૮
" "	" જામેજી પરચેદજી ડુખાચ.	મુંબઈની ચરકારી સેનટરલ બુક ડીપોના કુરેટર.	" " " , ૧—૮
" "	" તયરવાંનજી જામેજી રાનાગર.	એલપીનજીન મીડલ સ્કુલના હેડ-માસ્ટર.	" " " , ૧—૮
" "	" હોરમજી જાંગીરજી માલા.	માખસોરનાં કોલેજીયાતાનાં હનરમેંટર જનરલ.	જામે જામે, ૩૦—૭
૧૫ મી "	" જામેજી જોરાવજી વદમજી.	મુંબઈની ટંકચાલમાં બુલીમ્બન કીપર.	" " " , ૧૫—૮
૨૨ મી "	ખાં ખાં જામેજી અરદેશર દલાલ.	વરોડરાની રેવીનુ નામન દીવાન.	" " " , ૨૭—૮
" "	શેઠ કેમચાંજી રૂમજી મોદી.	હાઇ કોર્ટની અપેલર સાઇડના આંડ રેજીસ્ટ્રાર તથા પ્રેસ શુપરીટંડ.	જોડમે મવરમેંટ મેડે, ૨૨—૮
૨૪ મી "	ખાં ખાં કાવજી જામેજી જાલકાકાં.	પેહલી ગ્રેડના એક્ઝીક્યુટીવ પોસ્ટ માસ્ટર જનરલ.	જામે જામે, ૨૮—૮
૧૨ મી સપ્ટેમ્બર.	ડાં હોરજી જાંગીરજી દાદીચે.	જનમનીની " ડરેક્ટોરિયલ સોમાઈટી " ના મેમ્બર.	મુંબઈ સમાચાર, ૧૨—૯
૧૦ મી ઓક્ટોબર.	શેઠ જાંગીર કેમચાંજી કાપરાજી.	નાલકાના આસીસ્ટંટ સુપર.	જોડમે મવરમેંટ મેડે, ૧૦—૧૦
૧૭ મી "	" ડોશાભાઇ ધનજીભાઇ.	અમદાવાદ જીલ્લાના નિમ વર્ગના મેજીસ્ટ્રેટ.	" " " , ૧૦—૧૦
૭ ઓ નોવેમ્બર.	ખાં ખાં દાદાભાઇ દીનસાહે કરાકાં.	મુંબઈના કામચલાઉ ચોથા માછલે.	" " " , ૭—૧૧
" "	શેઠ નવરાજજી જોરાવજી ધાકમારવાલા.	મુંબઈની વેટરીનરી કોથિલના કામચલાઉ આંડ પ્રીતસીવાલ.	" " " , ૭—૧૧
૧૧ મી "	" મેહરાજજી પેશતનજી હાકખાંવાલા.	જાનનગરના આપીસ્ટર જડવ.	જામે જામે, ૩૦—૧૧

જા. ૨૦૦ ૨૮૬૫.

૨૬૫

તારીખ.	નામ.	ઓધો.	આધાર.
			૧૮૯૫. તારીખ.
૧૧ મી નવેમ્બર.	ચેડ મેહરજીભાઈ હોરમજી કોથારી.	હાઈ કોરટેના આક્ટીંગ ડેપુટી રેજીસ્ટ્રાર.	ટાઈમ્સ ઓફ હંડીઆ, ૧૫-૧૧
૧૪ મી "	" એલજી બહમતજી દસ્તુર જામાત આચારી.	પીરારના ડેપુટી કમીશનર.	જમી જમશેદ, ૧૪-૧૧
૧૯ મી ડીસેમ્બર.	" મેહરવાંતજી રતનજી પટેલ.	મંથરાજ હવાકાના ક્રિશ્ચિયા વિભાગના આસીસ્ટન્ટ ઇન્સપેક્ટર.	" " ૧-૧૨
૫ મી "	" કે.મ.શર ફુલજી કાપડીઆ.	એલ્ગીનસ્ટન કૉલેજના મિલ્ક પદાર્થ વિજ્ઞાનના લેકચરર.	જોર્જ ગવર્મેન્ટ ગેઝેટ, ૫-૧૨
૧૨ મી "	" અરદેસર જમશેદજી દસ્તુર કામદીનવા.	રાંધનપુર રાજ્યના લેવાંત.	ટાઈમ્સ ઓફ હંડીઆ, ૧૩-૧૨
૨૨ મી "	" ફરુકજી મનચેરજી દસ્તુર.	પુણાની સાયન્સ કૉલેજના હેડ-માસ્ટર.	જોર્જ ગવર્મેન્ટ ગેઝેટ, ૨૧-૧૨
" "	" એલજી દોરામજી તલાઈ.	અમદાવાદ હાઈ સ્કૂલના "	" " " ૨૧-૧૨
" "	" મેહરામજી ફરોમજી પટેલ.	મુરત "	" " " ૨૧-૧૨
" "	" હોરમજી કેરવાદજી બારવા.	તડીઆડ "	" " " ૨૧-૧૨

૧૮૯૫.

બાંધાણે તથા વાંચણો અને વાંચણ.

તારીખ.	બાબદ.	કરવાર.	ક્યાં અને કોણની સંતુષ્ઠ.	આધાર.
૧૮૯૫. તારીખ.				૧૮૯૫. તારીખ.
૨૦-૧ જાન્યુઆરી ૧૯૦૧.	ચેડ પારશંદજી રક્ષતમજી કામાજી.	મુરતનાં અવાહીબાગમાં સ્ત્રી પુરુષોની મેળી સભામાં.	જમી જમશેદ, ૨૩-૧	
" અથોરાતનિનો દરજ્જો અને તેઓની ફરજ.	" " " "	મુરતના ચેહનશાહી આતશખેહરામમાં મોલેદાની મીજલસ આયોજ.	" , "	
" જાન્યુઆરી ૧૯૦૧ અને તેની ફરજ.	" " " "	મુરતનાં કંદની આતશખેહરામમાં સ્ત્રી પુરુષોની મેળી મીજલસમાં.	" , "	
" સ્ત્રી જાતની ફરજ.	" દારાચાહ રતનજી ચીત્રગર.	મુરત રક્ષતમજીની વીડીની દરેકેહરમાં પાનુઓ સંતુષ્ઠ.	" , "	
" સ્ત્રી જાતની ફરજ.	" " " "	મુરત નાનપર ચેડ લાલકાને પંગણે, જાન મેં લોડ કામનાં પ્રમુખપણાં હેલ.	" , "	
૨-૨ ફેબ્રુઆરી ૧૯૦૧ અમલી વીચારણું છે.	" મનચેરજી મેહરવાંતજી બાવનગરી સી. આઈ. ડી.		" , ૨૫-૨	

તારીખ	બાબ નં.	કરનાર.	ક્યાં અને કોણની સનમુખ.	આધાર.
૧૮૬૫. તારીખ.				૧૮૬૫. તારીખ.
૧૦-૨	જમશેદી નોરોજી અને પારસીઓનાં તથા શાલની ગણતરી.	જેં અરશેહ રક્તમણ કામાણ.	કોટમાં મરહુમ હાદીશીની દરેખેદરમાં.	રાસત ગોદતાર, ૧૦-૨
૧૨-૨	અરશેદની ધર્મનાં મુખ તત્તો.	જેં અરશેદીઆરણ હાદીઆબ બરચા.	રાસત કોટમાં જ, આ પુરપોની બેગી મીચલખમાં.	" , "
૧૪-૨	અરશેદની તથા બીજા ધર્મનાં મુખ માણસ કયાંથી અને ક્યાં કામ આવે છે અને મરહુ પછી કરણી પ્રમાણે ક્યાં ભવ્ય છે?	જેં પેશવતણ તવરેશણ પાવરી.	મુંબઈની થોમોસોસીકલ સોસાયટીના હોલમાં.	ભવે જમશેદ, ૧૪-૨
૧૬-૨	અરશેદ અમરણપર.	જેં છવણણ જમશેદણ મેદી.	મુંબઈનાં વાડીઆણનાં આતશબેહરામનાં ઘીવાનખાનામાં.	" , ૧૮-૨
૪-૩	મુંબઈ શહેર માટે વીજળીક શેશની.	જેં હોરમણ કુવરણ તવરીઆ.	સાસુન મીટીનીક ઇન્ડીયન સેવામાં.	" , ૫-૩
૧૦-૩	જમશેદી નોરોજી.	જેં અરશેહ રક્તમણ કામાણ.	મરહુ મહે બેગમવાડીમાં.	" , ૧૩-૩
૧૦-૩	આતશ અને તેને લગતી બાબદો.	જેં માણેકણ નવારણ કાલા.	કરેલી મહે શેહ બેહરાની દરેખેદરમાં.	રાસત ગોદતાર, ૨૪-૩
૨૮-૩	દીવાલોમાંના હુબર વિષે.	જેં શાપુરણ તવરણ બેદર.	મુંબઈની નેલેશી તાકતલામાં.	ભવે જમશેદ, ૨૮-૩
૮-૪	મહમદ ગભલી અને સોમતાશની ક્યા.	જેં રક્તમણ પેશવતણ કરકરીઆ.	મુંબઈની રોશ બેશીયાડીક સોસાયટીની સેવામાં.	" , ૧૨-૪
૧૨-૪	જમશેદી નોરોજી.	જેં અરશેહ રક્તમણ કામાણ.	પુણ મહે ધી નુ મા, પીટી હોલમાં.	" , ૧૫-૪
૨૫-૪	ટેમપરરન અથવા મીનાહારપણું.	જેં ધનણ્યાહ રક્તમણ તાતા.	કોલામા ખાતે આંમી ટેમપરરનનાં ઘીવાનખાનામાં.	" , ૧-૫

૧ એવ બાબદો કિષર એક બીજું બાબલુ તા. ૧૭ થી રેખવારીએ મરહુમ શેહ હોરમણ વાડીઆનાં આતશબેહરામનાં તથા ત્રિજી તા. ૨૪ થી રેખવારીએ મરહુમ શેહ હાદીઆબ નોરોજીનણવાનાં આતશબેહરામનાં તથા એથું તા. ૩ છ ચારમે બાદેકોટ મરહુમ શેહ મતમેરણ બજનણ શેહવાલી દરેખેદરમાં કીધું હતું. બીજી એ બાબલોનાં જેઓને જે કાંઈ બાબદો વિષે સમજ પડતી ન હોય તેઓને કોલોડ વધુ બોલાવો આપવા તથા પુછવાનાં આવેલા સવાલોના જવાબ આપવા માટે શેહ અરશેહ કામાણે તા. ૧૭ અને ૨૧ થી ચારમેને દીને બે બાસ સખાએ રાંચણ કાવણ છનદીયુરનાં બોલાવી હતી.

બીજી એવ બાબદો કિષર પાછું તા. ૧૮ થી આગસ્ટ ૧૮૮૫ ને દીને મરહુમ શેહ હોરમણ વાડીઆનાં આતશબેહરામનાં તથા તા. ૨૫ થી આગસ્ટને દીને કોટમાં મરહુમ હાદીશીની દરેખેદરમાં તથા તા. ૨૮ થી સપ્ટેમ્બરે મેતવાડીની હાસખરની દરેખેદરમાં તથા તા. ૬ દી અક્ટોબરે મરહુમ શેહ કાવણ મેહરણ બજનણવાનાં આતશબેહરામનાં તથા તા. ૧૮ થી અક્ટોબરે પુણ મહે નવારણ વીટી હાલનાં બાબલો કીધાં હતાં.

૨ બીજે દીને એટલે તા. ૧૧ થી ચારમે એવ જુલમ શેહ અરશેહએ સુત મહે સવારનાં રક્તમણનાં સર જમશેદણવાલા એલાલીઆનાં, બપોરનાં નાનપરે મરહુમ કાવણ તમનાલાલી રજાશાલાનાં તથા સાંજના મરહુમ હાદીઆબ મોદીલાનાં આતશબેહરામનાં પારસીઓએ નડું જઈ કયાલી શરૂ કર્યું એટલે તે બાબદો કિષર તણ બાબલો કીધાં હતાં. બીજી શેહ હાદીઆબ રતનણ એથમરે મહુ નાનપરે શેહ એલણ પાલણ લાલકાકાના જમણનાં પારસી બાનુએ સનમુખ થી કોળવણી વિષે એક બાબલુ કીધું હતું.

જેં સં. ૧૮૬૫.

૧૩૩

તારીખ.	બાબક.	કરનાર.	ક્યાં અને કેટલી સમયગાળા.	આધાર.
૧૮૯૫. તારીખ.				૧૮૯૫. તારીખ.
૨-૧	પ્રથમ માન મેલવનાર ઉમેલવાની થોડીક બાબતો.	શ્રી દાદાભાઈ પનગ્રામી	ધીઓસોશીકલ સોસાયટીના દિવાનખાનામાં.	જાનિ નમચેદ, ૨-૧
૨૦-૬	જરથોસ્ત્રી અને ખીજા ધર્મો મુજબ કરે તેવું બરો.	શ્રી રૂચતમજી પાવરી.	ધીઓસોશીકલ સોસાયટીના હોલમાં.	" , ૨૦-૬
૨૬-૬	ફુગીયારસંદી મુધારાઓ.	શ્રી રૂચતમજી પનગ્રામી	૨૬-૬-૨૪ ધીરરી સોસાયટીની સભા.	" , ૧-૭
૧-૮	આતશ, મોદાનું એક ગુલદં ૨૫ છે અને ફુલ હરદીનું છપત તાલ છે.	શ્રી દીનસાહ દોરામજી રાહર.	ધીઓસોશીકલ સોસાયટીના હોલમાં.	" , ૧-૮
૭-૮	મેહલન.	શ્રી ઓ. એચ. દેવલજી નમચેદજી	રૂચમજી કાવચજી પતરડીપુટમાં.	" , ૮-૮
૧૪-૮	નોશીરવાન આદેશની કારકીરદીનું દારતાન. (યાહ-તામામાંથી).	" " " " " " " "	" " " " " " " "	" , ૧૧-૮
૧૮-૮	જરથોસ્ત્રીએ ધર્મ ઉપર એતિકાદ લાવવા વિષે.	તાલમે દરુર એલજી નવરોજી મેહરજીરાણી.	નવસારીની વડી દરેમેહરમાં.	" , ૨૧-૮
૨૦-૮	અશ્વથી ધરાંગી ઓરતો વિષે બેતબાજીમાં વાંચન.	શ્રી નવરોજી કેવાભાઈ દેસાઈ.	નવસારીમાં દેસાઈજીની પોલના ચકલપર.	" , ૨૪-૮
૨૨-૮	હાલના મુધારાની કેટલીક બીએ અને તેના ઉપાયો.	શ્રી દાદાભાઈ પનગ્રામી	ધીઓસોશીકલ સોસાયટીના હોલમાં.	" , ૨૨-૮
૨૬-૮	દેસતાંનની શીલમુશી કેતામનો પારસીઓએ અભ્યાસ કરવો.	શ્રી રૂચતમજી કેરસામજી મોદી.	" " " "	" , ૨૬-૮
૧૫-૧૦	સીચરો અને મરદાન ફરોખ.	શ્રી રૂચતમજી પેથતમજી, કરકરીઆ.	રાંધલ એશીઆડીક સોસાયટીની સભામાં.	" , ૧૭-૧૦
૧-૧૧	નીતિ અને દીનદારી વચ્ચે મુકાબલો.	શ્રી દેરાવજી દરુર પેથતમજી મંગલજી.	વાડીઆજીનાં આતશમેહરમાં.	" , ૨-૧૧
૧-૧૧	આતશની સેતાશ કરનારાઓ વિષે "લાલારખ" માંથી વાંચન.	શ્રી રૂચતમજી નમચેદજી મોદી.	ધીઓસોશીકલ સોસાયટીનાં દિવાનખાનામાં.	" , ૨-૧૧
૨૧-૧૧	સેતજીની રમતની ચર્ચા આલે શીરદોસીના મુલાસો.	" " " "	રાંધલ એશીઆડીક સોસાયટીની સભામાં.	" , ૨૨-૧૧
૬-૧૨	કાવચીર અને અશ્વથી ધરાંગીઓ.	" " " "	" " " "	" , ૧૦-૧૨

ઈં સં ૧૮૯૬.

તાં ૧ થી બનેવારી.

આજ દિને નવાં વર્ષની ખુશાલીમાં અપાયલા
જેતાઓનાં નામો પર મને આવેલા શીવગીઠવારનાં આનંદની
મેજીએ શેઠ કાવચે મેહરવાંનું હાથીદારને “આન-
સહેન” નો જેતાપ આપવામાં આવ્યો હતો.^૧

તાં ૨ થી બનેવારી.

નવસારી મને “ધી દાદાબાઈ કાવચે તાતા એંગલો
વર્નાક્યુલર સ્કૂલ” ને મટે શેઠ રતનજી દાદાબાઈ તાતાએ
ગાયકવાડ સરકારની મદદથી નવું બંધાવેલું મરફુમ શેઠ
સોરામજી કાવચે તાતાને નામનું મકાન બાંધેલું મુકવાની
દિઆ આજ દિને માહરાજ શીદાજીરાવ ગાયકવાડના યુવ-
રાજ ફતેહશીરાવ ગાયકવાડે એક મોટા મેલાવડાની હજુર-
માં કીધી હતી. પ્રથમમાં એ ખાતાનાં આનંદની સેફ્ટરી
શેઠ ફરુકજી માણેકજી કાંગા, બી. એ; એલ. એન. બી.
એ સ્કૂલની તવારીખ વાંચી સંબલાવી, તથા જીલ્લાબંધુ કે
સ્કૂલનું એ નવું મકાન બાંધવાપર રૂ.૪૭૪૫૦૦ નો ખર્ચ
થયેલો, જેમાં શીમંત સરકાર ગાયકવાડે જમીન વગેરે
માં આપેલા રૂ.૧૦૦૦૦ ઉપરાંત રૂ.૨૦૦૦૦ આપ્યા
તથા શેઠ રતનજી દાદાબાઈ તાતાએ બાકીના રૂ.૨૭૪૫૦
આપ્યા હતા. એ ઉપરાંત સ્કૂલનાં નીભાવ ફંડમાં શેઠ
રતનજી દાદાબાઈ તાતાએ બીજા રૂ.૧૦૦૦૦ આપ્યાં.
એ બાદ મકાન બાંધવાર કંન્સ્ટ્રક્શન. આ. શા. કાવચેજી
હોરમજી દાદાબાઈને સ્કૂલ કમીટીના પ્રમુખ શેઠ બ.
રૂ. કામએ એક હીરાની વીડી તથા ચાલ મેટ કરી હતી,
જે પછી માહરાજ તરફથી ગાયકવાડી કેળવણીખાતાના
વડા મીંઠ લીટલેએ એક બાથલુ કરી સંબલાવ્યું.^૨

તાં ૩ થી બનેવારી.

રાજકોટ ખાતે એક નવી પાંજરાપોલ બાંધવા મટે
ઉભાં થયેલાં ફંડમાં સર દીનસાહેજી માણેકજી પીટીટ
બારેનિટે રૂ.૩૫૦૦૦, બાઈ દીનમાઈ નચરવાંનું પીટીટ
રૂ.૩૦૦૦૦, શેઠ બલમજી દીનસાહેજી પીટીટ રૂ.૨૫૦૦,
અને શેઠ જીજીબાઈ ફરૂખજી પીટીટ રૂ.૧૫૦૦ બંધાઈ હતા.^૩

૧ રાઈમસ આર્થ ઈંડીઆ, તાં ૨ થી બનેવારી ૧૮૯૬.

આ જેતાબની શનદ તાં ૨૫ થી જુલાઈ ૧૮૯૬
ને દિને જમણપાર ડીવીઝનના કચોશનર મીંઠ એડરસને
એક મોટા મેલાવડાની હજુરમાં એનાયત કીધી હતી.

(૨જે જમથેદ, તાં ૮ થી આગસ્ટ ૧૮૯૬.)

૨ ૨જે જમથેદ, તાં ૪ થી બનેવારી ૧૮૯૬.

એ મકાનપરની તબી “પારસી પ્રકાશ” નાં બીજા
જનરને પાને ૧૮૯૬ ને આવેલીછ.

૩ મુખઈ સજાચાર, તાં ૩ થી બનેવારી ૧૮૯૬.

તાં ૭ થી બનેવારી.

શેઠ કાવચેજી નચરવાંનું પેલિઅપાનાંવધાએ તાં
૨૪ થી બનેવારી ૧૮૮૮ ને દિને એક દુકા કરી
રૂ. ૧૦૦૦૦૦) ની રકમ એલાહેદી કાઢી તેનાં બાજમાંથી
પોતાની હેવાલીમાં પોતે પોતાનાં જિયાવડાની બાજ
રોજગાર તથા ચાલુ દરજ કરવા અને મુકવાદ માડવાને
બંધાવસત કીધી હતો, અને પોતાની હેવાલી બાદ પોતાનાં
ધણીઆંની બંધજી એ દિઆ કરાવે એવું ટેન્ડરું હતું.
પણ હાલમાં પારસી બાજ રોજગારને બગતાં દુકા
હાઈ કોરો નામંજુર રાખ્યાથી પાઠબથી એ દુકમાં પણ
વધી પડશે એવું પારસી શેઠ કાવચેજીએ પોતાનાં જોડયા
દુકા શેઠ રતનજી ડાયાબાઈ શેઠનાની મંજુરીઆતથી
આ દુકા રદ કરી તેમાં એલાહેદી કાઢેલી રકમ પોતે
સેવાની હાઈ કોરમાં અરજ કીધી હતી. જે મુકદ્દમા
નામદાર જમથીશ કેન્ડીએ સંભાળી આજ દિને તેના
મુકદ્દમા કીધા કે બંધકને મટે આવાં કરેલાં દુકા કાપદા
સ્વીકારી થકે નહીં પણ કાપદા મુખજી ૭ વર્ષની બાંધ
આ દુકા દીડને બાંધુ પડતી હેવાથી તેવલુ વાદીના દાવે
રદ કરેલું.^૪

તાં ૧૦ થી બનેવારી.

રાજ ૨૭ માઈ ૪ (થિ) ૧૨૯૫ યનહેજરદી.

એલાવ મને અંગુમનના ઉધરાતથી બંધાવા માડેમાં
દાખમના તાણે પ્રરવાની દિઆ આજ દિને ત્યાંની
દરેમેહરના પંથકી એંઠ નચરવાંનું ફરૂખજી તથા દસ્તુર
ચાપુરજી મનચેરજી ઇજાપોરીઆની દેખરેખ હેઠલ ત્યાંની
દરેમેહરના મોખેદો એંઠ પેથતનજી નચરવાંનું તથા એંઠ
ડાયાબાઈ મેહરવાંનુંએ કીધી હતી. દિઆ પુરી થવા
બાદ એલાવના પેલ શેઠ જીવલુજી બીઆજી તરફથી
તેમના મેટા શેઠ દીનસાહેજી જીવલુજી પેલે એક અંગુમન
૫૫ વાંચી સંબલાવીઆ બાદ દસ્તુર ચાપુરજી ઇજા-
પોરીઆ, પંથકી નચરવાંનું, તથા કંન્સ્ટ્રક્શન રતનજી
બરજોરજી ચર્હીઆરને થાંધો હોરાડી મેલાવડા બરખાસત
થયો હતો.^૫

૪ રાઈમસ આર્થ ઈં, તાં ૧૧ થી બનેવારી ૧૮૯૬.

૫ મુખઈ સજાચાર, તાં ૧૧ અને ૧૪ થી બનેવારી
૧૮૯૬.

એ દાખુ” તાં ૧ થી બનેવારી ૧૮૯૬ ને દિને
ધંબુ” હતું.

તાૅ ૧૪ મી જાનેવારી.

રોજ ૧ માહ ૫ (ચેૅ) ૧૨૬૫ યજ્ઞેજ્ઞરદી.

મરજી—જાપાણી યોદ્ધા યોદ્ધા દેશાધી—

ઉમર વર્ષ ૧૪. એવણુ નવચારીના એક મોટા જાગીરદાર હતા, અને એક આમલા માપકવાડી હાકમ “દારા ટુંડ” ના મહાલકાર હતા. પછુ પાછળથી કુટુંબી ટંકામાં પુઠાર થયા હતા.

હિંદી વેદકપાતાના મુખારાજુ કંડ The Indian Medical Reform Fund નામે સરકારી વેદકપાતાનાં મુખારાજુ કરવાની હીલચાલ માટે સ્થાપી હતુ.^૧

તાૅ ૧૬ મી જાનેવારી.

મુખાધની પારસી મહિ મેટ્રીશીપીઅલ કોરટના એક ઉલોગેટ મરદમ શેઠ અરદેસર ફરામજી મુનશી જાગીરદાર શેઠ દારાશાહ રતનજી મીચગરને નેરયા હતા.^૨

તાૅ ૧૮ મી જાનેવારી.

રોજ ૫ માહ ૫ (ચેૅ) ૧૨૬૫ યજ્ઞેજ્ઞરદી.

મરજી—મનચેરયાહ ડાયાબાઈ વજીલ, ભરચના— ઉમર વર્ષ ૭૦, એવણુ ભરચના એક માહિશ વજીલ હતા, અને ત્યાંની કોરટમાં સાહે માલ ધરાવતા હતા. ભરચની પારસી પંચાયતનાં એક ટુટી અને મુરતની પારસી મેટ્રીશીપીઅલ કોરટના એક ઉલોગેટ હતા.

૧ શેઠ બચાજ જાપાણી યોદ્ધા દેશાધીના બાવા.

૨ એ કંડની કપીલીમાં નીચલા પારસી ડાકટરો હતા:—ડાૅ કાવશજ દોરખજલ (નાયબે સરનશીન), ડાૅ અરદેસર પેશતજલ કાષા (ખજનશી), ડાૅ નરસીખજલ દોરખજલ મોહકરી (સેક્રેટરી), ડાકટરો કંપશી નરસીખજલ બાહરજલ, યનચેરજલ મેહસીખજલ કાલાહ, દોરખજલ બેનજલ હાંતરા, ડાયાબાઈ બેનજલ, તેમજલ નીલાજ નરીખાંન, દોરખજલ દોરખજલ, જાગીરજલ ને. ખરશેજલ, ખરશેજલ શોરાખજલ શેરાજ, ખરશેજલ દોરખજલ હાંતરા, હીનશાહ ખરજલ ચારટર, ખરશેજલ શોરાખજલ મુનશર (ખરચ).

એ કંડમાં નીચલી વીગતે પારસી ડાકટરોએ મુખ્ય રકમો ભરી હતી:—૩,૪૦૦ ડાૅ કંપશી નરસીખજલ બાહરજલ, ૨૨૦૦ ડાૅ તેમજલ નીલાજ નરીખાંન, ૩,૧૦૦ ડાૅ કાવશજ દોરખજલ, અરદેસર પેશતજલ કાષા, દોરખજલ દોરખજલ વગેરે.

(સરત ગેશતાર, તાૅ ૨૭ જાનેવારી ૧૮૯૬.)

જાપાં કંડમાંની ડાૅ કંપશી નરસીખજલ બાહરજલને મોંઘ કપીશીન સનમુખ જાપાની આપવા માટે વેચાત જવાના ખરચનો એક નામ આપવામાં આવી હતી.

૭ બાઈમે ગળૅ એડેક, તાૅ ૧૬ મી જાનેવારી ૧૮૯૬.

શેઠ દોરખજલ પેશતજલ કાષાજલ પેતાના મરદમ પીતાજની બાળને આને હીચ દોરખજલ લંડનના મરીખ સાહી માટે ત્યાંના બોર્ડ મેમર ઉપર ૧૦૫ પાઉડના ચેક મોકલ્યો હતો.^૩

તાૅ ૨૮ મી જાનેવારી.

હિંદુસ્તાનીની વડી સરકારે બાંધવા ધારેલા એક નવા કાવશી રૂની બનાવટના વેચાતી માલ ઉપર સેવાતી આપાત જગાત તથા રેશી બનાવટના માલ ઉપર સેવાતી જગાતને એવી રીતે ફરીથી મોહવવાના લીધાર રખાયોછે કે નેથી આપણા મરીખ વરગો ને અતવારમુખી આ બાબદમાં કર્યા પછુ આડકતરા કરથી બાતલ હતા, તેઓને આ નવા ધારાથી પેતાના પહેરવાનાં જાંજરાં કાપડ ઉપર સેકંડ ડા ટકાને નજી કર આપવા પડશે, કે ને કાપડ હિંદુસ્તાનીની વીવીંગ મશિનાં ખનવડ આવશે છે, અને ને પહેરવાનાં કપડાં માટે તેમને થતા ખરચની મુખ્ય બાબદ છે, પછુ ને તવગર વરગો અતવાર મુખી વધારે ઉંચા કુમારના સેનકેશાયરનાં કારખાનાઓમાં ખનતાં કાપડ ઉપર ૫) ટકાની જગાત આપતા હતા અને તે જગાત તેમને જારી પડતી નહી હતી, તેમજ તે સામે તેમને વધી ન હતો, તેમના ઉપરના કરમાં ૧૫ ટકાને સામા ધારા કરવામાં આવયોછે, આપણા સાહીના ને મરીખ વરગો વજી કરનો ભોળે ખમવાને સરવેથી એજા લાયક અને એજા ચકતીવાન છે, તેમના ઉપર નજી કર વધારીને માન્યર વરગો ઉપરના કરના કેલક મોળ ને ગેરવાજીની કાનુની કહાડી નાખવાની તક સેવામાં આવીછે, તે કાનુન સામે વજી પ્રોટેસ્ટ ડાવવા માટે એક જાહેર સભા મોલાવવાને અતરના આગેવાન અહરથોએ મરીક મીૅ મેલાબાહ હરીદાસ ઉપર મોકલેલા એક રેકવીજીશનની રહે આજ દીને મોલેલી થયેલરમાં એક જાહેર સભા હાનરેખ રેકીમજા મહમદ સયાંનીનાં પ્રમુખપણાં હેલ મલી હતી, ને વેળાએ એ બાંધે પ્રોટેસ્ટ કરી તે ડેડાવ. હિંદી સરકાર તથા “લંડન ડાઇમજ” ૫૫ ઉપર તારની મારફતે મોકલવાના ડેડાવ થયા હતા.^૪

તાૅ ૩ જાનેવારી.

રોજ ૨૧ માહ ૫ (ચેૅ) ૧૨૬૫ યજ્ઞેજ્ઞરદી.

મરજી—મેહરામજી ફરામજી મધરાખજામાં—ઉમર વર્ષ ૫૮, અનેની મુળજ ડાકટરો એક કંડનીમાં બાગ્યા.

૪ કાવશજ અર્ધ ડા, તાૅ ૧૭ મી જાનેવારી ૧૮૯૬.

૫ કાવશજ અર્ધ ડા, તાૅ ૨૮ મી જાનેવારી ૧૮૯૬.

એ બાંધે વાંચસાયની કાનસીલની ચીલેક કપીલીના અધિકારીઓને શેટ શેટુ સખબવયા તથા તકસર કરવાને શેઠ અરદેસર નરસીખજલ તાવા અને જાનરેખ જાગીરજલ નરસીખજલ વાડીઆ કબકતે કુપુરેખ નરીકે થયા હતા.

૬ શેઠ અંબરીશ મેહસીખજલ વજીખજાબાયા બાવા.

જાતા. ૧૮૦૦ માં સ્થપાત્તી " યુનિયન ઉત્તેજક મંડળી " ની પેઢીથી કારોબાર મંડળીમાં એક અધીકારી હતા.

તા. ૬ મી ફેબ્રુઆરી.

રોજ ૨૭ માઈ ૫ (ચિ) ૧૨૧૫ મળેલરહી.

સર દીનસાહ માણેકજી પીઠીટ બારોનિટના સહિય-
જાદાઓ મરહુમ શેઠ ફરામજી દીનસાહ પીઠીટ અને શેઠ
બાનનજી દીનસાહ પીઠીટ તથા બેઠીઓ બાઈ હીરાબાઈ તે
મરહુમ શેઠ જમશેદજી નયરવાનજી પીઠીટનાં વીધવા, બાઈ
માણેકબાઈ તે શેઠ પીરોજસાહ બાનનજી જીજીબાઈનાં
ધણીયાંણી, બાઈ બચુબાઈ તે શેઠ મેરવાનજી સોરાબજી
જમશેદજીનાં ધણીયાંણી, બાઈ ભીખાઈજી તે શેઠ દાદી
નયરવાનજી દાદીનાં ધણીયાંણી, બાઈ નવાજબાઈ તે મર-
હુમ શેઠ પીરોજસાહ મેરવાનજી જીજીબાઈનાં વીધવા અને
બાઈ હમાબાઈ તે શેઠ ફરામજી રસતમજી કામાનાં ધણી-
યાંણીએ પોતાના બપાવા મરહુમ શેઠ માણેકજી નયરવાનજી
પીઠીટનાં નામથી એક, તથા બપાઈજી મરહુમ બાઈ હમા-
બાઈ જીજીબાઈ દાદાબાઈ મુગાનાનાં નામથી એક અને
માતાજી લેડી સાકરબાઈ દીનસાહજી માણેકજી પીઠીટનાં
નામથી બે મળી ચાર મકાનો ગરીબ જરતોસ્તીઓનાં
રહેઠાણોની કમીટી હસ્તક સર દીનસાહ માણેકજી
પીઠીટ બારોનિટનાં નામથી ઝોળાપાટી પોળ મધે
મધ્યાખ્યાએ તે મકાનો આજ દીને મરહુમ શેઠ ફરામજીની
જ માસની બાજ હવાથી સ્થરાનાં ફરિયાવાની કિઆ
કરી સર દીનસાહ માણેકજી પીઠીટ બારોનિટ અને મનકુર
કમીટીની હાજરીમાં ખાનગી રીતે કરવામાં આવી હતી.
કિઆ પુરી થવા બાદ આનરરી સેક્રેટરી ખાનબાહદુર મન-
ચેરજી કાવચજી મરજબાનિ એ મકાનિને લગતી વીજત
કહી સંબંધાવી, જે પછી મકાનો જોઈ સર્વે વધાય થયાં
હતાં.^૧

તા. ૧૨ મી ફેબ્રુઆરી.

સર બંહગીર કાવચજી બંહગીરે એતવાડીની સર
કાવચજી બંહગીરવાલી કન્યાસજીના મટે એક મકાન બાંધવા-
નાં ફંડમાં રૂ.૧૦૦૦૦) ની રકમ આપી હતી.^૨

કુખંધની આરટ સોસાઈટીનું આઠમી વારનું વાર્ષિક
ઝરફેણુ આજ દીને આતરની સેક્રેટરીઓનાં ઘોવાનખાનાં-
માં કુખંધના સોનાપતી નામદાર બહુરંગત જનરલ નેરને
ઘોવાઈયું હતું. નિમ્નલા પારસી ગ્રહસ્થે તથા બાનુએનિ
ઘનામી મલ્યાં હતાં—

૧ બે જમશેદ, તા. ૧૦ મી ફેબ્રુઆરી ૧૮૯૬.

૨ બે જમશેદ, તા. ૧૨ મી ફેબ્રુઆરી ૧૮૯૬.

૧૫

શેઠ મનચેરજી ફરીરજી પીંડાવાલાને સહીય સરસ
વાઈર કબર પીકચરને મટે રૂ.૦૦) તથા આંબલ પેનડીંગ
મટે રૂ.૩૦); મીચ બાઈજી કુવરજી નાબર, તથા મીચ
શીરીનબાઈ ફરામજી પાઠકને સરસ આંબલ પેનડીંગ મટે
રૂ.૫૦) અને રૂ.૩૦) નાં ધનામી; તથા મીચીસ પુતલીબાઈ
બંહગીર કાપરાજીને સરસ પીકચર મટે રૂ.૪૦); મીઝ
જીજીબાઈ નયરવાનજી ખરેખારને બાકડાંપર સરસ કોતર-
કામને મટે રૂ.૫૦) નાં ધનામી. મીચ શીરીન તથા એમ.
ડી. વાડીઆ તથા શેઠ વીકાજી દાદાબાઈ મેહતાનાં ચીતા-
રાની તારીફ થઈ હતી.^૩

તા. ૧૩ મી ફેબ્રુઆરી.

કુખંધની કુનીવરસીટીના નવા " ફોલ " તરીકે
નામદાર સરકારે નીચલા પારસી ગ્રહસ્થને નેમ્યા હતા—

શેઠ માણેકજી શેઠીઆરજી બર્યા, એમ. સી. ઇ.;
શેઠ બંહગીરજી એદલજી દાવર; ડાકટર હેરમજી માણેકજી
માસીના, એમ. એમ. એડ એસ; ડાકટર નયરવાનજી
ફરીરજી સરવેયર, એમ. એ., એમ. ડી., બી. એસ. સી.^૪

તા. ૧૬ મી ફેબ્રુઆરી.

રોજ ૪ માઈ ૭ (કં) ૧૨૧૫ મળેલરહી.

મરણુ—પરશેદજી જમશેદજી બાટલીયાઈ—ઉમર
વર્ષ ૧૭. કુખંધના એક આગલા વેપારી તથા જાણીતી
કુરોરીયન પેઢીઓના દલાલ.

તા. ૧૭ મી ફેબ્રુઆરી.

સર જમશેદજી જીજીબાઈ બારોનિટ, સી. એસ.
આઈ. જેઓ અમદાવાદ મધે અમદાવાદ-શાંતીજ રેલવેના
પાથો નાખવાની કિઆમાં શામલ થવાને ગયા હતા તેમને
આજ દીને ત્યાંની પારસી અંગ્રજીમને ખાનબાહદુર નવરો-
જી પેશતનજી વજીલના મીઝાંપીરના બંગલામાં એક સભા
બરી આવકારનું માનપત્ર આપ્યું હતું.^૫

તા. ૧૮ મી ફેબ્રુઆરી.

કુખંધની કુનીવરસીટીની પાંચીસમાં વર્ષની " કોન-
વેડેશન " સર કાવચજી બંહગીર કુનીવરસીટી હોલમાં
બરાઈ. પ્રથમસ્થાને નામદાર વાઈસ ચાન્સેલર જમડીસ
જરડીન ખીરાબચે હતા. આ વેળાએ જે વિદ્યાર્થીઓને
પદવીની સન્ધા આપવામાં આવી તેમાં નીચલા પારસીઓ
હતા :—

૭ ડાઈમ્સ આઈ ઈ., તા. ૧૪ મી ફેબ્રુઆરી ૧૮૯૬.

૪ બોડમે ગવર્નર, તા. ૧૭ મી ફેબ્રુઆરી ૧૮૯૬.

૫ કુખંધ સજાબાર, તા. ૨૧ મી ફેબ્રુઆરી ૧૮૯૬.

એમ. એ. ની પદવી—કુવરુ નવરોજી વાડીઆ.

એલ. એલ. બી. ની પદવી—ફાર્માસીય એલેલ
દીનયાહ, દીનયાહ અરમેલ દાજ, અરમેલ કાવચ
અરાય, દીનયાહ દોરામજી રોમર, ધનજીભાઈ બંદોપીર
સુરતી, વીકાજ ફરુનજી તારાપોરવાલા.

એલ. એમ. એડ. એસ. ની પદવી—રૂપમજી
ભમચેલ પેતોગરા, નંધરવાનજી કાવચજી અરબંધી,
ભમચેલ ફરમજી બચકરી.

એલ. સી. ઈ. ની પદવી—મનચેરજી પાલજી
કંઠાકર, મેહરવાનજી માણેકજી મજિતરી, નંધરવાનજી
દોરામજી કાંગા.

બી. એસ. સી. ની પદવી—ફરમજી માણેકજી
વાજા, પેશતનજી બરજોરજી ડાકર, હોરમજી ભમચેલ
ઉનવાલા, ભનનજી એલેલ વાજા.

બી. એ. ની પદવી (જુને કામેરે)—મનચેરયાહ
બરજોરજી ગોદરેન.

બી. એ. ની પદવી (નવે કામેરે)—શોરામ માણેક-
યાહ ભર્યા, રૂપમજી મેહરવાનજી પારડી, બંદોપીર
ફરમાચજી દાદાવાનજી, ભમાચ શીરોહ દરુર, દીન-
યાહ દોરામજી કાપડીઆ, કેપચર પેશતનજી ભાદા,
શોરામજી ફરુનજી સુદાં, બંદોપીર રૂપમજી પેલ,
મેહરાંજી નવરોજી મંબલુ, રૂપમજી અરમેલ તારા-
મંદ, રૂપમજી ભનનજી વાજા, પેશતનયાહ નંધરવાનજી
વજીહ, કેપચર હોરમજી વાડીઆ, તેમજી પાલજી
બગલી, કુવરુ નવરોજી વાંદરાવાલા, હોરમજી નવરો-
જી બીડીમીરોઆ, શીરોજયાહ નંધરવાનજી બીડીમી-
રોઆ, ધનજીભાઈ કાવચજી ચીતાઈ, ધનજીયાહ ડોરા-
ભાઈ કુવર, નંધરવાનજી દીનયાહ ધરડા, શીરોજયાહ મન-
ચેરજી ગીમી, બરજોરજી શીરોજયાહ કરાંતી, મેહરાંજી
ભમચેલ કરાઈ, એરચયાહ નાનાભાઈ અરેધાત, અરે-
ધર અરજી મજાલાવાલા, બંદોપીર શીરોજયાહ મેહતા,
હોરમજી દાદાભાઈ સુદાં, મેહરવાનજી અરદેશર રા-
લીઆ, અરદેશર એલેલ સીરવાઈ, ડોરાભાઈ રૂપમજી
ચીંતા.

મેજીકલેશનની પરીક્ષામાં નીચલાં બાનુઓ પચાર
થયાં હતાં:—બાહમી સુદામજી હોરમજી બાહલીવાલા,
ભનજી શોરામજી પાક, મીડીઆઈ વાજા, પીરોજ ફરુનજી
બનાજી, આવાંભાઈ મેહરામજી પેલ, સુનાંભાઈ બંદોપીર
સુગચી, ધનવાજી કોલહાપુરવાલા, નવાંભાઈ પેશતનજી
પાવરી, બધુઆઈ ધનજીયાહ જાલકાકા, સુનાંભાઈ માણેકજી
મેહતા, સુલચેહર અરેધાત, આવાંભાઈ મનચેરજી ફરમજી
પેલ, મીડીઆઈ ફરમજી ચાનેવાલા, ભરવાડુ અરદેશર
કારભવાલા, આલીઆઈ પેશતનજી જીનવાલા, માણેકયાઈ
હોરમજી સીરવાઈ, ચીરીન કાવચજી ડાકર, પીરોજ્યાઈ
નવરોજી આરસીવાલા, મધરાજ બુનીવરસીડીની આ
ચામની મેજીકલેશનમાં હેદાયાદવાલા બાઈ પીરોજ્યાઈ
પેશતનજી પચાર થયાં હતાં.

આ વેલમાં અમીયા કુનીવરસીડી મેડમાં કોમ-
ડન કલમનો ગોદ મેડ બંદોપીર ફરમાચજી દોરા-
વાનજી; તથા ડુક આઈ એડીનબરો ફિયાસીય શોરામ
માણેકયાઈ ભર્યા; તથા સ્કાલરશીપોમાં એસીય સ્કાલર-
શીય બંદોપીર ફરમાચજી દાદાવાનજી; નારાયણ વાજ-
દેવ સ્કાલરશીય પલુ બંદોપીર ફરમાચજી દાદાવાનજી;
સર નેમજી ફરમજી સ્કાલરશીય વેદાંતી મીડીઆઈ સી.
જે. બંબાતાને; પેશતનજી હોરમજી કામા સ્કાલરશીય
મીડીઆઈ ફરમજી યાજીવાલાને; મનચેરજી નવરોજી
બનાજી સ્કાલરશીય દીનયાહ દોરામજી રોમરને; વરડાવરડ
સ્કાલરશીય અને પ્રાથમ બંદોપીર ફરમાચજી દાદાવાનજી;
ડોરાભાઈ ફરમજી કામા સ્કાલરશીય ભમચેલ
વાજાને; તથા પ્રાથમીય નેમજી ડેવર પ્રાથમ બંદોપીર
ફરમાચજી દાદાવાનજી, અને ભડા રૂપનચર પ્રાથમ
ફરમરોજી એલેલ દીનયાહને.

આ વર્ષ નીચલા ભરપોશીઓ જુદી જુદી પરીક્ષા-
ઓમાં પરીક્ષા નેમાયા હતા:—ડાન નવરોજી કાવચજી
કલીઆંજીવાલા, એન દોરામજી દરુર પેશતનજી મંબલુ,
શોદા આજી મેહરેનજી મજાંતી, રૂપમ મેહરમાન
આગા, ફરુનજી દાદાભાઈ સુદાં, ફરમજી કાવચજી
બનાજી, ફરુનજી મનચેરજી દરુર, કાવચજી દાદાભાઈ
નામીગમવાલા, નાનાભાઈ અરદેશર સુસ, મેહરવાનજી
કેપચર આલાવાલા, મેહરીઆરજી દાદાભાઈ ભર્યા,
રમાવકયાહ પેશતનજી દરુર, જીજીભાઈ પેશતનજી મીજી,
બંદોપીર એલેલ દાવર, ધનજીયાહ હોરમજી દરુર,
કેપચર કુવરજી કાપડીઆ, કાવચજી ભમચેલ મંબલુ,
ભમચેલ એલેલ દારવાલા, પેશતનજી ભમાચજી
પાદયાહ, બહમજી હોરમજી પાવરી, પાન પાન બહ-
મજી શોરામજી, ડાકરો તેમજી બીઆજ નીમીયાં,
શોરામ કાવચજી હોરમજી, મનચેરજી કાવચજી કાંગા,
કેપચર નંધરવાનજી બાહુરજી, શોદા ભમચેલ અરદેશર
દલાલ, દીનયાહ ફરુનજી સુદાં, રૂપમજી પેશતનજી
કરકડીઆ, ડાન નાદરયાહ હોરમજી સુખીઆ, અરમેલજી
રૂપમજી કામાજી, દારા ચાપુરજી ચીંતા, રૂપમ બ. ર.
કામા.

તા. ૧૯ મી ફેબ્રુઆરી.

મુકિદોજવાલા ભરજી જુમે કમલ હિંદીવાનો
કુખ નીવારજી કરવા માટે રહેલી યોજના વિષે આજ રોજ
અતરેના ટાઉન હાલમાં એક બહેર બાપાજી કીડી હો.
સ્વસ્થીનની જુરસીએ સર ભમચેલ જીજીભાઈ બારોનજી
સી. એસ. આઈ. પીરોજ્યાહ હતા.

૧ સં. આઈ. ઈ. ડીઆ, તા. ૨૦ મી ફેબ્રુઆરી ૧૮૯૬.

તા ૨૦ મી ફેબ્રુઆરી.

ખાનબહાદુર દાદાબાઈ હોરમજી દુબાઈ પોતાનાં આતાજી મરહુમ બાપ નવાબખાનનાં નામની મુરત ચિત્રમાં પાછળની એક ટાંકી ખાંધી આપવા માટે રૂ.૨૦૦૦ ની રકમ બેઠ આપી હતી.

તા ૨૨ મી ફેબ્રુઆરી.

રોજ ૧૦ માઈ ૬ (ચિં) ૧૨૬૫ યલ્દેઝરદી.

મરહુ—શૌરાબજી રસ્તમજી ફાકિયા—ઉમર વર્ષ ૬૫, એવણ મુરતના રહીશ હતા. આપખણે વધિયાઓ માંના મરનાર એક હતા. તેવણ મુરતમાં પેહલાં વણાટ-કામનાં ધંધા કરતા હતા, અને તે પછી તેમને તેમના મામા શેઠ શૌરાબજી ભેરામજી ફાકિયા ચીન પોતાની સાથે લઇ ગયા હતા, અને ત્યાં મરનાર વેપારમાં બીજા લાગુ હતું. તેણે ચીનની સફર ૭-૮ વર્ષ કરી ચીનનાં લગભગ ૩૦ વર્ષ યુગ્યાર્ હતાં. મુરતમાં નવું દોખાનું બંધાવવામાં મરનારે આગેવાનીભરેલા ભાગ લીધો હતો અને તેનાં ફંડમાં પોતે મોટી રકમ ભર્યાં બાજીની મુરત અને ખીનું મથકોએથી ઉધરાવી હતી. વળી એવણે મુરત રસ્તમજીના મોટા કુવાર આગ વેળા ભેળવું પાછી ગુર્ત મેળવવા માટે એક માફું બાઇલર પોતે ગોઠવાવ્યું હતું. મુરતના રસ્તમજીના ગાહાખ્યાર ફંડના એક તરફી હતા, અને તેનાં આગેવાનીભર્યા ભાગ લેતા હતા. એમની ખાનગી અખાવત અનેક હતી, અને તેવણ મુરતમાં “શૌરાબજી બાહાઈ” ને નામે પ્રખ્યાત થઇ ગયાછે.

તા ૨૬ મી ફેબ્રુઆરી.

રોજ ૧૭ માઈ ૬ (ચિં) ૧૨૬૫ યલ્દેઝરદી.

આજ દિને મુરત મધે માછલીપીઠમાં અંજુમનના ઉધરાતથી બંધાવેલા આદરારને પરવાની કિઆ કરવામાં આવી હતી. પ્રથમમાં જયનની કીયાનું કામ દસગુરજી ભમાચ-પછીને એ આદરીયાનના દસગુર તરીકે કરવા તથા એમ કરવાથી પંચકનો કે હકનો સવાજ એમાં રહી ચકતો નથી, એમ

૧ બને જયશેઠ, તા ૨૮ મી ફેબ્રુઆરી ૧૮૯૬.

ખાનબહાદી એ ટાંકી ઊપરનીએ મુજબ તખતી છે :—

“Khan Bahadur Dadabhai Hormusji Dubash in memory of his mother Bai Navajbai on the site presented by Mr. Framji Bhikhaiji Ros. 1897.”

૨ બાઈએ રસ્તમજી અને બંગીરજી શૌરાબજી ફાકિયાના બાપ.

૩ એ દરેકેફરનાં નાંમે મુજબ તખતી પારેલીછે :—

“પાક દાદાર હોરમજીની યદ્દ છે.

“ફેરબહાદી અને જરથોસ્તી પાક પાલેસ દીનનાં બરહક રજવાંન મુજબ દીન બેઠ ચાલ્દીઅશનીના સાહેબોને પોતાની સર્વે રજાએ અદા કરવાને શાર દીનદાર જરથોસ્તીઆનાં ભેટાં નાણાંની યદ્દથી પાક આપશ

જણવી તરફીઓ, પંચકી તથા આધારનાં તરફીઓ એક વીનવીપત મીં મનચેરસાહ પાલનજીએ વાંચી સંભળાવેલો હતો. દસગુરજી ભમાચપછીને તેના જવાબમાં જણાવ્યું કે, “હું મોટી યુશી સાથે જયન માંડે, પણ મારી તખતીપત સારી નથી, તેથી આદરીયાનના પંચકી અને નાખખ દસગુર સાથે એકબજીને ફરમાસ કરે છું કે, તેઓએ જયન માંડવું. મને માંદગી સીવાય ખીજ કાંઈ પણ હરકત જયન માંડવાને છેજ નહીં.”

જયનની કીયા પુરી થવા પછી એ આદરીઆનનાં મનેજી તરફી ડાકર નશરવાનજી નવરોજીએ આદરીઆન સંબંધી હકીકત વાંચી સંભળાવી હતી જેમાં તેઓએ આ આદરીઆન સંધાન કરવામાં કેટલીક તરફી જે હરકતો અને મુશકેલીઓ નાખવામાં આવેલી તે વીજ ધસારો કરી જણાવ્યું કે, આદરીઆનનું મકાન બાંધવામાં ફંડમાં રૂ.૧૨૬૦૦ ને આધરની રકમો ભરાઇછે, જેમાંથી આ મજબુત મકાન બાંધવામાં આવ્યુંછે. તેના બીજાવ ફંડમાં જરથોસ્તીઓ તરફી મોટી રકમો ભરાઇછે. બાપ દેવા માટે એક સંખી બાઇ તરફી રૂ.૧૦૦૦ ની રકમ ભરાઇછે, ખાનબહાદુર ધનજીબાઈ ફરામજી કામાડોરે રૂ.૧૦૦૦, એક બાઈએ રૂ.૫૫૦, બાપ મોટીબાઈ રસ્તમજી લાકડાંવાળાએ રૂ.૩૦૦, મીં યુસતાદજી મીની અને તેવણના જરથોસ્તીઓ તરફી આધર રૂ.૭૦૦ ની રકમો, તેમજ ખીજ રકમો મળીને રૂ.૫૨૦૦ ચાલુ ફંડમાં ભરાયા છે. પણ હજી એ ફંડને મોટી રકમની યદ્દથી જર છે.”

“આદરીયાંના નુરી કેવળા સાથે આ દરેકેફરનું પવિત્ર “ચકાન (પાંચે પારસા) મુરત ચેહેરના જરથોસ્તીઓની “આ મોટાંની વસ્તીવાળા ભાગમાં બંધાવી ચાલ્દીઅશની “દીનાં હોકાને મુજબ સર્વે કીયાએ કરાવી અનજુમન “જેલવી જયન કરી અધુરજબહી અને દીન નુરની બહેર “અને સાચી ગવાહી આપનાર નુરખંદ અને રોશન આતશ “આદર જરોયા સાહેબને આજના મુખારક રોજે આ “ચકાનમાં તખતનીશીન કરીઆ છે. શરૂથી તે આજ દીન “જમો આ અતી ઊપયોગી અને જરથોસ્તીનાં નેક ધરખનાં “કામોની આગેવાની કરનારા જરથોસ્તી રૂફાના જે તખત “દાર ચેલકોએ તે દાદારની બખચેશથી આ કામો મરજબ “ઊતારીઆં છે, તેઓએ હવે મહો પણ આ પવિત્ર ચકાન “ઊપર તથા એમાં થતાં દીન આઇબનાં સર્વે કામો ઊપર “પોતાની દેખરેજ તથા યદ્દ ચાલુ રાખવાને જાય રાખ્યું “છે, તથા એને લગતા તખાજ કારોખ્યાર ગાય તરફીઓ “દાખલ પોતાનો કુલે અખત્યાર કાખચ સંખી આ દરેક “જેરેર તથા એને લગતાં ચકાનો જરથોસ્તીના વપરાશ “માટે પુલાં મુકયાં છે (રોજ મુખારક શરોશ યલ્દેઝ માહા “મુખારક શરેફર ચેહેરશાહી શને ૧૨૬૫ યલ્દેઝરદી તા ૦ “૨૬-૨-૧૮૯૬.”

૪ થોડે શાપુરજી રસ્તમજી સુખીઆએ રૂ. ૩૦૦૦૦ ની રકમ એ દરેકેફરમાં પોતાનાં કુટુંબીઓનું દરરોજનું બધુક કિઆકાસ કરવાને એક જુદું ટ્રસ્ટ કરી જુન ૧૮૯૧ માં અનામત આપી હતી.

એ ફંડ પ્રગટ થતાં સુધી એને નીભાવવાના ખર્ચની કશી ફીકર નથી, સ્વયં પહેલાં આપાં વરસેના ખર્ચ ફંડ થીતે એકેએ હાથે ઉઠાવી લઈ લે. આ આદરીઆનમાં ફરફરત તરીકેના હક ફરફરત ભગાવપણું મોતેએફરત ભગાવપણાઆનાને અને પંથકી તરીકેના થોવેદ એલછ મોલેછ દ્વારેના રહેછ.

એ પછી ફરફર ભગાવપણને, તેમના પેટા એ. કેપચરને, પંથકી એલછ મોલેછ દ્વારેના, ડાકર નશરવાળા નવરોજી પંખાતાને, તથા શેઠ શેઠરીઆરજી ભગશેદજી કાપડીઆને શેઆલો હેરાડવામાં આવી હતી.

મરજી-જવણી બીખાજ પટેલ,^૧ એલાવા— ઉમર ૧૧ (૬૧). એવણ એલાવ કસ્યાના બુલરોગ પેલ અને ત્યાંના એક ઉશોગી એકત હતા. એમનું કુટુંબ કેટલાક ભગાના થયા એ કસ્યામાં પેટાજ કરેછ. નીચ-મીત જીવેના પ્રતાપે આવડી મોટી ઉમર સુધી કામકાજ કરી ચકતા હતા. ગયા ડીસેમબર ૧૮૯૫ માં એલાવ કસ્યામાં નવાં કાપડાંના તાણા પુરવાની કીઆ વખતે તેમાં ભાગ લીધો હતા.

તા. ૨ જી માર્ચ.

બુખજી બુંનીવરસીકીની વેદાંતી ફેલકીના ડીન તરીકે ડાકર કાવચજી હેરામજી તથા સીનકીક તરીકે ડાકર કેપચર નશરવાંજી બાકરજી, આરટના સીનકીક તરીકે શેઠ રસતમજી મેહરવાંજી પેલ, એમ, એ, એલ. એલ. બી. તથા કાપડાના સીનકીક તરીકે શેઠ શીરોજીશાહ મેહરવાંજી મેહતા, એમ, એ. ને આજ દીને ચુંડી કાઢ્યા હતા.^૨

તા. ૮ મી માર્ચ.

રોજ ૨૫ માહ ૧ (ચિં) ૧૨૧૫ મન્દેનરદી.

ભર્ય મધે બાઈ રતનબાઈ તે શેઠ ધનજીશાહ મેહરવાંજી ડાકરનાં ધણીઆનીએ પોતાનાં ડાકરી મરહુમ બાઈ ભગ્યાબાઈનાં નામથી ત્યાંના જરથોસ્તીએને મંદગીની વેળાએ હવા ફરપદલ કરવા જ્યા ચાર કાલી તજાવડી

૧ આ અઠવાડિયામાં સુરત મધે ફરફર ભગાવપણ તરફથી ફરફર સોંજના વખત, પહેરજગારી, કાંઈપણ ચીજ નકાચી પેદા થત નથી, રવાનાની બાજરોજગારની કીયા તથા ભણ-નરો આજી સખવાની અગત, ચાલરીયસના બાઈઆની શરજ, આતશની પુલરી વગેરે બાબદો ઉપર વાવડો અપાઈ હતી.

૨ શેઠો હીરજીશાહ તથા દીનશાહ જવણી પટેલના જ્યા.

૩ ડાઈચસ બાઈ ડીઆ, તા. ૩ જી માર્ચ ૧૮૯૬.

આજબની પોતાશ્વિ, જમીન ઉપર પ્રાંચ કુટુંબીનો સમાજ થાય એવું એક સેનિટરીયમ રૂ.૧૧૦૦૦) ને ખરેખે બંધાવી આજ દીને જમીન કરી પોલેલું મુક્યું હતું.^૩ જમીનની કિમ્તી પુરી થવા બાદ શેઠ કેપચર ધનજીશાહ ડાકરે પોતાનાં માતબીતા તરફથી જોલાસો કહી મંજૂઆથી કે એ મકાન મધે જરથોસ્તીએને મંદગીની વેળાએ વાપડવાને માટે બંધાવી આજ દીનથી તેમને અપાઈ કરવામાં આવ્યું છે. એ બાદ ભર્યની અંજીમન તરફથી શેઠ આરજી મનચરજી દલાલ, બી. એ. એ બાઈ રતનબાઈના ઉપકાર માનવે, તથા મુરતવાલા શેઠ કેપચર એલછ મોટી, બી. એ. તથા મુંબવાલા શેઠ કેપચર નવરોજી કાપડાજીએ પણ ભાણે કરી આ સંખાવળની સ્તુતી કરી હતી. એ બાદ માથની કરી મેલાવડો ખરખાર થયો હતો.^૪

તા. ૯ મી માર્ચ.

બુખજ મધે આમે શાહ ભરપલાં સરથ ગાડી-ઘોડાએનાં પ્રજ્જીલમાં મર જમશેદજી જીજીભાઈ બારેનેદ તથા શેઠો કાવચજી દાદી લીમજીને તથા દીનશાહ નશરવાંજી વજીબને સરથ ઘોડા તથા રૂડો માટે ધનામો તથા શેઠ રેશતજી મેહરાંજી પ્રેશને મુંદર તથા ટાકો ગાડીએ બનાવવા માટે સોનાના એક ચાંદ તથા ગાડીએના શીભાવ માં અચબાયા બનાવવા માટે રૂપાના ચાંદ ધનામમાં મલ્યા હતા.^૫

તા. ૧૦ મી માર્ચ.

અતરેની વિકટોરીયા નાટક મંડલિએ જનવરોપરનું ધાતકીપણું અટકાવનારી મંડલીનાં ફાલ્દાને માટે આજ રાત્રે “હરીચંદર” નો એલ કરી ખતાવ્યો હતો. જેની આવકના થયલા રૂ.૧૦૦૦) મંડલીનાં ફંડમાં આપ્યા હતા.^૬

૪ મી માર્ચનાં નોંધે પુજ્ય તપી ઇ:—

“The Jarbai Conventual Home endowed by Bai Rattanbai wife of Dr. Dhunijshaw Morwanji in memory of her daughter Jarbai who died at Broomch on the 10th March 1889 Parsi dated 26th Armesavang of the month of Shiravar 1258 of the Yazdegerdi.”

શ્રી દાદર ફોરવર્ડની વહ હોલો.

જરખાઈ સેનિટરીયમ.

આ મકાન સાળું થયેલી જરથોસ્તી ફરફીઆના એક આશરવા લેખે બાઈ રતનબાઈ તે ડાકર ધનજીશાહ મેહરવાંજીનાં કહીઆણીએ પોતાની મેટી જરખાઈના પુણને માટે બંધાવ્યું છે. રોજ ૨૫ માર્ચેશવંચ થઈ ૬ ડે શહેરવર સને ૧૨૫૮ ૫મરેઝરી. તા. ૧૦ મી માર્ચ સને ૧૮૯૬ ધરવીને દીને બરેસનશીન થયાં તેવજીની પત્નીય ચાદમાં તા. ૮ મી માર્ચ સને ૧૮૯૬.^૭

૫ સરખ મેલેસાર, તા. ૧૫ મી માર્ચ ૧૮૯૬.

૬ ડાઈચસ બાઈ ડી, તા. ૧૬ મી માર્ચ ૧૮૯૬.

૭ બે જમશેદ, તા. ૨૬ મી માર્ચ ૧૮૯૬.

તા૦ ૧૩ મી માર્ચ.

સુરત મધે નવાપરાના ચેલાવાડામાં ગઈ તા૦ ૮ મીની રાતનાં એક મોટી આગ લાગવાથી તેમાં ૭૧ કાચી બાંધણીનાં ધરો બળી ગયાં હતાં તથા ધણીક ગરીબોને તુકરાંન થયું હતું તેમને મદદ કરવા માટે આજ દીને સર દીનશાહ માણેકજી પીઠીરે ચેરોનેટનાં પ્રયુખપણાં હેઠલ તેમનાં મકાનમાં એક સભા મણી હતી, જ્યાં એક ફંડ એકઠું કરી તે તરફ મદદ માકલવાનાં ડેડાવ થયો તથા તે માટે એક કમીટી નેમી તેના ચેલાવાડા હરીદાસ અને બહમનજી દીનશાહજી પીઠીરેને આનરરી સેક્રેટરી નેમ્યા હતા.^૧

તા૦ ૧૪ મી માર્ચ.

શેઠ મરજીખાન મનચેરજી મરજીખાનને ફ્રંચ સરકાર તરફથી જાહેર ફેળવણીના પ્રધાને ત્યાંની બહુશીલી એન્ડ-કોમીના ફેરો નેમી “આશીસર ડી એકેડમી”નું માન આપ્યું હતું. પારસીઓને બગતી તવારીખનું એક પુસ્તક ખાહિર પાડવામાં એવણે કરેલી મદદ માટે આ માન એમને મળ્યું હતું.^૨

તા૦ ૧૫ મી માર્ચ.

બદનેરામાં શેઠ જાંઘીર હોરખજી મોટીએ બંધાવેલી હાથપીટબંને વધારાને ભાગ ત્યાંના કર્મચીનર મી૦ એફ. એચ. બુલેટે આજે પુણે મેલ્યો હતો. એ વધારાના વૉર્ડને શેઠ જાંઘીરજીએ પોતાના મીત્ર શેઠ કાવચજી દીનશાહ એડવાકાલાનું નામ આપ્યું છે.^૩

તા૦ ૧૬ મી માર્ચ.

રેલવે ૩ માહ ૭ (શિ૦) ૧૨૬૫ યજ્ઞેજ્ઞરી.

રેલવુની પાસે આવેલાં મુંદર આગેહવા તથા દરીયાને કીનારેનાં જાંઘીરડી ગામ મધે બાહ દીનયાહ તે મરહુમ શેઠ નચરવાંનજી માણેકજી પીઠીરનાં વીધવાએ પોતાના બેટા મરહુમ શેઠ જમશેદજી નચરવાંનજી પીઠીરનાં નામથી બંધાવેલાં સેનોટીરીયમને આજે મેજવાની ક્રિઆ આજ દીને સવારનાં કરવામાં આવી હતી. ઉદવાડાના દરગુર ખુર-શેદજી મનોચેદરજી તથા દરગુર પેશીતાનજી બરજેરજી મીરજીએ જીવનની ક્રિઆ યજ્ઞ કરી હતી, જે પુરી થવા બાદ બાહ દીનયાહ તરફથી તેમના નખીરા શેઠ જીજીબાહ

૧ જામે જશ્વેદ, તા૦ ૧૪ મી માર્ચ ૧૮૯૬.

આ આગમાં નાશ પામેલાંઓને પુરત મદદ આપવા કમી બાહ મોટલાંબાહ વાડીઆએ રૂ.૧૦૦૦) તથા ખાંન-આહદર શદાબાહ હેરખજી દુપાશે રૂ.૫૦૦) ની રકમ સુલતના કલેક્ટર મી૦ લેલી બીપર મેકલી આપી હતી.

૨ રાસત મેકલાંર, તા૦ ૧૫ મી માર્ચ ૧૮૯૬.

૩ જામે જશ્વેદ, તા૦ ૧૬ મી માર્ચ ૧૮૯૬.

ક્રામજી પીઠીર એક અંગુમન પત્ર વાંચી સંબલાઓ, જેમાં જણાવ્યું હતું કે “આ સેનોટીરીયમનું” મકાન કુલે જરથોસ્તીઓના વપરાસ યાદ આજ દીને બંધાવી પુણું મેલ્યું છે. એ મકાન બંધાવા તથા તેમાં ધરોના સરસામાન વીગેર મેલવા પાછળ આશરે રૂ.૧ લાખને ખર્ચ કરવામાં આવ્યો છે. એ મકાનની મરામત, માણસના વગાર, લીમી, ભોંયભાડું વીગેરના ખર્ચ યાદ બહુજી દીનયાહએ ખીજ રૂ.૫૦૦૦ ની રકમ એલાહેડી કહાડી છે. આ મકાનનું નામ “જમશેદજી નચરવાંનજી પીઠીર જાંઘીરડી સેનોટીરીયમ” કરી રાખ્યું છે, અને તેનો સથળો વહીવટ મરહુમ શેઠ નચરવાંનજીએ શી મુંબઈ મધે સથાપેલાં નચરવાંનજી માણેકજી પીઠીર ચેરીડી ફંડની કમીટીને હસ્તક સોંપવામાં આવ્યો છે, જેઓ એ મકાનની વયવસ્થા વીશેનો સથળો ધરતો ખંડોખચત કરશે.”

ઉપરોક્ત અંગુમન પત્ર વંચાઇ રહેવા બાદ દરગુર ખુરશેદજી મનોચેદરજીએ ઉદવાડા તથા આસેપાસેના ગામના જરથોસ્તીઓ તરફથી એ સુખસગવડ તથા હવા-પાણીવાળું કુશલ મકાન બંધાવી આપવા માટે આબાર માનનારે બાહ દીનયાહને આપવાનું માનવત્ર વાંચી સંબ-લાવ્યું હતું, તેમજ દવીયર તથા જાંઘીરડીની અંગુમન તરફનું માનવત્ર મી૦ અમરદેવર દારાબજી દવીયરવાળાએ વાંચી સંબલાવ્યું, જેના શેઠ જીજીબાહએ બાહ તરફથી ધરતા બેસામાં જગ્યા આપવા હતા. એ બાદ ચાચીની કરી સર્વે લોક વદાવ થયા હતા.^૪

૪ જામે જશ્વેદ, તા૦ ૧૮ મી માર્ચ ૧૮૯૬.

આ સેનોટીરીયમના વચાવચના ભાગમાં નીચે મુજબની તત્તરી મારેલી છે:—

“પાક દારાર ફોરખજીની મદદ હોના. શેઠ જમશેદજી નચરવાંનજી પીઠીર જાંઘીરડી સેનોટીરીયમ. આમિ સેનોટીરીયમનું મકાન મરહુમ શેઠ જમશેદજી નચરવાંનજી પીઠીરનાં પુત્રને માટે એમિનાં માતાજી બાહ દીનયાહ નચરવાંનજી પીઠીર, તે મરહુમ શેઠ ચેરવાંનજી જીજીબાહ મુગાનાં લીંચિ બંધાવી રોજ ૭ જામે અમરદેવરજીએ અમસાસપદ માહા ૭ જામે ચેદેર યજ્ઞ શેદેનશાકી અને ૧૨૬૫ યજ્ઞેજ્ઞરી તા૦ ૧૬ મી માર્ચ ૧૮૯૬ સંવત ૧૯૫૨ ના અર્ધતર ઘડ બીજ ને વાર સોખને દીને કુલે જરથોસ્તીઓના વપરાસ માટે પુણું મેલ્યું છે.”

આ સેનોટીરીયમવાળી જગા વીસતારમાં પાંચ એકર જેટલી છે, જે દર એકરે રૂ.૫૦૦) ને ભાવે ખરીદવામાં આવેલી અને તોપણ તેને માટે દર વરસે ભાડાં દાખલ રૂ.૫૦) આપવા પડશે. આ આજની બરામત વચમાં સેનોટીરીયમની ઇમારત બાંધી છે. જે ૪૦૮ ફીટ લાંબી અને ૪૦ ફીટ પેઢાળી છે. ઇમારતનો પાયો ૭ ફીટ જીડો અને ઘા ૫ ફીટ પેઢાળી છે, જમીનથી ઓટલો ૫ ફીટ જીડો છે અને તેની બીપર ઇટરડીની દીવાલ ૧૬ ફીટ જીડો છે. અને રસ્ત-બંદી બધી પાયરદરના પથરની છે અને દવીયા આગળના આખા ઓટલા બીપર તેજ પથરની પેકડ બાંધેલા આકારમાં

આજ દિને પરજ મધે “ધી જમશેદજી નયરવાંજી પીટી પાકસી આરુનેજ” વાંધા મકાનમાં બાઈ સહેજ દીનબાઈ તે મરફુમ થેઝ નયરવાંજી માણેજી પીટીનાં વીંધવાએ એક દરમેહર બંધારી પરકાવી હતી.

ધી જમશેદજી નયરવાંજી પીટી ફોરડ રીડીંગ રૂમ એડ બાઈબેરી માટે બાઈ દીનબાઈ નયરવાંજી પીટી ૩૨.૧૯૦૦૦ ને ખરચે ફોટેકાટ એક માટી રેનકદાર હમાર “ધી જમશેદજી નયરવાંજી પીટી હનરદીયુટ”

કરીછે. જેથી હમારતની બાંધણી ધણી ચળવુત થઈ. છેક ફરીયાને ફીરને આ મકાન છે, જેથી તેની જગા બહુ રળી-ચામણી બાજેછે. એટી વખતે ૧૬ કુટુંબોના સગવડ તેમાં થઈ શકે એટલી સગવડ તેમાં કરીછે. દરેક કુટુંબને એ એરડા તથા એક બાવરચીખાતું મળેછે. એ એરડાએખાં-નો એક ૧૭ ફીટ લાંબા અને ૧૨ ફીટ પોહોળો તથા બીજો ૧૭ ફીટ લાંબો અને ૧૦ ફીટ પોહોળો છે, તથા બાવરચીખાતું પણ એ છઠ્ઠા એરડા નેટરુંજ છે.

૧ આ દરમેહરની પડોશમાં એક અવાહેડ નાહરું મકાન મોમિદોને માટે બાંધયું છે. એ દાદગાહ પાનગી ડોવાથી એનાપર કાંઈ તપી નથી. એ દિને ચરફુમ થેઝ જમશેદજી પીટીની આદમાં વરસનો બાજ હતી, અને તેથી તેમનાં માતાએ તેમનાં પુત્ર માટે જમજુર આંસરનેજને “લાજમાર” ને લગતીજ ૩૫૦૦૦ એરડાપર જમીન તેરવના એ બંગલા વડેરે સાથે, કે જેની વારસીક બેપન ૩.૦૦૦૦ બેપન થાયછે, તે આપી હતી, અને તેના નીચેસા ઉપયોગ કરવા બંધાયું હતું :—એ દરમેહરના નીબાવ માટે ચારસીક ૩.૫૦૦ ખરચા, અને થેડેનસાહી અધોરનાનો સધીથી કે.હાથી ૫૫૦૦ (૬) છ ટાકરાએને જેમ આંસરનેજ અધિ ધરખખાતે લીધેલા ટાકરાએને સખીને તેએની પરવરસી કરવામાં આવેછે તેવી રીતે તેએને આંસરનેજનાં મકાન મધે સખી તેએની પરવરસી કરવી, તથા તેએને આંસરનેજના સખંધમાં જે આતશ દાદગાહરું મકાન મરફુમ થેઝ જમશેદજીનાં મરજુના આદમાં વારસીક દીવસે પુણ્ય પુકાયું, તે મકાન મધે સખીના મોમિદોના હાથ ઉઠેજ તે ટાકરાએને પોલકાજીતનાં સરવે કાળની, એટલે કે બનશને, વહીદાદ, નીરંગદીન, બાજ આદરગાંન, રવરસી, વગિરે જરથોસ્તી મજદબખાં રરવાવેલી તથા આલતી આવેલી ધરખને લગતી કીયાએને એકી તાલીશ આપવી.

૨ એ મકાન કોટેકાટની પીટી થેઝનાં ધરની સાંચે ફોર્નની અને એકસેનેડ ફોસ રોડનાં પુણ્યાં બેપન ૧૨૦૦ એરડા વારસે જમીનને કાકો થેઝ જમશેદજી નયરવાંજી તાતા પાસે વેચાતો લેઈ બંધારી આવ્યુંછે. એવું દીવાનખાતું ૧૦૦ ફીટ લાંબું અને ૪૮ ફીટ પોહોળું અને તેને રસ્તી ૧૦ ફીટની પાકાબાની બેગસી સાથનું છે. વળી એનાં મોમિતગીયાની ફાંડનનું મોટું ભાડું જે આજે (૧૯૧૫) માં વારસીક ૩.૧૧૪૦૦ પુણ્ય છે, તે એ બાઈબેરીનાં રંડને ધરખખ ટેકા આવેછે. એ મકાન ચેલધી આપવાની ચેલન કરનારએમાં મુખ્ય થેઝ રૂઝ-તજ નેકરવાનજ પટેલ, છલબાઈ પેશનતજ મીસી અને છલબાઈ રસંજી પીટી હતા.

ને નામે બંધાવવા માછી-હલી તેના કાચે બાપવાની કિચાર આજ દિને સર દીનસાહજ માણેજી પીટી મેરોનેટ ખાનગી રીતે કરી હતી. મોચેદાનાં બહુતર વચ્ચે પાવાના

થેઝ રૂઝતજ નેકરવાંજી પટેલની એ સેવાના બદ-લામાં બાઈબેરીની કમીડીએ ૧૮૯૭ માં એરજુને પેશનત પેકશા આનસરી બાઈર જેમખર નેચી ખાન આપ્યું હતું. અને બાઈ દીનસાહ પીટીની પાદશાહી બેસેસના આનારમાં પોતાની તા. ૩૧ થી આગસ્ટ ૧૮૯૮ ની તીથીએમાં એરજુને એક માનવન જેના બેપન મરફુમ થેઝ જમશેદજીની એક છમી અને એ હનરદીયુટના મકાનની આગમી બાણુની છમી દારેલી હતી—તે રૂપાની કેમમાં તેવી અરજી કરવાને કરાવે કીધા—પણ તે માનવત બાઈને આ ભેટ રજુ કરે તેટલાં તેમનું કુખ બધું મરજુ નીબન-વાથી આ ભેટ તેમનાં દીકરી બાઈ આવાંબાઈ રસંજી પીટીને આપી હતી. આ બધું મકાન બેપન પીટી કુટુંબ તરફથી એ ખાતાને બીજી મુખ્ય ચદ્દ મળી હતી તે બાઈ આવાંબાઈ રસંજી પીટી તરફથી બધું તથા—૩.૯૫૦૦ ની કીમતનું—રસનીચર, અને પોતાના મરજુમ બાઈ જમશેદજી પારખખનું એક અર્ધ બાવજુ; સર દીનસાહજ માણેજી પીટી, પેકશા મેરોનેટ, તરફથી મુક રંડ સ્થાપવાને ૩.૧૦૦૦ ની સરકારી મોટે; બાઈ દીનસાહ તરફથી પોતાના મરજુમ દીકરા જમશેદજીનાં ખાનગી બાઈબેરી.

વળી ૧૯૦૬ માં એ હનરદીયુટની ૫૦ માં વર્ષની જીવિલીની યાદ માટે એક મુક રંડ રમાવી તેમાંથી એરીયેટલ થઈ અને શેલસુરીયા સાહીસ સ્થાપવાની ધારણા રાખી હતી. તેમાં બધા મળી ૩.૫૭૭૪ બરખા હતા. જેમાંના ૩.૪૦૦૦ પણ પીટી કુટુંબના હતા. તેમાંથી જીવિલી બુક રંડ નામે પાતું પાડ્યું હતું.

૬. સ. ૧૯૦૯ માં થેઝ રૂઝતજ નેકરવાંજી પટેલનાં મરજુ વેળા સળાસદોએ એમનો યાદગારી માટે ૩.૮૮૯ એકડા કરી તેમની છમી ચીતરાવો મુખ્ય દીવાનખાનામાં ચેલાવી હતી.

૬. સ. ૧૯૦૯ માં અંજીમને એલખીયાએ શરસી નાખની શરસી ભાપા ખીલવનારી સોસાહી બધ ૫૬વાથી તેના આ. ચેરેટરી થેઝ છલબાઈ પેશનતજ મીસીએ તેની બાકી પુણ્ય ૩.૧૬૦૦ ની સરકારી નોતે—હનરદીયુટને ભેટ આપી તેનાં બાજમાંથી શરસી માપકીઆ યા શરસી-ના તરજુના ખરીદવાની સરત કરી હતી.

૬. સ. ૧૯૧૨ માં મરફુમ થેઝ ખરથેહજ રૂઝ-તજ કાચાલનું સંગેમખરજી ચેલિખન ખસત થેઝ શેરાજી એલનજ વારસીને હનરદીયુટને ભેટ આપ્યું હતું. જે હનરદીયુટના પ્રમુખ સર દીનસાહજ પીટી પુણ્ય પુકાયું હતું.

૬. સ. ૧૯૧૪ માં થેઝ છલબાઈ પેશનતજ મીસી-નાં મરજુ વેળા તેમની અન્ય સેવાની યાદ માટે મેમખરોએ બેપન ૩૬૧ કી. ૧.૫૦૦ એકડા કીધા. તેમાંથી એમની એક છમી ચીતરાવાની ધારનાં રખાઈ.

એ ભંખાં મકાનમાં એ બાઈબેરી ૧૮૯૮ ના જે યાદમાં લેઈ બધામાં આવી હતી.

પચ્ચરની હેઠલ એક તખ્તની મુકામ પાસે સર દીનશાહજીએ પાયાનો પચ્ચર એક રૂપાની થાપી વતી ગોઠવી બહેર કુચું કે “હું” જીવનવાને ખુશી હું કે, આ પાપો નાખવાનું કામ પાક દાદગરની મહેરબાનીથી પાર પડ્યું છે અને મરણ્ય હું કે, આ મકાલ જીવેદાન સુધી કામમ રહે.”

ઈ. સ. ૧૮૬૬ માં એના ૧૦૫૦) મેચમર હતા. ત્યારે આજે (૧૮૧૫ માં) તેની સંખ્યા ૨૬૭૭) ની છે. જેમાં બાપુ મેચમરો ૬૭) છે. લાઈસ મેચમરો ૫૭), પેક્ષા વર્ગના ૭૧૭), બીબના ૬૬૭) અને ત્રીજા વર્ગના ૧૮૭૭) સમાવેશ છે. કુલે સમાવેશમાં પારસી ૨૧૧૧) છે. એ ખાતાની રોકડ પુછ હાલ (૧૮૧૫) માં રૂ. ૧૦૭૧૦૦) ની છે. જે મધે રૂ. ૫૪૦૦૦) રીઝર્વ બીલ્ડીંગ ફંડ ખાતે છે.

એની મેનેજર કમીટીના અરસાની ટીપ ૧૮૮૫ સુધીના “પારસી પ્રકાશ” નાં ૧ લાં ફરતરને ૭૦૦) જે સાર આવેલીછ. ત્યારપછી નીચના અરસા અવારનવાર સામેલ થયાછે:— સરનશીન તરીકે ૧૮૭૦ થી ૧૮૬૬ સુધી થેક બંગીરલ રસતમલ ગોરી, ૧૮૬૬ થી ૧૮૬૭ થેક હોરમલ શાપુરલ અને ૧૮૬૭ થી આજસુધી થેક છલ-ભાઈ રસમલ પીટી, એટલે ૧૮૧૫ સુધી—સર દીનશાહ માલિકલ પીટી, બીજા મિરાનેરને નામે—છ. નાખમે સર-નશીન તરીકે ૧૮૮૨ થી ૧૮૬૬ સુધી થેક હોરમલ શાપુરલ, અને ૧૮૬૭ થી ૧૮૦૮ માં પોતાનાં મરણ સુધી થેક રસતમલ મેહરવાનલ પટેલ, અને ૧૮૦૮ થી આજ સુધી થેક શોરામલ એટલે વારીન છે. ખખનલ તરીકે ૧૮૮૫ થી ૧૮૦૪ માં પોતાનાં મરણ સુધી થેક અરદેસર પેશતનલ થેકના, અને ૧૮૦૪ થી આજસુધી થેક રસ-તમલ મેહરવાનલ છલભાઈ. સેફ્ટરી તરીકે ૧૮૮૫ થી ૧૮૬૭ સુધી થેક રસતમલ મેહરવાનલ પટેલ, અને ૧૮૬૭ થી સને ૧૮૧૭ માં પોતાનાં મરણ સુધી થેક છલભાઈ પેશતનલ બીજી, અને ૧૮૧૭ થી થેક શોરામ પરબોરલ દાદીપરબોર છે, અને અધીકારીઓમાં થેક દીનશાહ છલ-ભાઈ, બલભાઈ દોરામલ ભરડા, બહોર દોરામલ નીચ-વાલા, બહોર નશરવાનલ ગોરી, શીરોઝ પરશેલ થેકના, મેહરવાનલ નશરવાનલ વાડીઆ, દારાં શાપુરલ થેકના, મેહરશેલ મેહરવાનલ આડીઆ, રસતમ પેશતનલ મસાની, મેહરભાઈ નશરવાનલ કુકા, હોરમલ બંગીરલ નાના વગેરે.

૧ આ તખ્તપર નીચે મુજબને લેખ હતા:—

“શ્રી પાક દાદાર હોરમજીની મદદ હોજો.

ધી જમશેદલ નશરવાનલ પીટી ઇનસ્ટીટ્યુટ.

એ લાઈબ્રેરી અસલ થી શીરડ રીડીંગ રૂમ અને લાઈબ્રેરીને નામે આજખાતી હતી તે વખતે મરદુમ થેક જમશેદલ નશરવાનલ પીટી એ ખાતાનાં બનાં સારે ધણી કાળજી રાખતા હતા. તેવણનાં મરણ પછી મરદુમ થેક નશરવાનલ માલિકલ પીટી તેવણની પાકગારી કાપમ રાખવાને હારે એ લાઈબ્રેરીનાં ફંડમાં રૂ. ૨૫૦૦૦) અંદે પચીસ હજાર ... ના ઠકા આરબ પોરડ મરડ કીમતરો આપ્યાં અને એ લાઈબ્રેરીનું નામ થી જમશેદલ નશરવાનલ પીટી રસત રીડીંગ રૂમ એડ લાઈબ્રેરી રાખવામાં આવ્યું હતું,

એ બાદ તેવણ તરફથી એક તાહનું બાપાણ તેવણના સેફ્ટરી એડ કાચમલ બહમનલ કાવરેકે વાંચી જઈલાયા બાદ એ લાઈબ્રેરીના આગરની સેફ્ટરી થેક રસતમલ મેહરવાનલ પટેલ સર દીનશાહજીએ લીધેથી તકલીફ થારે તેવણનો ઉપકાર માનવો હતો, જે બાદ મેલાવડા મરખાસત થયો હતો.

તાં ૧૭ મી મારચ.

રોજ ૪ માઈ ૭ (ચિં) ૧૨૬૫ યહૈરરી.

અરજ—દોરામલ પેશતનલ દસ્તુર—ઉમર વર્ષ ૪૨). એવણ મુરત મધે મધવદરાની દસ્તુરી મહાવાતા હતા, તથા કલ માંડવી મધે પોરડ માસતરા આદાર હતા.

તાં ૧૬ મી મારચ.

આજ દીને મુરત મધે મધવદરામાં મરદુમ દોરામલ પેશતનલ દસ્તુરનાં ઉત્ક્રમમાં તેમના મેટા એડ એરમથાહને અંજુમન તરફથી તથા ગોપીપરા, મધવદરા, અને શીમન પોરના પારસીઓ તરફથી મલી ૪) એઆલો હોરાડવામાં આવી હતી.

પણ વખત નવે એ લાઈબ્રેરીમાં મેચમરો ઘણા વધી જવા થી તેઓને મેચવાની સગવડ ન હોવાને બીધે આ મકાન મરદુમ થેક નશરવાનલ માલિકલ પીટીની પુછમાંથી તેવણનાં વીધવા બાઈ દીનભાઈ તે મરદુમ થેક મેરવાનલ છલભાઈ મુગાનાં મેટીએ મેલાના મરદુમ શીકરા થેક જમ-શેદલનાં પુનને પારે પંથાવી આવપુછે. તાં ૧૬ થી મારચ સને ૧૮૬૬ ને વાર સેવે.”

એનાં મકાનપર નીચે મુજબ તખી છે:—

“The Jamsetjee Nesserwanjee Petit Institute
Erected at a cost of Rs, 2,46,611

By

Bai Dinbai Nesserwanjee Petit

To perpetuate

The memory of her only son

Jamsetjee Nesserwanjee Petit Esqr.

Who died on the 18th of March 1888,

In the bloom of Life and full of hope and promise

The foundation Stone of this Institute

was laid on the 16th of March 1896

By

Sir Dinshaw Manockjee Petit, Baronet.

This Building was completed and opened

For purposes of a Library and Reading Room

on the 1st of May 1898,

Rose Farwardin Maha Aban Yezdezardi 1267.”

૨ અને જમશેદ, તાં ૧૭ મી મારચ ૧૮૬૬.

૭ દસ્તુર એરમથાહ દોરામલ પેશતનલના પાપા.

૪ અને જમશેદ, તાં ૨૧ મી મારચ ૧૮૬૬.

તા. ૨૦ મી માર્ચ.

રોજ ૭ માહ ૭ (થો) ૧૨૬૫ યન્દેનરદી.

મરણ—અમદાવાદમાં, બધાજ તે શેઠ ફરામજી ચેરાનજી વગીલાતી ધણીઆની, એવલુ અમદાવાદની થીકી કલ્પના પોતાનાં મરણ સુધી એતરરી સેફ્ટરી હતાં.

તા. ૨૪ મી માર્ચ.

અતરેની વીકેરીયા જીપીસી ટેકનીકલ હનરીટયુટના સંબંધમાં ધાતુકામને લગતી ફેળવણી આપનારી “સર દીનસાહ માણેકજી પીટીઠ ખારેનિઠ રૂઝલ દેર શીટમેટલ ફરકોંગ એડ હનેમજોંગ” નો પાપો નાખવાની કીઆ આજ દીને યુંબઈના નામદાર ગવરનર બારડ સેડેરસે કીધી હતી. સર દીનસાહજીની તરફથી તેમના દીકરા શેઠ અહમદજી દીનસાહજી પીટીઠ નામદાર ગવરનરને પાપો નાખવાની કીઆ કરવાની અરજ કરતાં જણાવ્યું કે ૧૮૮૭ માં સર દીનસાહજીને નાઇટહુડને જિતાવ મળ્યો તે વેળાએ તેમના મિત્રો તથા તેમની એજનસી હેલના કામદારોએ તેમની યાદગારી રાખવા માટે રૂ.૨૫૦૦૦) નું એક ફંડ ઉભું કીધું હતું, જે તેનાં આદર્શો વર્ષોનાં બાજ સાથે વધી રૂ.૪૧૯૮૨) નું થયું છે, અને જે આ ધાતુએ એટલાની તથા તેને રંગ અહાલવાની શાળા માટે આપી દેવાની જે મંજૂરીઆત આપીએ તથા હાલેરેખલ નવ રોજજી નશરવાંતજી વાડીઆ, સી. આઇ. ઇ. ની બહામિલુ ઉપરથી હનેમજ બનાવવા માટે જોઇતું સંચાકામ મંગાવવાને રૂ.૭૫૦૦) તથા હથેકરો પસેડીંગ, નીકલ પસેડીંગ, અને કાપર પસેડીંગનું કામ શિખવવાને ખીજ રૂ.૨૫૦૦) મહી ખીજ રૂ.૧૦૦૦૦) ની રકમ મેં મારી પાસેથી આપીએ, એ બાદ નામદાર ગવરનરે પાપો નાખવાની ધરતી કીઆ કીધા બાદ એક સુભાષીત ભાષાણ કીધું, અને એલાવડો ખરખારત થયો હતો.

તા. ૨૫ મી માર્ચ.

રોજ ૧૨ માહ ૭ (થો) ૧૨૬૫ યન્દેનરદી.

મરણ—ડાહરે જમશેદજી ભીખાજી ઉતપાખા—ઉતર વર્ષ ૩૭). એવલુ કરાંચી આગલ નગરહા ખાતે યુબર્ષી, ૧૮૮૩ માં આંટ થીકીલ કાંચેભમાંથી તખીની સેવજની પરીક્ષા પસાર કરી, સરકારી તખીબખાતામાં નોકરી રહ્યા. ખારેવોડા, હુબલી, મેનરા, હા વગેરે મથકો ખાતે અદનીશ સરજમ તરફી કામ ચલાવી, થોડક સુધી થીકાર-પુરના સીવીલ સરજમના એહાનું કામ પણ ચલાવ્યું હતું.

૧ ટાઇમસ ઑફ ઇંડીઆ, તા. ૨૫ મી માર્ચ ૧૮૯૬.

તા. ૨૬ મી માર્ચ.

રોજ ૧૩ માહ ૭ (થો) ૧૨૬૫ યન્દેનરદી.

મરણ—ખાંબાહુર ફરામજી અરેશર કેકોખાદના—એવલુ અહમદનગરના એક અગિવાન પારસી હતા. અને ત્યાંજ યુબર્ષી હતા. જ્યારે અહમદનગર સુધી રહેલી સડક ન હતી, ત્યારે પુત્રેથી ત્યાંજી સરકારી મેલ અને ઉતારએ વગેરે લઈ જવાનું કંત્રાકટ નામદાર સરકારના મોટા સંતોષ વચે બળવતા હતા. જેથી એવલુનું કુટુંબ “મેલ કંત્રાકટર” ની અટકથી જાણીતું હતું, અને એ સેવાની પીછાંતમાં ૧૮૮૩ માં એવલુને “ખાંબાહુર” નો જિતાવ મળ્યો હતો. અહમદનગરની મુબીસીયાલીકીના ધણી વર્ષ સુધી પ્રજ્ઞા હતા. ૧૮૯૩ માં ત્યાંના આનરરી માહજેટ નેમાયા, અને ૧૮૯૪ માં અહમદનગર કીઓકેને અશીમનો હનરો મેલ્યો હતો.

તા. ૨૮ મી માર્ચ.

રોજ ૧૫ માહ ૭ (થો) ૧૨૬૫ યન્દેનરદી.

મરણ—રસતમજી માણેકજી મેહતા અથવા મીચી—ઉતર વર્ષ ૬૧). એવલુ અત્રેનાં “વાટસન હાઇમ” મત બનર પેહાલવા હતા. તેમથી “વાટસન હાઇમવાલા” કરીખી એજાખા હતા. એવલુ પોતાની પ્રજ્ઞાથી પોતાનાં ધણી-આની બાધ છુવણપાઈની મંજૂરીવાત સાથ રૂ.૨૮૧૫૦) ની મોટી રકમની સંખાવત કરી ગયાએ.

૨ પુનાવાળા ખાંસાહેબ નવરોજી રસંજીના બાબા.

૩ તા. ૬ દી નવેમ્બર ૧૮૮૪ ને દીને મરનારે પોતાની તથા ચરહુજ શેઠ શોરાખજી શાપુરજી બંગાલી, સી. આઈ. ઇ, તથા મેસરજ કાવશજી હાદાખાઈ રરહજી કયાક અને કાણેકજી મનચેરજી બહાદુરજી વગે કરેલાં તસદ દીકની રૂમી, યુંબઈનાં કોટ મધે પીકાં સીકીના નાકાપર આવેજી રજમદારી જગા હીપરજી પોતાનું તણ મજલાવાયું એક ધર, ક જેની કીજત આસરે રૂમીઆ ૮૦૦૦ ની છે તે ધર યુંબઈનાં નરધોસતીઆ માટે એક ધરનું દવાખાનું બિયાડવા સારે બિયાના તસદીઆને સપુર કરયું છે. વળી એ દવાખાનાના નીબાવ માટે રૂ.૫૦૦૦ ની સરકારી ડા. ડકાની નોટો જે પાછળથી ડા. ડકાનાં રરવવામાં આવી છે તે, તથા રૂ.૧૫૦૦૦ ની રકમના યુંબઈના પોરડ તસદનાં ૪ ડકાનાં વીધાભનાં પોંડો જાળી કુસે રૂ.૨૦૦૦ ની રકમ યુંબઈ મેક મધે બિયાના તસદીઆને નાને અનાવત મેલી છે. એ હીપરાંત એ ધરને દવાખાના માટે જે ભાગ વપરાય, તે બાદ કરતાં બાકીનો ભાગ નાકે આપવાથી જે રકમ બીએ તે હીપર જણાવેલી રૂ.૨૦૦૦ ની રકમનાં વીધાજ સાથ દવાખાનાના ખરમ માટે વાપરવાનું રાવયું છે, તથા એ દવાખાનાના નીબાવ માટે ખીજ સગી અરસેથી પોતાને તથાના સરખવસરે કીધ રકમો નર, તે તે તસપુરવક સુકીતારનાની તસદીઆને સવા આપીએ. તસદીઆ પછેત એક શેઠ શોરાખજી શાપુરજી બંગાલીના જુબર્ષી બાળી વગેથી જગા હીપર એક તસદી તરીકે ખી નવરોજી

તા. ૨૬ મી માર્ચ.

રોજ ૧૬ માઈ ૭ (ચિ) ૧૨૬૫ યજ્ઞેન્દ્રી.

હૈથગામા ખાતે જ્યોત્સ્નામિને ભુમિદા કરવાની જગેની આશપાસ ખાઈ દીનખાઈ નયરવાનજી પીડીને ખરે એક ફૂલી દેવાનું બંધાવી તે પ્રુડી થવાથી આજ દિને ત્યાં એક જમન કરી ખાઈ જાહેખાને ઉપકાર માનવામાં આવી હતા.^૧

તા. ૩૦ મી માર્ચ.

આજ દિને મરહુમ શેઠ રસમજી માણેકજી મેહતા અથવા મીચીનાં ઉઠમજીમાં મરનારે પોતાની પુત્રીમાંથી રૂ.૨૦૦૦૦) ની રકમ તથા પીઠાવાલા મેહતાને નાકેનું રૂ.૮૦૦૦) નું ધર ફૂકત પારસીએને માટે એક ધર્મનું દવાખાનું સ્થાપવાને માટે ધર્મ ખાતે એલાહેનું કાલુ હવું તેની તહેરોતી પદાવવામાં આવી હતી. એ ઉપરાંત મરનારની પોતાની પુત્રીમાંથી રૂ.૫૫૦) તથા વીધવા ખાઈ જીવલખાઈ અને એથીએએ રૂ.૪૫૪) મલી રૂ.૧૦૦૪) ધર્મખાત્યામાં આપ્યા હતા.^૨

તા. ૩૧ મી માર્ચ.

રોજ ૧૮ માઈ ૭ (ચિ) ૧૨૬૫ યજ્ઞેન્દ્રી.

મોસાવજ મધે ખાહરગાંમથી આવતાં રવાન ચુકવાને એક મકાન શેઠ જમશેદજી ફરમજી કપોડે બંધાવી આપ્યું.^૩

બંદગીર ગામમાંને તરફ દીડની કલમ ૧૬ પ્રુજ્ય ઠરાવવામાં આવ્યાં. એ ઉપરાંત મરનારે તા. ૨૫ મી જુલાઈ ૧૮૮૫ ને દીને કરેલાં વસીયતનામા પ્રુજ્ય, ખરંચ તથા વાસનામાં આપેલી રકમે આજ બતાં, તેવજીનાં ધણી-યાંજીની હાથમાં આજ એ પછી રકમ ખાકી વધે તે, ઉપજાં ધરખાં દવાખાનાનાં રૂ.૬ મધે આપવાની ગોઠવણ કરી.

એ ધરખાનું પુરાં નાણાં વગર હજણાં ૪૦ સ. ૧૬૧૫ સુધી હજુર અમલમાં પુકાયું નથી. ઉપર જણાવેલા ખરડીએ ઉપરાંત શેઠ માણેકજી મેહતાજી ખાહરજીનાં મરજી-થી ૫૦ બા. હાસશાહ રતનજી ચીજ્જર અને તેમનાં મરજી પછી શેઠ બંદગીર નવરોજી ગામડીઆ નેચાપાઈ. અને વ્યાજે વધી એ રકમ નવરોજી રૂ.૬૦૦૦) નેહલી થઈ, અને તરડીએ હવે એ મરહુમની મરજી પ્રુજ્ય તેજ ધરખાં એક દવાખાનું જીલાડવાની ઇરાદા રાખે.

૧ રાસત ગોસ્તાર, તા. ૫ મી આપરેલ ૧૮૮૬.

એ જગાપર તપ્તી કાંઈ નથી. અને ત્યાં આજસુધીમાં જ્યોત્સ્નામિની માર કપરી છે.

૨ બને જમશેદ, તા. ૩૧ મી માર્ચ ૧૮૮૬.

૩ એ મકાનપર નીચે પ્રુજ્ય તપ્તી છે:—

“મીસ્ત્રાનશીન નાનાખાઈ જમશેદજી કપોડે રોજ આજ ૪ થી અને ૧૨૫૪ તા. ૧૬ મી સપ્ટેમ્બર ૧૮૮૫ ને દીને ૬૪ થયા તેવજીનાં પુનને સાચા આંખે મકાન એવજીનાં પુરંબીલ જમશેદજી રસમજી કપોડે પ્રુજાવળની અનુપ્રાપ્તને બંધાવી આપ્યું છે. તારીખ ૩૧ મી માર્ચ ૧૮૮૬.”

તા. ૧ મી આપરેલ.

આ સમયમાં જુરે જુરે કોલેજીની મ્યુનીસીપલ તથા તાલુકા લોકલ બોર્ડમાં નીમ્યા પારસીએ સુઠાયા મા નેખાયા હતા:—

મ્યુનીસીપલ બોર્ડ.

આખાહ—સરકારે—ખાં. ખા. શેરમજી હેરામજી, શેઠ મહમજી પેશતનજી, વડા કારકૂન હસીટ—સરકારે—ખાં. ખા. પીરાજી પેશતનજી, શેઠ મેહરામજી ડાયાખાઈ, ચાહમકરી, જલમંગ—સરકારે—ડા. પીરાજી પેશતનજી, ચાહમકરી; ચાનંદ—ખેડા અમદાવાદ જીલ્લા—મેહરામજી નયરવાનજી, ચીફ કોનસેમન; મુરત—સરકારે—ફરડનજી કુવરજી તારાપીરવાલા; સુડી કાંઠલા—કેપ્તયર નયરવાનજી મેહરમંદખાં; સીસી (કનેરા જીલ્લા)—સરકારે—ડા. ચાપરજી માણેકજી મેહતા; નડીઆડ—સરકારે—હેરામજી ફરપાઈ જામચા, ખાં. જી.; વલલા (નાયક જીલ્લા)—સરકારે—જાહંગીર કે. ન. કાપરાજી; આનંદ—સરકારે—અરેશર ફરડનજી, હેડ કારકૂન.

મુખ્યધનાં મ્યુનીસીપલ કોર્પોરેશને પોતાના પ્રમુખ તરીકે ડા. કાવજી હેરામજી અને રોનડી કમીટીમાં શેઠ કેપ્તયર નવરોજી કાપરાજી અને ડા. નાનાખાઈ નવરોજી કાપરકને સુડી કાંઠલા હતા અને સુધેહના અમલદાર તરફના એક અધિકારી ડા. બેલીએ રાજનાયુ આપાથી તેમની જગ્યાએ શેઠ જમશેદજી ખરેશજી જમશેદજીને સુડી કાંઠલા હતા.

તાલુકા લોકલ બોર્ડ.

નાયક જીલ્લા—હેરામજી બનજીખાઈ, ધગતપુરાના; જામચા—ફરડનજી પેશતનજી; ચાહપુર (થાણા જીલ્લા)—ખરેશજી ફરમજી; રાહા (કાલાખા જીલ્લા)—રસમજી ફરીરજી; વલલા (નાયક જીલ્લા)—જાહંગીર કે. ન. કાપરાજી.

તા. ૫ મી આપરેલ.

દમને તામેનાં નગર હેલીનાં “વેર” નામનાં જમલનાં ખેતી રાખનાર શેઠ ફરમજી માણેકજી નામના મુરડા ગામના એક પારસીનું વારસી જતનના કૌલાક એટલેએ તે બરઉધમાં પડેલા ત્યારે ગરદનપર કોહાડીના મેજા ધા કરી ખુન કીડે હવું.^૪

તા. ૧૫ મી આપરેલ.

હિંદુસ્થાનની સરકારનાં વેદકપાતાની ગામખાતાની ચાખાને લક્ષ્મી ચાખાથી છુડી કરવાની ખાખદ વિશે હિંદના પ્રધાન ઉપર એક અરજ મોકલવાને ડાવ કરવાને પ્રેસીડન્ટી એસોસીએશન તરફથી એક બહેર સખા બેઠી થાએરમાં હાનરેબલ પીરાજી હેરામજી મેહતાનાં

૪ બને જમશેદ, તા. ૬ મી આપરેલ ૧૮૮૬.

પ્રમુખપણું હેઠળ મળી હતી. આ વૈજ્ઞાનિક એક મરજી થકી મોકલવા તથા હિંદી અક્ષરો વિષે તપાસ અપાવવા નેતાવર્ગમાં વાલ્ડાઈ કમીશન સંબંધિત એ આપવાની જાણની આપવા તથા જીવિત પ્રજા સંબંધિત આ સંખ્યાની લાગણી રજૂ કરવા માટે ડાક્ટર કેપ્લર નયરવાનજી બાપુરજીને નેમી તેમને હાથમાં જ નવાની ફરમાસ કરવારા કેડાવે પસાર થયા હતા.^૧

તા. ૧૫ મી આપરેલ.

રાજ ૩ માહ ૮ (ચિ) ૧૨૬૫ યજ્ઞેન્દ્રી.

મરજી—એ. શાપુરજી બરજોરજી કુશર—ઉમર વર્ષ ૭૮. મુખજી મરહુમ શેઠ બરજોરજી માણેજી શરદાવાળી દરેમેહરના પંથકી. ઇ. સ. ૧૮૩૬ થી મરજી રેર માને ૫૭ વર્ષ મુખી એ દરેમેહરનું પંથકીપણું ભક્તી-બાવ અને એકીતદારીથી ચલાવું છું. એ દરેમેહર ઉચકાઈ જતી એવલુની કોશિયથી બચી હતી, ને સેવાની પીઠાન તરીકે એવલુની એક તરફથી એ દરેમેહરનાં દીવાનપાનામાં ઇ. સ. ૧૮૯૪ માં એ દરેમેહરના કેપ્લરને પાછા પરથની વખતે દસ્તુર પેશિતન સંજ્ઞાલુને હાથે ખુલ્લી મેલવી હતી.

તા. ૧૬ મી આપરેલ.

રાજ ૪ માહ ૮ (ચિ) ૧૨૬૫ યજ્ઞેન્દ્રી.

મરજી—કેપ્લર દસતમજી ઉનાલા^૧—ઉમર વર્ષ ૨૯. એવલુ પોતાના માપની આર. એચ. ઉનાલાનાં નામની મુખજી, ચીન તથા કમકાની પેહડીના વહીવટ ૧૮૮૭ માં પોતાના આપનાં મરજી પછીથી ચલાવતા હતા.

નીચલા પ્રકરણને નામદાર સરકારે આ ચાલ તથા મુલેહતા અમલદારો નેમ્યા હતા:—

શેઠા દાદાભાઈ નયરવાનજી કેરાંવાળા, ડાયાભાઈ નયરવાનજી વહાડયા, એમ. એ., ડાક્ટર ડાયાભાઈ કાવ-મજી પટેલ, ડાક્ટર ફરામજી એલજી દાવર, હેરમજી એલજી આનબલેસ, આનપહાડુર ભમજીદજી ફરામજી વાલખીવાળા, ડાક્ટર જીજીભાઈ પેસતનજી નીકલસન,

૧ રાઈમસ ઓફ ઇંડીઆ, તા. ૧૬ મી આપરેલ ૧૮૯૬.

ડાક્ટર બાપુરજી તા. ૧૮ મી આપરેલ ૧૮૯૬ ને હીને હાજરીડ ગયા હતા, અને ત્યાં કમીશન સંબંધિત આપેલી જુમાંની, મુખજીના Indian Medico-Chirurgical Review ના આગસ્ટ ૧૮૯૬ ના અંકના વધારા તરીકે પ્રગટ થયેલી.

૨ શેઠ પેસતનજી નયરવાનજી વાડીઆનાં જમાબં.

દસતમજી આરેસર કમીશર, શાપુરજી બરજોરજી બરજા, સેરામજી દાયાભાઈ કુખાઈ.^૨

તા. ૧૭ મી આપરેલ.

શેઠા ફરામજી આરેસર ફરામજી વજીમ, બી. એ., એલ. એચ. બી., જાહેરી મહમનજી મહમન વિદેશમન, બી. એ., એચ. એચ. બી., કેપ્લર ફરજીદજી સીરવાઈ, બી. એ. અને દસતમજી પીરાજયા બરજા, બી. એ., એલ. એચ. બી. એ હાઈ કોરટના સેલીસીટરોની પરિક્ષા ફરજીદજી પસાર કીધી હતી.^૩

તા. ૧૮ મી આપરેલ.

રાજ ૭ માહ ૮ (ચિ) ૧૨૬૫ યજ્ઞેન્દ્રી.

મરજી—બનજીભાઈ એલજી આનબલેસ^૪—ઉમર વર્ષ ૭૬. મુખજી તથા ચીન પાતેની “મેમ્બર એલજી ફરામજીના છોકરાઓની કંપની” ના બાગ્યા. ૧૮૪૮ થી ૧૮૬૪ મુખીમાં એક કરતાં વધુ વાર વર્ષે મુખી ચીનમાં રહી વહીવટ ચલાવતા હતા, અને ત્યાંની જરથોસ્તી અજુમતાનાં ફંડના એક તરફી હતા. ૧૮૬૮ માં પોતાના બાગ્યાનાં નામથી ગીરગાંમ મે “આનબલેસ બાગ” બંધાવવામાં એઓને પણ હિસ્સો હતો. એવલુ બહુ દીનદાર, શલેષ અને સ્વતી ચાહ હતા. ૧૮૯૦ માં પોતાના દિકરા પીરાજયાહતાં મરજી વખતે રૂ. ૫૦૦૦૦ ની રકમ આપી તેમાંથી રૂ. ૫૦૦૦૦ નું જુદું તરફ ડીડ કરાવી તેનું બાગ તગદસ્ત હાલતમાં આવેલા જરથોસ્તીઓને મદદ કરવામાં વાપડવાની ગોઠવણ કરી હતી. પાછલથી રૂ. ૩૫૦૦૦ ની બીજી રકમ પંચાયતને આપી તેનાં બાગમાંથી પોતાનાં વાહજાંઓની બાગ કરી ચેપાડીતા ગરીબોને જમાડવાની ગોઠવણ કરી હતી. એ ઉપરાંત અનેક પ્રયત્નો જુદાં જુદાં ફંડોમાં મોટી રકમ બરતા હતા.

તા. ૨૧ મી આપરેલ.

આજ દિને મરહુમ શેઠ બનજીભાઈ એલજી આનબલેસનાં હિમલુમાં તેમની પોતાની પુત્રીમાંથી રૂ. ૪૦૦૦૦, દિકરી બાઈ દીનબાઈ તથા તેમના પ્યારંદ શેઠ ડાયાભાઈ દાદાભાઈ આનબલેસ તથા બેરાઓએ મંત્રી રૂ. ૫૦૦૦, બાઈ શેઠ હેરમજી એલજી આનબલેસ તથા ધણીઆંની અને ફરજીદજી રૂ. ૧૩૭૫, વહુ બાઈ મોટીબાઈ તે મર-

૩ બી.એ. ગ. ગ્રેડ, તા. ૧૬ મી આપરેલ ૧૮૯૬.

૪ રા. ઓફ ઇંડીઆ, તા. ૧૮ મી આપરેલ ૧૮૯૬.

૫ મરહુમ શેઠા ફરામજી અને પીરાજયાહતાં બનજીભાઈ આનબલેસના બાગ.

કુમ. મે. ૩૩૬૧૪૦) પત્રાવલોક સામુદાયિકતાના લીધવાએ
૩૬૫૦૦), તથા જીલ્લા એજીએએ ૩.૬૬૫) મહી રાજીઆ
૫૩૫૪૦) પદ્મજાતિઓમાં આપ્યા હતા.

તા. ૨૬ મી અપ્રેલ.

રૂાન ૧૪ માહ (શિં) ૧૨૬૫ યાદેનરદી.

મરુણ-પેતાતણ ડાયાબાઈ કાપડીઆ-ઉમર વર્ષ ૫૧), એવણુ પ્રથમમાં સુરતમાં રેશમી વણકરનું કામ કરતા હતા. તે પછી રેશમી કાપડનાં વધેા કરતા હતા. ઇ. સ. ૧૮૭૫ માં મેયરસ સાયુવાબાએએ એવણુને સુરતથી અતરે તેઓની પોતાની સીલે મીઝમાં રાખ્યા હતા, અને રેશમી વણતનાં કામમાં મીઝને ને ઝાઝ આપવી હતી તે એવણુના આખ્યા પછી સમી નહીં થયેા. એવણુની ચતુરાઈથી રેશમી કાપડ બધું જ સરસ નીકલવા લાગ્યું. એવણે રેશમ તથા કમ્બ ખેડાવવાનાં બધા સરસ સાયંએ પોતાના ‘ડીઝાલ્ડ’ પ્રમાણનાં લેસાતથી મંચાંની એ મીઝમાં ચાલુ કાઢ્યા, અને એનેજર તરફ મીઝમાં બધો લુધારો કાઢ્યા, નેથી તેમને યાંચે યાંચે ‘સાતુન સ્પીનિંગ અને લીવીંગ મીઝ’ના એનેજર પલુ નેચ્યા. એવણુને બે વાર ખરનાહ પાતે મોકલ્યા હતા, ત્યાં પોતાની સીલે મીઝનાં રેશમી કાપડનાં મેટો ઉઠાવ કરેવાની ગોઠવણ એવણુ કરી આપ્યા હતા.

શ્રદ્ધાળુઓએ જોયું કે જો આવા બાળકોને શિક્ષણ મળે તો તેઓ જીવનમાં કંઈક કરી શકે છે. આવા બાળકોને શિક્ષણ મળે તો તેઓ જીવનમાં કંઈક કરી શકે છે.

૧ જામે જમશેદ, તા. ૨૨ મી આપરેલ ૧૮૬૬.

૩૪૬૦૦ ની ચોટી રકમ મરહુમ શેઠ ધનલખાઈ પોતાની પુલખાની ધરમખાતે આપવાને કહાડી ગયાછે અને પોતાના ઈચ્છાકીયુરોને શ્રમાવધુ રહે, તેમાંની ૩૨૫૦૦ ની રકમ ઈવલણુ નામ કાયમ રહે ઈચ્છા ધરમખાતે ઈચ્છા રૂપરોએ પોતાની નમરનાં આપે તેને વાપરીથી. પાકીની ૩૨૫૦૦ ની રકમની લોન નીચળ્યાં શ્રદ્ધાં મરનાને નામે અનામત રાખી ફક્ત તેનું વીધાજ વાપરવા માટે આપવામાં આવીછે :— “આલખેલુ ધાગ”ની મરામતનાં શ્રદ્ધાં ૩૧૦૦૦, ઝુંખના લામાર અગામીની પરવરસીનાં શ્રદ્ધાં ૩૨૦૦૦, ચેસરસ ઈદલજ શરામલની કુડાં હરાતકનાં ડુક-તાવાના શ્રદ્ધાં શ્રદ્ધાં ૩૨૦૦૦, ઝુંખનાં દીક્ષીક યેની-લોલક ચોસાધારીનાં શ્રદ્ધાં ૩૧૦૦૦, કુલ જરૂર પાકીની રચાને-ને આવલખાજીવ પડોમાંડવાનાં શ્રદ્ધાં ૩૧૦૦૦, આંધળાં-પાંડળાં તથા લામાર જરૂરીસતીમાંની ૫૨૧૨૨ની કરવાનાં શ્રદ્ધાં ૩૧૦૦૦, લામાર લીધાગયેને પગાર આપવાનાં શ્રદ્ધાં ૩૧૦૦૦, ડુકતાનાં દેશીજ દેશાવરના જરૂરીસતીમાંને પડેલી આપવાનાં શ્રદ્ધાં ૩૧૦૦૦ તથા પંચામતનાં જમવલ શ્રદ્ધાં ૩૧૦૦૦ અગી ભુજાલે ૩૪૬૦૦૦.

પારિનેદ, સી. આઇ. ઇ. એ કાપી હતી. પ્રથમમાં શેઠ
લંદોનમાંથી એ સેન્ટીમેન્ટલ યાત્રાવાન લગતી વીગત
કાઢી સંભાળી, તથા જીવનમાં એની મર્યાદાને યોગ્ય
બીજા બીજામાંથી પાતળા એકે તે તરફના પંચોથી જેનું
બાઈ દર વર્ષે રૂ.૧૦૦ ઉપરથી તે આવી વિધિથી,
તથા એના દરમિયાન તરફી સર જમશેદજી જીવનમાં
પારિનેદ, શેઠ કાવચી દીનસાહેબે જીવનમાં, સી. આઇ.
ઇ. આનંદાદેવ મનચેરજી કાવચી મરજીયાન, સી.
આઇ. ઇ. એને શેઠ પારિનેદ નયરાવનજી સીરાવાનને
નેમણી. એ બાદ સર જમશેદજીએ એક બાલાજી કાઢી
સેન્ટીમેન્ટલ યાત્રામાં મેલું, તથા કંઈકાંદરે શેઠ જામા
સાહેબ રતનજી મોયતરી અને પીરજીસાહેબ પનજીમાં
પેટને શેઠ લંદોનમાં તરફી આવીને એકકી યુવાન-
નાયક બેઠે આવી હતી. સેવેટી મીંડાન ગીચીએ સર
જમશેદજીના ઉપકાર માનવાની દરખાસ્ત કાપી અને
મલાવડો પાણી લઈ બરખાસ્ત થયો હતો.^૩

તા. ૨ જુન.

તા. ૨૦ માર્ચ ૮ (શે.) ૧૨૬૫ યજ્ઞદેવરદી.

મરણ—એદલજ પેશતનજ આશાવધના અથવા
અપવાલા—(મર વર્ષ ૫૬). પોતાના બાપની પારસી
બજાર ઓટ્ટની અબનાં તાલાં, કલ, તાંગેરી વગેરેની
દુકાન ચલાવતા હતા.

તાલ ૬ થી મચ્છે.

સેન ૨૪ માહ ૮ (શેં) ૧૨૬૫ યજ્ઞેજરદી.

મરણ—કાકર પેશનતજી મનચેરજી નીકલ્યાન—
 ઉમર વર્ષ ૬૦. એવણે સર જમશેદજી હનરીટીયુટમાં
 કેળવણી લઇ ચાટ મેડીકલ કોલેજમાં લાખન થઇ, ૧૯૬૦
 માં સેલેટની તખ્તીખી પરીક્ષા પસાર કરી યુ'એલ મધે તખ્તીખ-
 પણાનો ધંધો ચલાવતા હતા. તખ્તીખી ધંધો ચલાવવા
 સાથે અમીન પારખનાર એન્ટ ટરફિ પલુ કેટલાક વરસો
 સુધી કામ ચલાવ્યું હતું. એવણે ૧૯૮૮ માં મુલેહતા અમલ-
 દારનું માન મેળવ્યું હતું.

૨ જાને જન્મશેદ, તા. ૨૮ મી આપરેલ ૧૮૬૬.

એ સેનોટરીયમના ઘુસા દર્શાવેલો છે, અને તેના નીચાવ માટે ભાડે આપવાના ત્રણ બંગલા અને પાંચ બ્લોકો છે. કાઠપર તર્જી મારેલી નથી. રૂકત પાયાના પથ્થર પ્લોથ- પર 14-2-1895 એપ્રિલનું છે. તે કપાજોડમાં ગાડું પાતેલી મારફ્ટનું, જેવું નામ “વાઇ બીવાઇલ બંગ્લો” હોય તરીકે ધારણી સેનોટરીયમ” કરી છે.

ଉ ଡାଂ ନକ୍ଷତ୍ରାଂନଳ ତଥା ଶତନକ୍ଷାଃ ଐଶ୍ବର୍ୟ ଧ୍ୟାୟନ୍ତା
ସ୍ବାସା,

૪.૬૦. અભ્યાસ પેશનનું નીકળસનના વાવા.

તા. ૧૦ મી મેએ.

ધરાંના મરહુમ શાહ નાથરદીનાં બચાં કબ્રખતનાં ખુન બાને મુખમાં વચનારા ધરાંનીઓની દલગીરી બહેર કરવા, તથા નવા શાહ મુબ્તકર ઉદ દીને મુખારકબાદી આપવાનો ઠરાવ કરવા માટે આજ દીને ધરાંન રેશમાં રહેતા મરીખ નરથોસ્તીઓની હાલત મુખારનારી મંડલી તરફથી એક બહેર સળા મરહુમ હોરમજી બહમજી વાડીઆણનાં આતશખેહરાંમાં સર દીનસાહેજી માણેજી પીઠીનાં પ્રમુખપણાં હેઠલ મલી હતી. પ્રમુખે મરહુમ શાહની ખુબીઆ વહુવી દલગીરીના ઠરાવ મુકયો. જેને શેઠ અરદે-સર મેહરવાંન ધરાંનીએ ટેકા આપ્યો. બાદ દસ્તુર પેશી-તન મેહરાંમજી મંજીઆએ એ ઠરાવ નવા ઠડેલા શાહ ઉપર તારના ચેદેશ મારફતે ચોકલવાની દરખાસ્ત કરી. જે તથા ખીજ ઘટતા ઠડાવે પસાર કરી સળા વીસરજન બધ.

તા. ૧૪ મી મેએ.

રોજ ૨ માહ ૬ (શે.) ૧૨૬૫ યલ્દેજરદી.

મરજી-કાવજી ફાંમજી મેનદીન-ઉમર વર્ષ ૪૦). એવજી જ્યાં વધથી મીલઉઠોગમાં દાખલ થયા હતા. મોખે યુનાઈટેડ મીલસમાં વીવંગ મોસ્ટર તરીકે રહી, વનાંકામમાં ચાલકી દેખાડયાથી એ મીલના મોલે-કેએ તબુ સાંચાકામ લાવવા ૧૮૮૮ માં એવજીને મંજાડ મોકલ્યા હતા. ત્યાંથી વીજળીકે રીશનીના હુનરનાં મોતાનાં સાનમાં વધારા કરી એ મીલમાં મેહલી વીજળીકે રીશની દાખલ કરી હતી.

તા. ૧૫ મી મેએ.

મુખમળી પારસી પંચાતનાં ફંડનાં તા. ૧ લી નવે-મયર ૧૮૯૪ થી તા. ૩૧ મી અક્ટોબર ૧૮૯૫ મુખીનાં

૧ જાને જમશેદ, તા. ૧૧ જી મેએ ૧૮૯૬.

ધરાંના મરહુમ શાહ નાથરદીનાં જાનમાં પુનાના સળાના 'ધરાંની નરથોસ્તીઓની ફકાને આજે આપી ફીલસ બંધ રાખવામાં આવી હતી. તેઓએ આજે પોતાની એક સળા ચેલવી હતી, અને નવા શાહ ઉપર મુખમ મધેના ધરાંના કાનસલ જનસલ ચારસે દીલાસાને એક પેગામ ચોકલવાને ઠરાવ કરયો હતો.

૨ અનાજત રકમના વધારો નીચે પ્રમાણે છે:—

શ્રી નારંગાલની નરથોસ્તી અનજીવનનું ખાતું પડવડું તેના... .. ૨૫૦૦)

જુદાં જુદાં ખાતાંઓનાં આ સાલ તથા આગલાં સાલના વધારામાંથી નોટો તથા પોરઠ દ્રસ્ટ અને મયુનીસીલાલ બાંડો ખરીદ કીધાં તેના .. .. ૧૬૫૦૦)

હીસાબની ચોપડી દ્રસ્ટીએ જાણી મગડ કીધી હતી. તેવરથી જોખનાં અધિક છે, વરસની સેવેટ પંચાતનાં

જુદાં જુદાં ધણીઓએ ધરખ ખાતે અના-

મત રાખવા રકમો આપી .. .. ૧૨૨૫૦૦)

કુલ ૩૧૪૫૦૦)

જુદાં જુદાં ધણીઓએ આપેલી રકમનાં આજે સાલ દયા નવાં ખાતાં નીચે પ્રમાણેનાં પાડ્યાં છે:—

૧. બેક્ટેસ્ટનશીન શેઠ માણેજી એલજી આલ-બલેસની નમયે એવજીના બાધમાં શેઠા ધનલબાઈ તથા હોરમજી એલજી આલબલેસે આપેલા રૂપિયાતું ખાતું ૩૫૦૦૦) ગ્ર.

૨. બેક્ટેસ્ટનશીન શેઠ રદનજી ધનલબાઈ આલ-બલેસનાં પુનને સાડે એવજીના બાધા શેઠ ધનલબાઈ એલજી આલબલેસે આપેલા રૂપિયાતું ખાતું ૩૧૨૦૦૦) ગ્ર.

૩. બેક્ટેસ્ટનશીન શેઠ રદનજી ધનલબાઈ આલ-બલેસે પોતાની પુલમાંથી એવજીનાં જાતાલ બાધ નીપાઈલ તથા બાધ શેઠ રસમજી અને પોતાનાં પુનને સાડે આપેલી રકમતું ખાતું ૩૫૦૦૦) ગ્ર.

૪. શેઠ ધનલબાઈ એલજી આલબલેસ તથા મરહુમ શેઠ રદનજી ધનલબાઈ આલબલેસે કીધેલાં દ્રસ્ટ કીડ પ્રજી આપેલી રકમતું ખાતું ૩૨૨૦૦૦) ગ્ર.

૫. સર દીનશાહ માણેજી પીઠી બારોનેટ તથા ઠાકરાંઓએ પોતાના જમાઈ તથા જાપાના ઠાકરા બેક્ટે-સ્ટનશીન શેઠ પીરોજશાહ મેહરાજીનાં પુનને સાડે કીધેલું ધરખખાતું ૩૮૦૦૦) ગ્ર.

૬. શેઠ નવરોજી જાંઘીરજી જામડીયાએ પોતાના બેક્ટેસ્ટનશીન બાધાલ શેઠ જાંઘીરજી મેરામજી જામડીયા તથા તેઓનાં પેઢેલીવારનાં ધણીયાણી બાધ નવાજમાઈ અને પોતાનાં જાતાલ બાધ પ્રજીબાઈનાં પુનને સાડે કીધેલું ધરખખાતું ૩૮૦૦૦) ગ્ર.

૭. શેઠ મનમેરજી હોરમજી કાખા તથા એવજીનાં બેક્ટેસ્ટનશીન ધણીયાણી બાધ બચુબાઈ રસમજી કોઠોલાની યાદગારીતું ખાતું ૩૫૦૦૦) ગ્ર.

૮. મરહુમ શેઠ અરદેશરજી માણેજી વાઘામાંધીનાં નાજતું એવજીના દીકરા શેઠ શોરાબજી અરદેશરજી વાઘા-માંધીએ પડાવેલું ખાતું ૩૫૦૦૦) ગ્ર.

૯. શેઠ શોરાબજી રસમજી પટેલે ખાતું પડાવીને ગયા સાલમાં આપેલા રોકડા ૩૨૦૦૦૦) ને હીસાબે પોરઠ દ્રસ્ટ બાંડ ઠકા ઈ ના ૩૧૪૦૦૦) ના ખરીદ કીધાં તે.

૧૦. મરહુમ શેઠ ખરશેહ પાલજી પાંઘીલાલ તથા એવજીનાં ધણીયાણી બેક્ટેસ્ટનશીન બાધ પીરોજબાઈના પુનને સાડે એવજીના ઠાકરાંઓ શેઠા અરદેશરજી, કોઠાબાઈ, જમશેહ અને પાલજી અરદેહ પાંઘીલાલે કીધેલું ધરખખાતું ૩૫૦૦૦) ગ્ર.

ફંડના પ્રકારો હસ્તકર્તા ધરમના ફંડ આતાંઓની પ્રુલ એક્ટર રૂ.૩૬૧૪૬૩૧૧૪ ની હતી. આગલા વરસની

સેવે એ પ્રુલ રૂ.૩૪૧૬૯૨૯૧૧૬ ની હતી. એટલે આ ચાલનાં કુલ વધારા રૂ.૧૪૫૦૦૦)૫ નો થયો હતો.

૧૯૮૪-૮૫ માં જુદા જુદા ક્ષેત્રોએ રૂ.૨૨૦૦૦) ની રકમ અનામત જુદે જુદે ખાતે આપીને તેની રીપ.

નોંદ તથા બાંડ આપનારનું નામ.	રકમ. રૂ.	ખાતાનું નામ.
શેઠ રસતજી પેસતનજી ઊચરીગર.	૫૦૦	કુલના આંધર્માં પાંચમાં તથા લાચાર જરતોસતીઓની પરવરશી કરવા ચાટે પમાર આપવાનાં રૂંડ ખાતે.
શેઠ ડોસાભાઈ દાદાભાઈ આલખલેસ તથા ઇકરસઓ.	૫૦૦	"
શેઠ કુપરાજી રરૂનજી આલખલેસ.	૧૦૦૦	"
શેઠ હોરમજી એલજી આલખલેસ તથા કલ્હીયાણી બાઈ ચેટ્ટેરબાઈ.	૫૦૦	"
બાઈ ચેટ્ટેરબાઈ તે ચરકુચ શેઠ રરૂનજી કનજીભાઈ આલખલેસનાં લીધવા.	૫૦૦	"
શેઠ હોરજીભાઈ દાદાભાઈ આલખલેસ.	૧૦૦૦	"
શેઠ રસતજી હોરમજી આલખલેસ.	૫૦૦	"
બાઈ કનખાઈ તે ચરકુચ શેઠ ચાલિકજી એલજી આલખલેસનાં લીધવા.	૫૦૦	"
શેઠ શાપુરજી દીનશાહ ડાલાસ.	૫૦૦	"
શેઠ દીનશાહ હોરમજી બાઈચીવાલા.	૫૦૦	"
નામદાર સર દીનશાહ ચાલિકજી પીટી બારોનેટ.	૧૦૦૦	"
શેઠ દીનશાહ બેનજી ગુરકી.	૫૦૦	"
શેઠ અરદેશરજી તથા જગમજી હોરજીભાઈ ચાલેમાચ વાલા.	૫૦૦	"
શેઠ દીનશાહ જવાલ જસુભાઈ તથા કલ્હીયાની બાઈ ડોસીબાઈ અને રસદે.	૫૦૦	"
શેઠ નવરોજી શોરાજી ભરૂઆ.	૫૦૦	"
શેઠ શાપુરજી એલજી ચીનાઈ.	૧૦૦૦	કુલ તથા દેશાવરો ખાતેની જરતોસતી જૂંડ અવ-સતાની નીશાલનાં રૂંડ ખાતે.
શેઠ રસતજી હોરમજી આલખલેસ.	૫૦૦	કુલ જરતોસતી રવાંનોને અવલખજી પોહોંચડવાનાં રૂંડ ખાતે.
બાઈ ચેટ્ટેરબાઈ તે ચરકુચ શેઠ રરૂનજી કનજીભાઈ આલખલેસનાં લીધવા.	૫૦૦	"
શેઠ શાપુરજી દીનશાહ ડાલાસ.	૫૦૦	"
બાઈ બીખાઈ તે શેઠ એલજી અરદેશરજી દાવરનાં લીધવા.	૫૦૦	"
શેઠ પીરોજીશાહ પરજોરજી રસતજી ચેલી.	૫૦૦	"
બાઈ સુનાબાઈ તે શેઠ મનચેરજી રસતજી ભાખાનાં કલ્હીયાનીના એકઝીકયુટર.	૫૦૦	"
શેઠ હોરમજી એલજી આલખલેસ તથા કલ્હીયાની બાઈ ચેટ્ટેરબાઈ.	૫૦૦	"
શેઠ ચાલિકજી જગમજી કાકાના એકઝીકયુટર.	૧૦૦૦	"
શેઠ અરદેશરજી તથા જગમજી હોરજીભાઈ ચાલેમાચવાલા.	૫૦૦	"
શેઠ ચેટ્ટેરબાઈ પેસતનજી દુપાસ.	૫૦૦	"
બાઈ દીનખાઈ તે ચરકુચ શેઠ રસતજી નવરોજી બાઈ સાઈબની લીધવાના એકઝીકયુટર.	૫૦૦	"
શેઠ જવાલજી જગમજી દાદા.	૫૦૦	નામદાર સર જગમજી જવાલજી પેટ્ટેલા બારોનેટની ચાલેમાચી ચાટે ઊભી કીધી જરતોસતી ચદરેસાનાં રૂંડ ખાતે.

તા. ૨૦ મી મેએ.

શ્રેષ્ઠ કાવચીત્વ દીનચાહ એડનવાલને નામદાર સરકારી મિનાયત કર્યા સી. આઈ. ઇ. ના એતાબની સુધારક બાબીમાં તેમનાં નામથી ચાલતી કાવચીત્વ દીનચાહ લાઇ-
બેરી એડ રીડિંગ રમના મુબારકદાએ તેમને એક માનપત્ર આપી તેવલુની એક તસવીર તેયાર કરાવવાને પોતપોતા વચ્ચે એક રૂંડ એકરૂંડ કહું હુ, તે તસવીર તેયાર થવાથી તેને આજ દિને એ લાઇબેરીનાં દીવાનખાનામાં ડાક્ટર બધેનીએ એક મોટા મેલાવડાની હજુરમાં ખોલી સુધી હતી.^૧

તા. ૨૧ મી મેએ.

સુરતની પારસી ડીસ્પીકટ મેટ્રીમોનીઅલ કોરટના એક ઉદ્દેશિત મરફુમ શ્રેષ્ઠ દારાચાહ રસતમજ દલાલની ભગેએ નામદાર સરકારે શ્રેષ્ઠ નયરવાનજી બહમનચાહ મેહ-
તાહને નેમ્યા હતા.^૨

તા. ૨૪ મી મેએ

આજ દિને નામદાર માહરાંણીની સાલગરેહની ખુશાલીમાં અપાયત્રા એતાબીમાં ડાક્ટર કેપ્પથરૂ પરજીરેજી દારાખજી કુપરને “ખાન્યાહદુર” ના એતાબ મલ્યો હતા.^૩

તા. ૨૦ મી મેએ.

રોજ ૧૫ માઈ ૧૦ (કો) ૧૨૬૫ યન્દેનરદી.

અશુભ—મેહરાંમજી રસતમજ દલાલ (બહમન મેહ-
રાંમ)—ઉમર વર્ષ ૫૬. એવલુ અરેના એક આગેવાન દલાલ હતા. ૧૮૬૫ થી શ્રેષ્ઠ મેરવાનજી રસતમજ દલાલ સાથે બાબા તરફ દલાલીનાં કામમાં જોડાયા હતા, અને હુંડી પત્રી તથા સરકારી કાગળખાંસિ વગેરેની રૂબની અચછી સમજ ધરાવતા હોવાથી મોડા વખતમાં આગળ વધી જઈ સુખમાં આગેવાન તેમજ પેપારી પ્રજામાં મોટા વીચવાસ ધરાવનારા દલાલ બન્યા હતા. સુખમાં સમજી એક્સચેન્જ બેંકો, સુખ બેંક વગેરેના એ બે બાબા-
એએ મોટા વિશ્વાસ મેલ્યો હતો, અને ધણીક બુદ્ધિ-
યન પેહડીએ એ જાણીતા પારસી દલાલોની સલાહ મુજબ કામ કરવાને ખુશીથી તૈયાર થતી હતી. પોતાની મોહલી ધરાગ્રીથી મેલવેલી દોલતમાંથી ગરીબોને મદદ કરતા હતા. અંગતખાની કરતોના હીમાયતી હતા, અને “ઇલાકે વીરહ પારસીઓ” વાલી વારસીક મેલ હાર પાડવામાં બહુ મદદ કરતા હતા.

નોંદ તથા પાંડ આપનારું નામ.	રકમ ર.	ખાતાનું નામ.
આઈ સુનાબાઈ તે શેઠ જનચેરજી હોરખજી બાબાનાં મણીયાંનીના એકઝીકકુટર.	૨૦૦૦	મેાપાટીની ધરખશાલામાં આંધલાં પાંગલાં તથા લાચાર જરેતોસતીએને રાખી પરવરશી કરવાનાં રૂંડ ખાતે.
આઈ મેરુખાઈ તે શેઠ હોરખજી એદલજી આલખલેસના મણીયાંણી.	૨૦૦૦	"
શેઠ બરજેરજી દાદાભાઈ શરાખનાં ધરખખાતાના ટુસડીએ.	૨૦૦૦	"
શેઠ શાપુરજી એદલજી ચીનાઈ.	૧૦૦૦	"
આઈ મોહીયાઈ તે ચરફુમ શેઠ રસદુલ ધનજીભાઈ આલખલેસનાં વીધવા.	૫૦૦	સુખધના તંગદસત દાલતમાં આવેલા જરેતોસતીએને આશરો આપવાનાં રૂંડ ખાતે.
શેઠ દીનચાહ બેનજી તુરકી.	૫૦૦	ગરબ લાચાર જરેતોસતી વીધવાએને આશરો આપવાનાં રૂંડ ખાતે.
શેઠ શાપુરજી એદલજી ચીનાઈ.	૧૦૦૦	"
આઈ નવાબખાઈ તે શેઠ જયશેહજી બહાંગીરજી લાલાનાં મણીયાંણી.	૫૦૦	શ્રી કાનપોરની જરેતોસતી અનલુચનનાં રૂંડ ખાતે.
	૬,૧૬૦૦૦	

૧ જાએ જયશેહ, તા. ૨૧ મી મેએ ૧૮૯૬.

૨ બોએ ગંગેઝેહ, તા. ૨૧ મી મેએ ૧૮૯૬.

૩ ડાઇખસ આંધ ઇડીઆ, તા. ૨૦ મી મેએ ૧૮૯૬.

૪ શેઠ બહાંગીર મેહરાંમજી દલાલના પાયા.

મરહુ—એં એલજી બહમનજી દસ્તુર બમારના આશાના^૧—ઉમર વર્ષ ૪૧). દસ્તુર બહમનજી બમારપણ સી. આઇ. ઇ. ના દીકરા. એવલુને પ્રથમમાં હીંદી સરકાર તરફથી ખીરાતના રેસીડંટના 'એડેચી' નાં એધા ૧૮૭૧ ના જુલાઈ માસમાં આપવામાં આવ્યો હતો. તે પછી ૧૮૭૬ માં એવલુ ત્રીજે દરજ્જાના રેસીડંટ કમીશનર સહ આગળ વધી ૧૮૮૨ માં ફરસ્ટ ક્લાસ આસીસ્ટંટ કમીશનરના એધા ઉપર અને તે પછી સીકંદરાબાદના આસીસ્ટંટ કોન્ટ્રોલરિંગ માજીસ્ટ્રેટ નેમાયા હતા, અને સેવે ૧૮૯૫ માં ઉમરાવતીના આસીસ્ટંટ અધીશ જડજ અને તે બાદ ખીરાતના ડેપુટી કમીશનરના એધા ઉપર હતા અને ઉપલી જવાન વયે આકાલા મધે મરણ પામ્યા હતા. એવલુની યાદગારી માટે સીકંદરાબાદમાં દોસ્તો તથા વખાણુનારોએ એક ફંડ ઉભું કર્યું હતું જેના સેક્રેટરી શેઠ ખેલજી આદરજી વકીલ હતા. તેમાં રૂ.૨૧૦૨) ભરાયા હતા અને તે ફંડના ઉપયોગથી સીકંદરાબાદની સીવીલ આશપીઠલમાં બે વારડ (એક મરદ અને બીજો સ્ત્રી) માટે બંધાવ્યા હતા, જે ખુબ મુકવાની કાંચ તથાના રેસીડંટ આં ૦ સર દેવીડ બારબરે તાં ૫ મી આગસ્ટ ૧૯૦૨ ને દીને કરી હતી.

તાં ૨૯ મી મેએ.

રોજ ૧૭ માઈ ૯ (શિં) ૧૯૧૫ યજ્ઞેચરદી.

મરહુ—ગેહરવાંજી દાદાભાઈ વાડીઆ^૨—ઉમર વર્ષ ૬૬). મરહુમ શેઠ દાદાભાઈ પેથનજી વાડીઆના દીકરા. એવલુ અંગ્રેની ક્રમ બેકના વડા થયા હતા. પછી આંખડું નુર યુમાવાથી પોતાના દીકરા જીજીભાઈને તે જગ્યા સોંપી પોતે એકાંત જીવવાનું ચુકવતા હતા. પોતાના બાપે બંધવેલા ઉવ્રાસના ધરંચાહ આતથ- બેહરંમના વહીવટમાં ધણો ભાગ લેતા હતા, અને ધણું વર્ષો સુધી તેના નીભાવમાં માટે હોસા આપેા હતા.

મરહુમ શેઠ માણીજી એલજી આલખલેસની યાદગારી રાખવા માટે સર દીનથાહજી માણીજી પીટીટ બારીનેટ તથા બાંબાહદુર મન્થેરજી કાવથજી મરજખાંનની આગેવાંની હેલ્થ તેમના દોસ્તઆશનાઓએ ઉભાં કરેલાં

૧ શેઠ બરજોરજી તથા રતનજી એલજી દસ્તુર બમારના આશાના બાબા અને હોરજબંધાર શીરોઝ હોશિય દસ્તુર (બારીસર) ના સહયોગ.

૨ શેઠ જીજીભાઈ, લલજીભાઈ (બારીસર), અને દાદાભાઈ મેરજખાંનજી વાડીઆના બાબા.

રૂ.૪૪૮૧) નાં ફંડ મધેથી તેવલુનું એક બસ્ટ અથવા અર્ધ બાવલું બનાવી આલખલેસ બાગના કમ્પાઉંડમાં પૂર્વ બાજુએ આજ દીને યોદલું મેલવામાં આવ્યું હતું.^૩

૩ બપે જજીશેઠ, તાં ૩૦ મી મેએ ૧૮૯૬.

એ બાવલાંપર નીચે પ્રજ્ય લેખ છે :—

શેઠ માણીજી એલજી

આલખલેસજી

આ અર્ધ બાવલું

એવલુના દોસ્તઆશનાવેા

અને વખાણુનારોએએ

પાતપોતાનાં બિયરાણું કરી

એવલુ મરહુમની યાદમાં

બિનું કર્યું છે.

રોજ ૧૭ મી માઈ ૯ મે

શેહેનશાહી, માઈ ૧૦ મે કદમી

સને ૧૨૬૫ યજ્ઞેચરદી

તાં ૨૯ મી મેએ ૧૮૯૬ ઇસ્વી.

Manockjee Eluljee Alibless, Esquire

This Bust

has been erected from Subscriptions

raised among

his friends

and admirers

Bombay 29th May 1896.

વળી એજ બાગમાં એના સ્થાપકની યાદનાં બાવલાં- પર નીચે પ્રજ્ય લેખ છે :—

શેઠ એલજી શરાજી આલખલેસ

એવલુ પોતાને અર્ધ

આ આલખલેસ બાગના મકાને

પારસી ડોખના વસરાસને માટે ધર્મપાતે બહોશ આપ્યાં છે

તેવલુની યાદગારીને માટે

આ અર્ધ બાવલું

પારસી ડોખની બહેર બિયરાણીથી બિનું કર્યું છે.

સને ૧૨૬૫ યજ્ઞેચરદી

સને ૧૮૯૩ ઇસ્વી.

Elulji Framji Alibless

The founder of

Alibless Baugh

for the use of the

Parsee Community

This bust has been erected by

Public Subscriptions amongst

The Parsee Community

1263 Yazdegerde A.D. 1893.

તા. ૪ થી જુન.

રોજ ૨૩ માઈ ૯ (ચિ. ૧૨૧૫ યન્દેશ્વરી).

ભરૂચ મેં બ્રિટિશર કાંડ મરહુમ શેઠ નવરોજી કાવ-
ચીજ નાળીએરવાલાની દરેમેહર બીચમાર ધવાથી તે મરહુમ
શેઠ શાપુરજી શેરામજી નાળીએરવાલાનાં વીધવા બાઈ
વીળાઈજી તથા હોડાએએ નેચરથી બંધાવી આજ દીને
પરકાલી હતી. જયનની કિઆ પુરી થવા બાદ ભરૂચની
પારસી પંચાતનાં કુંડના મેનજીંગ દરેડી શેઠ આદરજી
મનચેરજી દલાલ, બી. એ. એ મરહુમ શેઠ શાપુરજીનું નામ
અંજુમનને લગતી કિઆઓમાં ખીજા જુઓનાં નામ
સાથે દેવાની દરખાસ્ત કરી હતી, જે બાદજે રહેવા બાદ
પંચાતના જુઓનાં આકાખર શેઠ ધનજીસાહે મેહરવાંજી
ડાકરને હાથે મરહુમ શેઠ શાપુરજીની તસવીર જે પારસી
પંચાતને ખરચે તૈયાર કરવામાં આવી હતી તે બોક્ષી
મેલાવવામાં આવી. એ બાદ યુંબઈવાલા દરુર જમા-
ચપજી મોનિએરજી જમાચપઆયાનામે એક બાયલુ કીધા
બાદ શેઠ આદરજી શાપુરજી નાળીએરવાલામે પોતાનાં
માતાજી તરફથી એક અંજુમન પત્ર વાંચી સંભાળ્યો,
જેમાં જણાવ્યું હતું કે શેઠ દરેમેહર મરહુમ શેઠ શાપુરજીનાં
મૃતી મરહુમ બાઈ હોડાબાઈનાં પુત્ર મોટે રૂ. ૧૦૦૦૦) ને
ખરચે બંધાવેલો, અને તેમાં જોડતો સરસામન મેલવા
માટે બીજો રૂ. ૨૦૦૦) નો ખરચ કરેલો. એ દરેમેહર
ઉપર ઉપરેખ તથા સંભાલ રાખવા અને હરતો બંધાવત
કરવાનું ભરૂચની પારસી પંચાતના દરેડીએને આજથી
સોંપવામાં આવેલો. દરેમેહરના જાણી નીલાવ તથા દરેમેહર
ધર્મકિઆ કરાવવા માટે મરહુમ શેઠ શાપુરજીનાં વીધવા
બાઈ વીરબાઈએ પોતાની પુલખાંચી રૂ. ૧૫૦૦૦) ની રકમ
એલાહેદી કાઢી જણાવ્યું કે તે યુંબઈની પારસી પંચાતનાં કુંડના
દરેડી સાહેબોને સ્વાધીન કરવામાં આવશે કે જેમાં તેનું
આજ ભરૂચના દરેડીએ ઉપર વખતેવખત મોકલતા રહેશે.
એ બાદ ભરૂચની અંજુમન તરફથી દરુર જમાચપજીને
એક માનપત્ર તથા શેઆલ શેઠ ધનજીસાહે મેહરવાંજી ડાક-
રને હોડાડી હતી, તથા બાઈ વીરબાઈજી ને બાઈ
બીબાઈજી રૂમતજી હેરમજી વખાંડીએને હાથે અપા-
વવામાં આવ્યાં હતાં. શેઠ આદરજી નાળીએરવાલાએ આ
પ્રસંગની ખુશાલીમાં રૂ. ૫૦૦) ની સરકારી નોટ ભરૂચની
અંજુમનના દરેડીએને તેનું આજ એ દરેમેહરના કંપદા
મોટે વાપડવાને આપી હતી. એ બાદ આજની કરી મેલાવડો
ખરખાસ્ત થયો હતો.

૧ બને જયશેઠ, તા. ૬ થી જુન ૧૮૯૬.

આ દરેમેહરનાં નીચે યુજ્ય તપ્તી ચારેલીછે:—

“શ્રી પાક દાહાર હોરમજીની તદદ છો.

“શ્રી ભરૂચ મેં બ્રિટિશર કાંડ મરહુમ શેઠ નવરોજી કાવચીજ નાળીએરવાલાની દરેમેહર બીચમાર ધવાથી તે મરહુમ શેઠ શાપુરજી શેરામજી નાળીએરવાલાનાં વીધવા બાઈ વીળાઈજી તથા હોડાએએ નેચરથી બંધાવી આજ દીને પરકાલી હતી. જયનની કિઆ પુરી થવા બાદ ભરૂચની પારસી પંચાતનાં કુંડના મેનજીંગ દરેડી શેઠ આદરજી મનચેરજી દલાલ, બી. એ. એ મરહુમ શેઠ શાપુરજીનું નામ અંજુમનને લગતી કિઆઓમાં ખીજા જુઓનાં નામ સાથે દેવાની દરખાસ્ત કરી હતી, જે બાદજે રહેવા બાદ પંચાતના જુઓનાં આકાખર શેઠ ધનજીસાહે મેહરવાંજી ડાકરને હાથે મરહુમ શેઠ શાપુરજીની તસવીર જે પારસી પંચાતને ખરચે તૈયાર કરવામાં આવી હતી તે બોક્ષી મેલાવવામાં આવી. એ બાદ યુંબઈવાલા દરુર જમાચપજી મોનિએરજી જમાચપઆયાનામે એક બાયલુ કીધા બાદ શેઠ આદરજી શાપુરજી નાળીએરવાલામે પોતાનાં માતાજી તરફથી એક અંજુમન પત્ર વાંચી સંભાળ્યો, જેમાં જણાવ્યું હતું કે શેઠ દરેમેહર મરહુમ શેઠ શાપુરજીનાં મૃતી મરહુમ બાઈ હોડાબાઈનાં પુત્ર મોટે રૂ. ૧૦૦૦૦) ને ખરચે બંધાવેલો, અને તેમાં જોડતો સરસામન મેલવા માટે બીજો રૂ. ૨૦૦૦) નો ખરચ કરેલો. એ દરેમેહર ઉપર ઉપરેખ તથા સંભાલ રાખવા અને હરતો બંધાવત કરવાનું ભરૂચની પારસી પંચાતના દરેડીએને આજથી સોંપવામાં આવેલો. દરેમેહરના જાણી નીલાવ તથા દરેમેહર ધર્મકિઆ કરાવવા માટે મરહુમ શેઠ શાપુરજીનાં વીધવા બાઈ વીરબાઈએ પોતાની પુલખાંચી રૂ. ૧૫૦૦૦) ની રકમ એલાહેદી કાઢી જણાવ્યું કે તે યુંબઈની પારસી પંચાતનાં કુંડના દરેડી સાહેબોને સ્વાધીન કરવામાં આવશે કે જેમાં તેનું આજ ભરૂચના દરેડીએ ઉપર વખતેવખત મોકલતા રહેશે. એ બાદ ભરૂચની અંજુમન તરફથી દરુર જમાચપજીને એક માનપત્ર તથા શેઆલ શેઠ ધનજીસાહે મેહરવાંજી ડાકરને હોડાડી હતી, તથા બાઈ વીરબાઈજી ને બાઈ બીબાઈજી રૂમતજી હેરમજી વખાંડીએને હાથે અપાવવામાં આવ્યાં હતાં. શેઠ આદરજી નાળીએરવાલાએ આ પ્રસંગની ખુશાલીમાં રૂ. ૫૦૦) ની સરકારી નોટ ભરૂચની અંજુમનના દરેડીએને તેનું આજ એ દરેમેહરના કંપદા મોટે વાપડવાને આપી હતી. એ બાદ આજની કરી મેલાવડો ખરખાસ્ત થયો હતો.

શેઠ નવરોજી હેરમજી કાવચીજ નાળીએરવાલાની દરેમેહર બીચમાર ધવાથી તે મરહુમ શેઠ શાપુરજી શેરામજી નાળીએરવાલાનાં વીધવા બાઈ વીળાઈજી તથા હોડાએએ નેચરથી બંધાવી આજ દીને પરકાલી હતી. જયનની કિઆ પુરી થવા બાદ ભરૂચની પારસી પંચાતનાં કુંડના મેનજીંગ દરેડી શેઠ આદરજી મનચેરજી દલાલ, બી. એ. એ મરહુમ શેઠ શાપુરજીનું નામ અંજુમનને લગતી કિઆઓમાં ખીજા જુઓનાં નામ સાથે દેવાની દરખાસ્ત કરી હતી, જે બાદજે રહેવા બાદ પંચાતના જુઓનાં આકાખર શેઠ ધનજીસાહે મેહરવાંજી ડાકરને હાથે મરહુમ શેઠ શાપુરજીની તસવીર જે પારસી પંચાતને ખરચે તૈયાર કરવામાં આવી હતી તે બોક્ષી મેલાવવામાં આવી. એ બાદ યુંબઈવાલા દરુર જમાચપજી મોનિએરજી જમાચપઆયાનામે એક બાયલુ કીધા બાદ શેઠ આદરજી શાપુરજી નાળીએરવાલામે પોતાનાં માતાજી તરફથી એક અંજુમન પત્ર વાંચી સંભાળ્યો, જેમાં જણાવ્યું હતું કે શેઠ દરેમેહર મરહુમ શેઠ શાપુરજીનાં મૃતી મરહુમ બાઈ હોડાબાઈનાં પુત્ર મોટે રૂ. ૧૦૦૦૦) ને ખરચે બંધાવેલો, અને તેમાં જોડતો સરસામન મેલવા માટે બીજો રૂ. ૨૦૦૦) નો ખરચ કરેલો. એ દરેમેહર ઉપર ઉપરેખ તથા સંભાલ રાખવા અને હરતો બંધાવત કરવાનું ભરૂચની પારસી પંચાતના દરેડીએને આજથી સોંપવામાં આવેલો. દરેમેહરના જાણી નીલાવ તથા દરેમેહર ધર્મકિઆ કરાવવા માટે મરહુમ શેઠ શાપુરજીનાં વીધવા બાઈ વીરબાઈએ પોતાની પુલખાંચી રૂ. ૧૫૦૦૦) ની રકમ એલાહેદી કાઢી જણાવ્યું કે તે યુંબઈની પારસી પંચાતનાં કુંડના દરેડી સાહેબોને સ્વાધીન કરવામાં આવશે કે જેમાં તેનું આજ ભરૂચના દરેડીએ ઉપર વખતેવખત મોકલતા રહેશે. એ બાદ ભરૂચની અંજુમન તરફથી દરુર જમાચપજીને એક માનપત્ર તથા શેઆલ શેઠ ધનજીસાહે મેહરવાંજી ડાકરને હોડાડી હતી, તથા બાઈ વીરબાઈજી ને બાઈ બીબાઈજી રૂમતજી હેરમજી વખાંડીએને હાથે અપાવવામાં આવ્યાં હતાં. શેઠ આદરજી નાળીએરવાલાએ આ પ્રસંગની ખુશાલીમાં રૂ. ૫૦૦) ની સરકારી નોટ ભરૂચની અંજુમનના દરેડીએને તેનું આજ એ દરેમેહરના કંપદા મોટે વાપડવાને આપી હતી. એ બાદ આજની કરી મેલાવડો ખરખાસ્ત થયો હતો.

તા. ૬ થી જુન.

આદરજી નવરોજી નવરવાંજી વાડીઆ, સી. આઈ. ઇ. એ બંડાલા મેં “બંડાલા ફી રીસેનસરી” નાં નામથી એક ધર્મનું લખાણનું આજ દીનેથી પોતાને ખરચે ચાલુ કરી છે.

તા. ૮ થી જુન.

રોજ ૨૩ માઈ ૯ (ચિ. ૧૨૧૫ યન્દેશ્વરી).

સર દીનસાહેજી મણીજી પીટીઠ બારેનિંદે પોતાના
મેટા મરહુમ શેઠ કરંમજી દીનસાહેજી પીટીઠનાં પુત્રને મોટે
મુરતની પાસેનાં કુંડીઆંણું ગામમાં રૂ. ૨૦૦૦) ને ખરચે
ત્યાંના જરેયોસ્ટીએને સરખચરે વાપડવા તથા પારસી

“એલવાલાએ યાદેશ્વરી સને ૧૧૫૨ ઇસ્વી સને ૧૭૮૩
“નાં બંધાવી આપી હતી તે તદન બીચમાર લાલતમાં
“આવાથી ફરી નવેસથી બેરેતનશીન શેઠ શાપુરજી સોરા-
“બજ નારીએલવાલાની ખાંચેરા યુજ્ય તેવજીની પોતાની
“પુલખાંચી તેવજીનાં મરહુમ બેરેતનશીન છોકરી બાઈ
“હોડાબાઈનાં પુત્ર માટે તેવજીના વારસાએ બંધાવી આપી.
“છે—આએ ઇખારતનો પાંચ નાંખાની કીધા રોજ ૨૮
“જો જોખાઈ યાદેશ્વરી માંડા ૩ જો ખારદાદ અમશારાઈ
“શેઠનશાહી સને ૧૨૬૫ યાદેશ્વરી, તારીખ ૧૨ થી
“દીએસમ ૧૮૬૫ ઇસ્વી વાર યુરને દીને થઈ હતી. આએ
“દરેમેહરના આતશ આદરજી સાહેબને તખ્તશીન કરવાની
“કીધા રોજ ૨૬૫ની દાદાર હોરમજી માઈ ૯ જો આદર
“યાદેશ્વરી દીનસાહી સને ૧૨૬૫ યાદેશ્વરી, તારીખ ૪ થી
“જુન ૧૮૬૬ ઇસ્વી વાર યુરને દીને કરવા પછી કુલ
“ભરૂચ શેઠેરના જરેયોસ્ટીએના બહેર વપરાસ માટે પુછી
“પુછી અતરેના પારસી પંચાતના તરફી સાહેબોના હસ્તક-
“નાં સોંપવામાં આવેલો.

“આએ દરેમેહરના ચાલુ નીલાવ ખરચ માટે જર-
“કુમ બેરેતનશીન શેઠ શાપુરજી સોરાબજી નારીએલવાલાનાં
“વીધવા બાઈ વીરબાઈએ પોતાની બાઈ પુલખાંચી
“રૂપીઆ ૧૫,૦૦૦) નાં પાંચ જરેતમાં બોડડ શ્રી યુંબઈ
“શેઠેર મધેના પારસી પંચાતના તરફી સાહેબોને સ્વાધીન
“કીધા તે તે અનાગત રાખી તેનાં આજનાંથી આ દરેમેહર-
“નો ચાલુ નીલાવ ખરચ કરવામાં આવશે. આએ દરે-
“મેહરજી કુલ ઇખારતનું કામ યુંબઈવાલા જણીતા કંતાકર
“શેઠ કુવરજી નવરોજી પાધરીવાલાએ યુંબઈના રહીશ
“ની ૦ કુવરજી મનચેરજી મીસ્ટ્રી તથા મરહુમની બતી
“દેખરે તલે બાંધી તૈયાર કરીછે.

“તા. ૧ જી જુન ૧૮૯૬ ઇસ્વી વાર સોમે.”

૨ બને જયશેઠ, તા. ૧૭ થી જુન ૧૮૯૬.

એ લખાણના માટે સ. ૧૯૦૨ થાં એજનાં
વીધવા બાઈ જરેતનું અને દીકરાઓએ રૂ. ૨૫,૦૦૦) નું
એક ધર્મનું અને રૂ. ૩૦,૦૦૦) ની રકમ સરકારને આપી હતી.

સુસાદરને ઉતારી આપવા એક ધર્મશાલા બંધાવી આજ દીને જયન કરી બેઠી પેલી હતી.

સર દીનશાહજી માણેકજી પીઠીટ બારેનિટે પોતાના બેટા મરહુમ શેઠ હરામજી દીનશાહજી પીઠીટનાં પુત્રને માટે હુખલી મધે જરથેશ્વરઆંબોની છેલ્લી આરામગાહની જગા પર એક કુશદે શયકીનું મકાન રૂ.૩૫૦૦) ને ખરચે બંધાવી આપ્યું હતું તે આજ દીને જયન કરી બેઠી છે. મેલવામાં આવ્યું હતું. આ વેળાએ હુખલીની અંજુમનના પ્રમુખ શેઠ એલજી શારામજી ચીનાઇએ એ મકાનને લગતો અહેવાલ વાંચી સંભળાવ્યો, તથા સર દીનશાહજીએ એ અંગત પુરી પાડી તે માટે તેવણને ઉપકાર માન્યો હતો.

૧ આ ધર્મશાલા બાર નીચલી તખી મારેલીછે :—

“પાક દાદાર હોરમજીની મદદ છે.

“આંખે ધર્મશાલાનું મકાન મુંબઈવાલા સર દીનશાહજી માણેકજી પીઠીટ બારેનિટે પોતાના મેદસતનશીન દીકરા શરામજી બીર વરસ ૪૮, રોજ ૨૭ નો માઠ ૧૧ “જો શેઠનશાહી સને ૧૨૬૪ યજ્ઞજરથી તા. ૮ મી “આગસ્ટ સને ૧૮૯૫ ને વાર ગરેબીને દીને ઠક થયા, “તેવણનું પુણને સાહે જરથેશ્વરની રોળાને વાપરવા કાળે “તથા દેશવરથી આવળ કરનાર જરથેશ્વરનીઆને બીતારો “લેવા તથા વાપરવા કાળે શ્રી કુંડીઆણીની અંજુમનને “રૂ.૨૦૦૦) અંક સતાવીશયો આપી શેઠ શરામજી હોરમજી “ગાદર કે ત્રાકઠર હસતક બંધાવી બેઠ આપયુંછે, તે એવી “સરતે જે તેની મરામત તથા સારી હાલતમાં રાખવા તથા “જ્યુક નીલાવ કરવાનો ખરચ અંદરોકાગ સુધી કુંડીઆણી- “ની અંજુમન તરફથી કરવામાં આવશે. સને ૧૨૬૫ ઇ. “જ. શા. ૧૪૫૨ સને ૧૮૯૬ ઇ. સ.”

૨ જામે જમશેદ, તા. ૨૨ મી જુન ૧૮૯૬.

આ શગીર નીચે મુજબ તખી મારેલીછે :

“શ્રી પાક દાદાર હોરમજીની મદદ છે. આંખે સગરી- “નું મકાન મુંબઈવાલા સર દીનશાહજી માણેકજી પીઠીટ- “બારેનિટે પોતાના મરહુમ દીકરા શરામજી જેવણ રોજ ૨૭ “જો મીનો આશમાન માઠ ૧૧ નો યજ્ઞન અમશાસર- “શેઠનશાહી સને ૧૨૬૪ ઇ.જ. તા. ૮ મી આગસ્ટ “સને ૧૮૯૫ ને વાર ગરેબીને દીને ૪૮ વરસની બીર “મેદસતનશીન થયા તેવણનાં પુત્રને સાહે જરથેશ્વરની તોલાને “વાપરવા કાળે શ્રી હુખલીની અંજુમનને રૂ.૩૫૦૦) આપી “તેમજ હસતકથી બંધાવી બેઠ આપીયુંછે તે એવી શરતે “જે તેની મરામત તથા સારી હાલતમાં રાખવાનો ખરચ “અંદરોકાગ સુધી હુખલીની અંજુમન તરફથી કરવામાં “આવશે.

“સને ૧૨૬૫ ઇ. જ. સને ૧૮૯૬ ઇ.સ. સંવત “૧૯૫૨.”

તા. ૧૦ મી જુન.

સરજન મેનર માણેકશાહ જમશેદજી કરોવાલાએ આરતી ભાષાની પરીક્ષા અહડનાં માન સાથે (આનરરી કીઝીમાં) પસાર કરી સરકાર તરફથી રૂ.૫૦૦૦) ની રકમ તથા એક સોનાનાં ચાંદુનું ઇનામ મેળવ્યું હતું.

બાઇ મોટલાંબાઇ તે મરહુમ શેઠ જાંહોરીજી નશર-વાનજી વાડીઆજીનાં બેટી તથા મરહુમ શેઠ માણેકજી નવરોજી વાડીઆજીનાં વીધવાએ પોતાના બાવા તથા બાવીદ અને સસરાનાં પુત્ર મોટે, પારસી પંચાયતના ત્રસરી સાહેબો હસતકનાં ધરમખાતાનાં દફતર મધે જ્યુક આટું પડાવી રૂ.૧૬૫૦૦) રોકડાની રૂ.૧૫૦૦૦) ની નોટો ખરીદ કરાવીને એ ખાતે જમે રાખીને તેનું વીધાજ કુલ જર-થેશ્વરની રવનિને અવધનમંજલ પહેંચાડવાનાં ફંડ ખાતે વાપરવા સાહે આપ્યા.

એજ મુજબ તેવણે રૂ.૧૧૨૦૦) ની રકમ પારસી પંચાયતના ત્રસરી સાહેબોને સ્થાવીત કરી છે તે રકમમાંથી રૂ.૧૦૦૦૦) ની સરકારી નોટ બધે તેમાંથી બાઇ મોટલાં-બાઇનાં માતાજી મરહુમ બાઇ માણેકબાઇની નહયતે જ્યુક આટું પાડી, તેનું વીધ જરથેશ્વરની શેઠ કરુનજી સોરામજી પારખરાની આંધણાંખાંખાંની ધરમશાલાનાં રોળાના જર-થેશ્વરનીઆની પરવશી કરવાનાં ફંડમાં વાપરવું.

તથા બાઇ મોટલાંબાઇએ પોતાના મરહુમ બાવીદ શેઠ માણેકજી નવરોજી વાડીઆજીનાં પુત્ર મોટે મુંબઈના નાવાસ ધરાની જરથેશ્વરનીઆ માટે કરેલાં ધરમખાતાના ત્રસરીઆ ઉપર રૂ.૭૨૦૦) ની ચકણી નોટો મોકલી આપી છે, તેમાંથી ૩૩ ટકના વીધાજની રૂ.૧૫૦૦) ની સરકારી નોટો ખરીદી, એ ફંડના દફતરમાં જમે કરી, નોટો અનામત રાખી ફંડ તેનું વીધાજ એ ધરમખાતાના ચાલુ ખરચમાં વાપરવું.

બાઇ દીનબાઇ નશરવાનજી પીઠીટ પોતાની છેલ્લી માંદગીમાંથી સાગળ થયાં તે મોટેની શુકરચુબરીનું એક જયન આજ રાતે તવસારી મધે આતથજેહરામમાં દરગુર દારામજી માહીપારજીની આંગેવાંની હેડન થયું હતું.

૩ જામે જમશેદ, તા. ૧૧ મી જુન ૧૮૯૬.

૪ જામે જમશેદ, તા. ૧૨ મી જુન ૧૮૯૬.

૫ જામે જમશેદ, તા. ૨૦ મી જુન ૧૮૯૬.

૬ જામે જમશેદ, તા. ૧ બી જુન ૧૮૯૬.

૭ રાત ગોશ્વતાર, તા. ૧૪ મી જુન ૧૮૯૬.

એજ મુજબ મહેસર શલીમીની અંજુમને પણ તા. ૧૫ મી જુન જમશેદ બાગમાં એજ બાપદની શોકરચુબરીમાં જયન કીધું હતું. ઇશર મધે પણ તા. ૧૬ મી જુન ત્યાંની શેઠ હોરમજી ભગગરાવાલી દરેકેકમાં અંજુમને મલી એક જયન કીધું હતું.

તા. ૧૬ મી જુન.

રોજ ૫ માઈ ૧૦ (શિ.) ૧૨૧૫ યન્દેનરદી.

અરુ—દીનચાહ મેદરવાનજ કઠિયાપાન—ઉમર વર્ષ ૩૦. ભરૂચની ઈશિક કીતેમજી સભાના નામથી આબલી પાનગી ઇંગ્લિશ સ્કૂલમાં ૧૮૮૬ થી ભણ્યા હતા. જે સ્કૂલ તમામ હોદ્દા વહીવટ હેઠળ છતાં એવજી એકલા પારસી હોદ્દા—હોદ્દા શ્રીધામ્યોની પ્રીતી મેલવી હતી, અને એ સ્કૂલના હેડ માસ્ટર નેમાવાની વધી હતી, તેટલાં ભરૂચમાં જીવ્યાં હતા.

તા. ૨૬ મી જુન.

ઉમરા માનમાં મરહુમ શેઠ ફરામજી નાનાભાઈ ઉમરી-ગરનાં પુરાણાં આદરાંતે આજ રાત્રે ઉમરીથી સુરત વાડી ફર્યાદમાંથી થયાં વર્ષની નહી વપડાતી દરેમદરમાં લાવી રાખ્યા હતા.

તા. ૨૭ મી જુન.

રોજ ૧૬ માઈ ૧૦ (શિ.) ૧૨૧૫ યન્દેનરદી.

અરુ—દારાશાહ ડોશાભાઈ ડોશી—ઉમર વર્ષ ૫૮. એવજી ૪૦ સ. ૧૮૫૮ થી સરકારી નોકરીમાં ભેડાઈ ફેરબાંક ખાતાઓમાં કરારક તરીકે નોકરી બજાવી ૧૮૬૭ થી મામલતદારના એધાપર નેમાયા હતા અને આમદ, ઠાસરા, આણંદ, ભોરસદ, પંચમહાલ તથા શેઠાપુર ખાતે મામલતદાર તરીકે ૧૨ વરસ સુધી કામ બજાવી ૧૮૭૯ થી હજુર ઉપકુટી કલિકટરના એધાપર ચડયા હતા. ૧૮૮૪ ના જુનમાં મામળી સુરતના કીચીટર ઉપકુટી કલિકટર અને ૧૮૮૮ માં ત્યાંના સીડી માજીસ્ટ્રેટ નેમાયા હતા. એ પછી ૩૭ વરસ સુધી લાંબી સરકારી નોકરી બજાવી ૧૮૯૫ ની તા. ૧ લી એપ્રિલથી પેન્શન લીધું હતું. ૧૮૭૬ માં શેઠાપુરના મામલતદાર હતા, તે વખતે પડેલા મોટા કુકાળ વખતે તેમજ ૧૮૮૩ ની સુરતની રેલ વખતે તેવેણ ત્યાંની ગરીબ રહયતને ધણી મદદ કરી હતી. યુવરાજના નરચો-પ્રતિઓનાં મરહુમા અરસપરસના બાળના ફંડની કમીડીના એએ પ્રશ્ન હતા.

તા. ૨૮ મી જુન.

રોજ ૧૭ માઈ ૧૦ (શિ.) ૧૨૧૫ યન્દેનરદી.

અરુ—દાજીભાઈ દાદાભાઈ એલીઆ—ઉમર વર્ષ ૬૩. એવજી મીન મધે હાંગકાંગથી આસરે ૪ દિવસના રસ્તા ઉપર આવેલાં શેરનોવાનાં ટાણમાં અશીમ, કાપડ, વગેરેનો આપાર કરતા હતા. ત્યાં ફેરબાંક બાળાઓરેએ એમને આજ દીને મારી તાપ્યા હતા.

૧ ભવે જનચેદ, તા. ૧ લી જુલાઈ ૧૮૯૬.

૨ આપકારીપોતાવાલા ગો. કુવલ દારાશાહના બાવા તથા શેઠ મંચિરજી ખરચેદજી લાલકાકા પેરિસ્ટરના સસરા.

૨ તથામ મધે જનચેદીએને ભુમિડા કરવાની એક એકાદેદી ભા. ત્યાંના દીવાન પાનખાહજી ખરચેદજી રૂઝ-તમજી થણિવાજાની કોશિયથી સરકારે આવી તેની આસ-પાસ ફંડ ઉધરાવી એક દીવાલ બંધાવી આજ દીને જનચેદ જીજી હતું.

તા. ૧ લી જુલાઈ.

મુંબઈના નામદાર ગવરનર હોર્ડસ સેંડરજી આજ દીને પ્રજા મધે કોનસીલ હાલમાં એક “સેવી” બની હતી. આ વળાએ નીચલા પારસી ગ્રહસ્થે પ્રાધવેટ આનવીમાં ત્યાં હાજર થયા હતા:—

શમસુત આનમા સરદાર પાનખાહજી દસ્તુર હોશ-ગજી ભમારપજી ભમારપઆશાના, સરદાર પાનખાહજી દોરાબજી પદમજી, સર જમચેદજી જીજીભાઈ પારોનેટ, સી. એચ. આઈ., સર જાહોર કાવજી જાહોર રેડીમની.

તા. ૨ જુલાઈ.

શેઠા દાદી અને ફરામરોજ ખરચેદજી ગોલવાત્રાએ તરવાનાં હુબર શીખવવા માટે ‘બી વીકોરસા સ્વીમીંગ બાથ’ અને કોનામા ખાતે આવેલી મદા રામજીની મીલ-કળ મેવિતા તલાવમાં સાહુ કપીયા.

૩ મુંબઈ સમાચાર, તા. ૬ થી જુલાઈ ૧૮૯૬.

એ જગાપર પાછલથી પાનખાહજી ખરચેદજી પોતાનાં ધણીઆની મરહુમ બાઈ રતનખાંડની યાદગારીમાં એક કુવે ૩.૧૭૦૦૦ ખરચે બંધાવી આપ્યો હતો, તથા અમદાવાદ-વાલા શેઠ મિર્સાજી રસંગજી વકીલ (વિગેરેએ) પોતાના બાવા મરહુમ શેઠ રસંગજી પેશનજી વકીલની નધયતે એક શગડીનું મદાન ૩.૨૭૦૦૦ ને ખરચે બંધાવી આપ્યું હતું.

એ શગડીપર નીચે જુલમ તાપ્તી છે:—

“શ્રી દાદર હોરમજીની મદદ હોજો.

“આ સધડીનું મદાન શ્રી અમદાવાદવાલા ખરહુમ “શેઠ રસંગજી પેશનજી વકીલની વકીલ યાદગારી કાપમ “રાખવા તેમના દોસરા તથા ભત્રીજાઓએ પોતાને ખરચે “બંધાવી શ્રી રત્નાંગની પારસી અનજીનના વપરાસ માટે “તેમને સ્વાધીન કરેજી. રોજ હોરમજી માઈ આદર અને “૧૨૬૬ યન્દેનરદી શો ૧૮૫૬ વધશાખ શ્રદ ૧૪ વાર “રવેજી તા. ૧૭ મી મેએ સને ૧૯૦૦ ધરવી.”

એ જગાના ટ્રસ્ટીઓ:—દીવાન સાહેબ ખા. બા. ખરચેદજી રૂઝતમજી થણિવાજા, શેઠા રૂઝતમજી જમચેદજી ભગસા, અરદેશર રૂઝતમજી દલાલ (વેંજરે), નશરવાનજી હોરમજી દાપુ તથા એદમજી દાદાભાઈ કાવરક (વેંજરે) નેમાયા હતા.

૪ ટાઈમસ આઈ ઇંડીઆ, તા. ૩ જુલાઈ ૧૮૯૬.

૫ આ બાથ મધે પારસીઓને તરવાના હુબર બીકાં પાણીમાં જનકુર માલેકો શીખવતા હતા. તા. ૨૧ થી પાઈ ૧૮૯૧ ને દીને એજ માલેકો હસનકુર હસનકુર પારસી

તા ૫ મી જુલાઈ.

રોજ ૨૬ માઈ ૧૦ (ચિં) ૧૨૬૫ યજ્ઞેન્દ્રી.

મરણ—ડાહર રમતનજ દાદાબાઈ દારવાયા—
ઉમર વર્ષ ૨૯). શેઠ દાદાબાઈ કુવરજી દારવાયા અથવા
પારાખાઉના ડીકરા. ૧૮૯૬ ની આખરીએ એલ. એમ.
એડ એચ. ની પરીક્ષા પસાર કરી અને તખ્તીય તરીકે
ચાલીતાવપર ધંધા ચલાવના હતા, અને ત્યાં સાઈ
નામ કાલેજ હું. એવલુ તાવની કુક માંદગીથી યુગ્મરી
ગયા હતા, અને એવું કહેવાય છે કે, પારસીઓમાં ગાંડીયા
અરજીથી થયેલું પેલું મરણ એમનું હતું.

તા ૬ થી જુલાઈ.

નામદાર માહરાંજીજીના હેકમથી નામદાર પ્રાંતસ
આઈ વેલસે આજ દિને સેંટ જેમસીસ પેલેસમાં બરેલી
સેવીમાં શેઠ હોરમજી અરેથર વાડીઆ ખારીસર તથા
શેઠ પેશનજી જીજીબાઈ બારેલીવાલા હાજર થયા હતા.

શેઠ દેરાબજી પેશનજી કામાજીએ આજ દિને
પોતાનાં માતાજીનાં મરણને વાર્ષિક દીવસ હોવાથી તેની
યાદમાં ૧૦૦) ગીની જડનાં મેનથન હાઉસનાં પ્રચ્છર
ખીંજમાં નાખવાને બૉરડ ચેમર ઉપર મોકલી હતી.

તા ૭ મી જુલાઈ.

રોજ ૨૬ માઈ ૧૦ (ચિં) ૧૨૬૫ યજ્ઞેન્દ્રી.

મરણ—ફોરમજી મેહરાંજી મીસતરી—ઉમર વર્ષ
૪૮). એવલુ મરહુમ શેઠ જીજીબાઈ દાદાબાઈનાં ધર્મીતાનાં
ની ખેતવાડીની એંગેલા કાલકુસર રહેલના છેલ્લાં ૨૫)
વર્ષ સુધી હેડ-માસર હતા, અને છેકરએને તરખીવન
આપવામાં આછી કુનેહ કરાવતા હતા.

પાણીમાં તરવા માટે એક કુશાદે જાકન તેમનીજ માલિકોનું
પુલું મુકવાની કીયા ચીર જસનીસ સર બૉરસ જેનકી-સે
કીધી હતી, ત્યાંસુધી કીવલો કોલાયાનો પાથ ચાલુ રાખવા-
માં આપ્યો હતો. તે પાથમાં લગભગ ૨૦૦૦ જરેયારની-
આંચે તરવાના કુબરની તાલીમ લીધી હતી. તા ૨૧ થી
સપ્ટેમ્બર ૧૮૯૬ ને દિને પાથના એજાએએ એક ગોઠ
નેલાવડા સનડુખ તરવાના તરેહવાર પ્રયોગ કરી ખતાવ્યા
હતા જે વેળા જન્કુર ચંદ્ર જસનીસ પ્રમુખશાને ખીરાજ્યા
હતા અને તેણે પાથના એજાએ તરશી શેઠા ગોઠવાલા
ખીરાદરેએ જેલવેલી અસાધારણ શત્રુક માટે તેમને પ્રુપારક-
બાદી આપીને પોતાને હાથે તેમને એકેક સોનાનો ચાંદ
એક આપ્યો હતો. એ પાથને મરહુમ શેઠ કાવશલ જેર-
વાનજી શારેર કીખતી જદ્દ આવી હતી. તેના ઓનસરી
એકેકરી તરીકે શેઠ રૂસ્તન બરજેરજી પેશાસ્તર શરૂઆતથી
આજસુધી કામ બખવેલું.

૧ જાને જયશેઠ, તા ૨૭ થી જુલાઈ ૧૮૯૬.

તા ૧૦ મી જુલાઈ.

રોજ ૨૬ માઈ ૧૦ (ચિં) ૧૨૬૫ યજ્ઞેન્દ્રી.

મરણ—શેઠીરાજી પેશનજી સોલબાઈશેઠા—
ઉમર વર્ષ ૭૮). એવલુ ભરથના વતની હતા, જ્યાં તે
વેળાએ હંગ્રેજ નિયાજ ન હોવાથી ચોરાં લશ્કરનાં એક
સારજન્ટ પાસે ભાગીવુડી હંગ્રેજ કેળવણી લઈ માછી ઉમર
સુખજી જ્યાં શેઠ દાદાબાઈ નવરોજજીના હાથ હેડ તાલીમ
લીધી. “કોરેજ હીક્સી આઈ હંગ્રેજ,” “સંતોનીમસ
ડીક્ષનરી” “ગુલીનાથ,” “બાગોખાહર” વગેરે પ્રસ્તુત
તેણે પ્રગટ કર્યાં હતાં. ૪૦ સં ૧૮૪૬ માં એવલુ ભરથમાં
રેશમ ઉત્પાદન કરવાનું એક કારખાનું ઉઘાડ્યું હતું. તે
માટે ભરથમાં “હેરાની વાડી” નામની વાડી ભાડે રાખી
ત્યાં શેંતુરનાં માડા વાવી, પરદેશથી કીડાએ લાવી રેશમ
પકવવાનાં અખતરા કીધા હતા. પણ તેમાં કાપ્યા ન હતા-
પછી ચામડાંનો વેપાર કીધો હતો તથા મીન સાઈ
(Bleach) કરી તેના વેપાર કરતા હતા. તે ઉપરાંત
ભરથમાં યુલી (Indigo) પકવી તેના વેપાર કરતા.
કુદરતી જેવી યુલી હાથે બનાવવાપર લક્ષ લીધું હતું, અને
બનાવી પણ હતી પણ તેમાં ખામીએ રહી ગઈ હતી,
અને ૭૮) વર્ષની યુજ્જરોગ વધે તે ખામીએ દુર કરવા
મહેસા હતા, તેજમાં મરણ પામ્યા હતા. ભરથમાં ચારી
જનનું સજી (Hemp) પકવવાની પણ મહેનત કરી હતી.
આવા નવા સાહેબે તે જમાનમાં કરવાની એમની ઉત્તેજ
ઓરજ કેલવાય.

તા ૧૨ મી જુલાઈ.

રોજ ૧ માઈ ૧૧ (ચિં) ૧૨૬૫ યજ્ઞેન્દ્રી.

મરણ—ધનજીશાહ પેશનજી ડુંગાજીનાં—ઉમર
વર્ષ ૫૦). ભરથમાં વેપારવતજમાં આગ્રજ વધેલાં
ડુંગાજીનાં મોહલાં કુડુંગના એવલુ એક હતા. એમની
પેહડી “સેદરીઆદજીની કું” ને નામે ચોખરા, કલીકટ,
ડાકર, સુખજી વગેરે ટેકાણે વેપાર ચલાવેલો. એવલુ હંગ્રેજ
ચીખેલા અને સુધરેલા ગિચારોના હતા, અને ભરથની
પારસી પંચાતને લગતાં કામમાં આગેવાન ભાગ લઈ શાસ્ત્રી
સેવા બખવેલો.

તા ૧૮ મી જુલાઈ.

રોજ ૭ માઈ ૧૧ (ચિં) ૧૨૬૫ યજ્ઞેન્દ્રી.

મરણ—નયરવાંનજી રમતનજ દલાજ, ભરથના—
ઉમર વર્ષ ૭૦). ભરથના એક જળીતા વેપારી તથા
ત્યાંની પારસી પંચાયતના એક અકાબર.

૨ ખાં બાં નયરવાંનજી શેઠીપારજી જનવાલાના બાવા.

૭ જાં પ્રતોવાજા શેઠા મોદાદા અને મેહરાંજી
ધનજીશાહ ડુંગાજીના બાવા.

અંગાલનાં તખ્તીખીખાતાંવાલા સરન્યન મેનર ચોરામ-
ચાહ હોરમનજી દાંતરા તથા મુખ્ય ધલાકાનાં તખ્તીખી-
ખાતાંવાલા સરન્યન મેનર ખરશેદજી અરશેશર દલાલને
૨૦) વર્ષની નોકરી પછી "સરન્યન લક્ટનન્ટ કરનલ"
ની પદવીએ, તથા મધ્ય પ્રાંતોનાં તખ્તીખીખાતાંવાલા સર-
ન્યન કેપટન હોરમનજી એલજીજી બનાવવાનાં ૧૨)
વર્ષની નોકરી પછી "સરન્યન મેનર" ની પદવીએ
મલાવગામમાં આપ્યા હતા.^૧

તા ૨૦ મી જુલાઈ.

રોજ ૧૬ માહ ૧૧ (ચિં) ૧૨૬૫ યન્હેનરદી.

મરજી—દાદાભાઈ ડોસાભાઈ બાકસ્તર—શેઠ ડોસા-
ભાઈ એલજીજી બાકસ્તર, લીલાકિવાલાના દીકરા. મુખ્ય
સ્કોલ કોલ કોલમાં શરૂઆતથી તે માર્ચ ૧૮૬૫ માં રીડર
થયા ત્યાંમુઝી નોકરીએ હતા અને મોટો ભાગ ત્યાં
એજીએ હતા.

તા ૨૮ મી જુલાઈ.

રોજ ૧૭ માહ ૧૧ (ચિં) ૧૨૬૫ યન્હેનરદી.

મરજી—શાપુરજી ધનજીભાઈ બાઈલીવાલા—ઉમર
વર્ષ ૬૮). પહેલાં સર જમશેદજી જીજીભાઈનાં એક્સપ્રેસ
મેડી બાઈ પીરોજીભાઈનાં એવજી પાલીદ થતા હતા. જે
લગન ૧૮૪૫ માં મુખ્યના કોટમાં મોડી ધામકમ અને
નાતનાં મોટાં જમજી સાથે થયાં હતાં. ગઢ અરચી સ્ટીની
વાતવર પોતાના બાઈએ સાથે મોહજો વેપાર ચલાવી
જાહેર કામોમાં ભાગ લઈ બનતો હોસો આપતા હતા.
પણ પાછળથી શરૂઆતની ખુમારીના વરસોમાં વેપારનું
સાવચેતવણું યુમાવી મટા તરફ હજવાની નમજાઈનું કમ-
નસીય ફળ આપી છેલા ત્રણ દાહકો તદન એકાંત જીંદગી
બોગવતા હતા.

બ્રીટીશ મેડીકલ એસોસિએશનની આજ માંજે
કારલાઈલ ખાતે મેલિલી સભામાં ૬૦ કેમચર નયરવાંનજી
બાહદુરજીએ ડૉક્ટર મેડીકલ સર્વિસની ખામી બતાવનારો
એક દસવું મુકબો હતો જેને ૬૦ ઉકાકે ટેકો આપ્યો
હતો.

૧ બને જમશેદ, તા ૨૦ મી જુલાઈ ૧૮૯૬.

૨ શેઠો ચોરામજી, દોસાભાઈ તથા શ્યામકશાના બાવા.

૩ ચરકુષ શેઠ શંભજી, તથા શેઠો જીવાજી અને
નયરવાંનજી શાપુરજી બાઈલીવાલાના બાવા, અને સર જમ-
શેદજી જીજીભાઈ, ત્રીજા મેરોનેટના સસરા.

૪ તે દસવે નીચે પ્રજાણે છે :—

"That the present constitution of the Civil
Medical service of India, whereby all important
educational, scientific, and sanitary appointments

તા ૨૯ મી જુલાઈ.

રોજ ૧૮ માહ ૧૧ (ચિં) ૧૨૬૫ યન્હેનરદી.

મરજી—કાકડર દોરાબજી હોરમનજી ભુજગામા—
ઉમર વર્ષ ૬૨). એવજી અરેની માંડ મેડીકલ કોલેજમાંથી
૧૮૬૧ ના એપ્રિલ માસમાં તખ્તીખપણું ચલાવવાની સનદ
મળવી કેટલક મુઝી મુખ્ય તથા કાકીયાવાડમાં તખ્તીખી
ધંધો ચલાવવા પછી ૧૮૬૬ ના જીન માસથી કચ્છ ગયા
હતા, જ્યાં રાજકુટુંબ તથા કચ્છની પ્રજાને પોતાના
તખ્તીખી માનનાં સારો લાભ આપવા પછી સને ૧૮૮૪
ના જુલાઈ માસમાં નામદાર રાવતા તખ્તીખ નેમાયા હતા.
૨૦ વરસની કચ્છમાં રાજની નોકરી બગલથી એવજી
૧૮૮૫ માં પેનથન ઉપર એવો હોડો હતો. ૧૮૮૭ માં
મહારાણી વીક્ટોરીયાની જીબીસીના પ્રમોગે કચ્છના નામદાર
રાવ હંગમંડ ગયા તથા પોતાની સાથે એવજીને લઈ
ગયા હતા. હંગમંડથી પાછા ફર્યા પછી એવજી મુખ્યમાં
એકાંત જીંદગી યુગરી હતી.

તા ૧ થી આગસ્ટ.

ખાંદેશ જીલ્લામાં આમે સાલના ભારે વરસાદને
બીધે મોટી રેલ આવી હતી, જેથી ઘણાંક ગરીબો ધરખાર
વગરની લાચાર હાલતમાં આવી પડ્યાં હતાં, તેએને મદદ
કરવાને અતરે ખાંભાહડુર દાદાભાઈ હોરમનજી દુખાચ
તથા શેઠ કાવશજી દાદાભાઈ દુખાચની આગેવાની હેઠલ
એક કંડ ઉખું કરવામાં આવ્યું હતું.^૫

are exclusively reserved for members of a military
medical service—namely, the Indian Medical
Service, who are only lent for civil work till
required for war purposes, is wrong in principle,
prejudicial to the interests of medical education,
science, and sanitation, and unsuited to existing
conditions and requirements: and that in the
interests of medical education and sanitation in
India, and for the general advancement of
medical science, the Civil Medical Department
should cease to be any appendage of, or a close
reserve for, a military service, and all educa-
tional, scientific, and sanitary appointments in
the department should be thrown open to the
best talent available from the open profession
of medicine."

(બી બ્રીટીશ મેડીકલ જનરલ, ૧ લી જુલાઈ ૧૮૯૬.)

૫ એ કંડમાં પારસીઓની કુખ્ય રકબો નીચે મુજબ
હતી :—

૩.૧૦૦૦) સર દીનશાહ સાલેજી પીટીયો પારોનેટ,
ખાંભાહડુર દાદાભાઈ હોરમનજી દુખાચ, નવરોજી સાલેજી
વાડીઆ, સી. આઈ. ઇ., નયરવાંનજી બંગરોજ વાડીઆ,
બાઈ દીનશાહ નયરવાંનજી પીટીયો, ૩.૩૦૦) ચોરામજી તથા
કાવશજી દાદાભાઈ દુખાચ, ૩.૧૫૦) બંધનજી દીનશાહ
પીટીયો, બેરવાંનજી બનચેરજી કુખ્યાલા ૩.૧૦૦) જીજીભાઈ

તા ૦ ૮ મી આગસ્ટ.

રેન્ડ ૨૮ માઈ ૧૧ (ચિ) ૧૨૬૫ યજ્ઞેન્દ્રદી.

મરુતુ—પરશેલ કુરુતુલ પારખી—ઉમર વર્ષ ૮૫). એવણ આગલા વખતમાં એક મોટા પેપારી તથા વહણવડી હતા, અને એક વાર મોટી દોલતના ધણી થયા હતા, તથા તે દોલતનો સારો ભાગ પુત તથા સંપાવતનાં કામોમાં રોકાયે હતા. ચોપાટીની સુખધના આંધળાં પાંગળાં જરથેસ્ટિયોને રાખવાની ધરમથળા એવણે ૧૮૪૫ માં પોતાના ભાઈની સાથે બંધાવી હતી તથા ૧૮૬૪ માં તેઓએ પોતાને ખરચે તે ઉપર માળ બંધાવી આપયો હતો. ૧૮૬૨ માં વજસાડના દોખામની સામે એક સગડી તથા તેના કમપાડેડને ફરતી દેવાલ બંધાવી આપી હતી. ૧૮૬૩ માં સુરત મધે પોતાના બાપના નામથી 'કુરુતુલ સોરામજી પારખ સુકલ એક આરટ એડ ઇન્ડસ્ટ્રી' નામની હુનર તથા ઉદ્યોગશાળા રૂપ૦૦૦૦ ને ખરચે તેમજ ૧૮૬૫ માં 'પારખ ચેરિટિબલ ડીસપેન્સરી' નામનું ધરમનું દવાખાનું ચાલુ કરીધું હતું. ૧૮૬૬ માં સુરતના રેલવે સ્ટેશનની સામે રૂ.૨૫૦૦૦ ને ખરચે એક મોટી ધરમથળા તેમજ-દધસર અને સાલનના સ્ટેશનોની સામે પણ ધરમ-થળાઓ બંધાવી હતી. સુરત તથા ગુજરાતનાં બીજાં ગામોમાં એવણે ૧૮૬૩-૬૪ માં લોકોને પુણ્યકળ આનાજ તથા વસ્ત્રો વહેંચ્યાં હતાં. મરહુમ સર જમશેદજીના નામથી અત્રેની જંદ પહેલવી મદદેસમાં એવણે એકી રકમે રૂ.૫૦૦૦ આપ્યા હતા, તથા એ ઉપરાંત ધણીકાં ધરમ-ખાતોઓમાં તથા રેલ, કુકળ વગેરેનાં ફંડોમાં એવણે હજારે રૂપિયા ભેટ આપ્યા હતા, જેને જીમ્સે રૂપિયા ૧૦૧૬૮૭૫ નો થયેલો તથા આનદાની અને લામાર કુટુંબી-ને નખા વખતમાં ગુપત મદદ તરીકે સારથી પાંચ લાખ રૂપિયા આપ્યા હતા. સુખધની પારસી પંચાયત ફંડના એવણે ૧૮૫૬ થી એક તસદી હતા. નામદાર સરકારે એવણને ૧૮૭૦ માં સાલમાં સુખધના ચેરિટી નેમી માલ આપ્યું હતું.

જસંત પીરીટ, સર બંડગીર કાવશાલ બંડગીર, કાવશાલ દીનશાહલ એડવોકાલા, પેશતનજી નવરોજી ભાવર્ધવાલા. એજ ગુજ્ય શોનાપુર મધે બારે વરસાદને લીધે રેલ આવવાથી તેમાં નાશ પામેલાઓને મદદ કરવા થકી ત્યાંના કલેક્ટરે જિમાં કીધેલાં ફંડમાં પણ પારસીઓએ મદદ કીધી હતી—

રૂ.૧૦૦૦) બાઈ ચોરલાંબાઈ વાડીઆ, રૂ.૫૦૦) હાન-રેખજી નવરોજી નશરવાનજી વાડીઆ, રૂ.૨૦૧) ખાં. આ. નશર-વાંજી નશરોજી અને આદરજી મનએરજી દલાલ, રૂ.૧૦૦) જસંતજી બંધનજી છલબાઈ.

૧ મરહુમ શેઠ અરદેસર પરશેલ શરદુલ પારખના આવા.

આ મામમાં થયેલું મોટું સુખ અહણ ને નેર્વિમાંથી આપું દેખાઈ હતું, તેનું અસોક્ત કરવાને સુખજી સરકારે શેઠ કાવશાહ દાદાભાઈ નાથગામવાલાને નોંધે મોકલ્યા હતા. ૧૮૯૮ માં થનારું સુખ અહણ ને હિંદુ-સ્તાનમાં દેખાનાર છે, તેનાં અવસોક્ત મોટે જોઈતાં સંજોગની ખરીદી પણ સરકારે એવણને સોંપી હતી.

તા ૦ ૧૦ મી આગસ્ટ.

આજ દીને મરહુમ શેઠ પરશેલ કુરુતુલ પારખનાં ઉઠમણમાં કિઆ પુરી થવા બાદ શમસુજ આલના દરુર પેશાનજી બેહરામજી સંજીઆએ એ મરહુમ અહરથની આગલા વખતની સંપાવતો વગેરે વિષે એક બાયાજી કરી એ મરહુમ અહરથનું નામ જરથેસ્ટી મજહબને લગતી જાહેર કિઆઓમાં બીજાં જીવગીનાં નામ સાથે દેવાને સર્વે અધોરનાંને સુચનાં કીધી હતી.

તા ૦ ૧૧ મી આગસ્ટ.

રેન્ડ ૧ માઈ ૧૨ (ચિ) ૧૨૬૫ યજ્ઞેન્દ્રદી.

ખાંતેશ જીજામાં અવેલાં ધૂલીઆ ગામમાં જર-થોસ્ટીઓને જીમિડા કરવાની અસજ જગા બરાહ જવાથી તેને લગતીજ બીજી જગા શેઠ પરશેલ કુરુતુલ કાવશાહ કુરુ-વાલાએ મોટી રકમ આપી બંધાવી આપી તથા તેની આસપાસની જગા પોતાને ખરચે ખરીદી અજીમનને ભેટ કરી હતી, તેનાં જમનની કિઆ આજ દીને તે તરફવાલા કંત્રાકટર એં કોકોબાદ ખુરશેલ મોદીએ ત્યાંના સર્વે જરથોસ્ટીઓની હજુરમાં કીધી હતી. કિઆ પુરી થવા બાદ શેઠ પરશેલજીને તથા એં કોકોબાદને ત્યાંની અજી-મન તરફથી માનપત્રો આપી શેઆલો હેરાડવામાં આવી હતી.

૨ સસત ગોરતાર, તા ૦ ૮ મી નવેમ્બર ૧૮૯૬.

શેઠ કાવશાહ નાથગામવાલાને હિંદુસ્તાનના વજર લોકોં જોખાઈ હેર્મોદને પોતાની પ્રજાકાતનું માન આપ્યું હતું.

૩ જમે જમશેદ, તા ૦ ૧૨ મી આગસ્ટ ૧૮૯૬.

એજ ગુજ્ય સુરત મધે એમનાં થયેલાં જીઠમણ-માં એ મરહુમ અહરથનું નામ તે તરફ દેવાને દરુર રૂ.૨૦૦૦ જમશેદજીએ સર્વે અધોરનાંને સુચનાં કીધી હતી. વજસાડ મધે પણ એમનું જીઠમણ મરહુમ શેઠ મોટા-બાઈ શાપુરજીવાળી દરેજેહરમાં થયું હતું, જ્યાં એમણે દોખામને જરતી દેવાલ, શગડી તથા ધર્મશાલા બંધાવી હતી જે માટે એમનાં રૂ.૩૦૦ બાદએલ પેહનતમાં સારી જગા આપે એવી દોઆ આદી હતી.

૪ જમે જમશેદ, તા ૦ ૧૩ મી આગસ્ટ ૧૮૯૬.

એ જગા જીવર નીચની તણુ તર્જીએ છે, પણ તેમાં આ શેઠ પરશેલ કાવશાહ કુરુતુલવાળી સંપાવતની નોંધ નથી:—

તાં ૧૩ મી આગસ્ટ.

મુરતવાળા મીંઠ શાપુરજી રસતમજી સુખીઆએ ૩,૪૮,૦૦૦) ના સુખ્ય મધુનીસીપાલીડીના આર ટકાના વયાળવાળા બોંડા સુખ્યની પારસી પંચાયતના ત્રણીએને હસ્તક કરીછે, અને તેનું વ્યાજ તેઓએ મુરતની પારસી પંચાયતના મિત્રજેડા ઉપર નીચલાં કામો માટે મોકલી આપવા એવી ગોઠવણ કરી: ૩,૨૭,૦૦૦) નાં વ્યાજ-માંથી સુખીઆજીના કુટુંબીઓની બાજ, આફરયાન, ધન્યજની વગેરે કાંયા શેહેનશાહીના આતશબેહરામમાં કરવી; ૩,૮૦૦૦) નું વ્યાજ એ માટે સુખ્ય માળવામાં વાપરવું; ૩,૧૦૦૦) નું વ્યાજ લાકડાં બાળવામાં વાપરવું; ૩,૧૦,૦૦૦) ના વયાજમાંથી સુખીયાના તામના ગઢમપારનું તયાલી જમણુ દર વરસ સુધી રસતમપુરાના એલાહી બાગમાં કરવું; ૩,૧૦૦૦) નું વયાજ ગોડીના આદરીઆતનાં સુખ્ય બાળવામાં વાપરવું; ૩,૫૦૦) નું વયાજ મુરતના નસે-સાલરનાં ફંડમાં વાપરવું; અને ૩,૫૦૦) ઉદવાડા ગામના રામમાના કંપાઉંડમાં બાગ બનાવવા માટે વાપરવા.

“શ્રી દાદાર ઉરેજબદની ખદ્દ હોજો. શ્રી ધુલીઆ તથા બીજા બાહરગાચનાં જતા આવતા જરયાસતી વચે બિનાં કીધાં શરૂઆતી આ બાહન જરયાસતી ગુજરતાં રવાનોને ગુમીદા કરવા સારૂ બાંધયું છે.

રોજ ૧ લો ઉરેજબદ જાહ ૧૨ મો શહેનશાહી શને ૧૨૫૫ યજ્ઞજરદી, તાં ૧૪ મી આગસ્ટ ૧૮૮૬ ઇસવી. સરદાર કાકા બાંધવાને જગ્યા એકર એક અને ગુજા સોલ મહેરબાન કલેક્ટર સાહેબ બાહદુર, ડી. ડી. મેડેનગી એસકપાયરે, ધુલીઆનાં જરયાસતીઓએ અરજ કરવાથી બહીસ આપી છે.

જગાનો સરવે નંબર ૫૨વાનગીને નંબર ૧૧૯૬ છે. ધુલીઆનાં ગાજલતદાર તરફથી જલ્યાં તાં ૨૦ મેઠ શને ૧૮૮૬.”

“પાંડ ૫૨વરદગારની ખદ્દ હોજો.

મરહુમ શેઠ સોરામજી નસરવાનજી વાડીઆની યાદ-ગારીમાં આ “શેડ” મરહુમ શેઠનાં વીધવા અને એક નજીકનાં બેસી તરફથી શ્રી ધુલીઆની પારસી અનજીનને અસણ કીધું છે. એ “શેડ” રોજ મહેર, જાહ રસતદીન, ૧૨૬૭ શહેનશાહી ને તાં ૩૦-૬-૧૮૯૭ ને દીને બોલું કીધાં આવયું છે.”

“મરહુમ બાઈ રતનબાઈ જેઠી શ્રી સુખ્ય મધે શેહેનશાહી ગાથા બીજો બિરાવદ શને ૧૨૬૮ યજ્ઞજરદીને દીને મેહેનશાનથીન થયાં તેઓનાં પ્રુપ્ય ચારે શ્રી ધુલીઆનાં જરયાસતી રવાનોની આરાજગાહને કપાગાહનડ તેઓનાં માઈ બરેલો કનડાકટરે શહેનશાહી ગાથા બીજો બિરાવદ શને ૧૨૬૯ યજ્ઞજરદી તાં ૧૧ જી, જાહે સપતેબર શને ૧૮૭૦ ઇસવીને દીને બનાવાવીને શ્રી ધુલીઆની જરયાસતી અનજીનને સવાધીલ કીધા છે.”

૧ મુખ્ય સજાચાર, તાં ૩૭ આગસ્ટ ૧૮૯૬.

તાં ૨૦ મી આગસ્ટ.

શોલાપુર મધે “શોલાપુરની અંજીમના આંબીઆ ફંડ” ઉધાડવામાં આવું હતું, જેમાં ત્યાંના દારૂના ધનરેદાર શેઠો અરશેજી એડ સન્સ તથા આદરજી મન-ચેરજી દલાલે ૩,૫૦૧) બપાં હતા.

શેઠ શાપુર નથરવાંજી બેલારે “ત્યાગ” નામે ફકીરી લેતી એક બાઈની સખીની ફોટોગ્રાફીક હારમાલા પ્રમટ કરી હતી.

બંડનની સીડી એડ ગીલડજીની તરફથી અતરે લેવાથી વિજ્ઞાથી ધાતુ ઉપર ક્રિઆકામ કરવાને બપતા હુનરની પરીક્ષા ડાકટર હેરમજી કુવરજી તવડીયાએ પેહલા વર્ગમાં; તથા આમડાં કેળવવાના હુનરની પરીક્ષા શેઠ કેપચર એદલજી તવાડીએ પેહલા વર્ગમાં; તથા વિજ્ઞાથી રાજ્યની લગતી વિજ્ઞાથી ધનનેરની હેક્કી પરીક્ષા શેઠો અરદેશર બહમજી દારૂઆનાંવાલા, જમશેદજી રસતમજી ઉમરીગર, અને મોરબાઈ ધનજીયાદ દારૂઆનાં-વાલાએ; તથા એજ બાબદને લગતી પેહલી પરીક્ષા શેઠ ચેચાનજી બેહરમજી દારૂવાલાએ પચાર કરી હતી.

શેઠ રસતમજી નાનાબાઈ બેહરમજી જીજીબાઈએ પોતાનાં સાસુ મરહુમ ડાવેર લેડી રતનબાઈની યાદગારી-માં પ્રણાની રેમે મારફત આગજ એક કુવારે બાંધવાને ત્યાંની સીડી મધુનીસીપાલીડીને ૩,૨૦૦૦) આપ્યા હતા.

તાં ૨૧ મી આગસ્ટ.

ગઢ રેલનાં વુકાનમાં નવચારીના મધેસરફળીએના ડામકા મોહોરાનો પ્રયતો ભાગી ગયો હતા, જેથી તે મોહોરામાં જવા આવવાને (કેચો બહુ હોવાથી) ધણી અડ-ચણ થઈ પડી હતી, તે ટાળવાને કેટલાક લોકોની અરજ ઉપરથી મીંઠ શાપુરજી ફરામજી મેહતા (ચીતવાળા)એ પોતાનાં અરચથી પોતાનાં મરહુમ ધણીબાઈ બાઈ ધન-બાઈજીનાં પુત્ર સારૂ એક પાકો પથરોનો પ્રયતો બંધાવી

૨ કપચરે હિંદ, તાં ૨૭ જી આગસ્ટ ૧૮૯૬.

૩ ડાં બાઈ ઇડીઆ, તાં ૨૪ જી આગસ્ટ ૧૮૯૬.

એ વધારાવર નીચે પ્રુપ્ય તરી છે:—

“THE LADY RATTANBAI FOUNTAIN.

This Fountain has been erected by Bai Avabai, wife of Rustamjee Byramjee Jeejeebhoy Esquire, J. P. of Bombay, in Memory of her Mother, The Late Dowager Lady Rattanbai Jamsheetjee Jeejeebhoy who died at Poona on the 29th December 1894.

Poona 1899.”

આપયો, એ પુણ્યમાં કેટલીક સરકારી જમીન રોકાઈ હતી, તે સરકારે ધરમાલ કામ સમજી સુકત આપી હતી.

તાં ૨૪ મી આગસ્ટ.

રોજ ૧૪ માઈ ૧૨ (શિં) ૧૨૧૫ યન્દેનરદી.

વિભીતકાવ આગલ મરહુમ શેઠ રૂચતમજી શેરા-
બજી ભર્યા શેરાબવાલા અથવા હડાંવાલાએ ઇં ૪૦ યં
૧૮૪૩ માં બંધાયેલી દરેમિહર કે ને આજ ધણેક વખત
ચર્ચા જારી પડી હતી તે આજ દીને મરહુમ શેઠનાં
ઠીકરી બાઈ પીરજીબાઈ તથા વહુ બાઈ રતનબાઈ તે મરહુમ
શેઠ પાંચજી રૂચતમજી હડાંવાલાનાં વીધવાએ મરહુમ શેઠ
પાંચજીની નિભાવની વર્ષની બાબતે દીને તેની પડોસની
મરહુમ બાઈ આવાંબાઈ તે મરહુમ શેઠ અરદેશર અરદેશર
વાડીઆનાં વીધવાની દરેમિહર કે નેની સાથે તે આગાઉ
ધણાં વર્ષ જોડાયેલી હતી, તેનાં તરફી સહિયોને એક જમન
કરી અંજીમન પત્ર વાંચી સ્વાધીન કરી હતી, કે તે
આગસ્ટની માફક મરહુમ બાઈ આવાંબાઈની દરેમિહરની
સાથેજ વાપડવામાં આવે.

તાં ૨૫ મી આગસ્ટ.

રોજ ૧૫ માઈ ૧૨ (શિં) ૧૨૧૫ યન્દેનરદી.

મરહુ — પેશનજી અરદેશર બાઈચર વર્ષ
૫૫). એવજી પોતાના વડા બાઈ શેઠ એલજી અરદેશર
બાઈચર સાથે ધણાં વર્ષો થયાં મેલગામ ખાતે ધંધાસર
જઈ વસ્યા હતા, અને ત્યાં મોટા પાયાપર વેપાર કરતા
હતા, અને ત્યાં કુટુંબનાં જનક વસવાટ થઈ પડવાથી
પોતાના મરહુમ બાઈઓનાં પુત્ર મોટે જરૂરથીઓ મોટે
એક દરેમિહર તથા પારસી સુસાકરના ઉતારાનું એક
મકાન બંધાવી તે તા ૯ મી નવેમ્બર ૧૮૯૧ ને દીને
પૂજાં મેળાયાં હતાં.

તાં ૩૦ મી આગસ્ટ.

મરહુમ શેઠ અરદેશર કુરુનજી પારખનાં મરહુ મોટે
પંચાતનાં દફતરમાં દલગીરી નોંધવાને તથા તેમની માદ-
ગારી ધરતી રીતે જનવાઈ થકે તથા ઉપાયો લેવાને

૧ જાને જમશેદ, તાં ૨૬ મી આગસ્ટ ૧૮૯૬.

એ પુણ્યતર નીચે પુજ્ય તપ્તી છે:—

“શ્રી પાક દાદર અર્ચુરજીની ગદ્દ.

આ જમ્યાએ શાહાદી લોકોને યઠવા કીતરવાને બહુ
છંબ હોવાથી આ પગલીયાના પાકા પથરોના સ્તંભો શેઠ શાપુરજી
જરાજી ચેટ્ટેના (ચીનવાલા)એ પોતાનાં મરહુમ ધણીઆણી
બાઈ પનખાઈના પુત્ર સાહે પોતાના અસ્થી બંધાવી શાર્વ-
જનીક લોકોને જ્યાં આવવાવાને માટે પુલ્લે ચેટ્ટેશી. નાગદાર
ગાયકવાડ સરકારે શાર્વજનીક ધરવાદ કાજ માટે એ સ્તા-
ની જમીન ખુલત આપીછે. શવત ૧૯૫૨ ના શ્રાવણ ૪૬
૧૩ વાર ધરવાર, રોજ ૧૨ માઈ ૧૨ ને શેઠેનશાહી સને
૧૨૬૫, તારીખ ૨૧ મી આગસ્ટ સને ૧૮૯૬ ઇસવી.
સુકાજ નવશી.”

૨ અંજીમન પત્ર માટે “પારસી ધર્મસ્થળો,” પાટું
૪૬૬, ડું જુએ.

૩ જાને જમશેદ, તાં ૨૫ મી આગસ્ટ ૧૮૯૬.

૪ ડાં અરદેશર પેશનજી બાઈચરના બાવા.

યમચત જરૂરથી અંજીમનની એક જાહેર સભા રૂચી-
જીયનની રૂચે આલખલેજ બાગમાં સર જમશેદજી જીજી-
બાઈ પારોનેઝ, સી. એચ. આઈ, નાં પ્રમુખપણાં હેઠલ
મલી હતી, સરનશીને મરહુમ શેઠ અરદેશરની તારીફમાં
એક સુખાખીત બાપણુ કીધા બાદ શેઠ હોરમજી દાદા-
બાઈએ પહેલી દરખાસત રજુ કરી કે, “શેઠ અરદેશર
કુરુનજી પારખ, જેવજી રોજ ૨૮ મી માઈ ૧૧ મી
શેઠેનશાહી તથા માઈ ૧૨ મી કદમી સને ૧૨૬૫ યન્દે-
નરદી, તાં ૮ મી આગસ્ટ સને ૧૮૯૬ ને વાર સનેડને
દીને સુખાઈ મધે હક થયાછે, તેવજીનાં મરહુમના દુઃખદાયક
ખતાવની, જરૂરથી અંજીમનની આ સભા મોટી દલ-
ગીરી સાથે નોંધ લેછે, આ મરહુમ શેઠ જમશેદ
૩.૧૧, ૧૯, ૬૦૦) ની નાદર રકમની જાહેર તેમજ છુપી
સંખાવત કરી આપણી ટોળાની કીરતીમાં વધારી કરશેછે.
એ સંખાવત જેમ આપણી ટોળા માટે કરી હતી તેમ
નાતજનના તકાવત રાખવા વગર ખીજ ટોળાએ મોટે
પણુ કરી હતી. એ સંખાવતને મોટો ભાગ છુપી સંખા-
વતનો હતો, તેમાં ગરીબોને યુગયુગ રીતે અનદાન અને
વસ્ત્રદાન આપવામાં આવ્યું હતું. એ સંખાવતના સંચાલ-
ની ખીજન તરીકે આપણી નામદાર સરકાર એવજી
સહિયને આપણા શેઠેના શેરીફના માનભર્યા એવો
બંધીયા હતો. સંખાવતના સંચાલ ઉપરાંત પોતાના ભવા,
સંધેસ અને નામ અવાસથી એવજી પોતાના તેમજ ખીજ
ટોળાના લોકોનાં મન જીતી લીધાં હતાં, એવજી સહિયે આ
શેઠેના ધણાંક જાહેર આપણીના કાર્યાલયમાં ધણાંક
અગતયને ભાગ લીધો હતો, તેમાં પારસી પંચાયતના
કુંડ તથા મીલજોના એક તરફી તરીકે નજદીક ૩૬
વરસ સુધી પોતાના ટોળાની સેવા ખબરી હતી. પોતાના
ટોળાના આવા સંખી અને નેક અગતયનાં મરહુ મોટે
જરૂરથી અંજીમન પોતાની દલગીરી જાહેર કરેછે.”

એ કસાવ અંજીમનના દફતરમાં નોંધવા તથા મરહુમ
શેઠના દીનાપર મોકલવાના, અને એવજીની યાગદારી
માટે જાહેર ઉધારાણી ટીપ કરવી કરવા, તે માટે એક
મોટી કમીટી નેમવાના, અને ખીજ ધરતા કરવા કીધા
સભા અરખાત થઈ હતી.

૫ જાને જમશેદ, તાં ૩૨ મી આગસ્ટ ૧૮૯૬.

એ કમીટીના સેક્રેટરીઓ તરીકે ડાકરેડો કાવજી
હોરજી અને દીનશાહ બંધનજી પાસર, તથા શેઠા
અરદેશર રૂચતજી કાજા અને દારાશાહ રતનજી ચીનજીને
નેમ્યા હતા, અને યાદગારીમાં ૪૬૫૦ (૩.૬૮૦૦) ની નાદની રકમ
નરાઈ હતી. જેમાં પુખ્ત રકમો નીચલી હતી:—૩.૧૦૦૦)
સર દીનશાહ જાણેકલ પીઠીઠ મેરોનેઝ, ૩.૫૦૦) આન-
રેયજ શીં નવરોજી નશરવાલ વાડીઆ, સર જમશેદજી
જીજીબાઈ મેરોનેઝ; સર બંજીર કાવજી, બાઈ દીનબાઈ
નશરવાલજી પીઠીઠ, ૩.૩૦૦) શેઠ હરંમજી હોરજીજી બંધ-
નજી ચેટ્ટેના, બાઈ પીરોજીજી જમશેદજી જીજીબાઈ,
૩.૨૫૦) શેઠ બંધનજી દીનશાહ પીઠીઠ, કાવજી દીનશાહ
ચીનજી, ૩.૧૫૦) મરહુમ શેઠ એલજી રંજીજી આલ-
ખેસના છોકરાઓ.

એ નાણાંની કીપયોગ કરવા માટે તાં ૨૮ મી
જુલાઈ ૧૮૯૭ ને દીને મજેલી સભાએ નીચલો કસાવ
કયો હતો:—

સુખધના એક જાણીતા હિંદુ આપારી શેઠ વરજીવન-
દાસ માધવદાસની યાદગારી રાખવાનો ડેરાવ કરવાને
એક સભા મળી હતી, જે મધે યાદગારીનું ફંડ ઉચું
કરવામાં આણું હતું.^૧

“ એકીકી ધપમી રૂ.૬૮૦૦ ની રકમમાંથી રૂ.૬૦૦૦ ની
સરકારી લેન પારસી પંચાયતના ત્રસદી સાહેબોને એવી
સરતે સથાપીને કરવી કે પંચાયતનાં દફતરમાં મરદુમ શેઠ
અરશેદજી પારખને નામનું ખાતું પાડીને રૂ.૫૦૦૦ ની લેનનું
વીધાન, સુખધના આંધ્રપ્રદેશનાં નરસીપત્રીમાંની પરવરસી
કરવાનાં તથા લાચાર અને તંગદસ્ત નરસીપત્રીમાંને આશરો
આપવાનાં શંડમાં, પંચાયતના ત્રસદી સાહેબોને જેમ વાળખી
લાગે તેમ વાપરવું અને રૂ.૧૦૦૦ ની રકમનું વીધાન સર
અરશેદજી જીજીભાઈ બંદ મરેસાના આલક વીધાર્થીઓને
એક યા વજીરનાં આપવા માટે વાપરવું, તથા બાકી
રહેલી રૂ.૮૦૦ ની રકમમાંથી પરજીરજી અરખ આદ કરીને જે
બાકી વધે તેમાંથી મરદુમ શેઠ અરશેદજી શરદનજી પારખની
એક આંધ્રપ્રદેશની સખી પડાવીને તે સર અરશેદજી જીજી-
ભાઈ પારસી બેનિપોલિટ ઇનસ્ટીટ્યુટનાં દીવાનખાનામાં
એવવી.”

વળી એ સભાની એક દીવસ આગજન સુરત થધે
સરદાર દાવર એલજી અરશેદજી ગોરીએ ત્યાંનાં નરસીપત્રી-
ઓની બહેરે સભા બોલાવી, મરદુમને સુરત શેઠસર કરેલા
આભારની યાદ આપી, સુરતની અંજીનખની દીવસોલનો
નાર સુખધની સભાના સરસીનીનર પોકલવાનો અને યાદગારી
માટે ફંડ કરવાનો દરાવ કીધા હતા. વળી એ સભા બર-
ખાત થધા અગાઉ સરસીને જણાવ્યું કે, એ મરદુમ
શેઠનાં સુરતમાં થયલાં પાછલી રાતનાં ઉઠમણમાં દસગર
રસતજીએ એમિટેને સુખના કરી હતી કે, મરદુમ શેઠ અર-
શેદજી શરદનજી પારખનું નામ મરદુમશીઓમાં દેવાતાં નામોમાં
જોમરદુ અને દસગરની એ સુખનાને આ અંજીનખને બહાલી
આપવી. સભાએ એકમતે એ સુખના પસાર કરી હતી.

શેઠ અરશેદજી શરદનજીની યાદગારીનાં સુરતનાં શંડમાંથી
એ મરદુમ શેઠની ત્રણ તસવીરો. જીતરાવી એક પારખ
ડીપેનસરીમાં, બીજી પારખ હુનરશાખમાં અને ત્રીજી મ્યુ-
નિસીપાલ હાલમાં પ્રકાવી હતી. છેલી તા. ૭-૧-૯૬ ને
દીને સુરતના કલેક્ટર શી. વેરે બોલી પ્રકી હતી.

સુરત મ્યુનિસીપાલિટીની તા. ૨૬ થી આગસ્ટ
૧૮૯૬ ને દીને કલેક્ટર શી. લેગનનાં પ્રમુખમાં હેલ
જહેલી સભામાં ડેરાવ થયો કે “ મરદુમ શેઠ પ. શ. પારખ
આ શેઠનાં મરખ ડીપેનસરી, થર્સશાખા અને હુનરશાખા
એ ત્રણ જોખોમાં ખાતાં રમથી રૂ.૧ લાખ જેટલી રકમની
સુધાવત કરીછે, તેમનાં મરદુમ માટે દરજીનીની નેત્ર લઈ
તેમનાં કુટુંબ ઉપર દીધાસાધન પોકલી આપેલા.”

૧ એ શંડમાં પારસીઓએ મરેલી મુખ્ય રકમે
નીચે સુખના હતી:—રૂ.૫૦૦) સર દીનશાહજી પોકલ
બીટી, બાઈ દીનખાઈ નરસીપત્રી પીટી, રૂ.૨૦૦) શેઠા
પોકલજી જનચેરજી હીરાપોકલ, પદમજી દીનશાહજી
બીટી, અરશેદજી નરસીપત્રી તાતા, મેસરસ શરવજી
જનસની કું. રૂ.૧૧૫) સર અરશેદજી જીજીભાઈ, મેસરસ
શીરાખજી શાપુરજી તથા રતનશાહ હાલાખાઈ વગેરે.

તા. ૧ થી સપ્ટેમ્બર.

રોજ ૧૭ માઈ ૧ (૬૦) ૧૨૬૬ મનદેશરી.

મરદુ—અરશેદજી રસતજી ઇનસ્ટીટ્યુટ—ઉમર વર્ષ
૬૪) એવજી જે વખતે ઇનસ્ટીટ્યુટ કોલેજ કે કીકી જેવું
કાંઈ નહોતું હતું તે વેળા જનરલ જનરીસના હાથ હેલ
તાલીમ લઈ મેહલા દેશી ઇનસ્ટીટ્યુટ તરફે બાહર પડયા
હતા. કેટલોક વખત સુધી જનનાને લેવજ તથા સરવેનું
કામ શીખવતા હતા. પછી સરકારી નોકરીમાં જોડાઈ
૧૮૪૦ ની મેહલી કાજીનની લડાઈ વખતે સેપરસ અને
માઇનરસની ટુકડીમાં દેશી ઇનસ્ટીટ્યુટ તરફે કાજીલ ગયા
હતા. બાદ કંત્રાક્ટર તરફે સુખધથી અપોલી સુધીની
જી. આઈ. પી. રેલવેની યડક કરવામાં આગેવાન બાગ
હીધા હતા. કોલાખાની ખાડી પુરી તે ઉપર ઓટ બીદેગીસ
તથા પ્રેસો ઉભા કરવા ઉપરાંત કેટલીક મીલો, ફરંજી
ઇનસ્ટીટ્યુટ, બનાજીનું આતશખેરામ, અને સાયુનવાળા-
ઓની મુખ્ય તથા પુના ખાતેની લખા રીયાળી હમારેતે
મળી રૂ.૧ કેરડની કીમતનાં બાંધકામો ઉભાં કરવામાં
બાગ હીધા હતા. પણ લાંબી જીંદગીનાં છેલ્લાં વર્ષ
મરીખાઈમાં સુખધાં હતાં.

સુખધની પારસી પંચાયતનાં ફંડના એક ટ્રસ્ટી તથા
સર અરશેદજી જીજીભાઈ પારસી બેનિપોલિટ ઇન-
સ્ટીટ્યુટના એક આંધ્રપ્રદેશ મરદુમ શેઠ અરશેદજી શરદનજી પારખ-
ની જગ્યાએ હાનરેખન નરસીપત્રી નરસીપત્રીના
સી. આઈ. ઇ. ને નેખા હતા.^૨

તા. ૨ જી સપ્ટેમ્બર.

સુરતનાં પારસી ધર્મખાતાઓના બે મેનજરી શેઠ
શીરાખજી એલજી વાડીઆનાં મરદુમ તથા શેઠ શીરાખજી
માણજી બાયાએ એકીકી જોડાવથી તેમની જગ્યાએ ડાક્ટર
નરસીપત્રી નવરેજીજી ઉપાધ્યાય અને શેઠ રસતજી
પ્રજીઆજી હલાલને નેખા હતા.^૩

બરખ મધે બાઈ શીરીનખાઈ તે શેઠ મનચેરજી
શેહરીઆરજી કંત્રાક્ટરનાં બેટીએ શેઠ અરશેદજી નરસ-
વાંજી મસાલાવાલા સાથે પોતાનાં બાળ વયમાં થયલે
બગત રદ કરવાને ત્યાંના સુપારકીનિટ જડજની કોરટમાં
ઇ. ૭૦ ૧૮૯૦ ના સપ્ટેમ્બર માસમાં આરજી કીકી
હતી કે તેમનાં તા. ૨૫ મી જાનેવારી ૧૮૯૬ ને દીને
થયલાં બગત વખતે તેણી એક બાળકી હતી, અને
બગતનાં સાદની બેદ સમજીને તે માટે પોતાની સંમતી
આપવાને આશકત હતી. બગત થયા પછી તેણી
સુખધમાં પોતાને મહીર અને જવાબદાર બરખસજી

૨ અધે અરશેદ, તા. ૨ જી સપ્ટેમ્બર ૧૮૯૬.

૩ અધે અરશેદ, તા. ૭ જી સપ્ટેમ્બર ૧૮૯૬.

રહેલે. તેણી તેની સાથે ધણીઆની તરીકે કદી રહી નથી, અને એ કેહવાતાં લગન તેણીએ કદી મંજૂર રાખ્યાં નથી, પણ તેથી ઉલટું જ્યારથી તેણી ઉમરમાં આવીએ ત્યારથી તેના હનકાર કયોંછે. આના જવાબમાં જવાબદાર પરચેદજી તરફથી જવાબવામાં આવ્યું હતું કે તેઓનાં લગન કાયદાશર અને બંધનકારક છે. અરજદારે લગનનાં હનકાર કયોં હતા એ વાત ખરી નથી, પણ તેથી ઉલટું જવાબદાર સુબાઇમાં અરજદારના બાપને ઘેર તેના જમાઇ તરીકે રહેવા હતા, અને ભરૂચમાં જવાબદાર સાથે અરજદાર તેની બાપડી તરીકે રહી હતી. એ સુકદમી કેટલાક દિવસ સુધી શાંભલી સમારકનિત જડને ચુકાદો આપ્યો કે એ લગન કાયદાશર છે. કમિ કે પારસીઓમાં બાળ લગનનો રવાજ હતો, અને પારસીઓના લગન તલાકના ૧૮૬૫ કાયદાની રહે તેની મનાઇ કરેલી નથી. એજ કાયદાની વિજી કલમની રહે એક પારસી લગન કાયદાશર રાવવા માટે ને સરતો નજી કરવામાં આવેલે, તે સમયની આ સુકદમીમાં પાલવામાં આવીએ, તેટલામાટે એ લગનથી વાદી બંધાયેલે એમ કહી વાદીનો સુકદમી પરચ શીકે કાઢી નાખ્યો હતો. આ ચુકાદાની સાંમે બાઇ શીરીનબાઇએ ભરૂચની છલા જડજની કોરટને અપીલ કીધી હતી, જેનો ચુકાદો જડજ મીઠે ફાંચે તા. ૨૧ મી ઓક્ટોબર ૧૮૯૫ ને દીને આપી સમારકનિત જડજનો મજકુર ચુકાદો તદન બાહલ રાખ્યો, તથા અપીલ ઉરાડી નાખી તેનો પરચ વાદી બાઇને સાથે નાખ્યો હતો. એ ચુકાદો સાંમે પણ વાદી બાઇ શીરીનબાઇએ અતરેની હાઇ કોરટમાં અપીલ કીધી હતી જેનો ચુકાદો ચીફ-જસ્ટીસ ફેરન તથા જસ્ટીસ હોસ્ટીને આજ દીને આપી મજકુર પક્ષકારો વચ્ચે થયેલાં લગન તેમને બાંધી લેનારાં ગણી નીચકી કોરટનો ચુકાદો કાયમ રાખી અપીલ પરચસીકે કાઢી નાખી હતી.^૧

[હંડીઅન લોં રીપોર્ટ ૨૨, સુબાઇ, પાનું ૪૩૦.]

શેઠ જમશેદજી નથરવાંજી તાતાએ લાંબા તારના હજીપશીવન રૂઢીની ખેતી આ દેશમાં અજમાવી જોવાના અખતાર દેશના જુદા જુદા ભાગોમાં કરવા માટે સામાન્ય પ્રજાનું બીઆન બેચવા માટે એક યાદી બાહેર પાડી હતી.^૨

૧ બને જમશેદ, તા. ૪ થી સપ્ટેમ્બર ૧૮૯૬.

૨ "Memorandum respecting the growth of Egyptian Cotton in India. By, Jamsetjee N. Tata. Bombay Gazette Steam Printing Works. 1896."

તા. ૧ થી સપ્ટેમ્બર.

૨૧૦ ૨૭ માઈ ૧૨ (થિ) ૧૨૧૫ યજ્ઞદેવરડી.

મરજી—નથરવાંજી મનચેરજી કાવથ માણેકના—ઉમર વર્ષ ૭૧). એવજી નવદીક પચાસ વર્ષ સુધી સુબાઇનાં કસ્ટમશ હાઉસમાં એજન્ટ યાને હલાલનું કામ કરતા હતા, અને પોતાનું કામ ધણી સચિસાધથી કરતા, કસ્ટમ હાઉસના દલાલો અને પાસ રાઇટરોએ એમનાં માનમાં અધો દિવસ પોતાનું કામકાજ બંધ પાડ્યું હતું.

તા. ૧૧ મી સપ્ટેમ્બર.

પુનાનાં કુલજાનીનાં પ્રદરશનમાં દેખાડવા મેલેલા કુલના સુદર રાપાઓ વગેરે માટે આવાયલાં ધનાધિમાં નીચલાં પારસી નામે જોવામાં આવેલે:—સર જમશેદજી જીજીમાઇ, લેડી ધનબાઇજી જડજીવિર રેડીમની, મીસીસ કેપ્તર મનચેરજી હીરામાણિક, મેહરામજી જીજીમાઇ (ખીખ), નવરોજજી પેશનજી કામા, નવરોજજી એચ. પરચેઝ અને મીસ શીરીનબાઇ આદરજી ધાસરાણા.^૩

તા. ૧૭ મી સપ્ટેમ્બર.

૨૧૦ ૩ માઈ ૧ (થિ) ૧૨૧૬ યજ્ઞદેવરડી.

મરજી—માણેકજી મનચેરજી કારજવાલા—ઉમર વર્ષ ૭૧). અમલવાદના એક આગેવાંન વેપારી અને શેઠરી. ત્યાંની પારસી પંચાયતના એક ગેરડી અને અમલવાદ જીજીમા પારસી મેટ્રીમોનીઅલ કોરટના એક ડેલેગેટ હતા.

તા. ૧૯ મી સપ્ટેમ્બર.

સર જમશેદજી આચારીજીનાં ઓનરરી સરજન અને ગ્રાંડ કૉલેજના સરજનીના લેકચરર ડાક્ટર હેરમજી માણેકજી માસીના અહલ્લી તખીખી અબયાસ માટે હંગલંડ જનાર હેવાથી, તેવજીના હાલના તથા આગલા ચેડાઓએ ફરામજી દીનશાહ પીટીટ લેખેરિયીનાં દીવાનખાનામાં માન-પત્ર તથા પત્ર મેટ આપવા મેળાવડા કરચે હતા. આ હિલચાલમાં આચારીજીના આખા તખીખી સરકાં અને તરસોનાં ખાતાંએ પણ ભાગ લીધો હતો. ડાક્ટર માસીનાના આગલા ચેડાઓ, તખીખ મીત્રો તથા કૉલેજના વીચારકોઓ (લક્ષ્મી સુખાં) તેમજ કૉલેજ અને આચારીજીના તખીખ અમલદારોથી હેલ ચીકાર ભરાઇ ગયો હતો અને કૉલેજના પ્રીનસીપલ ડાક્ટર હેચને સરજનીની ખુરસી આપવામાં આવી હતી.^૪

૩ શેઠ ચંદ્રેશાહ નથરવાંજી કાવથ માણેકના બાબ.

૪ બને જમશેદ, તા. ૧૮ મી સપ્ટેમ્બર ૧૮૯૬.

૫ બને જમશેદ, તા. ૨૧ મી સપ્ટેમ્બર ૧૮૯૬.

તા ૨૦ મી સપ્ટેમ્બર.

રોજ ૬ માહ ૧ (શિં) ૧૨૬૬ યન્દેન્વરદી.

મરણ—મેહરવાંનજી એલજી બાઇચ—ઉમર વર્ષ ૪૭. એવજી જાહનસી ખાતે વેપારખર્ચે જઈ વસ્યા હતા અને ત્યાંના આગેવાન વેપારી અને લોકપ્રિય શેઠરી થઈ પડ્યા હતા. જાહનસીના સગદી તથા બંધકરી મોટા અમલ-દારોમાં અને શેઠ શાહુકારોમાં ઘણા યારો વગ અને માન ધરાવતા હતા. ત્યાંની ડીક્ષીકટ ખોડી તથા મુળી-સીપાલીડીના એક આગેવાન જેમખર હતા.

સર દીનશાહ માણેજી પીટી તથા બાઇ દીનખાઇ નસરવાનજી પીટી પ્રજા તરફ આવેલાં સગગામનર ખાતે એક અંગ્રેજી શાળા મોટેનું મકાન બાંધવામાં ફંડમાં ૨૩૦૦૦, તથા રૂ. ૧૦૦૦૦ બી મદદ કરી હતી, તેના સંબંધમાં તેમને ઉપકાર માનવા મોટે સગગામનર ખાતે એક મોટી જાહેર સભા મળી હતી, અને ઉપકાર માનવાના રીતે તે સભાએ પસાર કર્યા હતા.

તા ૨૭ મી સપ્ટેમ્બર.

રોજ ૧૩ માહ ૧ (શિં) ૧૨૬૬ યન્દેન્વરદી.

મરણ—પેશતનજી બેજનજી કોટવાલ—ઉમર વર્ષ ૬૬. સુરતવાલા શેઠ બેજનજી પાલજીજી કોટવાલના વડા દીકરા. પ્રથમ સુરત ખાતે તા ૧૫ મી મે ૧૮૫૨ થી બુઝીસીપાલ ખાતે સ્થાપનામાં આવ્યું ત્યારે શરૂઆતથી એ ખાતામાં એવરસીયર નેમાયા હતા. ૧૮૫૭ માં અમદાવાદ ખાતે મુળીસીપાલખાતામાં આસીસ્ટન્ટ સેક્રેટરી થયા હતા. ૧૮૫૮ માં અમદાવાદની વધારાની પોલીસના ઇનસ્પેક્ટર, અને ૧૮૬૦ માં વડોદરા રેલવેના વલસાડ ડીવીઝનમાં પેમાસ્ટર થયા હતા. ૧૮૬૪ માં પેશતનજી બેજનજીની કંપનીનાં નામથી કંતારકાનાં કામો કરવા માંડ્યા. ૧૮૭૨ માં કંપનીનું કામ બંધ પડવાથી દબાજી હાથે આવે ખાતે ગયા અને ત્યાં નીકામના જુદા જુદા તાલુકાઓમાં પોલીસ સુપ્રીન્ટેન્ડેન્ટને એકોઠી ભોગવી થોડાં વર્ષો પેન-શનપર જીટાયર થયા હતા, અને સીકંદરાબાદમાં જીવ્યા.

તા ૨૯ મી સપ્ટેમ્બર.

રોજ ૧૫ માહ ૧ (શિં) ૧૨૬૬ યન્દેન્વરદી.

મરણ—દીનશાહજી નાનાબાઇ મસાલાવાલા—ઉમર વર્ષ ૬૯. એવજી ઈ. સ. ૧૮૪૨ થી મઉ જઈ ત્યાં

૧ જાહનસીવાળા શેઠા પીરોશા અને એલજી મેહર-વાંનજી બાઇચના બાપ.

૨ મુખ્ય સચામ્બર, તા ૨૭ થી સપ્ટેમ્બર ૧૮૬૬.

૩ શેઠા જનમેરજી અને પાલજી બેજનજી કોટવાલ-ના બાઇ.

૪ જહીના બંધકરી કંતારકર શેઠ કુવરજી દીનશાહજી મસાલાવાળાના બાપ.

વેપાર કરતા હતા, અને સાથેસાથ તથા મીલનસારીથી એવજીની કુકાને ત્યાં સારું નામ કાઢ્યું હતું. મઉની ઝોરાજીવાન અંગુમન તથા આ. બા. એલજી પેશતનજી હાઇ સ્કૂલની કમીટીના બાજુ મુખી પ્રમુખ હતા, અને મઉમાં જીવ્યા.

તા ૧ લી અક્ટોબર.

મુખ્ય મંત્રી માંડવીના લતા ઉપર તથા ખીજે કુટુંબિક ટકાણે “બુઝીસીપાલ” નામની ગાંધા તાવની મરઝી ફલાઇ હતી, તે મરઝીનું કારણ સોંપવા તથા તે દર્દી કરવાના ઉપારો લેવાને મુખ્યમંત્રી સરકારે પોતાના કેટલાક મોટા તબીબો તથા અમલદારોની એક કમીટી નેમી હતી, જેમાં ડાક્ટર નસરવાંનજી ફકીરજી સરવેયરને પણ અધિકારી નેમ્યા હતા.

તા ૭ મી અક્ટોબર.

શેઠ અરદેશર કુખશર કામા, ખી. એ. ઇંગ્લેન્ડ મંત્રી હોડીઅન સીવીલ સરવિજની પરીક્ષા (૨) જીઆ-માંથી ૧૩ મી પદ્મી, તથા ઇંગ્લેન્ડની “હેમ સીવીલ સરવિજ” ની પેહલા વર્ગની પરીક્ષા ૧૪) જીઆમાંથી ૧૨ મી પદ્મી, તથા “ઇસ્ટરન કુટુંબીય” હવાને સંસ્થાનોની સીવીલ સરવિજની પરીક્ષામાં ૬ થી પદ્મી પસાર થયા હતા.

તા ૧૪ મી અક્ટોબર.

રોજ ૩૦ માહ ૧ (શિં) ૧૨૬૬ યન્દેન્વરદી.

એડના બજીતા વેપારીઓ જેસરજી કાવજી દીનશાહ તથા બાઇચોની પેહડીની “ટકના” નામની સ્ટીમરને એડની સોમાડી કોસ્ટા બજી જતાં દરિયામાં સખત તોફાન—સાઇક્રોન—નડવાથી તે બધા ઉતારાઓ, અમલદારો, ખલાસીઓ વગેરે સાથે આને દરિયામાં ગરક ગઈ હતી. એ સ્ટીમરમાં હેરમજી મેહરવાંનજી મીચી નામે ૨૭) વર્ષની વયના પેહલા ઇન્જનેર તથા તેવજીનાજી બાણેજી કુરાંમજી નસરવાંનજી પેહલ નામના તેવજીની નાહની વયના ખીજા ઇન્જનેર હતા, તે બેઉ અમલદારો, અને ત્રણ પારસી ઉતારાઓમાં બારેતોની રીસીડસીના વડા કલાઈ મીંઠ કુરાંમજી કુવરજી મસાલાવા, તેમની બાપડી પીરોશખાઇ અને ત્રણ વર્ષની જુઓ જરખાઇ એ બધાં કુખી ગયાં હતાં.

૫ ડાઇમ્સ આંઈ ઈં, તા ૧ લી અક્ટોબર ૧૮૬૬.

૬ ભમે જખશેઠ, તા ૧૪ થી અક્ટોબર ૧૮૬૬.

૭ ભમે જખશેઠ, તા ૨૭ થી અક્ટોબર ૧૮૬૬.

તા. ૧૪ મી અક્ટોબર.

શેઠ માણિકજી શેરામજી કપડાં, બી. એ., એલ. એલ. બી. અને ફરમદાન એલજી ઇનચાર્જ, બી. એ., એલ. એલ. બી. એ હાઇ કોર્ટના સોલીસીટરની પરીક્ષા કૃતેહમંદીથી પસાર થીવી હતી. એ પરીક્ષા મધે શેઠ પેશ-તાનજી કાવજી સોલીસીટર એક પરીક્ષક તરીકે નેમાયા હતા.

તા. ૨૪ મી અક્ટોબર.

આનંદેશ્વર નવરોજી નથરવાંનજી વાડીઆ, સી. આઇ. ઇ. એ સુબધની પારસી પંચાતનાં કંડમાં રૂ.૧૦૦૦૦) ની રકમ તેનું બાજ તંગદસ્ત હાલતમાં આવેલા જરથોસ્તીઓને આપશે. આપવાનાં કંડમાં વાપ-દવને બેઠા આવી હતી.

તા. ૩૧ મી અક્ટોબર.

રોજ ૧૭ માઈ ૨ (શિ.) ૧૨૬૬ યજ્ઞેજ્ઞરદી.

મરહુમ શેઠ મનચેરજી બહમનજી શેઠનાવાલી બાહેર-કોટની દરેકેર ને તા. ૨૪ મી નવેમ્બર ૧૭૯૬ ને ઇને તેમના બેઠા શેઠ શેરામજી માણિકજી શેઠનાએ પરાધી હતી, અને ને બીચમાર થવાથી પાછી તેમના દીકરાએ શેઠા નવરોજી, બહમનજી તથા ફરમજી શેરામજી શેઠનાના વારસેએ બંધાવી તા. ૧૬ મી નવેમ્બર ૧૮૨૨ ને ઇને તેમાં આતથ આદર્શન પરાધ્યા હતા, તે મકાન પહુ પ્રાંચું થવાથી પાછું નિચરથી એ ધર્મઆતાંની પુંછમાંથી તેના દુષ્ટીએ શેઠા ફરમજી હોરમજી શેઠના, એલજી નથર-વાંનજી શેઠના, અને જમશેદજી એલજી શેઠનાએ રૂ.૩૦૦૦૦) ને ખરચે બંધાવી આજ ઇને તેમાં જીનાં આદર્શન પરાધ્યા હતા, તથા સાંજનાં આર કલાકે જમન-ની ક્રિઆ કરાવી હતી. જમનની ક્રિઆ પુરી થયા બાદ એ દરેકેરના એક દુષ્ટી શેઠ ફરમજી હોરમજી શેઠનાએ એક અજીનુત પત્ર વાંચી સંબંધાવ્યો, જેમાં જણાવ્યું હતું કે એ આદર્શન સાહેબની જગ્યા એક સદી આગમજની સુબધની તવારીખની યાદ આપેછે. નજદીક ૧૨૫ વરસ આગમજ આ જગ્યાએ બેઠેલા વીચતારનાં વેરાન એતરે હતાં, જેના મોટા ભાગ, ને “સુના એતર” નામે ઓળખાતા હતા, તે અમારા મરહુમ મુરખી શેઠ સોરામજી માણિકજીની અસલ મીલકત હતા. આવી વેરાન જગ્યામાં જરથોસ્તીઓને લાવી વસાવવાનું શુભ કામ એ શેઠે સર કર્યું હતું. થોડાં વરસમાં જરથોસ્તીઓની વસતી વધવાથી આને પોતાના બાહુતે તરફથી એક દરેકેરે બંધાવી આપવાની એલતેમાસ થવાથી શેઠ શેરામજીએ પોતાના પીતાજી શેઠ મનિચેરજી બહમનજીની નહયે, આજથી

પરોખર એકસો વરસની વાત ઉપર એ દરેકેરે બંધાવી વરથાવી હતી. અસલ દરેકેરે બંધામાં કુત આતસદાગાહ રાખવામાં આવ્યા હતા, ૨૬ વરસ પછી જરથોસ્તીઓની વસતીના બેઠેલા વધારને મોટે આ નાની દરેકેરે બંધાની જગ્યા વધારવાની ફરજ પડવાથી, પાડોશની જગ્યા તેનાં મકાન સાથે જોડી નાખી મરહુમ શેઠ સોરામજીના વારસે, મરહુમ શેઠા નવરોજી, બહમનજી તથા ફરમજી સોરા-મજી શેઠનાએ એક આદર્શને લાયકનું મકાન નિચરથી બંધાવી આદર્શન સાહેબ તખ્તનશીન કર્યા હતા, ને ખનાવને આજે ખરાબર ૭૫ વરસ થયાંછે, આ આદર્શન સાહેબને લગતી મીલકતની આવકમાંથી સધળો ખરચ કરવા ઉપરાંત એટલી થોડી રકમ ફાંજલ પડેલી હતી કે, તેમાંથી હાલના જમાનાને લાયકનું આડું મુંદર બાદશાહી મકાન, આગમાં બીચમાર થયાં પુરાણ મકાનને જમીન ખરાબર કરી, પાક કેમલાને સાઈ તથા કરાવવાને અંગે તરફીઓ પુરતી રીતે જોગવાઈ કરી થકયા છીયે. આએ મકાન દરેક ઇનદારીનાં શું અથો રવાંનાં કે ખુશીખુશીનાં કામને સાઈ બોલું” શુંછે. એ ઉપરાંત આદર્શન સાહેબના કેમલાને મોટે શેઠ ફરમજી હોરમજી શેઠના તથા બાંધ બધુબાંધ તે મરહુમ શેઠ હીરજીબાઈ હોરમજી શેઠનાનાં બેઠીએ પોતાના મરહુમ મુરખી શેઠ હોરમજી બહમનજી શેઠનાનાં પુત્રને મોટે રૂ.૧૦૦૦) ની કીમતનું એક મોટું રૂપાંતુ અફરગાંનું બેઠા આપ્યું હતું, તેમને તથા એ મકાન બાંધનાર શીલ્પશાસ્ત્રીએ શેઠા શાપ-રજી અને મનચેરજી નથરવાંનજી આંદાબાહનો તેમજ મીઝી શેઠ મરજીરજી જમશેદજી પટેલના ઉપકાર માનવામાં આવ્યો હતો. એ બાદ જમથુલ ઓલમા દસ્તુર પેશતાનજી બેહરમજી સંજાણુએ એક બાણુ કરી એ મકાન બાંધ-નારાંઓની સ્તુતી કીધી, અને આજથી કરી મેલાવડો ખરખારત થયો હતો.

૩ જાને જમશેદ, તા. ૨ જી નવેમ્બર ૧૮૯૬.

આ દરેકેરનાં નીચે સુબધ તત્તી મારેલીછે :—

“પાક દાદાર હોરમજીની ચદ્દ હોજો.”

“જાનિઆર અહુરેકે મળદાંઓ નેગસેતે આજશ “મળદાંઓ. અહુરેકે હુદાઓ. મજશત યજ્ઞ.”

“આએ મરહુમ આ. શેઠ મનચેરજી બહમનજી શેઠની “દરેકેરે આ. શેઠ શેરામજી માણિકજી શેઠ પોતાના એ “મરહુમ પીતાળની પલીત યાદગારી રાખવા સાઈ સને “૧૧૬૫ યજ્ઞેજ્ઞરદી શેઠેજીનાશી—સને ૧૭૯૬ ઇસવી “સંવત ૧૮૫૩ નાં સાલમાં બંધાવી હતી; ત્યારબાદ મરહુમ “શેઠા નવરોજી, બહમનજી તથા ફરમજી શેરામજી શેઠનાં “વારશેએ સને ૧૧૬૨ યજ્ઞેજ્ઞરદી શેઠેજીનાશી સને ૧૮૨૨ “ઇસવી; સંવત ૧૮૭૮ નાં સાલમાં પડોશની જગ્યા લઈને “મોટી બંધાવી હતી. જમજરે ઇમારત ધણી બીચમાર “હાલતમાં આવી ગયાંથી એ ધરખખાતાંનાં હાલનાં તરસ “નીચે એલજી નથરવાંનજી શેઠના, ફરમજી હોરમજી

૧ ઇશ્વરજી આઈ. ઇ., તા. ૧૫ મી અક્ટોબર ૧૮૯૬.

૨ જાને જમશેદ, તા. ૨૮ મી અક્ટોબર ૧૮૯૬.

તા. ૧ લી નવેમ્બર.

૧૮૯૬ નાં સાલમાં જુદે જુદે ડેકાંલેની મુનીસીપાલ બોરડામાં નીચલા પારસીઓ મુઠાયા થા નેમાથા હતા:—

મુનીસીપાલ બોરડા

મુરત—મુઠી કાઢેલા—બેનનજી માણેજી ભંજુ-સરીઆ; સરકાર નેમેલા—ગોદરા—ડા. મનચેરજી ભાન-સવજી મીચી; રાહદ—ડા. પીરોળયાહ ફતમજી ગોદી; પ્રાંતીજ—ખાં. સાં શોરામજી રતનજી માચર; બોલવાડ, માંડવી, બારડોલી, બોરસડ—ખાં. સાં એલજી બેરો-મયાહ હોડીવાલા; ભંજુસર—બહમનજી પેથનનજી, વડા કાકુન. નવચારી—મુઠી કાઢેલા—પરચેજી માણેજી વજદાર, ખાં. સાં કાવચજી હોરમજી દાદાચનજી, મનચેરજી બરબોરજી દેસાઈ, નવરોજી ફરમજી તખેલી, બહમનજી ચાપરજી દેજી, અને નવરોજી ચાનજીબાઈ મેહતા.

તાલુકા લોકલ બોરડા.

સરકારી—પ્રાંતીજ અને મુરત—ખા. સા. શોરામજી રતનજી; બારવાર—ખાં. બાં. રતનજી એલજી કાંગા; બરસડ—ખાં. બાં. શોરામયાહ હોરમજી, એલજી મન-ચેરજી કંત્રાકર; અકલેસર—બેરોમજી ડાયાબાઈ માહલ-કરી, પીરોળયાહ દીનયાહ, અરદેશર બરબોરજી; આબાદ—ખાં. બાં. શોરામયાહ હોરમજી, બમનજી પેથનનજી અવલકારકુન; બોરસડ—ખાં. બાં. એલજી બેરોમયાહ હોડીવાલા, બમનજી પેથનનજી, અવલકારકુન, અકલેસર પંચમહાલમાં—મુઠી કાઢેલા—એલજી લીમજીબાઈ, જીવ-જી લીમજીબાઈ.

“બહમનજી શેઠના તથા એલજી ભચીશેલ શેઠનાંથી ધરન-
“ખાતાની પુલમાંથી આપ્તિ પાક મકાન બંધાવીજી છે.
“રોજ ૧૭ નો જાહ ૨ નો શેઠેનશાહી સને ૧૨૬૬ યઝદ-
“બરદી સને ૧૮૯૬ ઇસવી; સંવત ૧૯૫૨.”
“આરકીટિક્ટસ—મેશરશા ચાપરજી અને જનમેશરશા
નશરવાનજી આંદાબાઈ—અંજ. અંજ. અંજ.
“બીલીઈંગ કોન્ટ્રેક્ટર.—ખાં. બરબોરજી ભચીશેલ
પટેલ.”

ચાંદીનાં આધારગાંઠીં ૭૫૨ નીચે મુજબ લેખ કાંત-
રેલો છે:—

“પાક દાદાર હોરમજીની મદદ હોજો.”
“એક્સ્ટનશીન ડુરબીજી સાહેબ શેઠજી હોરમજી
“બહમનજી શોરામજી શેઠનાં મુખારક નાગની યાદગારી આપ્તિ
“પાક મકાનનાં કાયમ રાખવા સારે અિ ચરફુજ શેઠનાં મેટા
“શેઠ હશંજી હોરમજી બમનજી શેઠ તથા નખીલી બાઈ
“બુખ્યાઈ તે ચરફુજ શેઠ હીરજીબાઈ હોરમજી બહમનજી
“શેઠનાં બેટીએ આપ્તિ ચાંદીજી આધારગાંઠીં ચરફુજ
“આં. જનમેશરજી બમનજી શેઠની નકલ તે પામનશી કોષિલા
“આપ્તિ આધારન સાહેબને સારે મુકાવેજી છે. રોજ ૧૭
“નો શરોસ યઝદ, યઝદ ૨ નો અરદેશરજી અને મેશર-
“પંદ, શેઠેનશાહી સને ૧૨૬૬ યઝદબરદી.”

૧ ભવે ભચીશેલ, તા. ૨૬ થી અક્ટોબર ૧૮૯૬.

તા. ૧ લી નવેમ્બર.

વચસામાં નવી લાઇબ્રેરી મી. ડીનયાહ બેનનજી માણેજી તથા ભંજીરજી બેનનજી માણેજીની ખાતથી ઉઘડી. તેમાં મી. બહમનજી ચાપરજી ચોપીઆએ ચોપડીઓ, ફરનીયર, નાણાં વગેરેની મદદ કરવાથી એ લાઇબ્રેરીનું નામ “આવાબાઈ લાઇબ્રેરી” રાખ્યું હતું, તે બાબતે મુકવાની સમા આજ દીને બરાહ હતી.

તા. ૫ મી નવેમ્બર.

રોજ ૨૨ માહ ૨ (ચિં.) ૧૨૬૬ યઝદબરદી.
મરજી—ખાં.નાબાહુર દાદાબાઈ હોરમજી દુખાચી—
ઉમર વર્ષ ૬૪. ગરીબ માતૃવીતને ત્યાં અવતરી, તે વખતની સ્થિતિને અનુસરતી કેળવણી લેઇ, પોતાના સુસર મરહુમ. પરચેજી એલજી દુખાચીને ત્યાં નોકરી રજા હતી. ભ્યાં એકુ બે વર્ષ કામ કરી પોતે હાંમતવાન અને ઉલટમદ હોવાથી દુખાચીના ધંધા બાબાએ લેઇ આજ કીધા. પછી શેઠ રતનજી બહમનજી દુખાચીની સાથે દાદા-બાઈ રતનજીની કુપતિને નામે વેપાર કર્યો, અને કમી-સરીયનાં કંત્રાકેટ લીધાં. ૧૮૯૬ થી તેમાંથી છુટાં થઇ ચોખંડ, કોલસો, અને હમારતી લાકડાંના મોટા વેપાર ચલાવ્યો. વાહજીપરથી માસ મહાવા ઉતારવાનું કામ કરવા “કુપર લેડીંગ એંડ શીપીંગ કંપની” ઉભી કરી સંખત હરીફાઇ છતાં બહુ બાહોશી અને કુનેહથી તે ધંધે ચાલુ રાખ્યો. તેજ પ્રમાણે રેલ્વે કંપનીના લેડીંગ અને શીપીંગ એજંટનું કંત્રાકેટ પણ એવજી બનવતા હતા. ૧૮૭૧ થી એવજી સરકારી આપકારી ખાતાં સાથે સંબંધ શરૂ કીધો અને મોટા આપકારી હજારદાર થઇ પડયા. પુતામાં આપકારી મકતાની ગોઠવણ દાખલ થવા પછી તે છુટાના પેહલા મકતાદાર એવજી થયા. એવજીના વહીવટ દરમિયાન સરકારની એ મકતાની ઉપજ રૂ.૧૨૦૦૦૦ ઉપરથી વધી ૫૧૫૦૦૦ ઉપર આવી. પછી મુરત, ખાંદેશ વગેરે છુટાના ભગી રૂપીયાના મકતા એવજી રાખ્યા હતા, અને સરકારની ધણીક સેવા બનવી હતી. એવજી મોટા મુશ-પીયન સરકારી અમલદારોને સારી વિશ્વાસ અને મીત્રા-ચારી પોતા તરફ ખેંચી હતી. પણ ગામડી દારૂ વાપરનારી પ્રજાને અનગમી એમ્મે હતા, જેમાં એવજી કરતાં સરકારી આપકારી રાજનીતીનાં કસુરે વધુ કેહવાય. ૧૮૯૨ ના મે મહીનામાં એવજીને ખાનબાહુરનો ખેતાબ મળ્યો હતો. આપકારી હજારદાર થવાથી એવજીના હાથ હેઠળ સેકંડા કામદારો નોકરીએ રજા હતા, જેમાં પારસીઓની પણ સારી સંખ્યા હતી.

૨ ભવે ભચીશેલ, તા. ૬ થી નવેમ્બર ૧૮૯૬.
૩ શેઠા શોરામજી તથા કાવચજી દાદાબાઈ દુખાચીના ખાવા.

તાં ૧ થી નવેમ્બર.

બાઇ મોટરનાંબાઇ તે મરદુમ શેઠ માણિકજી નવ-
રોજી વાડીઆનાં વીધવા અને મરદુમ શેઠ જાગીરજી
નથરવાનજી વાડીઆનાં બેઠીએ ઉલવાડાનાં રોજી રોજીનથી
તે આતથશૈલરોમ મુખી જવાના પાકોરસ્તો રૂ.૩૨૦૦૦)ને
પરચે સરકાર મારફતે બંધાવ્યો હતા, તથા તેની દર વર્ષ-
ની મરામતને માટે રૂ.૩૧૦૦૦) ની રકમ સરકારમાં આપી
હતી તે રસ્તો બોલ્સો મુકવાની કિઆ મુરતના કલેક્ટર
મીંડ ડબ્લ્યુ. સી. રેન્ડ આજ દીને એક મેટાવડાની
હજીરમાં કીધી હતી. પ્રથમમાં બાઇના વડા દીકરા શેઠ
નવરોજી માણિકજી વાડીઆ, સી. આઇ. ઇ. એ એક
માનવત્ર વાંચી કલેક્ટરને એ રસ્તો બોલ્સો મુકવાની અરજ
કીધી, ને સ્વીકારી મીંડ રેન્ડ એક ભાષણ કરી એ
રસ્તો "જાગીરજી નથરવાનજી વાડીઆ ઉલવાડા રોડ"ને
નામે બોલ્સો મુકયો હતા. એ પછી ઉલવાડાના વડા દરુરુર
અરજીદાર મનિચેલરજીએ ઉઠી બાઇ મોટરનાંબાઇને ઉલ-
વાડામાં તેવણે કરેલી સખાવતો માટે ઉપકાર માન્યો,
તથા શેઠ મેડુરમિંજી પેશતનજી ભરડાએ ઉલવાડા અને
આસપાસનાં ગામોના લોકો તરફથી એક માનવત્ર બાઇને
તથા તેવણના બંધે દીકરાએ આપવા માટેનું વાંચી
સંભળાવ્યું. એ પછી મીંડ રેન્ડ શેઠ નવરોજી વાડીઆ
તથા મુરત જીલ્લાના એકઠીકુટીલ ઇન્જીનેર શેઠ ફરુકનજી
કુવરજી તારાપોરવાલા સાથે બે ઘોડાની ગાડીમાં બેસી
એ રસ્તાપરથી પસાર થાઇ ઉલવાડે આતથશૈલરોમની
ઇમારત બાહરથી જોઇ પાછા રોજીન ઉપર ફર્યા હતા.
બપોરનાં ઉલવાડાના જરથેડીઓને બાઇ મોટરનાંબાઇ
તરફથી નેઆતનું જમન આપવામાં આવ્યું હતું.^૧

૧ હાઇમશ આર્થ ઇં, તાં ૦૭ મી નવેમ્બર ૧૮૯૬.

આ રસ્તાને નાકે નીચે મુજબ તજી મારેલીઠિ:—

"જાગીર નથરવાનજી વાડીઆ રોડ

"આર્થ રસ્તો બાઇ મોટરનાંબાઇ માણિકજી વાડીઆ

"તે જાગીર નથરવાનજી વાડીઆનાં મેડીએ પોતાના પરચથી
સરવે આપતનાં મુરત વપરાસને માટે અને બેલવાડાના
પુરાતન આતથશૈલરોમને સેજાદા કરવા આવનારા જરથે-
ડી સી. આર્થ રોડ બંધાવ્યો. એ રસ્તો બાંધવાને બાઇ
"મોટરનાંબાઇએ રૂ.૨૮૦૦૦) ની રકમ આપી, અને
"રસ્તાની મરામત સારૂ બીજી રૂપિયા ૨૬૦૦૦) સરકારને
"આપવાં છે જેનાં બાજમાંથી એ રસ્તાની દર વર્ષે મરામત
"થાપે. આર્થ રસ્તો સને ૧૮૯૫ માં મુરતના કલેક્ટર
"મીંડ એચ. એસ. પી. લેની, આઇ. સી. એસ. ના
"વખતમાં શરૂ કીધો હતો, અને તાં ૦૭ મી નવેમ્બર
"૧૮૯૬ રૂપિયારૂ રોજ દેપદોન શાહ અસીમીકેશન ૧૨૬૬
"પાઇન્ડરોને રીને મુરતના કલેક્ટર મીંડ ડબ્લ્યુ. સી. રેન્ડ,
"આઇ. સી. એસ. એમીએ બાઇ મોટરનાંબાઇના પુત્રો
"મીંડ નવરોજી માણિકજી વાડીઆ, સી. આઇ. ઇ. એ અને
"નથરવાનજી જાગીર વાડીઆ, ને. પી. અને બેલવાડાના
"આર્થવાન રહીશો તથા બીજાઓના મોટા મેટાવડાની

૨૨

તાં ૧૨ મી નવેમ્બર.

પારસી પંચાતનાં ધર્મઆતનાં કંડોમાંથી આવણી
ટોળાનાં ગરીબોને ને આસરે આવવામાં આવે, તેઓને
આ સાધના કુકળને લાંબે વધુ મદદ આપવાને
પંચાતના તરફી મોટીએ જરથેડીટો ટોળાં અરજ કરી
હતી, જેમાં જણાવ્યું હતું કે ૫૮૦) આસામીએ રૂ ૩)
થી ૫) ની મદદ કરવામાં માસીક રૂ.૨૦૬૦) ના અરચ
થાય, તેઓને દર માસે રૂ.૨) વધારે આપતાં એક વર્ષ
માટે રૂ.૧૪,૦૦૦) ની જરૂર છે, અને તે માટે એક જીલ્ડ
કંડ કહ્યું છે.^૧

તાં ૧૮ મી નવેમ્બર.

વલસાડ કસબામાં શેઠ રમણજી જમશેદજીનાં નામ-
ની સ્કુલ ઇંગ્લિશ પાંચમાં ધોરણ મુખીની કેળવણી માટે
હતી. બાદ ૧૮૨૨ માં શેઠ મોટાબાઇ શાપુરજી મોટા-
શાપુરનાં એક હાઇ સ્કુલ ઉધારી હતી. પછુ તે ન ફાવ-
વાથી બંધ કરવી પડતે, તેટલાં શેઠ બલમનજી શાપુરજી
ચોથાધાએ પોતાના વતનમાં મારા પાથાર એક સ્કુલ
પોતળી મરદુમ દીકરી બાઇ આવાંબાઇને નામે સ્થાપવાને
ઇરાદો રાખી સર જમશેદજી જીજીભાઇ મારફતે એવું
નકી કરાવ્યું કે, શેઠ રમણજી જમશેદજીવાળી સ્કુલમાં
ત્રીજાં ધોરણ મુખીજી શીખવવું, અને તેને "શેઠ રમણ-
જી ન. જી. મીડલ સ્કુલ" નામ આપવું. અને
"બાઇ આવાંબાઇ હાઇ સ્કુલ" માં ચોથાથી સાતમાં
ધોરણ મુખીની કેળવણી આપવી, અને તેના નીલાવ માટે
શેઠ બલમનજીએ દર મહીને રૂ.૧૦૦) આપવા કસ્ટમી, તે
સ્કુલ આજથી ચાલુ કીધી.^૨

"હાજીમાં ખુલે મુકયો હતા. એ રસ્તો બાંધવાદર રૂ-
"ફનજી કુવરજી તારાપોરવાલા. બી. એ., એલ. સી. ઇ. તે
"મુરતના એકઠીકુટીલ એનજીનીયરની દેખરેખ હેઠલ
"બાંધેલો."

૨ જામે જમશેદ, તાં ૧૩ મી નવેમ્બર ૧૮૯૬.

૩ જામે જમશેદ, તાં ૧૪ મી નવેમ્બર ૧૮૯૬.

આ સ્કુલમાં ૧૮૯૭ માં ૬૬) છોકરા હતા, તે
આજે ૧૯૧૫ માં ૨૨૬) થયા છે, અને એજ પ્રેસન્ટ
૧૬૦) છોકરાઓ કેનીકયુલેટ થયા છે. ૧૮૯૭ થી ૧૯૧૨
મુખી એ સ્કુલના હેડ માર્ટર શેઠ દાદાબી શેરાવલ
જાણી હતા. જેણે અત્રેની ને. એન. પી.ટી. આર્થનેજના
પ્રીન્સીપાલ નેમવાથી ૧૯૧૨ માં—એ આદેશો છોડવાથી
શેઠ એલજી નવરોજી નેહતા ને જાણી છે.

૧૯૦૪ ના સાલમાં શેઠ બલમનજીએ વલસાડ
કસબામાં બાહરે ખુલાં મેદાનમાં એક મોટી જગા ખરીદી
રૂ.૨૪૦૦૦) ને પરચે એક મકાન બંધાવ્યું છે.

અને રૂ.૩૦,૦૦૦) કું એનડાઉમેન્ટ ફંડ, અને
ફરનીઅર તથા પેલેસો પરચ વગેરે રૂ.૧૫,૦૦૦) થયા તે સાથે
એવણે જમણ ૩૭૦૦૦) પરચ્યા છે. જ્યારે એ હાઇ

તા ૧૯ મી નવેમ્બર.

આઈ દીનબાઈ નશરવાનજ પીટી જેતવાડીનાં મર-
દુમ નશરવાનજ માલિકજ પીટી ચેરીટીયલ ડીસ્પેન્સરીના
અરમમાં પડતી ખુદ પુરવા માટે ૧૮,૭૫૦૦૦ ની રકમ ભેદ
આવી હતી.^૧

તા ૨૧ મી નવેમ્બર.

રોજ ૮ માઈ ૩ (ચિ) ૧૨૬૬ વર્ગેનરદી.

મશરુ - બહમનજ કુવરજ, વલસાડના - ઉમર વર્ષ
૮૫). એરજ મરજ સુધી વલસાડની અંગુમનનાં ધરમ-
ખાતાનાં ફેડોને વહીવટ ચલાવતા હતા.

તા ૨૩ મી નવેમ્બર.

કુકાલના સમયે ચાલેલી માધવાડીનાં ગરીબ જરથોસ્તી
કુટુંબો ઉપર ને સંકટ આવી પડે તેમાંથી તેઓનું
નીવારજ કરવા માટે તેઓને સચેતે ભાવે અનાજ વેચવાની
ગોઠવણ કરવાને સુખના પારસી મહરથોની એક સખા
આજ દીને સર જમથેદજ જીજીભાઈ પારસી બેનીવિલંટ
ધનરડીયરડાનાં દીવાનખાનામાં સર જમથેદજ જીજીભાઈ
ખારેનિટનાં પ્રમુખપણાં હેઠ મળી હતી. આ વેળાએ નીચે
સુખના ડેડાણ થયા હતા.

૧ - હાલમાં કુકાલના સમયને લીધે અનાજની
માધવાડી આલવાથી ગરીબ જરથોસ્તીઓને પોતાનાં
કુટુંબનું પોષન કરવાને બારી પડેલે તેનું નીવારજ
કરવા સાથે સચેતે ભાવે અનાજ વેચવા ને તેમાં ને ધટ
પડે તે પુરી કરવાને એક ફંડ ઉભું કરવા આ સખા
જરથોસ્તી જાણેલે.

૨ - વેહલા ડેડાવમાં જણાવ્યા સુખનનું એક ફંડ
એકડું કરવા તે ફંડમાં નાણાં ભરાવવા, તથા સુખજ
અને દયાવર ખાતે ફેટલી તથા કમ જાણામાં ફુડોને
ઉઘાડવી તે નકી કરવા માટે, તથા ફંડે લગતો સર્વે
વહીવટ ચલાવવા થકી એક કમીટી તેના સર જમથેદજ
જીજીભાઈ ખારેનિટ-સરનથીન, હાનરેખજ નવરોજજ
નશરવાનજ વાડીઆ, સી. આઈ. ઇ., સેકરેટરી તથા
ખાનરથી, તથા થેડા પાલણજ ફરામજ મેહના અને
ધનજીભાઈ હેરમજજ વાડીઆ - હીસાખ તપાસનારોએ
સાથે નેમવા.

રકુલજા વધતી જતી ઊકરાઓની સંખ્યાને પુગી વળવાને
વધારાનું નવું મકાન અને "સાખ-સ" શીખવવાનો એક
હોલ અને તેની સામગ્રી વગેરે માટે એવજણનાં લીધવા
ખાઈ હજીજાઈ અને વારેસીએ ૩૨૪,૦૦૦ બીજા
અરથા છે. એટલે એ "ખાઈ આવાંખાઈ હાઈ રકુલ"
માટે થેડા પદમજજ હાજુરજ આશીયા અને કુટુંબ એકર
૩૬૩,૦૦૦ અરથા છે.

૧ રાસ્ટ ગીજિવાર, તા ૨૨ મી નવેમ્બર ૧૮૯૬.

૩ - ઉપલી જાણજ કમીટી મધથી જુદા જુદા
પારસી જાણોએ ઉપર ગરીબ જરથોસ્તીઓને કમીટી
તરફથી ઉઘાડવામાં આવેલી ફુડોને ઉપરથી અનાજ અપીદ-
વાને ઘટલી જોજતેજો જોઈ કરી, પરવાના આપવાને અને
ફુડોને ઉપર રૂપરૂપ સાખવાને રીજાકીટ કમીટીએ નેમવી.

૪ - આ ફંડ મધથી વખતે વખત અનાજ અપીદવાને
તથા તેનાં નાણાં સંખધી તથા બીજા હરકાઈ પ્રકારોને
અપીદાવર કરવા તથા સેકરેટરી તથા રીજાકીટ કમીટીએ
સાથે મચવટ કરવા નીચલા મહરથોની એક સખકમીટી
નેમવી: મેસરજ જમથેદજ નશરવાનજ તાતા, ખમનજ
દીનથાહજ પીટી, નવરોજજ જહાંગીર માડડા, ડાક્ટર
કાવજજ હેરમજજ, ખાનખાહુર મનચેરજ કાવજજ મર-
જમાન, મેસરજ મેરવાનજ મનચેરજ ફરામજ કામા અને
રતનજ અરથેદજ નવરોજજ વાડીઆ.

૫ - ઉપલી સખકમીટીને બીજા જાણ પારસી જાણોએ
ઉપર જરથોસ્તીય તથા સખકમીટીએ નેમવા તથા જો
ફંડમાંથી બની થકે તે દયાવરોના ગરીબ જરથોસ્તીઓને
પણ સચેતો અનાજ વેચવાની ગોઠવણ કરવાને સખા
આપવામાં આવેલે.^૨

તા ૨૪ મી નવેમ્બર.

થેડ મનચેરજ મેહરવાનજ બાવનગરી, સી. આઈ.
ઇ. પાલારોના મેમખર થયા પછી સુખજ આવી વેહલ-
વેહલા આજ દીને બાવનગર ગયા હતા. આ વેળાએ
ત્યાંનાં રેલવે સ્ટેશન ઉપર એમને દીવાન શાહેમ, ગભરના

૨ જાણે જમથેદ, તા ૨૫ મી નવેમ્બર ૧૮૯૬.

એ પોજના સુખજ જાણાં થપમાં ફંડમાં નીચલી સુખજ
રકમો ભરાઈ હતી:—૩,૫૦૦) સર દીનશાહ માલિકજ
પીટી, મરદુખ થેડ નશરવાનજ માલિકજ પીટીની પુત-
માંની, મરદુખ થેડ જમથેદજ નશરવાનજ પીટીની પુત-
માંની, આનરેખજ મી ૦ નવરોજજ નશરવાનજ વાડીઆ;
૩,૩૦૦) થેડ જમથેદજ નશરવાનજ તાતા; ૩,૧૫૦) થેડ
ખમનજ દીનશાહ પીટી, થેડ કાવજજ દીનશાહ પીટીના
કુટુંબીઓ; ૩,૧૦૦) થેડા દારાખજ જમથેદજ તાતા,
રતનજ જમથેદજ તાતા; ૩,૫૦૦) મરદુખ થેડ એલજલ
જસંમજ આલખજલેસના ઊરારોએ, ૫૦) યા ૦ હાલાખ
હોરમજજ દુપારાના પુન માટે; ૩,૩૫૦) સર જમથેદજ જી-
ભાઈ મેરોનેડ, જીજીભાઈ જસંમજ પીટી, મેહરવાનજ અને
હોરમજજ અંચેરજ કામા; ૩,૩૦૦) મેહરવાનજ રસતજલ
હાલા; ૩,૨૫૦) જસંમજ હોરમજજ ખમનજ થેડના, મર-
દુખ હીસજાઈ હોરમજજ થેડનાની પુતમાંની રીકીરી બસ-
ખાઈએ, હોરમજજ થોરાખજ આઠલીવાલા; ૩,૨૦૦) મરદુખ
મનચેરજ નવરોજજ અનાજનાં પુન માટે, શાપુરજ બરોજાર
ભાઈ, આનરેખજ મી ૦ હીરોજશાહ મેહરવાનજ મેહવા,
મરદુખ મેહરવાનજ રસતજલ હાલા તથા ઘણીખાંનીનાં પુન
માટે; ૩,૨૫૦) નવરોજજ અંજીરી આશકીયા, મેસરજ
શાપુરજ થોરાખજ તથા રતનશાહ હાલાખાઈ, મેરો.

મોટા અધીકારીઓ, માહત્તો તથા સ્ત્રી સ્વધર્મ કોમિતો પ્રવિનધીઓએ આવકાર દઈ માન આપ્યું હતું. એ પછી એઓ દરબારી ગાડીમાં બેસીને પ્રથમ મરહુમ માહરાજની શાસ્ત્રીમાં બંધાયલાં મંદીર કે જેમાં એ મરહુમની લાશની ખાજીલી રાખ રાખવામાં આવેલું, ત્યાં બંધને નમસ્કાર કરી કુષો અહડામાં હતાં, અને તે પછી પોતાના ઉતારાને મકાને ગયા હતા.

૧ રાઈષમ આઈ ઈ. ૦, તા. ૨૫ મી નવેમ્બર ૧૮૬૬.

ત્રિજે દીને એટલે તા. ૨૬ મી નવેમ્બરે ભાવનગરની હાઈ કુર્બના દીવાનખાનામાં શેઠ મનચેરજીનાં માનમાં એક મોટા મેલાવડા કરવામાં આવ્યો હતો, જેમાં દીવાન સાહેબ પ્રમુખસ્થાને બીસાબા હતા, અને આગેવાન આપાસીઓ તથા યુરોપીયને અને બીજા સ્વર્ણી કોમિતો પ્રતિનિધિઓ હાજર થયા હતા. એ પ્રસંગે એમને એક માનપત્ર આપ્યું હતું, જેમાં ભાવનગરની પ્રજા તેમની તરફ કૃતજ્ઞતાનું, તે ખાસ તથા કુલાંક વર્ણે સુધી તેમના વચ્ચે રહીને તેઓએ બળવેલાં અગત્યનાં કાષો વિષે ઇસારો કરીએ હતા. તા. ૨૭ મી નવેમ્બરે હમુર કોરટનાં મકાનમાં વકીલોએ તેમને એક માનપત્ર આપ્યું હતું, જેમાં તેણે ભાવનગરના જુદીશીયલ કમીશનર દાખલ રાખ્યોની બળવેલી સેવા અને તેથી થયેલા શયદા માટે તેમની રુત્તી ગાઈ હતી. તા. ૨૮ મી નવેમ્બરે ભાવનગર કલેજે એમનાં માનમાં એક ઇનવિત્ત પારસી મેલાવડા કરી એમને એક સુંદર રૂપાંત્ર વાગ લેટ આપ્યું હતું. ભાવનગરથી મુખ્ય પાછા ફરતાં તા. ૨૯ મી નવેમ્બરે એઓને ધોલા બંધન, નીંગાલા, સીંદોર, ગોશલા, ગહડા, પોતદ, વગેરે રેલવે સ્ટેશને બોપ ત્યાંની શાહજોએ હાજર થઈ માનપત્ર આપી આવકાર દીધા હતા.

ભાવનગરથી આવતાં શેઠ મનચેરજી વડોદરે ગયા હતા. ત્યાં શાહજી સાથે મેલાકાત કર્યા પાદ તા. ૪ થી ૬ નવેમ્બરે તા. ૫ નાં કંઈસાસલ રૂસ્તમજી દાદાચાનલએ તેમનાં માનમાં એક "પાટી" બનાવી હતી, જે વેળા વડોદરાના દીવાન અને બીજા એડાઈ દારો, સરદારો, સરદારી વગેરેને નોતર્યા હતા, અને તેઓ સર્વેએ મી. ભાવનગરની દિલાબનીભેરેલા આવકાર દઈ પાલાંચેટ મધેની તેમની રતેતેને માટે મુખારક-ખારી આપી હતી.

એ પછી શેઠ મનચેરજી ઉદરાપાદ જતાં તા. ૧૩ મી ડીસેમ્બરે શેલાપુર ગતર્યા હતા. ત્યાંના આગેવાન રેલવાસીઓએ એમને કાષા હાંજમાં એક મેલાવડા કરી માનપત્ર આપ્યું હતું. ઉદરાપાદ મધે પછી તા. ૧૬ મી ડીસેમ્બરે શેઠ શાપુલજી એલજી બીનાઈની આગેવાની ફેલ તેમની શાપુલવાડીમાં એક મોટા "કોનસેસેગમી"ના મેલાવડા કરી એમને આવકાર દીધા હતા, તથા ત્યાંના નાજીયા ગોશરાઈએ એક એમની મેલાકાત કરાવી હતી.

એ પાદ શેઠ મનચેરજી તા. ૬ મી બનેવારી ૧૮૬૭ ને દીને ઇંગ્લેન્ડ પાછા ગયા હતા. તેમને વહાવવા માટે તેમના મુખલ પિત્રો વાલવાપર બોપ ભેગા થયા હતા. તેઓએ બની વખતે સર જમશેદજીએ એક બેલકાર પત્ર લખ્યું હતો.

તા. ૨૬ મી નવેમ્બર.

રોજ ૧૩ માઈ ૩ (થો) ૧૨૬૬ યહિજરી.

મરજી—શુપરજી વીરજીભાઈ કાષાપેશીના—ઉમર ૫૦. નીમાં મરકાર હસકનાં દરીયાપુરના એકજા વર્ષીસ્ટ૨ કમીશનર હતા, અને દરીયાપુરમાં જુલ્યા.

તા. ૪ થી ડીસેમ્બર.

શેઠ મનચેરજી મેહરવાંજી ભાવનગરી, સી. આઈ. ઇ. પાલાંચેટના મેમ્બર થયા તેની મુખારકખાદીમાં તેમને મુખપદના મુસજમના તરફથી ઘાટેડાપરના મુજૂર આપા-દના કુશારે બગલામાં એક ઇનવિત્ત પારસી આરવામાં આવી હતી. શરઆતમાં મીર એનબલી પારીસ્ટરે એક માનપત્ર વાંચી સંબલાવ્યું, તથા જુલ્યાવું કે આ મારાં કામમાં મુસજમાન કોમના દરેક પધવાળા સામેલ છે, નામદાર આગાખાન જેઓ મુસજમાન કોમનાં બજાં માટે કાજજી રાખેલે તેઓએ પણ તાર મોકલી એમાં સામેલગીરી જુલ્યાવીએ. ભાવનગરથી આવે તાર આવ્યો છે કે, આવે મળેલી મુસજમાન કોમની સખાએ દરાવ કર્યો છે કે તેઓ આ કામમાં પોતાની સામેલગીરી ખતલેલે. આ માનપત્ર ૫૦૦૦ થી વધારે મુસજમાનોની થઈ હતી. શેઠ મનચેરજીએ પોતાને મેલેલાં આ માન માટે સંતોષ બતાવી જુલ્યાવું કે પારસી કોમ તરફની તમારી મીત્રતાથી જુલ્યાવળેજી છે અને બને કોમ વચેની મીત્રતાથી એકસરખી છે. હીંદુસ્તાનમાં જ્યારે મુસજમાન રાજ્ય હતું, ત્યારે પણ પારસી કોમને મોટા ઓધાઓ અને મોટાં રાજવાડી કાષો સોંપવામાં આવતાં હતાં. વળી ધરાનામાં પણ મરનાર શેહેનશાહે ત્યાંના જરથોસ્તીઓને છુટાપણું તથા હેકો બક્ષવા હતા અને આશા છે કે તે મરહુમને પગલે હાલના શેહેનશાહ પણ ચાકશે. એ પછી રીફરેન્સેટ બધ મેલાવડા બરખાસત થયા હતા.

એ પાદ જન ૪/૬ યુગ પછી ત્યાંનાં નોર્થ ઇસ્ટ બેથનલ ગ્રીનના એવેના સુદી કાઠનારા તથા બીજા લોકોને એક મેલાવડા એમને આવકાર દેવાને તા. ૧૮ મી ફેબ્રુ-વારી ૧૮૬૭ ને દીને થયો હતો તેમાં નોંધેલો કેડાવ સર્વેનાં એકતથી પસાર થયો હતો :—

"That this Meeting assembled, being composed of the Members of the North East Bethnal Green Conservative and Unionist Association, the St. Michael Hicks-Beach Habitation of the Primroses League, and their friends, desire to accord to their esteemed Member, M. M. Bhowaggee, a most hearty welcome upon his return from India, (this being his first appearance in the Constituency since his return,) trusting that he will long be spared to represent them in the House of Parliament."

૨ રાઈષમ આઈ ઈ. ૦, તા. ૫ મી ડીસેમ્બર ૧૮૬૬.

તા. ૭ મી ડીસેમ્બર.

શેઠ મનચેરજી મેહરવાનજી બાવનગરી, સી. આઇ. ઇ. પાર્લામેન્ટના મિત્રર થયા તેની ખુશાલીમાં અતરેના ધણીક ઇંગ્લેન્ડ, પારસી, મુસલમાન વગેરે અરથેએ તેમને આજ રાત્રે વાલકેશરનાં સર દીનશાહજી માણેકજી પીટીયાના “પીટી હાઉસ” માં સર જમશેદજી જીજીભાઈ આરેનેટ, સી. એચ. આઇ. ના પ્રધુખભણાં હેલ્થ એક મોટું ‘પાણુ’ આપ્યું હતું. આ વેળાએ હાઇકોર્ટના કુટલાક જડએ, સરકારી અમલદારો, વગેરે ૨૦૦) અહ-સ્થે ‘પાણુ’ પર ખીરાખા હતા. સર જમશેદજીએ પરાણગી સજામતી લેવાડી હતી.

તા. ૯ મી ડીસેમ્બર.

કાકર કેપ્પસર નયરવાનજી બાપુરજીએ હિંદી વેદક ખાતાના સુધારા સંબંધ ને ખત, ઉત્તર, અને બાહ્યશીથી પોતાનાં દેશનાં ભત્રાં માટે લડત ચલાવી, તથા ઇંગ્લાંડમાં હિંદી અરથેને લગતાં બાદશાહી કમીશન સનમુખ ને ઉપયોગી જ્યાંની આવી હતી, તે સેવાએ માટે તેમને મુખારકમાદી આપવાને મુખબના રેહવાસીએની એક જાહેર સજા અતરેની પ્રેસીડનસી એસોસીએશન તરફથી કરા-મજી કાપસજી બનરસીરુપર મધે બાપુરવામાં આવી હતી. સરનશીનની ખુરસી એ એસોસીએશનના પ્રધુખ હાનરેબલ પીટીયાજી મેહરવાનજી મેહતા, સી. આઇ. ઇ. એ લીધા બાદ કાકર કેપ્પસર નયરવાનજી બાપુરજીની ઉપલી જેવાએની સુતી કીધી, જે બાદ કાકર બાપુરજીએ પોતાને આપવામાં આવેલાં માન માટે સખાને ઉપકાર માની પોતાની એ સેવાએ કહી સંબલાવી, જે પછી શેઠ હાર-મજી અરદેશર વાડીઆએ દરખાસત કીધી અને તેને પાર્લામેન્ટના હાલ મુખબ કરવાને આવેલા એક મિત્રર મી. ડબલ્યુ. એચ. કેને ટેકો આપ્યો કે—“આ જાહેર સજા કાકર કેપ્પસર નયરવાનજી બાપુરજીએ હિંદુસતાનના વધકખાતાના સુધારા સંબંધ ને કીમતી સેવા બજાવીએ તે માટે તથા પોતાને સેવેલાં અગત્યનાં કામ સંબંધ ઇંગ્લાંડમાં હિંદી અરથેને લગતાં બાદશાહી કમીશન સન-મુખ ને બાહ્યશીથી વખાણવાએ રીતે જ્યાંની આપેલે તે માટે પોતાની મેહદ પ્રયત્ના જાહેર કરેએ.”

૧ ડાઇમસ આઈ ઇ., તા. ૮ મી ડીસેમ્બર ૧૮૯૬.

૨ ડાયમે ગેઝેટ, તા. ૧૧ મી ડીસેમ્બર ૧૮૯૬.

દરખાસતને ટેકો આપનાર મી. ડબલ્યુ. એચ. કેન પણ ઉપલાં પાદશાહી કમીશનના એક અધિકારી હતા. તેમણે ટેકો આપતાં જણાવ્યું કે—“કાકર બાપુરજીએ ને સશર રીતે અસરકારક જ્યાંની આપેલે, તેવી જે જારી હંડગીયાં કાઢપણ કમીશન યા કમીટીનાં સંબંધી નથી, (નાહીએ).”

તા. ૧૧ મી ડીસેમ્બર.

મુખબ મધે હાલમાં ચલેલી બુધ્ધોગીક પ્લેગ નામની એક જાતના ગંડા તાવની મરકી તથા તેનાં મરણો વધી પડવાથી તેના સંબંધમાં લેવા જોઈતા ઉપાયો વિશે વિચાર ચત્રાવવાને મુખબના જાણીતા શેઠડીએની એક સખા કાકર નાનામાઇ નવરોજજી કાતરકે આજ દીને બેઠાની હતી. સરનશીનની ખુરસી મી. જ્યોર્જ કાટને આપવા બાદકુટલીક તકરારો થયા પછી એવું ‘કુલ્યુ’ કે એ રાગને દાખી દેવા માટે જુદી જુદી આસ-પીટલા ઉભી કરવાનાં મધુળી કોમિતે પગલાં લેવાં જોઈએ છે. જે ધરનાં આશામી ઉપર એ રાગે હુમલો કરશે હોય તેને તે કોણેથી દુર લઈ જઈ એવી આસપીટલામાં તેનાં જીશીએ તેની મારવાર કરી શકે તેથી એ રાગને ચોક્કસ હદમાં રાખી શકાય, કે નેથી મુખબના તથા ગરને લગતા મધુનીસીપાલીટીના ઉપાયો ત્યાં વધારે કારગત રીતે લેવાઈ શકાય. જુદી જુદી કોમિતા આગે-વાનેને આથી અપાલ કરવામાં આવેલે કે, આજની આશામીએને પોતાનાં ધરમાંજ રાખી મેલવાના જોખમ પોતાના જાતબાદમી ઉપર ઠસાવવા, કે ને ધરમાં, અનુભવી તખીની અભીપ્રાયો મુજબ, રાગ ઉડવાના ધણીક સંજોગો હોયએ. દરખાસત એકમતે પસાર થઈ હતી, જે પછી સખાએ, એ રૂઝાવની નેમ મુજબ લોકોને સમ-જવવાને ખુશીયન, પારસી, મુસલમાન તથા હિંદુએ માટે જુદી જુદી કમીટીએ આશરે ૫૦ અહમથેની નેમી હતી.

તા. ૧૧ મી ડીસેમ્બર.

ઇંગ્લાંડ મધે હિંદી અરથેને લગતા રીપોર્ટ તથા સુધારો કરવાને પાર્લામેન્ટ નેમલાં પાદશાહી કમીશન સન-મુખ જ્યાંની આપવાને અતરેની પ્રેસીડનસી એસોશી-એશન તરફથી સરકારને અરથે એક શક્તી મોકલવાની ગોઠવણ થઈ હતી. તે ગોઠવણની રહે તેવા શક્તીની નેમ-બુક કરવાને આજ દીને પ્રેસીડનસી એસોશીએશનની એક

૩ જાને જમશેદ, તા. ૧૨ મી ડીસેમ્બર ૧૮૯૬.

આ કમીટીનાં નીચલા પારસીએ હતા :—સર જમ-શેઠ જીજીભાઈ, સર દીનશાહ માણેકજી પીટી, કાકરો અરદેશર હાખાઈ ગોદી, બરોરજી શેરામજી શશર, રર-ફનજી નયરવાનજી બીશની, કેપ્પસર નયરવાનજી બાપુરજી, અને નાહનામાઇ ન રોજલ કાપક (સિંકેટરી), શેઠો અર-શેઠ રસતજી કાપાલ, કેપ્પસર નવરોજજી કાપ્પસજી, નવરોજજી બંડગીર માચડીઆ, ઝોનરેબલ મી. નવરોજજી નયરવાનજી વાડીઆ, જીજીભાઈ રસોજી પીટી, બહમનજી દીનશાહ પીટી, રસતજી મેલકોમજી જીજીભાઈ, મેલકોમજી નયરવાનજી વાડીઆ, સર બંડગીર કાપસજી બંડગીર, જીજી-ભાઈ મંચેરજી મેહરવાનજી જીજીભાઈ, જીજીભાઈ જમશેદજી ગોદી, અને દારાશા રતનજી મીનજર.

સખા હાનરેખન પીરેજ્યાહ મેહરવાનજી મેહતા, સી. આઇ. ઇ. નાં પ્રમુખપણાં હેલ મલી હતી. આ વેળાએ અર્થનાં એકમતથી એ કામને માટે શેઠ દીનસાહ એલેજી વાજાને મોકલવાને ડેઝાવ થયેા હતા. ૧

તાં ૧૪ મી ડીસેમ્બર.

રોજ ૧ માહ ૪ (ચિં) ૧૨૯૬ વર્ષદેજરદી.

મુ'બઇ મધે હાલમાં બુધ્ધીનીક પલેગ નામના એક ભતના ગાંધીયા તાવની મરકીનું જોર વધારે ચાલવાથી, તથા આખા દેશમાં દુકાનનું જોર પધરાવાથી ખેડાતાલા એ બેહુ દઈ કરે તે માટેની અરજીઓ કરવા માટે એક ભંદેર ભવન મુ'બઇની પારસી પંચાતનાં કંડના મરદી સહેબોએ પંચાતનાં કંડ મધેથી આજ દીને મરફુન શેઠ હોરમજી બહમનજી વાડીઆવાલાં આતશમેહરામનાં કીકું હુ'ં. જ્યનની ક્રિઆ દરુરે પેશોતનજી મેહરામજી સંભાલ્યા, ભમાસપજી મનિચેહરજી ભમાસપઆશાના, પુરશેદજી શ્રીરાજજી મુકાશીરાજના, પુરશેદજી બેજનજી, અને ડેઝા-બાઇ શોરામજી મેહરજીઓએ જુદાં જુદાં આદરમાંનીઆં માંડી કીધા બાદ દરુર પેશોતનજીએ એક ટુક ભાષણ કરી એ આકૃત દઈ થાય તે માટે પોતે જોડેલી બંદગી અવસ્થામાં તથા યુજરાતીમાં વાંચી સંભાલી. જે પછી પારસી પંચાતનાં કંડના શેઠેટી સમસુજ એલખા એ-જીવણજી ભમશેદજી મોદી, બી. એ. એ મરદી સહેબોની તરફથી હાજર રેહનારાઓના ઉપકાર માની આવા વખત-માં સ્વચ્છતા જાળવવા માટે કેટલુંક કલે સંભાલ્યું હુ'ં. એ બાદ ચાચની કરી મીજબજ મર-માસ થઇ હતી. ૧

૧ જાને જમશેદ, તાં ૧૨ મી ડીસેમ્બર ૧૮૯૬.

આ નેમજીક માટે ડીસેમ્બર માસની આખરીએ કલકત્તા મધે થયેલી હિંદી નેશનલ કોંગ્રેસની બારમી સભામાં એક ખાસ ડેઝાવ પસાર કરી કોંગ્રેસને સંતોષ તથા પુર વિધાસ જહેર કરવામાં આવ્યેા હતા. વળી તાં ૧૪ મી ફેબ્રુવારીએ વાલીટાણા મધે સભળી કામના જોના-ની એક સભાએ એમના બેર વિધાસ બનાવવા તથા એમને સજલ સર ઇજનારા ડેઝાવે પસાર કીધા હતા.

બેપનાં કમીશનના શેઠ દાદાબાઇ નવરોજજી પણ એક અધિકારી હતા તે છતાં તેવણે તાં ૨૫ મી માર્ચ ૧૮૯૭ ને દીને હિંદી ખરએ ખામે જીયાની આપી હતી, તથા શેઠ દીનસાહ એલેજી વાજાએ તાં ૫ મી આપરેલ ૧૮૯૭ ને દીને જ્યાની આપી હતી. જી-૦ વાજાને મધે આવકાર ચલયેા હતા અને તેવણે ધણીક ભાષણે કીધાં હતાં.

૨ જાને જમશેદ, તાં ૧૫ મી ડીસેમ્બર ૧૮૯૬.

એજ મુજબ તાં ૨૨ મી ડીસેમ્બરે મરફુન શેઠ કાવજી મેહરામજીવાલાં આતશમેહરામનાં દરુરે ભમાસપજી મનિચેહરજી તથા પુરશેદજી બેજનજીની આગેવાની ફેલ

તાં ૧૬ મી ડીસેમ્બર.

ખાઇ દીનબાઇ નચરવાનજી મણિકજી પીટી છેલી માંદ-ગીમાંથી ફરેગ થયાં તે માટે શેઠકરજી કરનારી બંદગી માહીમ ખાતેનાં ખીશતીઓના મોટા ભાગની અરજ ઉપરથી આજ દીને માહીમનાં સેંટ માઇકલ દેવળમાં ત્યાંના વીકારની આગેવાની હેલ થઇ હતી. ૧

તાં ૧૭ મી ડીસેમ્બર.

રોજ ૪ માહ ૪ (ચિં) ૧૨૯૬ વર્ષદેજરદી.

મરજી-કાવજી ભમશેદજી જ્યાવાલાં-ઉમર વર્ષ (૨૨). એવજી પોતાના બાઇઓ સાથે 'જમશેદજી કુવરજી. સં-સ' ને નામે મુ'બઇ, લાહોર, મીઆનમીર, સીવાલકોટ, દીહી, શ્રીરાષ્ટ્રપોર, કાશમીર, અને જમ્મુ દર વગેરે શેઠેર-માં દુકાનો ઉઘાડી ત્યાં મોટા વેપાર ચલાવતા હતા. ૧૮૮૨ ના નવેમ્બર માસથી બંને બાઇઓથી છુટા પડી એકલાએ તે વહીવટ પોતાના બેઠાએ સાથે ચલાવ્યો હતો.

મુ'બઇ ઇલાકાના દુકાનવાલા બાગેમાં ફલાયલી મોંઘવારીથી ચકરમાં આવેલાઓનાં નીવારણ માટે અતરેથી મદદ મોકલવાને ડેઝાવ કરવાને મુ'બઇના રેહવાસીઓની એક ભંદેર સખા મેલાજવાને શેરીફ શેઠ વેનાજીબ હરી-દાસપર મોકલેમાં રેકવીજીયનની રહે આજ દીને અતરેના ટાઉન હોલમાં એક ભંદેર સખા મલી હતી. તામદાર ગવર-નર લોડ સેંડરસ્ટ પ્રમુખસ્થાને ખીરાજ્યા બાદ, નાણાં બેગાં કરવા તથા સખાની નેમા પાર પાડવાના ધટા, ઇલાજો સેવા માટે એક જમરલ કમીટી નેમા તેના શેઠે-ટીઓ તરફ પારસીઓમાં આનરેખન મી-૦ નવરોજજી

એક ભંદેર જશન કીધું હુ'ં. તથા તાં ૩૦ મી ડીસેમ્બરે મરફુન દાદીબાઇ નેશરવાનજીવાલાં આતશમેહરામનાં તેમજ તાં ૨૮ મી ડીસેમ્બરે કાટની ગોદાવરા મેમેદાની ફરેજરનાં જશનો થયાં હતાં, જ્યાં ડા-૦ તેમજ એજ તથા ડા-૦ સાવક-શાહ રતનજી શેઠનાંએ ભાષણે કરી સર્વને સરાફ સુધકાઈથી રેહવાને આગ્રહ કીધો હતો.

એજ મુજબ એ અરસામાં જુદા જુદા પારસી સહ-સ્થાની આગેવાની ફેલ જુદા જુદા દીવસેએ મુ'બઇ તથા દેશવરના મધેએ જશનો કરી-વાએજી અને દેઝા-મુખરી કરવામાં આવી હતી.

હાંકાંગના જરશીરતીઓએ બેપરાંજી કરી અતરેની પારસી શીવર હાસપીટલ સાહે ૩૨૦૦૦) તારથી મોકલ્યા હતા. ૩ હાંકમસ આઈ ઇડીઆ, તાં ૨૦ મી ડીસેમ્બર ૧૮૯૬.

૪ શેઠા એલેજી અને બેજનજી કાવજી જ્યાવાલા-ના બાવા.

નયરવ તજ વાડીઆ, દીનચાહ એલકલ વાહા, અને
અકર કાવચલ હોરમજનને નેમ્યા હતા.

૧ ઠાઇમસ આર્થ ઇડીઆ, તા. ૧૮ મી ડીસેમ્બર
૧૮૯૬.

એકદર ઊપરાણુ ૩૨૨૭૭૧૬ થયું હતું. તેમાં
પારસીઓની પ્રખ્ય રકમ નીચે મુજબ હતી.—૩.૫૦૦૦
સર દીનચાહ માણેકલ પીટી, બાઇ પોટલીયાઇ માણેકલ
વાડીઆ, ૩.૪૦૦૦ બાઇ દીનમાઇ નશરવાળ પીટી, ૩.૨૦૦૦,
સર બંદગીર કાવચલ બંદગીર, ૩.૧૫૦૦ શેકા
શોરાયલ અને કાવચલ હાદબાઇ દુપાર, ૩.૧૦૦૦ શેક
અમશેરલ નશરવાળ તાતા, આનરેબલ મી. નવરોજલ
નશરવાળ વાડીઆ, શેક પીરોશા ચેરવાળ ચેતના સી.
આઇ. ઇ., ૩.૫૦૦૦ બકમનલ દીનચાહ પીટી, બાઇ
સુખયાઇ બકમનલ પીટી અને હોમરોજા, ચેરસ તાતા
એક સનચ, શરામલ સનચની કું. વજોરે. વળી શેક
હોરમજન આરદેસર વાડીઆ (બારીસર) ફાણ આલે
તેમણાં ૬૨ મીને ૩૨૫૦ અને ઘણીઆંની બાઇ આબામાયે
૬૫૦ આપ્યા હતા.

વલસાડ, દમણ, બંદગીરડી, નારગોળ, કરંબ વજોરે
આગેનાં ગરીબોને સરતો અન્યાય આપવાનાં અને કાંલ
પીસાડવાનાં શંકામાં પ્રખ્યથી પીટી કુટુંબ અને પોટલીયાઇ
માણેકલ વાડીઆ તરફથી ઘણી સારી મદદ ગઇ હતી. સુરતમાં
ફાણ નીવારણુ શંકની કમીટીના એક પારસી શેક બરજોરણ
નશરવાળલ વકીલ અને અમદાવાદની કમીટીના શેક લવલ
ચેરવાળલ વાડીઆ સેક્રેટરી નેમ્યા હતા. ખા. બા. બા.
નવરોજલ તથા ખા. બા. બા. અમીરલ પેશનલ વકીલ
મળી ૩.૩૦૦૦ નો એક થાણુના કલેક્ટરપર મદદ માટે
માકલ્યો હતા.

કલકત્તા મધે આખા દેશનાં નીવારણુ શંક માટે નામ-
દાર વાહસરોયનાં પ્રખ્યપણું ઉલ્લેખ સખા મળી હતી. જેમાં
કલકત્તાના તથા દેશના બીજા ભાગોના આગેવાન અકસીયાની
બનરલ કમીટી નેમી હતી, તેમાં નીચલા સાત પારસી
અકસીયા હતા—પ્રખ્યવાળા આનરેબલ મી. નવરોજલ
નશરવાળલ વાડીઆ, પુનાવાળા ખા. બા. સરદાર દોરાયલ
પદમલ, અમદનગરવાળા ખા. બા. એલકલ રસનચલ,
કલકત્તાવાળા શેક રસનચલ ધનલખાઇ ચેતના, મધનબાળા
શેક કાવચલ એલકલ પાંડે, સીવનીવાળા ખા. સા. કાવચલ
ઘાંધીદા, અને રંગુનવાળા બારીસર શેક બી. કાવચલ.

એ ફાણ દરએઆન એકેએક સરકારને મદદ કીધી
હતી તેઓને મુખ્ય સરકારે ૧૮૯૮ ના એકે સાસમાં
ઊપકાર માંગે હતા, તેઓમાં નીચલા પારસીઓ હતા :—
શેકા એલકલ રસનચલ નમરવાળા, શોરાયલ ચેરવાળલ
કનાકર, બરજોરલ માણેકલ પટેલ.

હિંદુસ્થાનના ફાણવાળા ભાગોની ખરી કાલત નમરે
જોઇ તેઓને બિનસરકારી સ્વતંત્ર ખાસ રીપાર્ટ કરવાનું કામ
કીધી વજોરે શેક બેકસંચલ ચેરવાળલ મળવારીને સોંપ્યું
હતું. જેવલ એ નેમથી દેશના ફાણવાળા ભાગોમાં કેટલીક
સુલ સુધી ફરી અગુબલ વેળયો હતા.

એ ફાણનાં શંકમાં ગ્રેટબીટન અને આમરલીડ
ખાતેથી ૩.૧,૨૨,૯૨,૨૦૨ ની પાદશાહી રકમ અગ્રે મરાઇ
આવી હતી.

તા. ૧૬ મી ડીસેમ્બર.

પ્રખ્ય મધે હાલમાં ગાંધીયા તાવતી મરકીતુ જેર
વધતું ચાલવાથી તેનો અટકાવ કરવા તથા ખીમારોની

૨ પ્રખ્યમી પારસી પંચાયતે શરૂઆતમાં મરકી હાથે
નીચલા પાસે ઊપાધો લીધા હતા :—(૧) ખાસ હાસપીટલો,
(૨) તનરોસલ માણસોને ઘેપી ઘરોથી દૂર રાખવા માટેની
સીટીગેશન કોમી, (૩) એ કોમીમાં રહેવા બધા માટે
ગરીબોને પેશની મદદ, (૪) મરકીનાં ચેપવાળાં ઘરો સાફ
કરવા માટે ગરીબોને મદદ, (૫) મરકીથી સંકટમાં આવેલાં
બાચારોને મદદ, (૬) કવારેનકાઈન કોમી મધે પારસીઓ
માટે સામગ્રી પુરી પાડવી.

પારસીઓમાં મરકીતું પેકજું મરજુ તા. ૨૧ મી
નવેમ્બર ૧૮૯૬ ને દીને નોંધાયું હતું, અને પછી એ
મરજોની સંખ્યા વધતીજ ચાલી તેથી એક પગપાડીઆઓ
આસપીલ બોધાકારની ગોઠમણ મળ. ડા. કેપમજ નશર-
વાળલ બાહરુલએ હાનસરી શોમીશીયન તરીકે કામ કરવા
કહ્યું કહ્યું. છુદા છુદા લતાઓ માટે કમીટીએ તે નેમી,
પરેલની એ હાસપીટલ ઊપરાંત બીજાથી મોઢાએ ઓ જીવા-
ડવાનો કસવ કીધા. પણ તેણાં શેક નવરોજલ માણેકલ
વાડીઆ સી. આઇ. ઇ. એ ચોડીખાના હાસપીટલમાં પાર-
સીઓ માટે એક એમારુદો વોર્ડ જોધાડ્યા. પરેલની એ
હાસપીટલ નં. ૩૨ મી આગસ્ટ ૧૮૯૭ ને દીને મરકીતું જેર
નસ નરમ પડવાથી બંધ કીધી. પણ તેણે જેર વધતાં તા. ૧૩
મી ડીસેમ્બર ૧૮૯૭ ને દીને તે પાછો જીવાડી. તેણાં
આમર રોડની સરકારી હાસપીટલમાં ઇ. બી.બી.ની સામગ્રી
સાધનો આપાડેદો વોર્ડ પારસીઓ માટે પ્રખ્યમી પારસી
પંચાયતે રખાવ્યો. હાસપીટલ પાછી જીવાડી તેના રીપોર્ટમાં
ડા. બાહરુલ લખે છે કે, “નવેમ્બર ૧૮૯૮ ની અપ્રથમ
પછી રોમના ૧૦ થી ૧૫ ફેસે આવતા હતા, અને એકીકી
વખતે ૭૫ સુધી દારીઓ સમાવતા. સાળાં મધા આવેલાઓ
માટે ૩૦ બીનાઓ સમાય તેવાં બીજાં બે શેક કાચ-
મગાજી બીનાં કીધાં. હાલિસ સરન્યન તરીકે ડા. ધનલચાહ
રસનચલ તાતાને નેમ્યા. પણ સહવારનાં નવધી તે બપોરનાં
બે સુધી ડા. બાહરુલ અને ડા. મીસ તરખડ ખડેજે
ચેતન કરતાં. મીસીસ ધનલચાહ તાતાએ પણ ઘણી મદદ
કરી હતી. ડા. તાતાની તથાપત ન ચાલવાથી એવલે બ્યારે
કાચ છોડી દીધું ત્યારે રાતને વખતે અકોટ અઘવાડીયાંને
અંતરે ડા. હારાં મચરલ દસ્તુર અને ડા. કેપમજ ચન-
ચરલ હીરામાણેકે કાચ કહ્યું.” હાલિસ સરન્યનના કોઠા માટે
ખડેરખખરો જવાબી—પણ કાઇ ન મળ્યું તે માટે હલગીરી
ખતાવનાં ડા. બાહરુલ લખે છે કે, “તેથી કાંઈ હાસપીટલનાં
કામને ચેકઅપી ખલલ પોંઘી નહીં. મીસ તરખડ અને
કું પોતે સહવારથી બપોરનાં બે વાગા સુધી—અકરડા દસ્તુર
અને હેરમાણેકે બે થી પાંચ સુધી—ખાસ સુધી તરખડ અને
કું ૬-૭ થી ૮-૭ વધકે ૬ સુધી પાછાં—અને સતે
આંતરે આંતરેના અઘવાડીયે ડા. દસ્તુર અને ડા. હીરા-
માણેકે કાચ કરતાં અને મારા એ બેલગાઓ અને ડા.
મીસ તરખડની ચેતનની જેટલી વખાણુ કરે તેટલી થીકી
છે. વળી આનરની નર્સિસ તરીકે માટે ઘેરની બાગીચાએ
પાતાની મેમક ઊંડી જે શરમ ખમવી તે પારસી તરારીખમાં
નેપાંકાં અગ્રે. તેઓની હાલ્યો અને મદદ નહીં તરીકેની
રમકો હાનસરી દારીઓ અને તેઓની સંખ્યાએ સખમ

વધારે સારી રીતે સારવાર કરવા મઠે એક જુદી કામ-

આવવાથી બધું કામ લાગી હતી." એ બધી નસિંના શરૂઆત ડાં બાફરુલ જે નામે આપે છે તે નીચનાં છે:—આઈઆ બીખાઇ રસત પ. ૨. કાચા, હીનપાઈ કુંવરુલ જેના, શીરીન શરૂઆત પાટક, સુતપાઈ નવરાજી પાટક, નવાજપાઈ બજારુલ પાટક, ડોસીપાઈ ફોરનજી પાટક, અને પાનુપાઈ પાનાના. વળી જેટલા કોલેજના કોમલા વગેરેના વિદ્યાર્થીઓએ પણ ઘણી મદદ આપી હતી. એ રીતે પેઢેલથી તે તા. ૧૪ થી આગસ્ટ ૧૮૯૮ ને હીને નીપજેલાં એમનાં મરજીની થોડા હીવસ આગળ સુધી ડાં બાફરુલએ હાસપીટલ મચાવી. એ અકાળ મરજી પછી ૭૧ થી આગસ્ટ ૧૮૯૮ સુધી ડાં હીરાપાલિકના એકલાના હસ્તકમાં હાસપીટલ રહી પછી ડાં ધનલખાઈ રસતજી વાડીઆ, ડાં કેપશર રસીજી હીરાપાલિક, અને ડાં ખીસ જેઠપાઈ અરેસર વકીલનાં સાચાં આનસો કોમરોપણાં કેકલ તે જેલમાં. ડાં વાડીઆએ યુરોપ જવા માટે ડીસેમ્બર ૧૮૯૮ માં આફ્રીકો છોડ્યાં, અને પાઈ જેઠપાઈ વકીલે તા. ૨૪ થી માર્ચ ૧૮૯૯ ને હીને રાહનાપુ આપ્યું. ત્યારથી ડાં હીરાપાલિક એકલાએ તે મચાવી, અને તેઓનાં હાથ તળે પગારદાર ડાકરો રાખ્યા હતા.

મરકીનો પારસી શીવર હાસપીટલના સંબંધમાં ડાં કેપુશરો નશરવાનજી બાફરુલએ જે અત્યુલ્લે સેવા બબલી હતી તેની એક નાની પીછાણ તરીકે તેવજીને યાદગારીની એક ભેટ આપનાર કરવાને મુખ્યમાં પારસી પંચાતનાં રડના દરહી સાહેબોએ તા. ૧૩ થી નવેમ્બર ૧૮૯૭ ને હીને એક સમા સર જ. છ. પા. મે. ઇ. નાં મકાનમાં બિલાવી હતી. સર-નશીનની પુરોરી સર જમશેદજી છલખાઈ એ લીધા પાદ પંચાતનાં રડોના શેફેટરી શમસુલ આલખા એ. છવજીજી જમશેદજી ગોરીએ થોડાક બિલાસો વાંચી સંબલાવ્યો, જે પાદ સરનશીન સાહેબે એક સુભાષીત બાપાણ કરી ડાં બાફરુલને પાતાને હાથે એક સુદર રૂપાંત્ર કપ તથા હી-સર ભેટ આપ્યો હતો, તથા તેમને એ કામમાં મદદ કરનારા ડાં હારાં જનમેરજી દસ્તુર, કેપુશરો મંમેરજી હીરાપાલિક, અને ખીસ પાલિક આતમારાજ તરખને પણ એકેક રૂપાંના કપ ભેટ આપ્યાં હતાં. ડાં બાફરુલએ એક લંબાણ બાપાણ કરી ઘડતો કોતર આપી સર્વેના કોપકાર જાનમાં પાદ સરનશીન સાહેબે દરી કહી કહી સંબલાવ્યું કે પંચાતનાં રડોના શેફેટરી શમસુલ આલખા એ. છવજીજી જમશેદજી ગોરીએ ગયાં વર્ષમાં ગરીબોને ગોલવારીને લીધે ખાણ વધુ લવાજમ આવવા માટે, કોપરી પારસી શીવર હાસપીટલ માટે, અને મરકીના બીજારોથી તરોસ્તોને જુદા રાખવાનાં મકાને માટેનાં ત્રણ રડો કોનાં કરવા, તથા તેની અવસ્થા કરવા, તથા બીજી જે પંચાતની કોમતી સેવા બબ્બરી તેની એક નાની પીછાણ તરીકે દરહીઓએ તેવજીને કાંઈ યાદગારીની સીઅ ભેટ આપવાને ડેડાવ કર્યો, તથા સર હીનશાહ પીટી પાતાની તરખથી એવજીના શોખને અનુસરતી સીઅ તરીકે એ. જોલનાં બજારીમાં શરસી કે. જ. "શાહનામા" નો સોત વાલખને સર ભેટ આપ્યો છે જેની બહેર રીતે બજુ કરવાને તેવજી આં લક લીએ. શમસુલ એકાગ્રા એ. છવજીજીએ એ બામે દરહી સાહેબોના કોપકાર જાનમાં, અને સમા મરખાસત મઠ હતી.

મજાઈ હાસપીટલ ડાકરો કેપશર નશરવાનજી બાફરુલનાં

મરકીના સરકારી કમીશનર સર એન. હીનજેટની સલાહથી દરહી સાહેબોએ હાસપીટલને જેમ બને તેમ લોકોમાં જાનીતી કરવા નીચલી ત્રણ ગોઠવણો રાખી હતી—(૧) જેઓ હાસપીટલના ડાકરો પાસે સારવાર કરાવા ઇચ્છે તેઓ માટે આ પારસી શીવર હાસપીટલ, (તેઓને મરજી આવનારાં) માટે ૭ થી ૫ ના વખત મુકરર કોમરોપણાં બધાં આપે અને પાસ હાખાઓમાં કોલેજ સરખપતની પરખાનગીથી ગમે તે વખતેઆવી શકે. (૨) જેઓ હાસપીટલમાં હાખજ થાય પણ પાતાના તખીજ પાસ સારવાર કરાવે તેઓ માટે કંપાઈકોનાં બે ગોરાં શેડ બધી સામગ્રી સાથે કોનાં કોનાં હતાં. (એનો લાભ કોઈએ લીધો હતો નહીં.) (૩) જેઓ પાતાના તખીજ કોપરાં, પોતે સગાંઓ સારવાર કરવા ઇચ્છે તેઓ માટે સાચેની પુકી જગ્યામાં ૨૨) શેડો કોનાં કરી—એકમાં દરહી અને એકમાં સગાંઓ રેડ એવો ગોઠવણ કરી આપી. (એનો લાભ શકત એક કુટુંબને લીધો હતો.) વળી કોઠાનાં રેલવાસીઓ માટે ગોરીખાના આગળ એવીજ ગોઠવણ કરી આપી તેનો લાભ ૭) દરહીઓએ લીધો.

મરકીની શરૂઆતથી એટલે ૧૮૯૬ ના નવેમ્બરથી જે ૧૮૯૮ સુધીનાં પારસીઓમાં મરકીનાં મરજી ૮૨૮ થયાં હતાં. જે કુલે મરજી ૩૦૯૮) ના ૨૬.૭ ટકા જેટલાં હતાં. મરકીનાં મરજીને ગોરો ભાગ એટલે ૫૭૬) હાસપીટલમાં નીપજ્યાં હતાં. ત્યાર પાદ ૧૮૯૮ ના જુન પછીના તરખકોનામાં ૨૪૯) મરકીનાં મરજી થયાં. જે કુલે મરજી ૧૭૬૬) ના ૧૬.૪૪ ટકા જેટલાં હતાં. એ વિષેના ૧૯૧૪ સુધીના કોઠા પંચાયતના મરકી વિષેના રીપોર્ટમાં નીચે આપે છીએ:—

પ્રકત.	કુલે મરજી.	મરકીનાં.	ટકા.
૧૮૯૬ ના નવેમ્બર થી ૩૦૯૮	૮૨૮	૨૬.૭	
જે ૧૮૯૮			
૧૮૯૮ ના જુનથી	૧૭૬૬	૨૪.૯	૧૬.૪૧
જુન ૧૮૯૬			
૧૮૯૬ ના જુલાઈથી	૧૮૭૫	૨૩.૬	૧૨.૫
જુન ૧૯૦૦			
એવ પ્રકત			
૧૯૦૦ થી ૧૯૦૧	૧૭૨૧	૨૨.૦	૧૨.૭
૧૯૦૧ થી ૧૯૦૨	૧૪૨૪	૨૧.૦	૧૪.૭
૧૯૦૨ થી ૧૯૦૩	૧૫૬૪	૨૭.૬	૧૭.૬
૧૯૦૩ થી ૧૯૦૪	૧૭૬૮	૨૦.૬	૧૪.૭
૧૯૦૪ થી ૧૯૦૫	૧૪૭૮	૨૧.૬	૧૪.૬
૧૯૦૫ થી ૧૯૦૬	૧૪૨૦	૧૮.૮	૧૩.૨
૧૯૦૬ થી ૧૯૦૭	૧૫૧૮	૧૨.૨	૮
૧૯૦૭ થી ૧૯૦૮	૧૪૭૬	૧૪	૬.૭
૧૯૦૮ થી ૧૯૦૯	૧૭૭૦	૧૧.૧	૮.૧
૧૯૦૯ ના જુલાઈથી	૧૬૨૩	૮.૫	૫.૨
આગસ્ટ ૧૯૧૦			
૧૯૧૦ ના સપ્ટેમ્બરથી	૧૭૮૫	૧૮	૫.૪
ડીસેમ્બર ૧૯૧૧			
એવેવારીથી ડીસેમ્બર.			
૧૯૧૨	૧૪૭૧	૭.૪	૨.૭
૧૯૧૩	૨૨૧૦	૪૨	૩.૭
૧૯૧૪	૧૧૮૫	૫.૭	૪.૫

ઉપરીપણા હેઠલ આજ દીનથી પડેલ મધે મરહુમ શેઠ મન-

તા. ૩૦ થી જીન ૧૮૯૬ ને દીને ઢાસપીટલ બંધ કરી, અને તા. ૧૫ થી જાનેવારીથી તા. ૩૦ થી જીન ૧૯૦૦ સુધી પાછી જીબાડી હતી, જે વેળા તે ડા. શેરામ ખરશેલ નરીખાને હસ્તક લેલી, એ સાડાપાંચ મંડીના ડા. નરીખાને જે જીવડ, ખત, અને હસ્તસાથી કામ કર્યું તે માટે કાચ તરખથી પંચાયત બહુ આનારીઆઈ હતી. તા. ૩૦ થી જીન ૧૮૯૬ થી તા. ૧૫ થી જાનેવારી ૧૯૦૦ સુધીના સાડા છ માસ ઢાસપીટલ બંધ કરી તે દરમિયાન ચોરીખાના તથા આરંધર રોડની સરકારી ઢાસપીટલમાં પારસીઓ માટે અલાહેદી ગોઠવણ કરી હતી. જેનો લાભ પંદરીમાં (૮૧) અને બીજામાં ૨૧) પારસી દરસીઓએ લીધો હતો.

એ રીતે ડીસેમ્બર ૧૯૧૪ સુધી ડા. શેરામ નરીખાને હસ્તકમ પારસી ઢાસપીટલ રહી, તે દર વર્ષે કેટલી પ્રલત જીબાડી હતી તેનો કોડા નીચે આપ્યો છેએ :-

		હારપી- ટલમાં દરસીઓ.	હારપી- ટલમાં મરણ.
૧૮૯૮	૧ બી જીનથી—જીન ૧૮૯૬	૪૨૩	૧૮૨
૧૮૯૯	૧ બી જીનથી—જીન ૧૯૦૦	૧૫૫	૬૫
૧૯૦૧	૧ બી ફેબ્રુઆરીથી ૩૧ માર્ચ	૧૨૨	૫૬
૧૯૦૨	૧ બી ફેબ્રુઆરીથી ૩૧ માર્ચ	૬૨	૩૪
૧૯૦૩	૧ બી ફેબ્રુઆરીથી ૧૦ માર્ચ	૧૨૪	૭૦
૧૯૦૪	૩૦ જાન્યુઆરીથી ૩૧ માર્ચ	૧૨૬	૬૭
૧૯૦૫	૧ બી ફેબ્રુઆરીથી ૩૧ માર્ચ	૧૨૩	૬૫
૧૯૦૬	૧ બી માર્ચથી ૩૦ માર્ચ	૧૨૮	૬૨
૧૯૦૭	૧૦ માર્ચથી ૩૧ માર્ચ	૮૪	૪૬
૧૯૦૮	૨૫ માર્ચથી ૩૧ માર્ચ	૪૫	૨૬
૧૯૦૯	૨૭ માર્ચથી ૧૦ માર્ચ	૭૦	૩૫
૧૯૧૦	૧૬ માર્ચથી ૩૧ માર્ચ	૨૩	૯
	અને ૨૬ માર્ચથી ૨૨ માર્ચ સુધી પાછી.		
૧૯૧૧	૬ માર્ચથી ૩૦ માર્ચ	૫૧	૩૦
૧૯૧૨	૧૫ માર્ચથી ૨૦ માર્ચ	૪	૬
૧૯૧૩	૧૫ માર્ચથી ૩૦ માર્ચ	૨૧	૧૦
૧૯૧૪	૨૭ માર્ચથી ૧ માર્ચ	૪૪	૨૨

વળી ચોરીખાનાનો વાર્ડ ઈ. સ. ૧૯૦૪ ના જે માસ સુધી ચાલુ હતો તે તા. ૧ બી જીન ૧૯૦૪ થી બંધ કરી નાયબલા તરખની મરાઠા ઢાસપીટલમાં જાણાયો, અને તે બાંના ડા. નશરવાંનજ હોરખજલ ચેકસીની દેખરેખ હેઠલ હજણાં ૧૯૧૫ સુધી ચાલુ રહ્યો.

એ ઢાસપીટલ માટે પંચાયતે જીમાં કરેલાં શંકમાં પેઢલે વર્ષે ૩,૨૦૦૪૧-૧૭ ભર્યા હતા, જેનો ચોટો ભાગ ખરખવામાં આપ્યો હતો.

શેઠ શેરામજ દાદાખાઈ દુપાયો એ ઢાસપીટલ માટે જાણલા શેઠ કાચાલવાલા બંગલાનું છ માસનું ભાડું રૂપિયા ૧૫૦૦ આપ્યું હતું, તથા શેઠ શામુલખરશેલ ખરખવાએ તેમાં ફરકાર તખીયા રાખવા માટે છ માસના ખરખવા રૂ.૩૦૦૦ આપ્યા હતા. શેઠ નવરોજજ હોરખજલ પાટકે સર્વે સામાન અસખાય વગેરેનું ચંડાન કરી આપવામાં યણી મેલનત લીધી હતી.

ચેરજ દ્રામજ કામાજીખાના રેલવાના બંગલામાં ઉધાડ-

મરકીનું જોર વધતું જતાં તા. ૧૦ માર્ચ ૧૯૦૪ ને દીને સર નખશેલ જીભખાઈ, ત્રીખ મિરેનિરનાં પ્રમુખપણાં હેઠલ સમા બેઠાથી “પારસી સંકટ નીવારણ શંક” ને નામે એક શંક જીતું કર્યું. જેમાં તુરતજ રૂપિયા ૧૧૨૦૭૭-૬-૧ ની ચોટી રકમ ભરાઈ ગઈ, તેમાં દૂર દેશાવરના જેવા કે કલકત્તા, ચંદ્રાસ, કુબલી, એડન, કોલમ્બો, શેંગાઈ, હાંગકાંગ વગેરેના નરથાસીઓએ બહુ દીલસાહ બતાવી રૂ.૨૭૮૮૪-૪-૪ નો શહેલ આપ્યો હતો. વળી ગાંધીયા મરકી ઢાસપીટલનું શંક જીબાડું હતું, તેમાં રૂ.૧૨૮૪૧-૮-૦ બીજા ભર્યા હતા. ઢાસપીટલના બંગલો જે શેઠા મેરફવાંનજ અને હોરખજલ ખમિરજ કાચાલની ચાલેકીનો હતો તે તેઓએ કોરખાન બંધાયો માટે સપ્ટેમ્બર ૧૮૯૭ થી વગર ભાડે આપ્યો.

તા. ૩૦ માર્ચ ૧૮૯૬ સુધીમાં સંકટ નીવારણ શંક રૂ.૨૭૮૮૪, ઢાસપીટલ શંક રૂ.૪૫૮૦૦, ચીટીંગિશન કાંપ શંક રૂ.૧૬૫૦૦, અને ધરો સાર કરવા માટે રૂ.૧૦૦૦, મરકી દરસી સંકેતો હસ્તક રૂ.૧૮૫૨૨૮ એકઠા થયા હતા. ભયારે એ મળુ વર્ષ દરમિયાન રૂ.૧૬૮૦૦૦ નો ખરખ પંચાયતે કર્યો હતો.

એ રીતે ૧૯૦૩ ના સાલ સુધીમાં એ શંકો ખાતે રૂ.૨૪૫૧૨૯ ની રકમ ભરાઈ હતી ભયારે પંચાયતે માથે જીભખાઈ ઉપર જણાવેલા ખાચ ઉપાયો માટે ઇ. સં. ૧૯૧૪ સુધીમાં ખરખ રૂ.૭૩૯૦૪૪ કર્યો હતો.

ઢાસપીટલ માટેનો જીવડો બંગલો નાખદાર સરકારે આપ્યો. ત્રી રેલવેના ખપ માટે લેઈ લેવાથી દરસી સંકેતોએ તા. ૧૫ માર્ચ ૧૯૦૫ને દીને નીચલો કરાવ પસાર કરી એ શેઠાખરે જીભખો હતા:-

“શેઠા મેરફવાંનજ અને હોરખજલ મનચેરજ કાચાએ પોતાનો પરજનો બંગલો પારસી શીવર હોસપીટલ માટે કુલે સાલ વર્ષ અને નવ મહીના સુધી મેરફવાંની કી પ્રલત વાપડવા આપી પારસી કામ ઉપર ચોટો આભાર કર્યો. શરૂઆતમાં શેઠાક મહીના એ બંગલાનું ભાડું રૂ.૨૩૦૦ આપવામાં આવ્યું હતું. તે મુજબ ગણતાં જીભખી ૭૫) વર્ષની પ્રલતમાં એ બેઠે સંકેતોએ એક ભલાં કાચમાં રૂ.૨૫,૫૭૫) ની બહેસ કરેલી ગણાય. વળી એ ચોટી રકમમાં મળતા જીભખા જીભખાં વધુ એ કે કુશાદે અને પ્રજાં મકામની હોસપીટલનાં કાચમાં અતી સમવડ. મળ હતો. પારસી પંચાયતનાં શંક તથા ત્રીજાકતના દરસીઓ, એ સધમાં માટે શેઠા મેરફવાંનજ અને હોરખજલ મનચેરજ કાચાનો ચોટો જીભખાં જાનેલ.”

ઈ. સ. ૧૯૦૬ માં બાઈ બરખાઈ નવરોજજ વાડી-આએ રૂ.૩૦૦૦૦) ની રકમ આપી પોતાના મરહુમ બાવાજ શેઠ રૂસતમજ અરદેસર વાડીઆ અને ખાતાજ બાઈ નવાજ બાઈ રૂસતમજ વાડીઆનાં પુત્ર માટે પંચાયતની ચેખાતીની ભગાયર ઢાસપીટલ માટે ચકાંન બંધાવી આપવાની ચાગણી કરી. જે દરસીઓએ કમુખ રાખી તેજ વર્ષમાં જાં ઢાસપીટલ ચાલુ કરી.

વળી ચોરીખાનાની ઢાસપીટલ કાઢી નાખ્યા પછી-મરાઠા ઢાસપીટલમાં પારસીઓ માટેનો ચોટી-પણ રેલવા-શીવેલો.

વામાં આવી હતી. એ હાસપીટલમાં ખરબચે માટે પારસી પંચાતનાં ફંડના તરફથી સહિયોગે એક ફંડ ઉભું કરી શકે.

તા. ૧૮ મી ડિસેમ્બર.

શુભમના નામનાર ગવરનર બારડ સેંડરને આજ દિને અનરની શેફ્ટરીએ આશીર્વાદો દીવાનપાનામાં એક "લેવી" ભરી હતી, જે વેળાએ નીચલા પારસી મહસ્થો ખાંનગી એનજીમાં ત્યાં હાજર થયા હતા:—સર જમશેદજી જીજીભાઈ ખારોનેટ, સી. એચ. આઈ., સર જાહંગીર કાવચજી જાહંગીર રીડીમની, હાનરેબલ નવરાજજી નચર-વાનજી વાડીઆ, સી. આઈ. ઇ; પેશનજી જાહંગીરજી તાંબેચારખાં સી. આઈ. ઇ; ડાક્ટર કાવચજી હેરમજી, શેઠ કાવચજી દાદાભાઈ રૂચમજી.

તે બિપરંત પુનામાં શેઠ પાલનજી નચરવાનજી રૂચ-મેનની કોશિશથી હાસપીટલ તથા સીડીગેશન તે માટે રૂ. ૭૭૭૫) ટું ફંડ કરી બિના કર્યાં હતાં. તેમાં એક પારસી મહસ્થો ધુપે નામે રૂ. ૨૦૦૦) આપ્યા હતા. કરાંમી થયે શેઠ એલ-જી દીનશાહે પારસીઓની ખાસ હાસપીટલ માટે પોતાનો એક બંગલો મુશત વાપડવા આપ્યો હતો, અને એને લગતાં ફંડમાં રૂ. ૭૫૧૫) ત્યાં ભરાયા હતા, મુશત મધે સરદાર દાવર એલજી પુરશેદજી વોદીની આગેવાની હેઠળ કરાંમી થઈ ફંડમાં રૂ. ૬૦૦) ભરાયા હતા, અને હાસપીટલના બંગલાનું ખાડું ૬૨ માટે રૂ. ૫૦) સુધી ખા. બા. દાદાભાઈ હોરમજી કુશાયાના સાહેબજીએ એ આપવા કમ્પ્યુટું હતું. ભરખ મધે પારસી દરદીઓને મરફુમ શેઠ રૂચમજીવાળી ધર્મશાળામાં એલાઉદ્દા રાખવાની ગોઠવણ કરી હતી. અજદાવાદમાં ખા. બા. જાહંગીર પેશનજી વકોલે પારસીઓ માટે એક સુદ શેઠ બંધાજી હતું, જેમાં તબીબ તરીકે મુશત સારવાર કરવાને ડા. જમશેદજી દીનશાહ બંધાતાએ માથે લીધું હતું. નવ-સારી મધે પણ બિપરંત કરી રૂચમજીની આગેવાની હેઠળ શેઠ બીજી કીધું હતું. વલસાડ મધે શેઠ કાવચજી વનગુરાની આગેવાની હેઠળ પારસીઓએ બિપરંત કરી બંધના રરતા બીપરંત પારસી દરદીઓ માટે શેઠ બીજી કીધું હતું. મી. બંધનજી શાપરજી એલોપીએ તેમાં સારી રકમ ભરવા બિ-પરંત શેઠમાં પારસી નોકરો રાખવાનો સમયો ખરખ પોતાની ગિરીથી આપ્યો હતો. શેઠ એલજી પેશનજી દેસાઈ, દીનશાહ બંધનજી માલેકશાહના, તથા ડા. પાલજી દાદા-આનજી વલસાડ મધે મરકા વખતે આપે વખત ગામમાં સહી કરીને જઈ કીધી હતી. તે બિપરંત તારાપાર, ગઈવો, રાંડેલ, માણા એ નાહનાં કસવા-ઓમાં પણ પારસીઓએ બિપરંત કરી પોતાની કોમ માટે સુદી ગોઠવણ કરી લીધી હતી. માણામાં શેઠ નવરોજીજી જમશેદજી આંતીયાની આગેવાની હેઠળ રૂ. ૬૩) હતું, અને ખા. બા. જાહંગીર રૂચમજી માલેકશાહએ પોતાનો બંગલો હાસપીટલ માટે વાપડવા મુશત આપ્યો હતો, અને બિપરંત નરખ મરકામાં ફંડના વધેલા રૂ. ૬૭૨) માણાની અગુમનનાં ફંડના ટ્રસ્ટીઓને એવીજ કાંઈ આશવ વેળા આજે વધારી વાપડવાને આપ્યાં.

તા. ૨૨ મી ડિસેમ્બર.

રોજ ૬ માઈ ૪ (શિ.) ૧૨૯૬ યન્દેનરદી.

મરજી—ડાક્ટર રૂચમજી માલેકજી કેરાવાલા,— ઉમર વર્ષ ૨૨). એવજી બરખના રહીશ હતા, અને નડી-આડ ખાતે ડાક્ટરનો ધંધો કરતા હતા, અને પોતાની બાયકીથી ત્યાં સારી ધરાકી મેલવી હતી.

તા. ૨૮ મી ડિસેમ્બર.

આજ દિને ભરખ મધે શેઠ દીનશાહ જહમજી વકોલે પોતાની બેડીઓની નવજેતની ખુશાલીમાં રૂ. ૧૦૦૦) ની રકમ ભરખ મધે શીમેલી દાહબો રાખવાનાં પોતાના ખાપનાં નામથી કરેલાં પંચાત કરાંમીમાં મિટ આપી હતી.

સોલાપુર ડિસ્પીકટનાં બેટીનાં ડોરોનાં રહીશ મઠે ઉભાં કરેલાં ફંડમાં સર દીનશાહ માલેકજી પીટીટ રૂ. ૫૫૫ ૧૦૦૦) ની રકમ આપી હતી.

તા. ૩૦ મી ડિસેમ્બર.

રોજ ૧૭ માઈ ૪ (શિ.) ૧૨૯૬ યન્દેનરદી.

મરજી—આદરજી કાવચજી માસર—ઉમર વર્ષ ૪૭). ધોળીતરાવના લતા ઉપર છોકરાંઓની એક નાહની નિશાળ કાઢી હતી, અને છોકરાંઓના ગુજરાતી હાથરકત સુધારવા માટે હંગેજી "કોપર પેલેટ"નાં ધારણ ઉપર ચહાઉતર સાત નંબરની "દમકત શીક્ષક" નામે ચોપડી કાઢી હતી. અને તે સારી રીતે બખવા માટે હંગેજી ખાસ "ગુજરાતી સ્ટીલ પેના" બનાવી મંગાવી હતી. એ ચોપડીએ સરકારી શાખાઓમાં દાખલ કરી હતી.

મરજી—ડાયાભાઈ હેરમજી બીમડીવાલા—

ઉમર વર્ષ ૬૧). જવાન વયે બીમરડીથી શુભમ આવી નાહના હમરાઓ લેઈ, પગલર થતાં પોતાના વડા ભાઈ શેઠ ફૂરાંમજી માથે વાણાં જીજીભાઈ આખકારી હમરે કૅટલાંક વર્ષો સુધી ચલાવી, બોલાલ, જ્વાલીઅર, જમલ-પુર વગેરે શેરોના આખકારી હમરાઓ લીધા હતા. મફંગા તથા ઉરન તરફના કૅટલાંક નીમકના અગરે અને પુના જીજીભાઈ આશીમના કંતાકરમાં પણ એમને ભાગ હતા.

તા. ૩૧ મી ડિસેમ્બર.

રોજ ૧૮ માઈ ૪ (શિ.) ૧૨૯૬ યન્દેનરદી.

મરજી—હેરમજી મેહરવાંનજી નવરાજીમજીના— ઉમર વર્ષ ૨૨). એવજી શુભમની મરકારી તોળેરીના એક

૧ જામે જમશેદ, તા. ૩૦ મી ડિસેમ્બર ૧૮૯૬.

૨ જામે જમશેદ, તા. ૩૧ મી ડિસેમ્બર ૧૮૯૬.

૩ શેઠ દેરામજી ડોસાભાઈ બીમરડીવાળાના બાવ.

શરૂ તરિકી જવાન વષે નોકરીએ રહ્યા હતા. જે પછી ઇ. સ. ૧૮૫૨ માં વડા શરૂ નેમાયા હતા. ૧૦ વર્ષ રહી પેનશનપર રીટાયર થયા હતા. જે પેનશન ૩૪ વર્ષ સુધી મેલ્યુ હતું. રીટાયર થયા પછી સુખ બેંકની મુરતની ચાખાના શરૂ તરિકી નેમાયા હતા. જે ઓકો ૪ વર્ષ ખર્ચી છોડ્યો હતો.

મરણ—પેશનનજી મનચેરજી હારવર—મરી મચાના. અચાર-ચરકો વગેરેની કુકાન કાઢી આપેલન અને ખાંતથી ધંધાદારીઓમાં સાહે નામ મેલ્યુ હતું.

તા ૦ ૩૧ મી ડિસેમ્બર,

આમે વર્ષમાં ધયાને તા ૦ ૧ થી જાનેવારીથી તે તા ૦ ૩૧ મી ડિસેમ્બર ૧૮૯૬ સુધીમાં સુખના પારસી-ઓમાં ૧૪૬૫ જન્મ થયાં હતાં.

એજ વર્ષમાં સુખ મધે પારસીઓમાં ૫૬૮ જોડાંનાં જનન તથા ૧૪ જોડાંનાં ગરનાં ગીચે મુજબની વીગતે થયાં હતાં:—

નર. નારી. જુમલે.

જનન—	૭ થી ૧૦ વર્ષનાં....	૨	૧૮	૨૦
	૧૧ થી ૧૫ વર્ષનાં ..	૩૦	૧૨૯	૧૫૬
	૧૬ થી ૨૦ વર્ષનાં....	૬૩	૨૬૫	૩૨૮
	૨૧ થી ૨૫ વર્ષનાં....	૨૨૨	૧૪૧	૩૬૩
	૨૬ થી ૩૦ વર્ષનાં....	૧૬૬	૪૩*	૨૧૨
	૩૧ થી ૩૫ વર્ષનાં....	૮૦	૨૧	૮૨
	૩૬ થી ૪૦ વર્ષનાં....	૧૮	૦	૧૮
	૪૧ થી ૪૫ વર્ષનાં....	૧૦	૦	૧૦
	૪૬ થી ૫૦ વર્ષનાં....	૨	૦	૨
	૫૧ થી ૫૫ વર્ષનાં....	૨	૦	૨

૫૬૮ ૫૬૮ ૧૧૬૬

નર. નારી. જુમલે.

ગરનાં—	૧૬ થી ૨૦ વર્ષનાં....	૦	૧	૧
	૨૧ થી ૨૫ વર્ષનાં ..	૧	૨	૩
	૨૬ થી ૩૦ વર્ષનાં ..	૦	૩	૩
	૩૧ થી ૩૫ વર્ષનાં ..	૧	૬	૭
	૩૬ થી ૪૦ વર્ષનાં ..	૩	૩	૬
	૪૧ થી ૪૫ વર્ષનાં ..	૩	૦	૩
	૪૬ થી ૫૦ વર્ષનાં....	૬	૦	૬
	૫૧ થી ૫૫ વર્ષનાં....	૧	૦	૧

૧૫ ૧૫ ૩૦

* એમાં એક ૨૦ વર્ષની કુવારી ૨૦ વર્ષના કુવારા સાથે.

† એમાં એક ૩૭ તથા એક ૩૨ વર્ષની કુવારી.

‡ એમાં એક ૫૨ તથા બીજા ૫૪ વર્ષના બીજા-વર હતા.

એજ વર્ષમાં સુખ મધે પારસીઓમાં ગીચે મુજબની વીગતે ૧૪૬૫ મરણ નિખળ્યાં હતાં જેમાં ૫૬ મરણ મરકીથી નીચળ્યાં હતાં:—

નર. નારી. જુમલે.

તરતનાં જનમેનાં.....	૪૬	૪૩	૮૯
૧ ઊનથી ૧ માસ સુધીનાં..	૪૬	૪૬	૯૨
૧ માસથી ૧ વર્ષ સુધીનાં..	૧૧૫	૧૦૧	૨૧૬
૧ થી ૫ વર્ષનાં.....	૧૧૩	૧૦૩	૨૧૬
૬ થી ૧૦ વર્ષનાં.....	૧૬	૧૩	૨૯
૧૧ થી ૨૦ વર્ષનાં.....	૪૭	૪૩	૯૦
૨૧ થી ૩૦ વર્ષનાં.....	૬૭	૫૪	૧૨૧
૩૧ થી ૪૦ વર્ષનાં.....	૪૪	૪૩	૮૭
૪૧ થી ૫૦ વર્ષનાં.....	૭૦	૩૩	૧૦૩
૫૧ થી ૬૦ વર્ષનાં.....	૮૮	૬૭	૧૫૫
૬૧ થી ૭૦ વર્ષનાં.....	૮૭	૬૫	૧૩૮
૭૧ થી ૮૦ વર્ષનાં.....	૩૭	૫૪	૯૧
૮૧ થી ૯૦ વર્ષનાં.....	૧૪	૨૪	૩૮
૯૧ થી ૧૦૦ વર્ષનાં.....	૨	૨	૪

૭૭૮ ૬૬૧ ૧૪૬૬

એ ૧૪૬૬ મરણ નીચળ્યાં હતાં ઉપર થયાં હતાં:—

કોમ્પાના	૮	બીડીખખર ..	૩૫
કોટ	૪૧૩	ભાંએખલા ..	૧૭
મોદાન	૧	મજમામ	૬૮
ધોભીતરાવ ..	૩૩૩	પરેલ	૪૩
કરેલવાડી.....	૨૧	ચીપન રોડ ..	૧
ગીરગામ	૨૫	દાદર	૪
ચોપાટી	૩૩	નાયગામ	૩
ગ્રાંટ રોડ.....	૩૭	માહીમ	૫
તારદેવ.....	૧૮	વાંદરા	૩૩
ગોવાલીઆ ..	૭	ચર જમચેરજી	
ખાખાના	૫	હાસ્પીટલ ..	૮
માહલકમી ..	૧	ખહમનજી આલ-	
વાલકેચર.....	૪	ખચેચ હાસ્પીટલ	૧૨
ખાસેરકોટ.....	૧૪૧	ખાલ મોટલાખાલ	
જેતવાડી	૧૨૮	હાસ્પીટલ ..	૬
નવ ખખર.....	૨૧	આરચર રોડ ખખરી-	
કામાડીપુરા ..	૫	સીપલ હાસ્પીટલ.	૪
મોડાંકી.....	૪	પારસી હાસ્પીટલ.	૨૫

એ ૧૪૬૯) મરણ નીચલાં કારણોથી નિપળ્યા હતાં :—

તાવ	૩૪૭	પેટ	૫૪
જીભોનીક મરફી..	૫૬	હુપા ભાગોને લગતાં	
સાનતનુને લગતાં દરદો.	૨૧૩	દરદો	૧૪
ફૂંચાને લગતાં દરદો.	૧૩૦	પીણાળને લગતાં દરદો.	૧૩
સોહી વિકાર	૨૬	આમડીને લગતાં દરદો.	૨૧
ખડી	૫૯	હાથમથ તથા તનુને	
જળદર	૧૫	લગતાં દરદો ..	૬
શીતલા	૨૨	આંખ કાનનાં દરદો.	૧
ગોવર	૧૩	તરતનાં જન્મલાં ..	૮૯
કલેરા	૧૫	જળદી તથા નાકવતી.	૧૪૬
મરડા	૭૧		
આપધાત	૧૪*		

૧૫ કુવામાં પડીને.	૬ જેહર આધને.
૧ તલાવમાં પડીને.	૧ બારીએથી કુદકો
૧ દરીયામાં પડીને.	મારીને.)

* એ ૧૪) આપધાતો ૧૦ પુરૂષ અને ૪ સ્ત્રીઓએ કીધા હતા. પુરૂષોમાં એક ૭૪) વર્ષના મોમિદે જગજ કેકલિ ન હોવાથી, એક ૭૦) વર્ષના મેકારે બીજારીથી કંઠાળીને, એક ૬૪) વર્ષનાએ પાપડી સાથે કલએ હારવાથી જીદાસીને લીધે, એક ૨૨) વર્ષના છોકરાને પાપે ધમકાવ્યાથી, તથા એક ૧૭) વર્ષનાને થેકે ધમકાવ્યાથી કુવામાં પડીને; એક ૭૦) વર્ષનાએ નાણાં જતાં રેહવાથી જગજની જીદાસીમાં તલાવમાં પડીને; એક ૭૫) વર્ષનાએ ચાંદગીથી કંઠાળી પવનની ઝુજમાં પેહલા ચાલની બારીએથી નવાવી હઈ; એક ૨૮) વર્ષના જવાનપાએ દોસ્તો સાથે કલએ થવાથી, એક ૨૭) વર્ષના નીશાલીઆએ જગજની અસ્થિર કાળતમાં, અને એક ૨૧) વર્ષનાએ કાંઈ જાણ્યામાં કારણ વગર જેહર ખાઈ આપધાતો કીધા હતા. સ્ત્રીઓમાં એક ૭૦) વર્ષનીએ મેહન સાથે ખતપત થવાથી, એક ૨૨) વર્ષનીએ વર સાથે અણખનાવને લીધે તથા બીજી

હોનારત, અકસ્માત

વગેરે	૧૧૧
(૨ બારીએથી પડી	
જવાથી,	
૨ ડાઘી જવાથી.	
૨ દરીયામાં નાહતાં	
કુખી જવાથી.	
૧ કુવામાં નાહતાં કુખ-	
વાથી.	
૧ સ્ત્રીએ પાપમાં	
તરતાં કુખવાથી.	

૧ વાહજુના જંડાર-

માં પડવાથી.	
૧ તુરંગમાંથી છુટી	
આપ્યા પછી માથે	
સોહી ચઢવાથી.	
૧ જુલથી ચોમલ	
મેલાયલી ફરત	
આધાથી).	
નહિ જણાવવાં કારણો.	૧
બીજાં દરદોથી....	૧૨૯

૧૪૬૯

આએ વર્ષમાં નાદારીની અરજી (૫) પારસીએ

તરફથી અપાઈ હતી, તેમાં બે અરજત હતી.

૨૨) વર્ષનીએ જગજની રાસ નહિ આવવાની નીરાસીમાં જેહર આધને, તથા એક ૭૧) વર્ષનીએ વર સાથે કંઠા થવાથી દરીયામાં પડીને આપધાતો કીધા હતા.

† હોનારતથી જરણ પામેલાં ૧૧) જણામાં ૧૦) પુરૂષ અને ૧ સ્ત્રી હતાં. પુરૂષોમાં એક ૫૯) વર્ષના છોકર-વણાંની ઝુજમાં ધરના પેહલા ચાલની પતંગ આગળની બારીએથી, તથા એક ૨૪) વર્ષના છોકરા શીજરાંની ઝુજમાં એકની બારીએથી પડી જવાથી; એક ૬૫) વર્ષના બપરથી સદરો સળગી જવાથી તથા એક ૪૦) વર્ષના મુગે સજ ડાઘી જવાથી; એક ૧૯) અને બીજો ૧૫) વર્ષના છોકરો દરીયામાં નાહતાં; એક ૧૩) અને બીજો ૧૮) વર્ષના કુવામાં તથા સ્ત્રીએ પાપમાં નાહતાં કુખી જવાથી; એક ૫૫) વર્ષના મુષાર વાહજનાં જંડારમાં પડી જવાથી; અને એક ૨૭) વર્ષના જવાન એક રાસ તુરંગમાંથી છુટી આવવા પછી થોડાવારમાં માથે સોહી ચઢવાથી જરણ પામ્યા હતા. સ્ત્રીઓમાં એક ૨૦) વર્ષની જુલથી ચોમલ મેલાયલી ફરત આધાથી જરણ પામી હતી.

ઉઠમણમાં સમાવત ઈં સં ૧૯૯૬.

૭૭૦

તારીખ.	ઉઠમણ કોલનું.	રકમ રૂપિયા.	આવનાર.	આધાર.
એને ૧૨૬૫ યજ્ઞદેવગી. એને ૧૮૯૬ ઇસવી.				૧૮૯૬, તારીખ.
દેવ ૨૮ માહ ૫ (શિં), ૧૦ મી ફેબ્રવારી.	એ ૬૬૬માહ ફેરવાયેલ ૬૬૬માનંત (તવશાંતી).	૧૦૨૦	પોતાની પુલમાંથી રૂ.૧૦૦) અને બેશીએએ.	એને ૧૨-૨
" ૫ " ૬ (શિં), ૧૭ મી ફેબ્રવારી.	એ ૬૬૬માહ ફેરવાયેલ પુણેવા.	૧૧૦૨	માવાએ રૂ.૫૦૦) અને બેશીએએ.	" " , ૧૭-૩
" ૧૫ " ૬ (શિં), ૨૭ મી ફેબ્રવારી.	એ ૬૬૬માહ ફેરવાયેલ બેશીએએ (પુણ).	૧૪૦૦	બેશીએએ.	" " , ૨૬-૩
" ૧ " ૭ (શિં), ૧૪ મી મારચ.	માહ ૬૬૬માહ તે એ દીનશાહ શાપુરેલ ડાવામાં દીકરી.	૨૦૦૦	પોતાની પુલમાંથી રૂ.૧૦૦૦) અને માણએ રૂ.૧૦૦૦).	" " , ૧૮-૩
" ૬ " ૭ (શિં), ૨૨ મી મારચ.	" બેશીએ તે એ ફરોમણ પેશતનણ પરીતનાં ધણીઆની (અમદાવાદ).	૧૦૦૦	બેશીએએ.	બુનંત સમાચાર, ૨૬-૩
" ૧૫ " ૮ (શિં), ૨૮ મી મારચ.	" માણએ તે એ બેશીએ રૂ.૨૫૦૦) આવદિ રૂ.૫૬૬૨) અને બેશીએએ.	૧૫૬૧૮	પોતાના રૂ.૨૫૦૦), આવદિ રૂ.૫૬૬૨) અને બેશીએએ.	એને ૧૨-૪
" ૧૭ " ૭ (શિં), ૩૦ મી મારચ.	એ ૬૬૬માહ ફેરવાયેલ બેશીએએ (પુણ).	૨૬૦૦૪	(૧)	" " , ૩૧-૩
" ૨૧ " ૭ (શિં), ૩ જી એપ્રિલ.	એ ૬૬૬માહ ફેરવાયેલ માણએ માણવા.	૨૭૭૬	પોતાની પુલમાંથી રૂ.૧૮૦૦) અને બેશીએએ.	" " , ૬-૪
" ૨૨ " ૭ (શિં), ૪ થી એપ્રિલ.	" ૬૬૬માહ નંદરાણ કંવાર.	૧૬૩૫	પોતાના રૂ.૧૨૫) બાહ એ પેશતનણ ન. મોદીવાલા રૂ.૧૪૦૦).	" " , ૧૧-૪
" ૨૬ " ૭ (શિં), ૮ મી એપ્રિલ.	" નંદરાણ માણએ દારવા.	૨૬૦૦	પોતાની પુલમાંથી રૂ.૨૦૦૦) અને બેશીએએ.	રાસત મોહંતાર, ૧૨-૪
" ૬ " ૮ (શિં), ૧૮ મી એપ્રિલ.	" કેપશર રૂ.૨૫૦૦) ઉતવા.	૫૮૨૫	માણ, વીધવા, અને બેશીએ રૂ.૫૦૫૦).	એને ૧૨-૪
" ૬ " ૮ (શિં), ૨૧ મી એપ્રિલ.	" ધનણાહ એદલણ આલખેશ.	૧૩૫૪૦	(૨)	" " , ૨૨-૪
" ૧૬ " ૮ (શિં), ૨૮ મી એપ્રિલ.	" પેશતનણ ડાવામાહ કાપડીઆ.	૩૪૩૦	પોતાની પુલમાંથી રૂ.૨૦૦૦) અને બેશીએએ.	" " , ૫-૫
" ૨૬ " ૮ (શિં), ૮ મી મે.	ડાવા પેશતનણ મનવેરણ નીકવન.	૧૫૨૩	દીકરા છુણાહએ રૂ.૧૦૦૦) અને બેશીએએ.	રાસત મોહંતાર, ૧૦-૫
" ૧ " ૯ (શિં), ૧૩ મી મે.	માહ માણએ તે એ ડાવામાહ બરનરેલ કાનસીઆનાં વીધવા.	૧૫૬૨	દીકરા નંદરાણએ રૂ.૧૫૦૧).	એને ૧૨-૫

૭૭૦ ૧૯૯૬.

સાચીયા.	ઉત્તમણ કોલેનું.	રકમ રૂપિયા.	આવકાર.	આધાર.
સને ૧૨૧૧ ચલદેવરવી. સને ૧૮૬૧ ધરવી.				૧૮૬૧, તારીખ.
રેવ ૧૭ માહ ૬ થિં, ૨૬ મી મેએ.	એ. એલજી બહમનજી દરુર ભા. રપઆચાળા.	૪૦૧૧ પોતાની પુંઠમાંથી ૩.૧૦૦૦ અને એશીએએ.	અને ભવે ભમદે, ૩૦—	૧
" ૧૭ " ૬ થિં, ૨૬ મી મેએ.	શેઠ બેહરાંમજી રૂચતમજી દલાલ અથવા બહમનબેહરાંમ.	૨૧૦૨૪ પોતાની પુંઠમાંથી ૩.૦૦૦૦ અને એશીએએ.	અને કપચેરે હિંદ, ૩૧—	૧
" ૨૫ " ૬ થિં, ૧ ડી જુન.	શેઠ રતનજી પાલજીજી કુમશીઆ.	૧૨૦૧ ડિકરાએ અને એશીએએ.	" " , ૩—	૧
" ૨૬ " ૧૦ થિં, ૭ મી જુલાઈ.	ડા. રૂચતમજી દાદાબાઈ દારવાલા.	૨૪૭૧ પોતાની પુંઠમાંથી ૩.૨૦૦૦ અને એશીએએ.	અને ભવે ભમદે, ૧—	૬
" ૨૬ " ૧૦ થિં, ૭ મી જુલાઈ.	શેઠ હેરમજી માલેકજી પીલીમીરીઆ, ધડીઆલી.	૧૩૮૦ એશીએએ.	" " , ૨૩—	૭
" ૩ " ૧૧ થિં, ૧૪ મી જુલાઈ.	શેઠ ધનજીબાઈ પેશતનજી કુંભાજી (જરૂર).	૧૦૦૦ એશીએએ.	" " , ૧૮—	૭
" ૩ " ૧૧ થિં, ૧૪ મી જુલાઈ.	પાઈ તે શેઠ કાવજીજી તાના-બાઈ તાડીવાલાનાં ધણીઆની (અરાભણ).	૧૧૦૨ એશીએએ.	" " , ૧૮—	૭
" ૧૬ " ૧૧ થિં, ૩૦ મી જુલાઈ.	શેઠ શાપુરજી ધનજીબાઈ માટલીવાલા.	૧૮૦૦ વીધવા પાઈ વીરભાઈએ ૩.૧૧૦૦ અને એશીએએ.	" " , ૩૩—	૭
" ૨૦ " ૧૧ થિં, ૩૧ મી જુલાઈ.	ડા. દેરામજી હેરમજીજી બુભાલા.	૨૪૪૦ પોતાની પુંઠમાંથી ૩.૧૦૦૦ અને એશીએએ.	" " , ૫—	૮
" ૨૦ " ૧૧ થિં, ૩૧ મી જુલાઈ.	શેઠ અરદેશર શાપુરજી બહમનજી મીસ્ત્રી.	૧૨૦ એશીએએ.	" " , ૪—	૮
" ૨૧ " ૧૧ થિં, ૧ ડી અગસ્ટ.	પાઈ ધનજીબાઈ તે શેઠ તવરેભજી પદમ-જીનાં ધણીઆની (પુણી).	૨૫૦૦ એશીએએ.	" " , ૪—	૮
" ૭ " ૧૨ થિં, ૧૭ મી અગસ્ટ.	પાઈ તે આ. હરાંમજી રતનજી દાનુનાં વીધવા.	૨૧૬૨ પોતાની પુંઠમાંથી ૩.૧૦૦૦ અને એશીએએ.	" " , ૧૬—	૮
" ૩૦ " ૧૨ થિં, ૬ મી સપ્ટેમ્બર.	પાઈ ભરપાઈ તે પેશતનજીબાઈ કુરુનજી જીવવાલાનાં ધણીઆની (જરૂર).	૧૦૧૦ એશીએએ.	" " , ૧૨—	૮
માસ ૨ થિં, ૧૧ મી સપ્ટેમ્બર.	પાઈ આવાંપાઈ તે રૂચતમજી પેશતનજી હાંચકાંચવાલાનાં ધણીઆની.	૭૫૧૧ પાઈએ ૩.૫૦૦૧ અને એશીએએ (૧)	" " , ૧૨—	૮
માસ ૫ થિં, ૧૪ મી સપ્ટેમ્બર.	શેઠ તવરેભજી મતચેરજી વપારીઆ (જરૂર).	૫૬૫ એશીએએ.	બુનજી સમાચાર, ૧૮—	૮

કુલ રકમ ૧૮૬૩.

(૧) એ પાઈનાં વલસાડ મધે કલ્યાં ઉત્તમણનાં એવળા પાવા શેઠ બહમનજી શાપુરજી એશીએએ ૩.૫૦૦૧ લી રકમ ત્યાંના ભરવીઆની પાટે કરાવે આપવા ભણવી હતી.

તારીખ.	કેશમજી કોલેજ.	કેશમ પરીવા.	આવક.	આવક.
એ ૧૨૬૬ ૧૦૬૦૨૬, એ ૧૮૬૬ ૮૨૬૬.				૧૮૬૬, તારીખ.
૨૦ ૧૧ માં ૧ (થો), ૨૬ મી અક્ટોબર.	શેઠ પેશવનજી બેળનજી કોલવાવ (સીકંદરાબાદ).	૧૧૧૧ પોતાની પુંજમાંથી તથા બેશીઓએ.	અમે ૧૧મીએ, ૩-૧૦	
૧૭ ૧ (થો), ૧ બી અક્ટોબર.	શેઠ દીનશાહજી નાનાબાઈ મયાલાવાલા (મલ).	૮૧૦૦ પોતાની પુંજમાંથી ૩,૧૫૦૦ અને બેશીઓએ(૧)	૧, ૪-૧૦	
૨૨ ૧ (થો), ૬ બી અક્ટોબર.	શેઠ પેશવનજી બહમનજી ભરવા.	૬૦૧૧ પોતાની પુંજમાંથી ૩,૩૦૦ અને બેશીઓએ.	૧, ૨૦-૧૦	
૨૩ ૧ (થો), ૭ મી અક્ટોબર.	શેઠ નરસંભજી કાવજી ભંગીરજી ભવાલાવા.	૧૨૮૨ પોતાની પુંજમાંથી ૩,૫૦૧ અને બેશીઓએ.	૧, ૧૨-૧૦	
૩૦ ૧ (થો), ૧૪ મી અક્ટોબર.	બાઈ પીરજીભાઈ તે શેઠ ડાહ્યાભાઈ રૂપતમજી બીલીઆનાં ધણીઆની.	૫૩૪ બેશીઓએ.	૧, ૧૬-૧૦	
૧ ૧ ૨ (થો), ૧૫ મી અક્ટોબર.	બાઈ આદમજી તે એડ માલિકશાહ રાતજી દસ્તુર બહાસઆશાનાં ધણીઆની.	૧૬૦૩ બેશીઓએ.	૧, ૧૬-૧૦	
૧૪ ૨ (થો), ૨૮ મી અક્ટોબર.	બાઈ રાતજીભાઈ તે શેઠ હોરમજી શોરામજી હોરવરનાં વીધવા.	૫૫૦ બેશીઓએ.	૧, ૨૫-૧૨	
૨૪ ૨ (થો), ૭ મી નવેમ્બર.	બાઈ બાઈ દાદાભાઈ હોરમજી કુમાર.	૧૪૬૬૬ પોતાની પુંજમાંથી ૩,૧૦૦૦૦ અને બેશીઓએ(૧)	૧, ૬-૧૧	
૧૦ ૩ (થો), ૨૩ મી નવેમ્બર.	શેઠ બહમનજી કુવરજી વજયાલાવા.	૨૭૩૦ પોતાની પુંજમાંથી ૩,૨૨૦૦ અને બેશીઓએ(૧)	૧, ૨૦-૧૧	
૧૫ ૩ (થો), ૨૮ મી નવેમ્બર.	બાઈ બરશદખાઈ તે શેઠ દોરામજી મેહરાવનજી ગાંધીનાં વીધવા.	૫૦૫ મરનારની બેશીઓએ.	૧, ૩૦-૧૧	
૧૬ ૪ (થો), ૨૯ મી નવેમ્બર.	બાઈ બચુખાઈ તે શેઠ નવરાજજી કાવ- જી આશવજીનાં વીધવા.	૬૦૭૨ પોતાની પુંજમાંથી ૩,૧૦૦૦ અને બેશીઓએ.	૧, ૨-૧૨	
૨૦ ૩ (થો), ૩ જી ડિસેમ્બર.	બાઈ શીરીખાઈ તે શેઠ શોરામજી દોરામજી ગળધરાનાં ધણીઆની.	૫૧૫ બેશીઓએ.	૧, ૮-૧૨	

૭૨૨

૭૦ ૨૦ ૨૮૬૬.

(૧) કીધા પુરી થતાં ચઢીની ૧૦ અંજીવનના રોકેટરીએ દરખાસ્ત કરી કે “ મરકુખના બવા ગુલો તથા નોતાં તેવણું નાથ કીધાકાચનાં લેવું” અને
લેવણું તથા અંજીવને તે બાકી રાખી લી.

(૨) એવણનાં કેશમજી નમચારી, સુરત, ભરૂચ, વલસાડ, બિલાડા, વારડી, ચીકલી, પુણાં, સીકંદરાબાદ, કલકત્તા વગેરે કોંણે થયાં હતાં.

(૩) એજાંથી ૩,૨૫૦૦ નાં વધાવણાંથી ચરનારનાં નાખનાં દર વર્ષે વલસાડનાં એક ધાંધાર કરવાને કેટલું હતું.

તારીખ.	ઉત્તમથાન કોલનું.	રકમ રૂપિયા.	આવકાર.	આવકાર.
એને ૧૨૬૬ યાદગરી. એને ૧૮૬૬ ધરવી.				૧૮૬૬ તારીખ.
રોજ ૨૬ માઈ ૩ (ચિં), ૯ મી ડીસેમ્બર.	ખાઈ ખનાંખાઈ તે ચેડ રસમનુ કુવ- રનુ ચેડનાનાં ધણીઆની.	૩૦૦૦	પોતાની પુલમાંથી અને બેરીઓએ.	અને ભમચેડ, ૧૬-૧૨
" ૨૭ " ૩ (ચિં), ૧૦ મી ડીસેમ્બર.	ખાઈ પીરોખાઈ તે ચેડ મનચેરનુ મેહરવાનનુ મનાચેરકુકાનાં ધણી- આની (સુરત).	૭૦૪	પોતાની પુલમાંથી અને બેરીઓએ.	ચુલરાત મિત, ૧૩-૧૨
" ૧ " ૪ (ચિં), ૧૯ મી ડીસેમ્બર.	ચેડ કાવચનુ ભમચેડનુ જથાવાવા.	૩૦૨૦	પોતાની પુલમાંથી રૂ.૧૫૦૦) અને બેરીઓએ.	અને ભમચેડ, ૨૩-૧૨
" ૧૦ " ૪ (ચિં), ૨૩ મી ડીસેમ્બર.	ખાઈ હીરાંખાઈ તે ચેડ પેશતનનુ કામાનુ ભરવાનાં વીધવા.	૧૨૫૦	ભાતેન ચેડ વાપુરનુ ખરજેરનુ બર- માએ રૂ.૧૦૦) અને બેરીઓએ.	" , ૨૧-૧૨
" ૧૩ " ૪ (ચિં), ૨૬ મી ડીસેમ્બર.	ખાઈ રતનખાઈ તે ચેડ શોરાખનુ ધનનુ- ખાઈ વાડીઆનાં ધણીઆની.	૧૦૩૭	પોતાની પુલમાંથી અને બેરીઓએ.	૧૮૬૭ " , ૧૧-૧

૬૦ મો ૧૮૬૬.

પુસ્તકો—ઈ. સં ૧૮૯૬.

તારીખ.	પુસ્તક.	કલા.
૧૬ મી બનેવારી.	શાગોપોગી વ્યાકરણ.	શ્રેઃ ભંગીરજ નથરવાનજી પાલીશવાલા.
૧૦ મી ફેબ્રુવારી.	"The Bas-relief of Beharām Gour at Naksh-i-Rustam," and "The Horse in Ancient Iran." (Two papers)	એ. જી. હાલજી ભમચેલજી મોદી.
"	"Charms or Amulets for some Diseases of the Eye," and "A few ancient Beliefs about the Eclipse," (Two papers)	"
"	ધનસાહની આરસી થાને ડાખા હાથનું ખૂન.	માધ બીખાવજી લીમજીભાઈ પાલમકેડ.
"	ધી બોમ્બે મેટ્રીક્યુલેશન ગાઇડ.	શ્રેઃ ધનજીભાઈ દોરાણજી ગીલડર.
૧૩ મી	હીલબન રબુને બેડાર !	" દાદી એલજી તારાપૌરવાલા.
"	કરજીની કાપદી તેજ મેહરતનો દરવાજો વગેરે.	ડા. પેશતનજી નવરોજજી પાવરી.
૧૦ મી	સરેવારની મુદરી.	શ્રેઃ ડાહ્યાભાઈ ફરંગીજી લંગડાના.
"	ગયોમરદ, રયામક, તથા હોથંગનાથ.	" અરદેશર નથરવાનજી બીલીમોરીઆ.
"	ફારસે રબુન.	" આર. ને. બોના.
"	Swimming, by Martin & J. R. Cobbet	" મેહગંમજી બરજોરજી દેસાઈ.
"	ના ચુલરાતી તરજુમી.	"
૧૬ મી	દેશી રાખયો પાસેથી લેવા ભોષતા બક્કરી ખરમના ફાલા. (૪ થીજી ચોપાનીકે).	ખા. બા. નથરવાનજી શેઠીયારજી જીનવાલા.
"	હક ધનસાહ અથવા મુગો માર. (તાટક).	શ્રેઃ શાપુરજી નથરવાનજી ભેદવાર.
૪ થી માર્ચ.	કાઉંટ આર્ક મેટ્રિકસ્ટો.	" માલુકજી એલજી વાજા.
"	તારીખે શાહાને ધરાં.	" પાલજીજી બરજોરજી દેસાઈ.
૮ મી	પાણી, જમીન અને ઝાડપાન.	" પાલજીજી બરજોરજી મીસ્ત્રી.
૬ મી	પકવાં પોથી.	દફતર આશકારા (મગર કરનારા).
૨ જી મે.	પારસી સંચાર. (ચોપાનીકે).	શ્રેઃ બરજોરજી ભમાસપજી પાદશાહ.
૫ મી	કંચ બાપાની ફેટલીક ફરી માટે મુંડી કાઢેલી નોંધ.	" એરમજી રમતમજી થોડાઆર.
"	કારનામે અંતખશીરે પાપકાન.	એ. દોરાણ દરુર પેશતન સંભાળ.
"	જદે ભવીત રોદા દાદ અથવા વંદીદાદના પેહેલવી બાપામાં કરવામાં આવેલા તરજુમાનો મુખ્ય ધની યુનીવર્સીટીએ બી. એ. તથા એમ. એ. ની પરીક્ષાઓ મટે કરવેલો ભાગ, ભખાનચનાસેની ભગતી અને ટીકારૂં નોંધ તથા અવસ્તા માહીત્યને ભગતા હવીદાસ મીથેના વધારા સાથે.	"
૧૧ મી મે.	સ્પેન્ટ આમંદતિ થા સફદારમદ અમસારમદ.	શ્રેઃ બાહુરજી મેહરવાનજી બાહુરજી.
૨૮ મી	કાકા પાહલજી. (તાટક).	" કેપ્તયજી નવરોજજી કાપરાજી.
"	હીની ડાહી. (વારતા).	" રમતમજી પેશતનજી કરકરીઆ.
૨ જી જુન.	Pratapgad Fort & the Episode of Sivaji & Afjulkhan.	"
૧૩ મી	Karnamak-i Artakhshir-i-Papakan.	દરુર કેકાબાદ આદરબાદ.
૮ મી જુલાઈ.	પીરોળ કેમ પરજી?	શ્રેઃ દાદી એલજી તારાપૌરવાલા.
૧૧ મી	India ; Forty Years of Progress and Reform, Being a Sketch of the Life and Times of Behramji M. Malabari.	" રમતમજી પેશતનજી કરકરીઆ.

૧૮૯૬.

તારીખ.	પુસ્તકો.	કતી.
૧૬ મી જુલાઈ.	Colloquial sentences in English & Marwari.	શિક્ષકેષુ ભીખાજી દરગુર મેહરજીરાંણી (ભેષ-પુરની નોખા સંકુલના વડા શીક્ષક).
" "	Speeches of Mr. D. E. Wacha on Provincial Contracts &c., at the Ninth Provincial Conference.	શિક્ષક દીનશાહ એલજી વાઘા.
૨૭ મી "	એવાંમિ નોશાસા-હીંગાંમિ નોરોમ.	" શિરામજી મનચેરજી દેસાઈ.
" "	ફિશનની પ્રીશીયાડી અથવા રીતની ભીખના વેપારી.	" નવરોજી ફરુજી દાવર.
" "	બાપને ભોમ અથવા દેસ્તને કોલ.	" રતનજી મેહરોમજી માલન.
૧૩ મી આગસ્ટ.	પથુ-રક્ષક (માસીક ચોપાનીક).	મેથરસ સીરવાઈની કું'ં
૨૦ મી "	હકાયતે મુલ્કપચનાન ભરતોસ્તી.	એ'ં ભમચેલજી ફરોમજી રચાડીના.
" "	નીતી અને દીનદારી વચેનો ચુકામણી.	દરગુર દારામ પેશોતન ચં'ંજી.
" "	મોત ઉપર વાઅલ.	એ'ં જીવજી ભમચેલજી મોદી.
" "	અનારકલી.	શિક્ષક ધનજીભાઈ નવરોજી પટેલ.
૧૦ મી સપ્ટેમ્બર.	The Avesta Texts, prescribed for the Previous Exam. of the University of Bombay.	એ'ં દારામ દરગુર પેશોતન ચં'ંજી.
૨૪ મી "	The Antiquity of the Avesta.	" જીવજી ભમચેલજી મોદી.
૬ ઠી અક્ટોબર.	Firdousi's Version of the Indian Game of Chess.	" " " "
" "	Cashmere & the Ancient Persians.	" " " "
૨૩ મી "	કલિરા 'અશોક' નિવારણ.	શિક્ષક ભમાચપજી દાં'ં હાથીખાનાવાલા.
૫ મી નવેમ્બર.	નીમકહરોમ. (વારતા)	" ભંગીરજી મેહરોમજી મરભ્યાંન.
" "	ભર્મન કા-સ્ટિના આં એકાડિના શિખા (મંગાલી ભાષામાં).	મોલેદ ધનજીદાદ નસ. પે. નાલાદાદ.
૭ મી "	પથુ-હક-રક્ષક (અત્રેની ભનવરોપરનું ધાતકીપથુ અટકાવનારી મંડલીએ રૂ.૩૦૦) નું ધનામ આપી રચાવેલા રચાણો.	શિક્ષક દાદી એલજી તારાપેરવાલા.
૩ જી ડિસેમ્બર.	ગુરકી લોકો અને ખીચીઆ વચેનો મુલેહનો સવાલ.	" દીનશાહ અરદેશર તાલિયારખાં.
૨૩ મી "	An Aid to Chemistry.	" મેહરોમજી રચાવકશાહ.
" "	શીખાઉ થાખસોને વાસ્તે રૂઠની સમજની ચોપડી.	" અરદેશર શિરામજી કામદીન.

ઈં ૨૦ ૧૮૯૧ માં નીચલાં પારસીઓએ જુદી જુદી પરીક્ષાઓ પસાર કરી પદવીઓ મેળવી હતી.

તારીખ.	નામ.	પદવી.	આધાર.
			૧૮૯૧.
૧૧ મી જાન્યુઆરી.	શેઠ અમરેશભાઈ એલ.કે.કે.કે.કે.	પુણાની સાયનસ કોલેજની બ'ગલવિદ્યા (ફારસ્ટ્રી) પરીક્ષાની સરટીફિકેટ.	જામે જમશેદ, ૧૧૦ ૧૦-૧
૨૦ મી "	" પેશન્ટભાઈ હોમનભાઈ બ. રૂસ્તમભાઈ, કરાંચીવાલા.	બારીસ્ટર.	રાહમત આદેઈ ૬૦, ૧૧૦ ૧૦-૨
" "	" જાહેરીશ પેશન્ટભાઈ શાપુરભાઈ માસ્ટર.	"	" " " , ૧૧૦ ૧૦-૨
૧૨ મી માર્ચ.	ડા. દીનશાહ બરજોરભાઈ બેહરાંમભાઈ.	લંડનની એલ. આર. સી. પી.	" " " , ૧૧૦ ૨૪-૩
૧૬ મી એપ્રિલ.	શેઠ ધનજીશાહ એલ.કે.કે.કે.કે. પેલ, બી. એ. કે. પ. શરૂ પેશન્ટભાઈ ભટ્ટા, ડોશાભાઈ માલેકભાઈ બરડી, જમશેદભાઈ બહમનભાઈ દારૂવાલા, અને શીવિ મધે કુરાંમરોબ બહમનભાઈ લીમકી.	ડીસ્ટ્રિક્ટ પલીસર.	જામે જમશેદ, ૧૧૦ ૩-૪
૧૦ મી "	શેઠ ધનજીશાહ દોરાબભાઈ ભટ્ટા.	બારીસ્ટર.	" " " , ૧૧૦ ૫-૫
૨૦ મી "	" અરદેશર શેરાબશાહ પે-માસ્ટર.	એડીનબરોની એલ. આર. સી. પી. તથા એથ. અને ગલામ્બોની એલ. એફ. પી. એથ.	" " " , ૧૧૦ ૨૧-૪
૫ મી મેએ.	ડા. દીનશાહ બરજોરભાઈ બેહરાંમભાઈ.	લંડનની એમ. આર. સી. એથ.	રાસત ગેડતાર, ૧૧૦ ૩-૫
૨૪ મી "	શેઠ કુરાંમરોબ રૂસ્તમભાઈ.	અલાહાબાદ યુનિવર્સિટીની બી. એ.	સુબુદ શમાચાર, ૧૧૦ ૩-૬
૬ મી જુલાઈ.	" નાનાભાઈ નવરાંમભાઈ શાએર.	કેમ્બ્રીડજ યુનિવર્સિટીની બી. એ. એલ.એલ. બી.	જામે જમશેદ, ૧૧૦ ૧૫-૬
૧૫ મી "	બાહ માલેકભાઈ દાદાભાઈ નવરાંમભાઈ તથા શેઠ ડોશાભાઈ શાપુરભાઈ ફરેશર.	એડીનબરો યુનિવર્સિટીની એલ. આર. સી. પી. તથા એલ. એફ. પી. અને એથ.	રાહમત આદેઈ ૬૦, ૧૧૦ ૧૮-૭ અને ૧૧૦ ૨૪-૭
૨૬ મી "	શેઠ આર. બાહુદુરભાઈ (બારીસ્ટર).	શીવિ ભાવાળી સરકારી પરીક્ષા.	જામે જમશેદ, ૧૧૦ ૨૬-૭

ઈં ૨૦ ૧૮૯૨.

૧. એ પછી નવેમ્બરમાં એવાલે એમ્લીનની રોડનડા હાસ્ટીસલની મુલાવડ અને ચોરતોનાં દરદોની પરીક્ષા પસાર કરી સખદ મેળવી હતી.

